

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums

Ainavu telpu izdalīšana, novērtēšana un raksturojums

Metodoloģijas izstrādāšana ainavu telpu izdalīšanai un ainavu novērtēšana

Ainavu telpu noteikšana un aprakstīšana

Ainavu profila aprakstīšana

Ainavu telpu kvalitātes mērķi

Rekomendācijas ainavu telpu izmantošanā

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums

Autori: prof. Oļģerts Nikodemus

Dr.ģeogr. Zigmārs Rendenieks

Dipl. ing.ain.arh. Guntis Kalniņš

2024.

Kuldīgas novads

Saturs

	Izmantotie jēdzieni un terminoloģija	4
1.	Ainavu kartēšanas, analīzes un novērtēšanas metodoloģija	5
1.1.	Kuldīgas novada ainavu izpētes mērķis un uzdevumi	5
1.2.	Ainavu izpētes un vērtēšanas process	6
1.3.	Ainavu vienību definēšana un izdalīšana	7
1.4.	Ainavu telpu rakstura (raksta) tipi	9
1.5.	Ainavu telpu raksturojums un vērtējums	20
2.	Kuldīgas novada ainavu telpu raksturojums	25
2.1.	Kuldīgas novada ainavu telpas	25
2.2.	Piejūras ainavzeme	29
2.2.1	Tērandes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa	29
2.2.2.	Užavas pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa	32
2.2.3.	Jūrkalnes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa	36
2.2.4.	Garā sila kāpu mežaines ainavu telpa	40
2.2.5.	Timzas (Agas) plakanā līdzenuma pļavu ainavu telpa	43
2.3.	Rietumkursas ainavzeme	46
2.3.1.	Struju pacēluma āru mežaines ainavu telpa	46
2.3.2.	Ķīmales paugurgrēdas āru mežaines ainavu telpa	49
2.3.3.	Ēdoles – Padures pauguru un viļņaines mežāres ainavu telpa	52
2.3.4.	Pinku ezeru virknes ezeraines ainavu telpa	56
2.3.5.	Kurmāles pauguru āru mežaines ainavu telpa	60
2.3.6.	Almāles pauguru āru mežaines ainavu telpa	64
2.3.7.	Alsungas pauguru mežāres ainavu telpa	68
2.3.8.	Alsungas urbanizētā kultūrainavas telpa	73
2.3.9.	Basu – Lipaiķu pauguru mežāres ainavu telpa	76
2.3.10.	Vilgāles ezera un ezerdobes ezeraines ainavu telpa	79
2.3.11.	Snēpeles viļņaines mežāres ainavu telpa	84
2.3.12.	Kundu pauguru āru mežaines ainavu telpa	88
2.3.13.	Laidu – Rudbāržu viļņaines mežāres ainavu telpa	92
2.3.14.	Sermītes - Vangas viļņaines āraines ainavu telpa	97
2.3.15.	Embūtes pauguru āru mežaines ainavu telpa	101
2.3.16.	Dzelda viļņaines mežāres ainavu telpa	105
2.3.17.	Gudenieku pazeminājuma āraines ainavu telpa	110
2.3.18.	Klosteres – Turlavas paugurgrēdas āraines ainavu telpa	114
2.3.19.	Ķikuru viļņaines āraines ainavu telpa	119

2.3.20.	Kalējciema viļņaines āru mežaines ainavu telpa	122
2.3.21.	Skaldas pazeminājuma āraines ainavu telpa	125
2.4.	Ventaszeme	127
2.4.1.	Kambaru pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa	127
2.4.2.	Struju pazeminājuma mežaines ainavu telpa	130
2.4.3.	Nabas ezeru ezeraines ainavu telpa	133
2.4.4.	Umuļu viļņaines reljefa āru mežaines ainavu telpa	137
2.4.5.	Padures viļņaines mežāres ainavu telpa	140
2.4.6.	Kurmāles viļņaines mežāres ainavu telpa	144
2.4.7.	Ventas nolaidenuma mežāres ainavu telpa	147
2.4.8.	Skrundas dīķu mežaines ainavu telpa	151
2.4.9.	Lēnas kāpu mežaines ainavu telpa	154
2.4.10.	Lēnas viļņaines mežāres ainavu telpa	158
2.4.11.	Lejasventas ainavu telpa	162
2.4.12.	Kuldīgas urbanizētā kultūrainavas ainavu telpa	165
2.4.13.	Vidusventas ainavu telpa	172
2.4.14.	Skrundas urbanizētā kultūrainavas telpa	177
2,4,15.	Augšventas ainavu telpa	180
2.4.16.	Maņģenes viļņaines mežaines ainavu telpa	184
2.4.17.	Graudupes viļņaines mežāresainavu telpa	188
2.4.18.	Ēdas viļņaines āru mežaines ainavu telpa	191
2.4.19.	Veldzes pazeminājuma mežāres ainavu telpa	195
2.4.20.	Niedres viļņaines mežaines ainavu telpa	198
2.4.21.	Jaunmuižas viļņaines mežāres ainavu telpa	202
2.4.22.	Pampāļu pacēluma mežaines ainavu telpa	205
2.4.23.	Kabiles viļņaines mežaines ainavu telpa	207
2.4.24.	Usmas ezeraines ainavu telpa	210
2.4.25.	Abavas ielejas ainavu telpa	214
2.4.26.	Slujas kāpu mežaines ainavu telpa	221
2.4.27.	Mordangas ezeru virknes ezeraines ainavu telpa	225
2.4.28.	Medņu kāpu mežaines ainavu telpa	229
2.4.29.	Lāču kroga viļņaines āru mežaines ainavu telpa	231
2.5.	Austrumkursas ainavzeme	234
2.5.1.	Kabiles viļņaines mežāres ainavu telpa	234
2.5.2.	Vārmes viļņaines mežāres ainavu telpa	239
3.	Kopējie secinājumi un rekomendācijas	244
3.1.	Secinājumi	244
3.2.	Rekomendācijas	245
4.	Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums	246

Izmantotie jēdzieni un terminoloģija

Ainava nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā.

Ainavas kvalitātes mērķis specifiskai ainavai nozīmē kompetentu publisko iestāžu formulētas sabiedrības vēlmes attiecībā uz viņu apkārtnes ainavas raksturiezīmēm.

Ainavas raksturs – (*Landscape character*) ir teritorijas dabas apstākļu, zemes izmantošanas, vēsturiskā un kultūras satura, kā arī telpisku un citu uztveramu apstākļu, kas raksturo teritoriju un atšķir to no apkārtējās ainavas, mijiedarbības koncentrēta izpausme.

Ainavas struktūra – ainavas elementu un ainavas telpisko vienību savstarpējais izkārtojums.

Ainavas kvalitātes (vai stāvokļa) vērtējuma pamatā ir vērtējums par ainavas fizisko stāvokli un tās saglabātību un ilgtspēju no vizuālā, funkcionālā un ekoloģiskā viedokļa. Ainavu kvalitāte atspoguļo atsevišķu pazīmju un elementu, kas veido ainavas raksturu, stāvokli noteiktā vietā.

Vizuālais ainavas jutīgums¹ telpiskās plānošanas un zemes apsaimniekošanas kontekstā raksturo ainavu kā vizuālo resursu un tās jutību attiecībā pret konkrēto attīstības priekšlikumu.

Ainavu telpa – ainavu kopums, kurā pēc noteiktām pazīmēm vai izmantošanas un/vai apsaimniekošanas prasībām ir apvienotas savstarpēji saistītas ainavas.

Ainavu vērtības – iedzīvotāju un / vai ekspertu atzītas kā īpašas vai sabiedrībai īpaši nozīmīgas (ainavu) ekoloģiskās, kultūras, publiskās dzīves, ekonomiskās u.c. kvalitātes, kas piemīt vai raksturo vietas, teritorijas, pilsētas telpas, ainavu telpas.

Kultūrvēsturiskā ainava (*historical cultural landscape*): tā ir ainava, kas satur cilvēku veidotas vēsturiskās struktūras vai atsevišķu telpisko elementu kopu un kas ir vismaz 50 gadus veca.

Kultūrvēsturiski vērtīga ainava ir ainava, kas saistīta ar vēsturiskiem notikumiem un cilvēkiem, kas ir devuši nozīmīgu ieguldījumu valsts/vietas vēsturē vai iemieso konkrēta vēsturiskā perioda iezīmes, laika periodu vai celtniecības metodes vai reprezentē meistardarbu, augstu māksliniecisko vērtību, vai kopumā reprezentē nozīmīgu kompleksu, kura sastāvdaļām / atsevišķiem elementiem pietrūkst individuālas īpatnības.

Tipiska ainava – ainava, kas raksturo noteiktus procesus, laikmetu vai arī konkrētu ainavu tipu.

Vizuāli augstvērtīga ainava ir noteiktas konsekvences, harmoniska, daudzveidīga un sakārtota ainava, kas vērotājam izraisa pozitīvas emocijas.

¹ Tudor C., 2019. An approach to landscape sensitivity assessment – to inform spatial planning and land management. Skatīt:
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5d2f005aed915d2fe684675b/landscape-sensitivity-assessment-2019.pdf>
https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/817928/landscape-sensitivity-assessment-2019.pdf

1. Ainavu kartēšanas, analīzes un novērtēšanas metodoloģija

1.1. Kuldīgas novada ainavu izpētes mērķis un uzdevumi

Kuldīgas novada ainavu izpēte, analīze un novērtēšana ir pamatā Kuldīgas novada ainavu tematiskā plānojuma izstrādāšanā. Tā izstrādāšana balstās uz:

1. Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022. – 2046. gadam. Kuldīga. 2022²;
2. Kuldīgas novada attīstības programmu 2022. – 2028. gadam. Kuldīga, 2022³;
3. Ainavu politikas ieviešanas plānu 2024.–2027. gadam. Rīga, 2024⁴;
4. Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju. 2015.-2030.gadam. 2015⁵;
5. Valsts vides dienesta izsniegtajiem nosacījumiem Kuldīgas novada ainavu tematiskā plānojuma izstrādei (27.07.2023.);
6. Kurzemes plānošanas reģiona izsniegtajiem nosacījumiem “Par nosacījumiem Kuldīgas novada Ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības tematiskā plānojuma izstrādei”(Nr. 2-5.9/97/23-N).

Kuldīgas novada **ainavu izpētes un novērtēšanas mērķis** ir raksturot Kuldīgas novada ainavu daudzveidību un izdalīt estētiski, kultūrvēsturiski un ekoloģiski augstvērtīgās ainavas, nodrošinot priekšnoteikumus Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022. – 2046. gadam definēto stratēģisko mērķu: harmoniska pilsētas un lauku vide; unikāla kultūrvides un dabas vērtību kvalitāte, sasniegšanu.

Lai sasniegtu augstāk izvirzīto mērķi, ainavu izpētē un vērtēšana tika izvirzīti šādi **uzdevumi**:

1. Balstoties uz dabas apstākļiem, zemes izmantošanu, un apdzīvojamu un procesiem ainavā, raksturot ainavu daudzveidību;
2. Izdalīt ainavu telpiskās vienības reģionālā mērogā (ainavu telpas) un sniegt to rakstura profilu, vadoties pēc sociālo funkciju rakstura, vēsturiskās izcelsmes, mūsdienu pārmaiņu procesiem, problēmsituācijām, riskiem u.c. aspektiem;
3. Veikt izdalīto ainavu telpu estētisko (vizuālo, kultūrvēsturisko, ekoloģisko novērtējumu, izdalot augstvērtīgās ainavu telpas;
4. Definēt ainavu kvalitātes mērķus, kā arī ainavas kopšanas un uzturēšanas pasākumus, kas nepieciešami ainavas kvalitātes uzturēšanai un ainaviski vērtīgo teritoriju attīstībai.

² Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.- 2046. gadam. Kuldīga. 2022. Skatīts: https://geolativija.lv/geo/tapis?documents=open#document_26242

³ Kuldīgas novada attīstības programma 2022. – 2028. gadam. Kuldīga, 2022. Skatīts: https://geolativija.lv/geo/tapis?documents=open#document_26267

⁴ MK rīkojums Nr. 238. „Par Ainavu politikas ieviešanas plānu 2024.–2027. gadam” (28.03.2024.). Skatīts: <https://likumi.lv/ta/id/350823-par-ainavu-politikas-ieviesanas-planu-2024-2027-gadam>

⁵ Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija. 2015.-2030.gadam. 2015. Skatīts: <https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2018/11/Kurzeme-2030.pdf>

1.2. Ainavu izpētes un vērtēšanas process

Tradicionāli ainavu vērtēšanā tiek izmantotas četras galvenās pieejas vai paradigmas: ekspertu paradigma, psihofiziskā paradigma, kognitīvā paradigma un pieredzes paradigma⁶. Kuldīgas novada ainavu vērtējums balstījās uz ekspertu pieeju.

Ainavu kartēšanā, rakstura aprakstīšanā un novērtēšanā tika izmantotas Anglijas un Skotijas ainavu rakstura novērtēšanas vadlīnijas⁷. Ainavu izpētes un vērtēšanas process secīgi tika veikts šādi:

1. **solis.** Sadarbībā ar Kuldīgas novada pašvaldības aģentūru "Kuldīgas attīstības aģentūra" notika ainavu izpētes mērķa definēšana, izpētē iegūto materiālu turpmākās izmantošanas formulēšana novada attīstības plānošanā, ainavu novērtējuma mēroga un detalizācijas pakāpes precizēšana.
2. **solis.** Pieejamās informācijas par Kuldīgas novada ainavām izpēte, pieejamo telpisko datu par Kuldīgas novadu izmantošanas iespēju ainavu aprakstīšanā un novērtēšanā analīze.
Izdalāmo ainavu vienību definēšana, ainavu telpu aprakstīšanas veidlapu sagatavošana, kritēriju izstrādāšana ainavu novērtēšanai.
Ainavu telpu izdalīšana un robežu noteikšana (melnraksts).
3. **solis.** Ainavu izpēte lauka apstākļos. Ainavu telpu robežu precizēšana dabā. Ainavu kultūrvēsturiskā un vizuālā rakstura aprakstīšana un novērtēšana. Dabisko un sociālo procesu ainavā novērtēšana un aprakstīšana. Raksturīgo ainavu un procesu ainavā fotografēšana.
4. **solis.** Lauka apstākļos ievākto datu apkopošana un telpiska atspoguļošana datu bāzē. Ainavu telpisko vienību robežu, funkcijas, vērtību un procesu precizēšana. Pamatojoties uz lauka pētījuma ietvaros iegūto informāciju, tiek precizēts kartogrāfiskais materiāls par ainavas telpiskajām vienībām. Ainavu telpisko vienību robežu precizēšana tiek sākta ar ainavu telpām, pēc tam ainavapvidiem un ainavzemēm.
5. **solis.** Ainavu novērtēšana un kvalitātes mērķu definēšana. Jūtīgo ainavu izdalīšana.
6. **solis.** Sadarbībā ar Kuldīgas novada pašvaldības aģentūru "Kuldīgas attīstības aģentūra" rekomendāciju izstrādāšana ainavu pārvaldībā un priekšlikumu precizēšana Kuldīgas novada teritorijas plānojumam un apbūves noteikumiem.

⁶ Zube, E.H.; Sell, J.L.; Taylor, J.G. Landscape perception: Research, application and theory. Landsc. Plan. 1982, 9, 1–33.

⁷ Swanwick C. (2002) Landscape Character Assessment Guidance for England and Scotland. The Countryside Agency and Scottish Natural Heritage, http://www.heritagecouncil.ie/fileadmin/user_upload/Planning/LCA_CPD/LCA_CPD_Sep_2011/Reports/LCA_Guidance_for_England_and_Scotland.pdf

1.3. Ainavu vienību definēšana un izdalīšana

Ainavu vienību izdalīšanā tika izmantots hierarhijas princips. Lielākā izdalītā ainavu vienība ir ainavzeme, kuru veido vairāki ainavu apvidi, savukārt ainavu apvidus veido ainavu telpas un ainavu telpas atsevišķas ainavas (1.1. att.).

Ainavzemes ir nacionāla līmeņa ainavu taksonomiskā vienība, kuru izdalīšanas pamatā ir reljefa makroformas un teritorijas ģeomorfoloģiskie apstākļi, kas noteikuši un arī pašlaik nosaka zemes segumu (*land cover*) un procesus ainavā.

Ainavzemes izdalīšanas pamatā, precizējot ainavzemju robežas atbilstoši mērogam un situācijai dabā, ir doc. K.Ramana ainavrajonēšanas telpiskā shēma⁸.

Ainavu apvidus ir reģionālā ainavu taksonomiskā vienība, kura izdalīšanas pamatā ir reljefa mezoformas, ģeoloģiskie nogulumi, zemes segums un izmantošana un procesi ainavā.

Ainavu apvidus izdalīšanas pamatā ir šādi materiāli:

1. Dažādos dokumentos un pieejamos informācijas avotos izdalīto ainavu vienību telpiskā analīze un izpēte. Šajā procesā tika izmantoti šādi avoti:

a) Latvijas digitālais ainavu atlants. Pieejams: <https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/>

b) Lūkins M., Vinogradovs I., Zariņā A., 2018. Latvijas kultūrainava: laika slāņi, mantojums un reģionāli teritoriālais iedalījums. Gr. Latvija, Zeme, daba, tauta, valsts (Nikodemus O., Kļaviņš M., Krišjāne Z. Zelčs V., zin. red.). Rīga, Latvijas Universitātes akadēmiskais apgāds. 615.- 636. lpp.

c) Nikodemus O., Kalniņš G., 2000. Ainavu aizsardzība. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai. Rīga, VARAM.

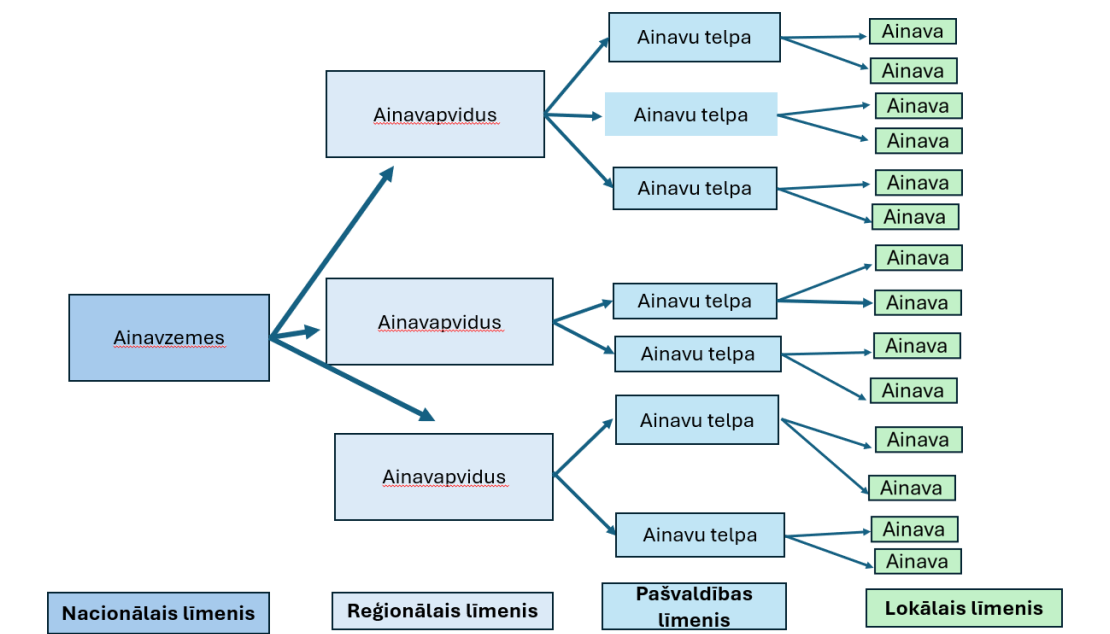
d) Nikodemus O. 2018. Latvijas anavzemes un ainavapvidi. Gr. Latvija, Zeme, daba, tauta, valsts (Nikodemus O., Kļaviņš M., Krišjāne Z. Zelčs V., zin.red.). Rīga, Latvijas Universitātes akadēmiskais apgāds. 574.- 603. lpp.

e) Ramans K., 1994. Ainavrajonēšana. Gr. Enciklopēdija "Latvija un latvieši" Latvijas daba, 1.sēj. Rīga: Preses nams, 22.- 24. lpp.

2. Ainavu apsekošana un novērtēšana lauka apstākļos.

3. Digitāli pieejamie datu slāņi, piemēram, <https://www.lvmgeo.lv/kartes> u.c.

⁸ Ramans K., 1994. Ainavrajonēšana. Gr. Enciklopēdija "Latvija un latvieši" Latvijas daba, 1.sēj. Rīga: Preses nams, 22.- 24. lpp.

1.1.att. Ainavu vienību hierarhiskā sistēma un ainavas plānošanas līmenis

Ainavu telpas ir pašvaldības līmeņa ainavu taksonomiskās vienības, kuru izdalīšana balstījās uz teritorijas ainavu raksturu, zemes segumu, zemes izmantošanu, mežaudžu sastāvu, teritorijas mitruma apstākļiem, apdzīvojuma struktūru un kultūrainavas vēsturi.

Latvijas digitālā ainavu atlantā kā trešā līmeņa ainavu telpiskās vienības izdalīti ainavu areāli, kas “pielīdzināmi ainavas rakstura vienībām (*landscape character units*), kādas tiek noteiktas Apvienotās Karalistes lietotajā pieejā ainavas rakstura novērtēšanai”⁹. Kuldīgas novada pašvaldību līmeņa ainavu telpisko vienību izdalīšanā, kartēšanā un novērtēšanā izmantotās “ainavu telpas” pēc sava mēroga un rakstura atbilst Latvijas digitālajā ainavu atlantā izmantotajiem “ainavu areāliem”, jo tie ir vairāk atbilstoši cilvēka uztveres mērogam, kas ļauj ainavas raksturošanas procesā pievienot ainavas uztveres komponenti. Veicot Kuldīgas ainavu kartēšanu, tomēr darba procesā atteicāmies no ainavu atlantā izdalītajiem ainavu areāliem un līdz ar to arī no “ainavu areāla” jēdziena. Par pamatu pilnībā pārņemšanai ainavu atlantā izmantotos ainavu areālus noteica vairāki faktori:

1. ainavu izpētes laikā tika konstatēts, ka ainavu atlantā izdalītie ainavu areāli neatpoguļo pilnībā visu Kuldīgas novada ainavu daudzveidību;
2. Kuldīgas novada līmeņa ainavu telpisko vienību izpēte ir veikta daudz detālāk;
3. Ainavu telpisko vienību izdalīšanā lielāks uzsvars ir likts uz procesiem un iespējamajiem attīstības scenārijiem.

⁹ Stokmane I., Skujāne D., Ziemeļniece A., Ņitavska N., Īle U., Bell S., Vugule K., Markova M., Spāģe A., Lāčauniece I., 2023. Latvijas ainavu telpiskās vienības. Ainavu izpētes un novērtēšanas pieejas Latvijā. Jelgava. 39. – 43. lpp.

1.4. Ainavu telpu rakstura (raksta) tipi

Ainavu telpu struktūru un robežas nosaka tām raksturīgais ainavas rakstura tips (reljefs, zemes segums, apdzīvojums) un specifiskās iezīmes (kultūras mantojums, dabas vērtības, skatu atvērums, procesi ainavā utt.). Zemes izmantošanas modeļi un zemes forma ir nozīmīgi informācijas avoti, kas veicina ainavas priekšstatu un vērtību veidošanos¹⁰. Minētās rakstura iezīmes vizuāli atspoguļojas ainavā. Tradicionāli ainavu tipi tiek izdalīti balstoties uz relatīvi viendabīgo ainavas raksturu¹¹. Kuldīgas novada ainavu telpu tipu izdalīšana balstās uz Kuldīgas rajona ainavu inventarizācijas rezultātā izstrādātajām ainavu aizsardzības vadlīnijām¹². Minētajās vadlīnijās izmantotā ainavu telpu tipu definēšana principā atbilst Apvienotajā Karalistē lietotajai metodoloģijai¹³. Ainavu telpu tipu nodalīšanā par pamatu ņemts ģeomorfoloģiskais faktors un zemes seguma raksturojums, kā arī apdzīvojuma pašreizējā un vēsturiskā struktūra. Atsevišķi tika nodalīti specifiskie ainavu telpu tipi: ezeri un to virknes, upju ainavas, urbanizētās ainavas, dīķu ainavas u.c. Ainavu telpu tipu nodalīšanā liela uzmanība tika pievērsta skatu atvērumam, vizuālai kvalitātei un procesiem ainavā.

Latvijas ainavā **ģeomorfoloģiskais faktors** kā reģionālā, tā arī lokālā mērogā ir viens no galvenajiem faktoriem, kas nosaka ainavides pamatīpašības – ainavu rakstu (telpisko struktūru), vizuālās iezīmes, vēsturiskos un mūsdienu procesus ainavā. Reljefs un litoloģiskais sastāvs ietekmē lokālā līmeņa ainavu daudzveidību, zemes izmantošanu un segumu, kā arī vizuālo pievilcību.

Līdz ar to Kuldīgas novada ainavu telpu tipu izdalīšanā ģeomorfoloģiskais faktors kalpoja kā viens no faktoriem ainavu telpu tipu klasifikācijā. Par pamatu ņemot ģeomorfoloģisko (reljefa) faktoru, ainavu telpas tika iedalītas šādos tipos:

1. **Paugurota reljefa ainavu telpas** (tekstā pauguru ainavas) rakstu nosaka dažāda izmēra pauguru un ieplaku mija (1.2. att.), kā arī pauguru veidojošais materiāls - morēna vai glaciofluviālie nogulumi. Teritorijās, kur paugurus veido morēna, ir raksturīga mozaīkveida ainava, bet tur, kur glaciofluviālie nogulumi (smilts un grants) - meža ainava. Paugurota reljefa mozaīkveida ainava ir viena no vizuāli pievilcīgajām ainavām Kuldīgas novadā.

¹⁰ Zube, E.H. 1987. Perceived land use patterns and landscape values. *Landscape Ecol* 1, 37–45.

¹¹ Zariņa A., Vološina M., Vinogradovs I., 2019. Vadlīnijas lokālo ainavu plānošanai. SIA "Delta kompānija".

¹² Ainavu aizsardzība. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai (2000) Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. 92 lpp.

¹³ Swanwick C. (2002) Landscape Character Assessment Guidance for England and Scotland. The Countryside Agency and Scottish Natural Heritage, http://www.heritagecouncil.ie/fileadmin/user_upload/Planning/LCA_CPD/LCA_CPD_Sep_2011/Reports/LCA_Guidance_for_England_and_Scotland.pdf

1.2.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai paugurota reljefa ainavu telpai. Attēlā fragments no Kurmāles pauguru āru mežaines ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

2. **Paugurgrēdas reljefa ainavu telpa** parasti paceļas virs apkārtnes un no tās paveras tālas skatu perspektīvas uz pazeminājumos esošajiem mežiem un pļavām. Ainavas rakstu, līdzīgi kā paugurotām reljefa ainavām, nosaka pauguru un ieplaku mija (1.3. att.). Zemes izmantošanu ainavā cieši saista ar augsnes cilmiezi, pauguru nogāzes slīpumu un mitruma apstākļiem. Parasti ainavai piemīt mozaīkveida raksturs.

1.3.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai paugurgrēdas reljefa ainavu telpai. Attēlā fragments no Ķīmales paugurgrēdas āru mežaines ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

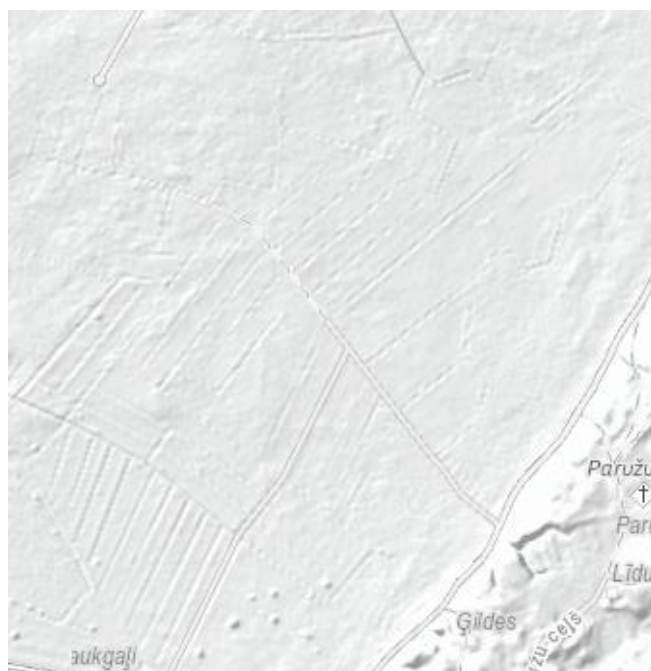
3. **Viļņota līdzenuma ainavu telpa** (turpmāk tekstā viļņaine) no ģeomorfoloģiskā viedokļa ir dominējošais ainavu tips Kuldīgas novadā. Tām raksturīgs lēzenu vaļņu vai gareni stieptu pauguru un starpvaļņu ieplaku mija (1.4. att.). Ainavu tipam raksturīgs viendabīgums un plašums. Zemes lietojumveidu daudzveidību nosaka augsnes un mitruma apstākļi. Šajā ainavu tipā Kuldīgas novadā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, bet reljefa pazeminājumus daudzviet

aizņem meži. Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir nosusinātas.

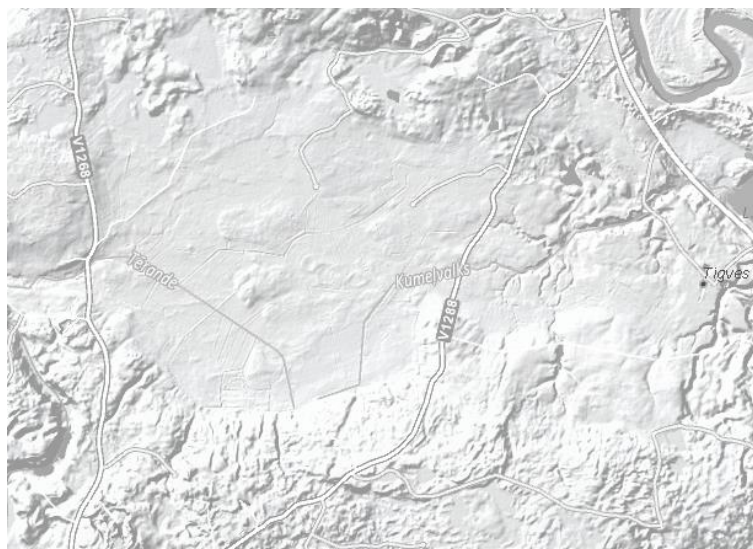
1.4.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai viļņota līdzenuma reljefa ainavu telpai. Attēlā fragments no Vārmes viļņainas mežāres ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

4. **Plakana līdzenuma ainavu telpa** (turpmāk tekstā plakanā) raksturojas ar līdzenu reljefu (1.5. att.). Kuldīgas novadā šādas ainavas sastopamas Piejūras zemienē un Ventavas līdzenumā. Galvenokārt sastopamas meža ainavas, kas lielā teritorijā ir nosusinātas. Plakana līdzenais reljefs nosaka, ka ainavā ir sastopami arī relatīvi daudz augsto un pārejas tipa purvi.

1.5.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai plakana līdzenuma reljefa ainavu telpai. Attēlā fragments no Jūrkalna plakanā līdzenuma mežāres ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

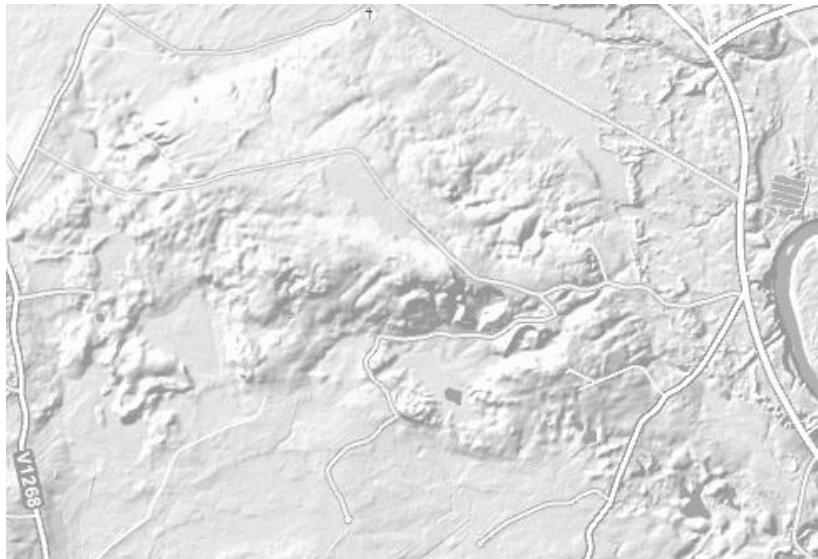
5. **Reljefa pazeminājuma ainavu telpa** atrodas plašā reljefa pazeminājumā. Parasti ainavu telpā ir plakans reljefs. Tas un arī pazeminājuma apkārtnes paaugstinātais reljefs nosaka, ka teritorija ir pārmitra un visbiežāk padomju laikā nosusināta. Zemes izmantošanā dominē pļavas vai arī pārmitri nosusināti meži. Relatīvi lielas platības šajos pazeminājumos aizņem kūdraugsnes, kas, balstoties uz vienu no zemes izmantošanas nākotnes stratēģijām, var tikt apmežotas¹⁴.

1.6.att. Ilustratīvs piemērs reljefa pazeminājuma ainavu telpai. Attēlā fragments no Kambaru pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

6. **Reljefa pacēluma ainavu telpa** paceļas virs apkārtnes (1.7. att.), un tās labi eksponējas no attāluma. Visbiežāk to veido morēnas lielpauguri. Kuldīgas novada Ēdoles pagastā ainavu telpā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kuras apliec meža zemes. Vēja ģeneratoru parka attīstība šajā ainavu telpā no ekonomiskā viedokļa ir pamatota, bet jārēķinās, ka palielinās arī vēja ģeneratoru saskatāmība.

¹⁴ Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam Rīga, 2019.
<https://likumi.lv/ta/id/342214-latvijas-strategija-klimatneitralitates-sasniegšanai-lidz-2050-gadam>

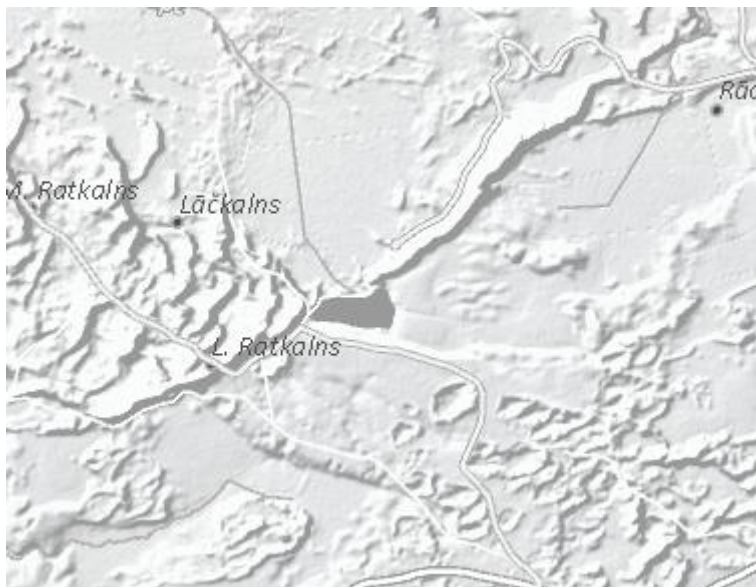
1.7.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai reljefa augstumu ainavu telpai. Attēlā fragments Struju pacēluma āru mežaines ainavu telpai. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

7. **Reljefa nolaidenuma ainavu telpas** izdalītas ar mērķi, lai parādītu ainavas, no kurām paveras tālas skatu perspektīvas uz zemāk esošajām ainavu telpām. Ainavu vienību tips, kuram raksturīgs lēzeni slīpa zemes virsma, kas pakāpeniski pazeminās vienā virzienā. Nolaidenumam raksturīgs savstarpēji paralēli tekošu upju tīkls. Zemes izmantošanā novērojama lauksaimniecības un meža zemju mija. Šāds ainavu vienību tips atrodas Rietumkursas augstienes nogāzēs.

1.8.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai reljefa nolaidenuma ainavu telpai. Attēlā fragments Ventas nolaidenuma mežāres ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

8. **Kāpu ainavu telpu** raksturu nosaka dažādas izcelsmes un formas kāpu mija ar līdzenām plakanām teritorijām (1.9.att.). Parasti augsnes cilmieži veido smilts nogulumi, kas nosaka arī priežu mežaudžu dominanci ainavā. Līdzenais plakana reljefs ir nozīmīgs faktors zemes pārpurvošanai. Tāpēc šajā ainavu telpā ir arī augstie un pārejas purvi.

1.9.att. Ilustratīvs piemērs reljefa artikulācijai kāpu ainavu telpai. Attēlā fragments Medņu kāpu mežaines ainavu telpas. Ilustratīvais materiāls no LVM GEO <https://www.lvmgeo.lv/kartes>.

Otrs nozīmīgākais faktors, kas nosaka ainavas rakstu, ir **ainavas sega**, tas ir zemes segums. Ainavas sega nosaka ainavas vizuālās iezīmes, ekoloģisko raksturu, kā arī vēsturiski saglabājušam zemes segumam ir liela kultūrvēsturiskā vērtība. Par pamatu ņemot zemes izmantošanu un seguma faktoru, ainavu telpas tika iedalītas šādos tipos:

1. **Āraine** – ainavu vienību tips, kurā dominē agroainava – lauksaimniecībā izmantojamās zemes (1.10. att.). Āraines telpisko struktūru veido lielu un plašu lauksaimniecības zemju mija ar nelieliem savrupiem meža masīviem un puduriem. Tas ir vistipiskākais līdzenuma un viļņota līdzenuma kultūrainavas tips, kuru veidošanās visvairāk ietekmējusi padomju laika lauksaimniecības zemju masivizācija un meliorācija. Ļoti būtiska nozīme ainavas koptēlā ir mazajiem ainavas elementiem – viensētām, atsevišķiem kokiem un koku puduriem, zaļajām joslām gar upēm un meliorācijas novadgrāvjiem. Dominē atklāti un plaši skati, kas atduras meža malā.

1.10.att. Gudenieku pazeminājuma ārines ainavu telpas lauksaimniecības zemju ainava

2. **Mežaines** – ainavu vienību tips, kas raksturīgs ar augstu mežainību un meža ainavu dominanci (1.11. att.). Mežaines ainavas telpisko struktūru veido lieli meža masīvi (meža ainavas), kuros kā “salas” atrodas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas daudzviet pēdējos gados netiek izmantotas. Ainavas rakstu mežainē nosaka kokaudzes sastāva mija un izcirtumi. Bez mežsaimniecības ainavas tips ir ļoti nozīmīgs bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai un arī rekreācijai.

1.11. att. Niedres viļņaines mežaines ainavu telpas meža ainava.

3. **Āru mežaine** – viens no zemes seguma tipiem, kas raksturo mozaīkveida ainavu (1.12. att.), kurā dominē dažāda izmēra meža masīvi, kurā iekļaujas lauksaimniecībā izmantojamās zemēs. Mežs ainavā aizņem vairāk nekā 50% no ainavas telpas. Minētais ainavu telpiskās vienības tips Kuldīgas novadā veidojies pēc Otrā pasaules kara, aizaugot lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Meža ainavā galvenokārt dominē bērzi un egles, bet relatīvi lielas platības aizņem baltalkšņu un apšu audzes. No kultūrvēsturiskā aspekta minētais ainavu telpu tips pēc Otrā pasaules kara ir piedzīvojis vēsturiski vislielākās izmaiņas. No vienas puses ir aizaugušas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, izzudušas daudzas viensētas, bet no otras puses veikta lauksaimniecības zemju masivizācija un padomju laikā izveidojušies meliorētie lauksaimniecības zemju masīvi saglabājušies arī mūsdienās.

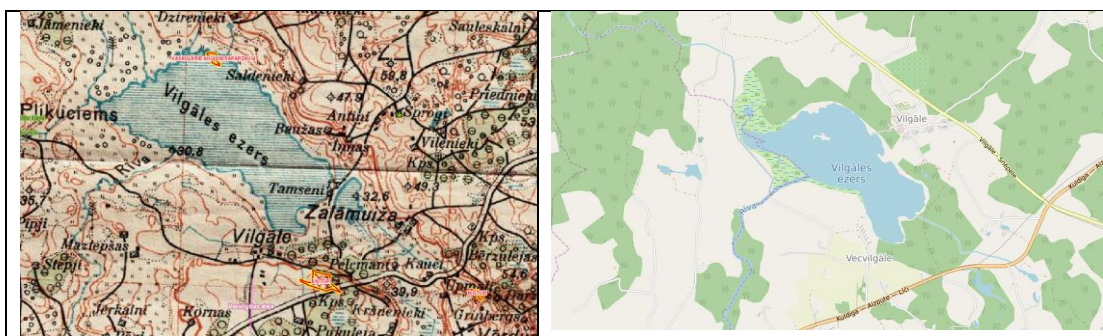
1.12. att. Kurmāles pauguru āru mežaines ainavu telpas mozaīkveida ainava.

4. **Mežāre** – ainavu vienību tips, kurā mozaīkveida ainavu veido lauksaimniecības zemju un nelielu meža masīvu un puduru mija (1.13. att.). Ainavu vienību tipā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas aizņem vairāk nekā 50% no ainavu telpiskās vienības. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir nosusinātas. Vizuāli pievilcīga ainava, kur mijas noslēgti skati ar plašiem atvērtiem skatiem.

1.13. att. Laidu - Rudbāržu vilņaines mežāres ainavu telpas mozaīkveida ainava.

5. **Ezeraine** – ainavu vienību tips, kur ainavas vizuāli un funkcionāli ir saistītas ar ezeru vai ezeru virknēm. Tās ir ekoloģiski un estētiski vienas no augstvērtīgākajām ainavām Kuldīgas novadā. Tām ir arī ļoti liela rekreācijas vērtība. Vēsturiski ainavu vienību tips ir būtiski mainījies, jo, aizaugot piekrastes plāvām, agrāk valdošie atvērte skati uz ezeriem ir kļuvuši daudz noslēgtāki (1.14. att.).

1.14. att. Ilustratīvs piemērs koku apauguma attīstībai Vilgāles ezera apkārtnes ainavās (attēla kreisajā pusē situācija 20. gs. pirmajā pusē pēc Latvijas armijas kartes mērogā 1: 75 000, attēla labajā pusē situācija 20.gs. beigās pēc Latvijas topogrāfiskās kartes mērogā 1 : 50 000.

6. **Pļavu ainavu telpa** ir ainavu vienību tips, kurā lauksaimniecības zemju ainavā valdošais zemes izmantošanas veids ir pļavas vai ganības (1.15. att.). Minētais ainavu vienību tips izdalīts atsevišķi no āraines ainavām, ņemot vērā to lielo nozīmi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un vienlaicīgi to apdraudētību nākotnē. Ainavā lielas platības aizņem kūdras augsnes (organiskās augsnes), kuru izmantošana nākotnē var tikt ierobežota, kas var izraisīt būtiskas izmaiņas ainavā, kas savukārt var ietekmēt bioloģisko daudzveidību un arī ainavas vizuālo tēlu.

1.15. att. Užavas pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa.

6. **Dīķu ainavu telpa** ir ainavu vienību tips, kurā būtiska loma ainavu raksturā ir dīķiem (1.16. att.). Kuldīgas novads ir bagāts ar dīķiem, kuri vēsturiski ir sekmējuši dīķsaimniecības attīstību. Vienlaikus tiem piemīt arī nozīmīga loma iedzīvotāju rekreācijas iespēju nodrošināšanai. Liela daļa dīķu ainavas ir vizuāli pievilcīgas. Tām ir svarīga loma novada bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai. Kaut arī Kuldīgas novadā ir ļoti daudz dīķu, kā atsevišķa ainavu telpa izdalīta tika tikai Skrundas dīķu mežainā ainavu telpa.

1.16. att. Skrundas dīķu mežainā ainavu telpa. Attēlā skats uz dīķa ainavu.

7. **Upju ainavu telpa** Kuldīgas novada ainavu telpu kartēšanā izdalītas tikai novada lielākajām upēm – Ventai un Abavai. Minētās upes sniedz ļoti daudz ekosistēmu pakalpojumu un tās ir nozīmīgas novada zaļās infrastruktūras elements. Ainavu telpas iekļauj upju ielejas un ielejai pieguļošās atklātās ainavas, kuras funkcionāli ir saistītas ar upi (1.17. att.).

1.17. att. Ventas ainava pie Lēnām, kas iekļauta Augšventas ainavu telpā.

8. Urbanizētā kultūrainavas telpa. Ainavu telpu kartēšanā izdalītas trīs urbanizētas kultūrainavas telpas: Kuldīgas, Skrundas un Alsungas (1.18. att.). Minētās ainavu telpas veido ļoti atšķirīgas funkcionālās ainavas, bet Kuldīgas novada ainavu izpētē detaļās tās netika analizētas.

1.18. att. Urbanizētā Alsungas kultūrainavas telpa.

1.5. Ainavu telpu raksturojums un vērtējums

Katra izdalītā ainavu telpa ainavu inventarizācijas un aprakstīšanas procesā tika aprakstīta, iekļaujot aprakstos būtiskākos datus no jau iepriekš apkopotajām datu bāzēm, gan arī ainavu apsekojuma laikā iegūto informāciju par ainavu struktūru un raksturīgajiem elementiem, ainavas raksturu un procesiem ainavā. Vienlaikus tika veikta ainavu telpas ekoloģiskā, kultūrvēsturiskā un vizuālā novērtēšana. Katrai ainavu telpai tika vērtēta arī tās jutīgums attiecībā pret nākotnē sagaidāmajiem izaicinājumiem, kā arī izstrādāti priekšlikumi ainavu telpu izmantošanu nākotnē. Sevišķu uzmanību tika pievērsta atjaunīgo enerģētisko resursu infrastruktūras izbūvei un zemes izmantošanas maiņai. Lauksaimnieciskās izcelsmes kultūrainavas ir dinamiskas un strauji mainīgas, pakļautas biežām un regulārām zemes izmantošanas maiņām, kurām var būt dažādi virzieni un aizņemtās platības¹⁵. Izmaiņas var būt neitrālas, ievērot vizuālās kvalitātes kritērijus klasifikācijas pamatā vai, gluži pretēji,

¹⁵ Plieninger, T., van der Horst, D., et al. 2014. Sustaining ecosystem services in cultural landscapes Ecology and Society, 19. 2

izmainīt ainavas raksturu. Tāpēc ļoti svarīgi ir monitorēt zemes izmantošanas maiņu un tās iespējamo ietekmi uz ainavas vizuālo kvalitāti¹⁶.

Ainavu telpu apraksta noslēgumā definētas rekomendācijas ainavu telpas izmantošanai un ainavu kvalitātes mērķi.

Raksturojums. Sniedz priekšstatu par ainavas telpu telpisko struktūru un to noteicošajiem faktoriem.

Ainavu telpas funkcijas. Raksturo pašreizējas ainavu izmantošanas funkcijas un to ietekmi uz ainavu telpu telpisko struktūru un procesiem nākotnē.

Tipiskums un unikalitāte. Viena no ainavu vērtībām ir ainavas tipiskums un unikalitāte. Tipiska ainava – ainava, kas raksturo noteiktus procesus, laikmetu vai arī konkrētu ainavu tipu¹⁷. Unikāla ainava – izcili vērtīga ainava, kura ir vienīgā vai viena no nedaudzajām ainavām valstī, reģionā vai citā teritoriālā vienībā.

Ainavu ekoloģiskā vērtība. Ainavu ekoloģiskās vērtības noteikšana ir ļoti svarīga, kā atbalsts aizsargājamām teritorijām, vienlaikus nodrošinot ekoloģiski vērtīgajās teritorijās ekoloģisko procesu un tajās esošo apdraudēto un neaizsargāto sugu aizsardzību¹⁸. Izmērīt ainavu ekoloģisko vērtību ir sarežģīti¹⁶. Mēs izmantojam tradicionāli lietotās metodes: sugu bagātību un retumu¹⁹, iespējamās sugu migrācijas koridorus²⁰, kā arī ainavu platību un fragmentāciju. Ainavu sugu bagātību un retumu novērtēšanā tika izmantota Latvijas dabas skaitīšanas informācija no datu bāzes "Ozols".

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība. Par visaptverošāko un piemērotāko ainavu kultūrvēsturiskās vērtības noteikšanai tika izvēlēta Dānijas Meža un dabas aģentūras izstrādātā metode CHIP (*Cultural Heritage in Planning*²¹). Ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība tika vērtēta pēc šādiem kritērijiem:

- unikalitāte – par unikālu uzskatāma tāda kultūrainava, ja tā ir vienīgā vai viena no nedaudzajām šāda tipa kultūrainavām valstī, vai arī vislabāk saglabāta;
- vietējā nozīme – kultūrainava ir nozīmīga nevis valstī, bet gan tikai konkrētā reģionā;
- raksturīgums – kultūrainava var raksturot noteiktu tipu (piem., muiža, ciems), laikmetu (piem., atspoguļo zemnieku apmešanos viensētās) vai ģeogrāfisku areālu;
- savdabīgums – rāda, cik labi kultūrainava atspoguļo reģionam specifiskās īpašības (reģionam raksturīgās vai savdabīgās īpašības);

¹⁶ Kang, N., Liu, C. 2022. Towards landscape visual quality evaluation: Methodologies, technologies, and recommendations Ecological Indicators, 142, Article 109174

¹⁷ Īsumā par ainavu politiku. 2017. Rīga, VARAM. Skatīt: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/buklets_ain_polit_2017.pdf

¹⁸ Willis, K.J., Jeffers, E.S., Tovar, C., Long, P.R., Caithness, N., Smit, M.G.D., Hagemann, R., Collin-Hansen, C., Weissenberger, J. 2012. Determining the ecological value of landscapes beyond protected areas. *Biological Conservation*. V147, 3 – 12.

¹⁹ Smith, P.G.R., Theberge, J.B., 1986. A review of criteria for evaluating natural areas. *Environmental Management* 10, 715–734.

²⁰ Salviano, I.R., Gardon, F.R. & dos Santos, R.F. 2021. Ecological corridors and landscape planning: a model to select priority areas for connectivity maintenance. *Landscape Ecol* 36, 3311–3328.

²¹ Skatīt: Stūre, I., 2004. Kultūras un dabas mantojuma aizsardzība un attīstības plānošana. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

- saglabāšanas pakāpe – šis kritērijs rāda gan vēsturiskās struktūras kopējo, gan atsevišķu vēsturisku elementu tehnisko stāvokli;
- funkcionālais statuss – ar šo kritēriju novērtē teritorijas vai tās elementu funkcionālo situāciju (piem., vai konkrēta ēka vēl joprojām darbojas atbilstoši tās uzcelšanas mērķim);
- autentiskums – šis kritērijs saistīts ar kultūrainavas aizsardzības pakāpi un oriģinālo funkciju;
- vēsturiskums – atklāj kultūrainavas vērtību pēc vēsturiskiem ziņu avotiem, kas sniedz informāciju par pagātni;
- identitāte – kultūrainava kā nozīmīga nacionālās, reģionālās vai lokālās identitātes nesēja;
- iespaidīgums – rāda, vai vide izraisa cilvēkos emocijas un pastiprina saites starp cilvēku un viņa apkārtni;
- izziņa jeb stāsts – kultūrainava var atspoguļot specifiskus dzīves apstākļus kādā laika posmā, līdz ar to tā kļūst nozīmīga, atklājot vietas vēsturi;
- dažādība – kultūrainavas spēja pārstāvēt vairākas atšķirīgas tēmas (piem., vieta dzīvošanai, atpūtai, kā arī tā ir nozīmīga ekoloģiskajā ziņā);
- homogenitāte – tā var būt saistīta ar kultūrainavu, kas parāda īpašus vēsturiskos apstākļus;
- saskaņotība ar dabas vidi – šis kritērijs piemērojams tām kultūrainavām, kur apdzīvotās vietas un zemes izmantošanas sistēmas skaidri atklāj dabas apstākļus.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība. Ainavu vizuāli estētiskās vērtības noteikšanā pastāv vairāki atšķirīgi metodoloģiskie risinājumi. Viena no pieejām ir sabiedrības viedokļa noskaidrošana par vizuāli estētiski augstvērtīgajām ainavām²² vai arī tūrisma plūsmas mērķu izpēti. Analizējot pieejamo tūrisma plūsmu Kuldīgas novadā ainavu kontekstā, izceļas Kuldīgas pilsēta un Alsunga un Ēdole un to apkārtnes ainavas²³. Vienlaicīgi nav iespējams pēc minētajiem datiem noteikt vai tūristu galamērķis ir saistīts ar ainavu kultūrvēsturiskajām vērtībām, vizuāli estētiskajām vērtībām vai tūrisma mītņu pieejamību. Kuldīgas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022. – 2046. (2021), kā vizuāli augstvērtīgas ainavas definētas:

1. Vizuāli augstvērtīgas atklātas ainavu telpas (tālās skatu perspektīvas no Rietumkursas augstienes rietumu nogāzes Piejūras zemienes virzienā, ziemeļu un austrumu nogāzēm Kursas zemienes virzienā, kā arī no zemienēm Rietumkursas augstienes virzienā).
2. Mozaīkveida augstvērtīgas ainavu telpas (Kurmāles, Bandavas paugurainēs, Rudbāržu – Sieksātes un Jaunmuižas, kā arī Griķu apkārtnē).

²²Wartmann, F.M., Frick, J., Kienast, F., Hunziker, M., 2021. Factors influencing visual landscape quality perceived by the public. Results from a national survey. Landscape and Urban Planning, 208. 104024

²³ Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšanas metodika. Valsts pētījumu programmas "Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana" projekts. 2023.

Kuldīgas novada ainavu telpu vizuālās kvalitātes noteikšana balstījās uz ekspertu viedokli, izmantojot kritēriju metodi. Vizuāli augstvērtīgo ainavu noteikšana balstījās uz šādiem kritērijiem²⁴:

- Sabiedrībā atzīts skats ar augstu ainavisko vērtību (plānošanas dokumenti, ceļveži, tūrisma kartes, pastkartes utt.);
- Skati no īpaši jutīgām ainavu zonām;
- Populāras vietas ar lielu apmeklētāju skaitu;
- Paaugstinātas panorāmas skatu vietas (reljefs, skatu torņi u.c.);
- Ainavas ar paaugstinātu dabiskuma pakāpi;
- Skati ar ievēribas cienīgu iezīmju klātbūtni (pilis, atsegumi u.c.);
- Skati ar vēsturisku, kultūras vai garīgu vērtību;
- Skata retums vai unikalitāte;
- Ainavas rakstura integritāte skatā;
- Vietas sajūta.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki. Ainavu telpu aprakstos ir pievērsta uzmanība šādiem procesiem ainavā: lauksaimniecības izmantojamo zemju izmantošanas intensifikācijai un ekstensifikācijai un ar tiem saistītās izmaiņas ainavā, mežsaimnieciskajai darbībai, apdzīvojuma izmaiņām, tanī skaitā kultūrvēsturisko objektu attīstībai, derīgo izrakteņu ieguvei un ar to saistītajiem procesiem ainavā.

Ainavu jutīgums. Viens no mērķiem, kas ir būtisks teritoriju attīstības plānošanas un pārvaldības kontekstā, ir teritorijas attīstības potenciāla noteikšana, izvērtējot ainavas jutīgumu pret iespējamiem attīstības scenārijiem. Ainavas jutīgums pret izmaiņām ainavā ir atkarīgs no esošās ainavas rakstura, plānotās attīstības un iespējamām izmaiņām ainavā, vai tai pieguļošajās teritorijās. Teritorijas ar augstu ainavas kvalitāti un vērtību ir vairāk jutīgas pret pārmaiņām nekā ainavas ar zemāku kvalitāti un vērtību. Ainavu telpu jutīguma vērtēšanā izmantotie kritēriji atspoguļoti 1.1. tabulā.

²⁴ https://www.pleanala.ie/publicaccess/EIAR-NIS/309306/Coillte%20Castlebanny%20Wind%20Farm_Vol%20II%20Main%20EIAR/Chapter%2013%20-%20Landscape%20and%20Visual%20Impact%20Assessment.pdf

Ainavas jutīguma vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	Ainavas jutīgums		
	Augsts	Vidējs	Zems
Ainavu vērtība	Valsts mērogā atzītas ainavas (īpaši aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas, Kultūras kanonā iekļautas ainavas, sabiedrības atzītas ainavas u.c.)	Reģionālā mērogā atzītas ainavas (plānošanas reģionu atzītas ainavas, ainavas tematiskajos plānojumos definētās vērtīgās ainavas u.c.)	Neizceltas (nenovērtētas) ainavas.
Ainavu kvalitāte	Ainavas pašreizējais stāvoklis labi raksturo reģiona kultūrvidi un procesus vai arī ainavas dabiskumu.	Ainava ir daļēji pārveidota, bet tās raksturā ir saglabājušies elementi, kas raksturo reģiona kultūrvidi un procesus vai arī ainavas dabiskumu.	Ainava ir sliktā stāvoklī, trūkst iekšējās integritātes un ainavas raksts ir negatīvi ietekmēts.
Ainavu kapacitāte	Ainavas telpiskā struktūra un mērogs nodrošina, ka ainavas struktūra ir relatīvi tolerantā pret ārējām izmaiņām vai arī plānotā attīstība tieši neietekmē ainavu.	Ainava vidēji noturīga pret izmaiņām.	Ainava nenoturīga pret izmaiņām.

Ainavu kvalitātes mērķi. Ainavas kvalitātes mērķis ir kompetentu publisko iestāžu formulētas sabiedrības vēlmes attiecībā uz viņu apkārtnes ainavas raksturozīmēm (jeb ainavas kvalitātēm)²⁵. Projekta ietvaros eksperti piedāvā savus skatījumu ar ainavu kvalitātes mērķiem ainavu telpu līmenī, kurus var izmantot par pamatu sabiedrības vai pašvaldības definētajiem ainavu kvalitātes mērķiem. Eksperti ainavu kvalitātes mērķu definēšanā izmantojuši piemērus no Valsts pētījumu programmas “Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana” projekta “Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi (LandLat4Pol)” sagatavotā materiāla “Ainavu izpētes un novērtēšanas pieejas Latvijā” (2023).

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā. Balstoties uz ainavas raksturu, vērtībām, ainavu jutīgumu un ainavu kvalitātes mērķiem, katrai ainavu telpai ir izstrādātas rekomendācijas zemes izmantošanā, atjaunīgo resursu enerģētisko objektu projektēšanā un izbūvē.

²⁵ Zariņa A., Vološina M., Vinogradovs I., 2019. Vadlīnijas lokālo ainavu plānošanai. SIA “Delta kompānija”.

2. Kuldīgas novada ainavu telpu raksturojums

2.1. Kuldīgas novada ainavu telpas

Kuldīgas novadā ainavzemes un ainavapvidus ietvaros tika izdalītas šādas ainavu telpas (2.1. att.):

1. Piejūras ainavzeme

1.1. Sakas grīņu ainavapvidus (1.1.)

- 1.1.1. Tērandes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa (1.1.1.)
- 1.1.2. Užavas pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa (1.1.2.)
- 1.1.3. Jūrkalnes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa (1.1.3.)
- 1.1.4. Garā sila kāpu mežaines ainavu telpa (1.1.4.)
- 1.1.5. Timzas (Agas) plakanā līdzenuma pļavu āraines ainavu telpa (1.1.5.)

2. Rietumkursas ainavzeme

2.1. Ēdoles pauguraines ainavapvidus (2.1.)

- 2.1.1. Struju pacēluma āru mežaines ainavu telpa (2.1.1.)
- 2.1.2. Ķimales paugurgrēdas āru mežaines ainavu telpa (2.1.2.)
- 2.1.3. Ēdoles – Padures pauguru un viļņaines mežāres ainavu telpa (2.1.3.)
- 2.1.4. Pinku ezeru virknes ezeraines ainavu telpa (2.1.4.)
- 2.1.5. Kurmāles pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.1.5.)
- 2.1.6. Almāles pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.1.6.)
- 2.1.7. Alsungas pauguru mežāres ainavu telpa (2.1.7.)
- 2.1.8. Alsungas urbanizētā kultūrainavas telpa (2.1.8.)
- 2.1.9. Basu - Lipaiķu pauguru mežāres ainavu telpa (2.1.9.)

2.2. Bandavas pauguraines ainavapvidus (2.2.)

- 2.2.1. Vilgāles ezera un ezerdobes ezeraines ainavu telpa (2.2.1.)
- 2.2.2. Snēpeles viļņaines mežāres ainavu telpa (2.2.2.)
- 2.2.3. Kundu pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.2.3.)
- 2.2.4. Laidu – Rudbāržu viļņaines mežāres ainavu telpa (2.2.4.)
- 2.2.5. Sermītes - Vangas viļņaines āraines ainavu telpa (2.2.5.)
- 2.2.6. Embūtes pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.2.6.)

2.3. Rietumkursas āru nolaidas ainavapvidus (2.3.)

2.3.1. Gudenieku pazeminājuma āraines ainavu telpa (2.3.1.)

2.3.2. Klosteres -Turlavas paugurgrēdas āraines ainavu telpa (2.3.2.)

2.3.3. Ķikuru viļņaines āraines ainavu telpa (2.3.3.)

2.3.4. Kalējciema viļņaines āru mežaines ainavu telpa (2.3.4.)

2.3.5. Skaldas pazeminājuma āraines ainavu telpa (2.3.5.)

3. Ventaszeme

3.1. Pieventas līdzenuma ainavapvidus (3.1.)

3.1.1. Kambaru pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa (3.1.1.)

3.1.2. Struju pazeminājuma mežaines ainavu telpa (3.1.2.)

3.1.3. Nabas ezeru ezeraines ainavu telpa (3.1.3.)

3.1.4. Umuļu viļņaines āru mežaines ainavu telpa 3.1.4.)

3.1.5. Padures viļņaines mežāres ainavu telpa (3.1.5.)

3.1.6. Kurmāles viļņaines mežāres ainavu telpa (3.1.6.)

3.1.7. Ventas nolaidenuma mežāres ainavu telpa (3.1.7.)

3.1.8. Skrundas dīķu mežaines ainavu telpa (3.1.8.)

3.1.9. Lēnu kāpu mežaines ainavu telpa (3.1.9.)

3.1.10. Lēnu viļņaines mežāres ainavu telpa (3.1.10.)

3.2. Ventas ielejas ainavapvidus (3.2.)

3.2.1. Lejasventas ainavu telpa (3.2.1.)

3.2.2. Kuldīgas urbanizētā kultūrainavas telpa (3.2.2.)

3.2.3. Vidusventas ainavu telpa (3.2.3.)

3.2.4. Skrundas urbanizētā kultūrainavas telpa (3.2.4.)

3.2.5. Augšsventas ainavu telpa (3.2.5.)

3.3. Pieventas mežaines ainavapvidus (3.3.)

3.3.1. Maņģenes viļņaines mežaines ainavu telpa (3.3.1.)

3.3.2. Graudupes viļņaines mežāres ainavu telpa (3.3.2.).

3.3.3. Ēdu viļņaines āru mežaines ainavu telpa (3.3.3.)

3.3.4. Veldzes pazeminājuma mežāres ainavu telpa (3.3.4.)

3.3.5. Niedres viļņaines mežaines ainavu telpa (3.3.5.)

3.3.6. Jaunmuižas viļņaines mežāres ainavu telpa (3.3.6.)

3.3.7. Pampāļu pacēluma mežaines ainavu telpa (3.3.7.)

3.3.8. Kabiles viļņaines mežaines ainavu telpa (3.3.8.)

3.4. Usmas ezeraines ar Stendes mežaines ainavapvidus (3.4.)

3.4.1. Usmas ezeraines ainavu telpa (3.4.1.)

3.4.2. Abavas ielejas ainavu telpa (3.4.2.)

3.4.3. Slujas kāpu mežaines ainavu telpa (3.4.3.)

3.4.5. Mordangas ezeru virknes ezeraines ainavu telpa (3.4.4.)

3.4.6. Medņu kāpu mežaines ainavu telpa (3.4.5.)

3.4.7. Lāču koga viļņaines āru mežaines ainavu telpa (3.4.6.)

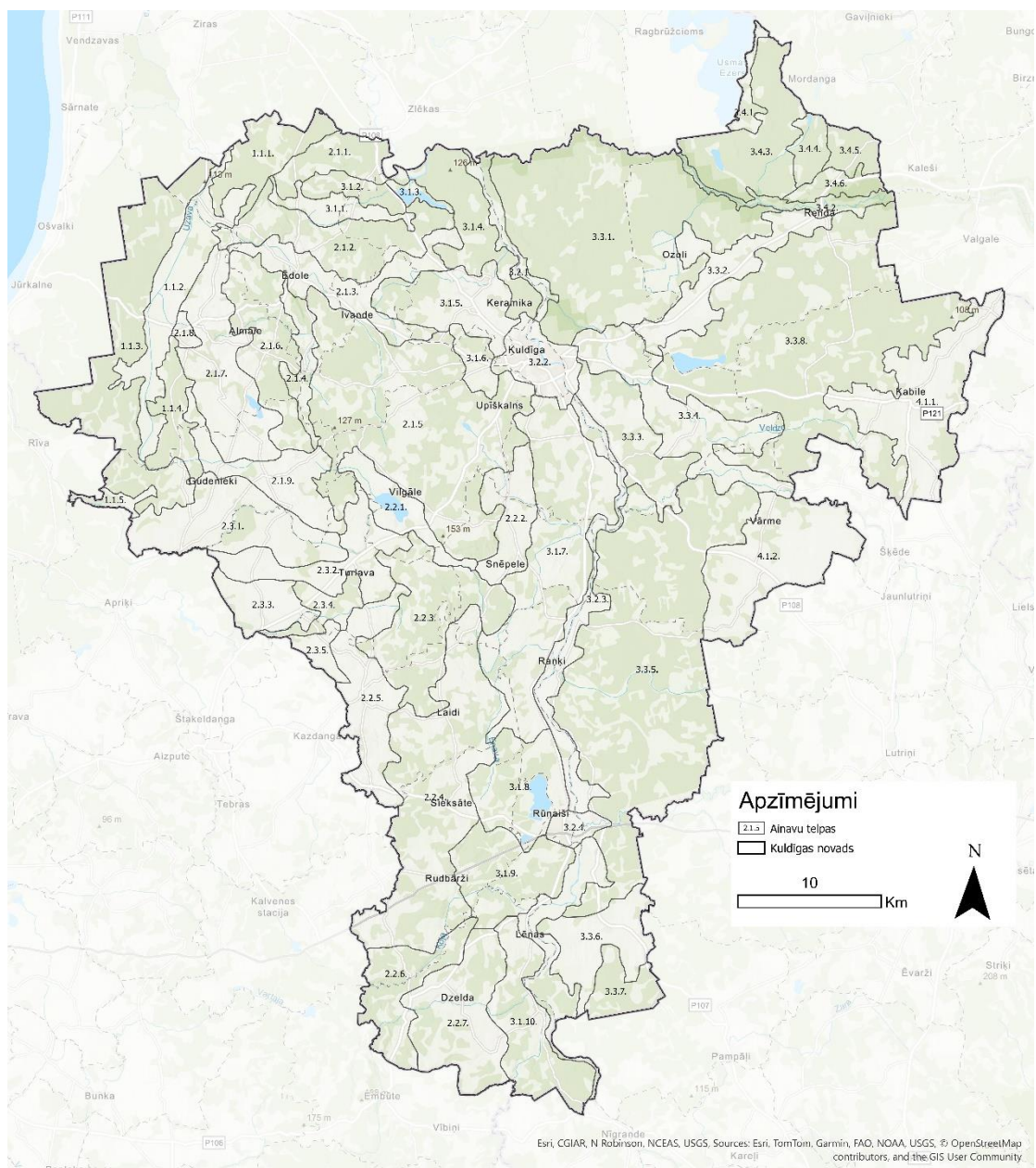
4. Austrumkursas ainavzeme

4.1. Kabiles – Lutriņu āraines ainavapvidus (4.1.)

4.1.1. Kabiles viļņaines mežāres ainavu telpa (4.1.1.)

4.1.2. Vārmes viļņaines mežāres ainavu telpa (4.1.2.)

Kuldīgas ainavu telpu raksturojums, vizuāli estētiskās, kultūrvēsturiskās un ekoloģiskās vērtības, procesi ainavu telpā, potenciālie riski un konfliktsituācijas ir apkopotas atsevišķā pielikumā, kas ir pievienots šim nodevumam.

2.1.att. Kuldīgas novada ainavu telpas.

2.2. Piejūras ainavzeme

2.2.1. Tērandes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa

(turpmāk iekavās Nr. kartē 2.1. att. (1.1.1.))

Ainavu telpa: Tērandes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa

Ainavu apvidus: Sakas grīņu ainavapvidus

Ainavzeme: Piejūras ainavzeme

2.2. att. Tipiska Tērandes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa meža ainava ar izcirtumiem. Izcirtuma dizainā ekoloģiskie koki atstāti grupā, kas vizuāli vērtējams pozitīvi.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka plakanais Ventavas līdzenums, kur augsnes segu veido Baltijas ledus ezera smilts nogulumi. Ainavu telpā dominē meliorētas meža zemes. Valdošās koku sugas mežaudzēs ir bērzs un egle, bet atsevišķos meža nogabalos sastopamas priedes un melnalkšņi. Meža ainava intensīvi tiek apsaimniekota, tāpēc šajā teritorijā ir dažāda vecuma mežaudzes, kuras pēc mežizstrādes ir dabiskā veidā vai arī mākslīgi atjaunotas, tāpat arī daudz izcirtumu (2.2. att.).

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas abpus Tērandes upei. Daļa no tām tiek izmantotas kā pļavas, bet lielākā daļa no pļavām pakāpeniski pārkrūmojas.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju pamešana un apmežošanās. Minētais process nākotnē var pastiprināties, jo relatīvi lielas platības aizņem organiskās augsnes (velēnu

glejotās trūdainās augsnes (Vgt)) un arī bioloģiski vērtīgos zālajos novērojams pārkrūmošanās process.

Ciršanas vecumu sasniegušu mežaudžu nociršana galvenā cirtē. Meža ainavas fragmentācija. Fragmentācija nākotnē būtiski nepalielināsies, jo ainavu telpā dominē jaunaudzes un vidēja vecuma audzes.

Tērandes pakāpeniska aizaugšana, ko veicina arī bebru aizsprosti.

Ainavu telpas funkcijas:

- Mežu ainavu izmanto mežsaimniecībā, tas ir koksnes ieguvē.
- Daļu no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm izmanto kā aramzemi un ilggadīgo zālāju kultivēšanā.
- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana bioloģiski vērtīgos zālajos.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku mitro mežu mežsaimniecībā intensīvi izmantotu ainavu.
- Novada mērogā unikāli ir bioloģiski vērtīgie zālāji pie Tērandes upes.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes nav ainavas, kurām būtu pievēršama speciāla uzmanība.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā ir vairāki mikroliegumi, kuri izveidoti putnu aizsardzībai. Biotopu inventarizācijas rezultātā ainavu telpā ir izdalīti nelieli ES nozīmes bioloģiski vērtīgi biotopi: Veci un dabiski boreālie meži (9010*), Staignāju meži (9080*), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*), kuriem nākotnē iespējams piemērot mikrolieguma statusu.

Vietējā mērogā augsta ainavu ekoloģiskā vērtība ir Tērandes upei un bioloģiski vērtīgajiem zālājiem upes krastos.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Mežu zemju nosusināšanas un lauksaimniecības zemju transformācijas rezultātā pēdējā gadsimtā ainavu raksturs ir būtiski mainījies. Vēsturiskais apdzīvojums, kas bija izvietojies gar Tērandes upi, vairs nepastāv. Līdz ar to uzskatāms, ka pašlaik ainavai vairs nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā, pārvietojoties pa meža un lauku ceļiem, dominē tuvi un šaurie skati. Vizuāli daudzveidīgāka ir Tērandes upe un tai pieguļošo pļavu ainava. Tomēr, ainavu telpas mazais apdzīvojums un nelielā cilvēku klātbūtne nosaka, ka augstāk minētajām ainavām ir neliels jutīgums attiecībā pret iespējamām izmaiņām nākotnē. Kopumā ainavu telpai nav augsta vizuālā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- Zems ainavas jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un mežsaimnieciskajiem pasākumiem.
- Bioloģiski vērtīgo zālāju dēļ ir augsts ainavas jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidotas bioloģiski daudzveidīgas ainavas.
- Bioloģiski daudzveidīgas pļavas Tērandes upei piegulošajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.
- Netraucēta ūdens plūsma Tērandes upē.
- Platlapju, bērzu un priežu audzes Tērandes upes aizsargjoslā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Izmantojot Lauku atbalsta dienesta maksājumus un teritorijas plānojumu, abpus Tērandes upei veicināma bioloģiski vērtīgo zālāju saglabāšana.
2. Pieļaujama vēja elektrostaciju parka izbūve. Pie parka projektēšanas parka dizainā jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Ēdoles un Zlēkām, kā arī Kuldīgas – Ventspils autoceļa.
3. Bebru aizsprostu likvidēšana uz Tērandes upi.
4. Teritorijas plānojumā ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta zemju transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritorijas ar papildus izmantošanu meža teritorija.
5. Baltalkšņu audžu nomaiņa ar platlapju, bērzu vai priežu audzēm Tērandes upes aizsargjoslā.

2.2.2. Užavas pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa (1.1.2.)

Ainavu telpa: Užavas pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa

Ainavu apvidus: Sakas grīņu ainavapvidus

Ainavzeme: Piejūras ainavzeme

2.3.att. Skats no Kuldīga - Alsunga – Jūrkalne P119 autoceļa uz Užavas pazeminājuma pļavu ainavu telpu.

Raksturojums:

Užavas pazeminājuma pļavu ainavu telpa aizņem Užavas upes palieni un Baltijas ledus ezera līdzenuma zemāko daļu. Tās raksturu un vizuālo tēlu nosaka relatīvi plakana meliorētais līdzenums, kuras lielākās platībās tiek izmantotas kā pļavas (2.3.att.). Atsevišķas pļavas vairs netiek apsaimniekotas un tās pakāpeniski pārkrūmojas. Ainavu telpai mozaīkveida raksturu piešķir atsevišķi meža puduri un nelielie meža masīvi, krūmu puduri, meliorācijas novadgrāvji un to malās augošās krūmu joslas. Tas fragmentē atklāto pļavu ainavu. Viensētas un viensētu grupas izvietojušās reljefa augstākajās vietās. Užavas upe meliorācijas rezultātā ir iztaisnota un pašlaik stipri aizaugusi.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pašlaik lielākā daļa lauksaimniecības zemju 2024. gadā ir tikušas pieteiktas atbalsta maksājumu lauksaimniekiem saņemšanai. Novērojama atsevišķu pļavu nogabalu aizaugšana ar krūmiem. Minētā procesa attīstība nākotnē ir saistīta ar Eiropas

Savienības Kopējo lauksaimniecības politiku un balansa atrašanu starp bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un klimata neitralitātes nodrošināšanu. Lielas platības ainavu telpā aizņem organiskās augsnes (Tzg, TZ un Vgt), kuru izmantošanai lauksaimniecībā nākotnē var būt ierobežojumi. Tas varētu veicināt pļavu dabisku apmežošanu.

Eitrofikācijas procesi Užavā un tās aizaugšana.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ainavu telpu ainavas izmanto kā pļavas un atsevišķas teritorijas kā ganības un aramzemi. Kultivēto ganību un aramzemju ierīkošana, dominējot ainavā organiskajām (kūdras) augsnēm, nākotnē politisku lēmumu rezultātā var tikt apgrūtināta. Liela daļa no zālājiem atbilst bioloģiski vērtīgo zālāju kritērijiem.
- Meža ainavas pašlaik izmanto mežsaimniecībā, bet daļa ir iekļauta dabas liegumā "Dīļļu pļavas".
- Ainavu telpai kopumā ir ļoti būtiska bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanas funkcija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku meliorētu lauksaimniecības zemju ainavu ar iztaisnotu upi un regulāru novadgrāvju tīklu.
- Par unikālām valsts mērogā uzskatāmas dabiskās bioloģiskās pļavas ar lielu bioloģisko daudzveidību, kuras nepieciešams nākotnē saglabāt.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas dienvidu daļā atrodas dabas liegums "Užavas augštece" - Natura 2000 teritorija, kur būtiskas dabas vērtības ir mazāk pārveidotais Užavas palienes posms ar samērā dabiskām applūstošo pļavu platībām, kas ir nozīmīgas ligzdojošajām griezēm un migrējošiem putniem. Užavas pļavu ainavu telpas dienvidu daļā atrodas dabas liegums "Dīļļu pļavas" - Natura 2000 teritorija, kuru vērtību nosaka dabiskie zālāji ar zilgano molīniju un stāvo vilkakūlu, kā arī kaļķaini zāļu purvi un kadiķu audzes zālajos un virsajos, kas Latvijā daudzviet ir izzudušas.

Ainavu telpai, pateicoties mitrzemju dominancei un ģeogrāfiskajam novietojumam netālu no Baltijas jūras, piemīt augsta ekoloģiskā vērtība, ko nosaka migrējošo putnu paaugstināta koncentrācija un daudzu vietējo putnu sugu ligzdošana. Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām pļavām ir atzītas par bioloģiski vērtīgiem zālājiem.

Užava ir viena no desmit atzītajām upēm Latvija, kas nodrošina lašveidīgo zivju migrāciju.

Užavas pļavu ainavu telpa ainavu ekoloģiskajā vērtējumā ir viena no vērtīgākajām ainavu telpām Kuldīgas novadā, kuru veido divi biocentri: Užavas lejtecē biocentrs un Užavas augšteces biocentrs. Perspektīvā paredzēts izveidot jaunu aizsargājamo dabas teritoriju – dabas liegumu bioloģiski vērtīgo pļavu aizsardzībā – Užavas vidusteces pļavas. Valsts mērogā ainavu ekoloģiskā ziņā ainavu telpai ir ļoti augsta vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) Užavas lejteces biocentrs (11.1.);
- 2) Užavas augšteces biocentrs (11.2.);
- 3) Migrācijas koridors - Užavas upe.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kultūrvēsturiskā ziņā teritorijas vienlaidus meliorācijas rezultātā ainavu telpa ir stipri pārveidota, vēsturiskais apdzīvojums likvidēts. Kultūrvēsturiska vērtība ir virszemes ūdens regulēšanas sistēmas seklajiem novadgrāvīšiem, kuri pēc iedzīvotāju liecībām raksti 19.gs. otrā pusē un 20. gadsimta 30. gados. Ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība kopumā ir zema, izņemot vēsturiskās dabiskās pļavas.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties ainavu telpā, dominē ierobežoti vidēji tāli skati, kas atduras meža masīvos vai koku puduros. Pļavu ainavu telpas ainavas no harmonijas viedokļa ir mierīgas balansētas. Ainavu estētiskā vērtība augstāka ir laikā, kad Užava applūšina apkārtējās pļavas vai pļavu ziedēšanas laikā. Kopumā ainavu telpai, izņemot autoceļa Kuldīga – Alsunga – Jūrkalne vizuālās ietekmes zonā, nav augsta vizuālā vērtība.

Ainavu jutīgums:

- Pļavu ainavām piemīt augsts jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanu maiņu, jo minētais process būtiski var samazināt ainavas kvalitāti un tās nozīmi bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai.
- Ainavu telpai piemīt arī vidējs jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka putnu migrācijas ceļi un arī atrašanās tūristiem nozīmīga maršruta Kuldīga – Alsunga – Jūrkalne vizuālās ietekmes zonā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Bioloģiskai daudzveidībai nozīmīga atklāta pļavu ainava.

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpa īpaši aizsargājamās dabas teritorijās jāapsaimnieko atbilstoši dabas aizsardzības plāniem. Nepieciešams izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu Užavas augšteces dabas liegumam, jo tā darbības laiks beidzās 2015. gadā²⁶, kas tika pagarināts līdz 2019. gadam. Dabas liegumam "Dīļu pļavas"

²⁶ Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Užavas augštece". Plāns izstrādāts laika periodam no 2006.- 2015. gadam. Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/3428/download?attachment>

dabas aizsardzības plāns ir spēkā līdz 2032. gadam²⁷. Izstrādājot jaunus dabas aizsardzības plānus vai pilnveidojot esošos, lielāka uzmanība pievēršama ainavas mērogam un kultūrainavai. Tāpat aktuāls jautājums, kas nav skatīts esošos dabas aizsardzības plānos, ir Dabas atjaunošanas regulas integrācija īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plānošanā.

2. Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanu, kas saistāma ar atklātu pļavu ainavu saglabāšanu.
3. Lai sabalansētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un klimata neitralitāti, jāierobežo pļavu aršana.
4. Ainavu telpā nebūtu ieteicams izbūvēt vēja elektrostaciju parkus.
5. Nelielu saules paneļu parku uzstādīšana pieļaujama teritorijās, kur nav bioloģiski daudzveidīgi zālāji un tiešā tuvumā 330 kW elektropārvades līnijai.
6. Īstenojot ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030, Užava varētu būt viena no upēm, kurā tiktu veikta upes gultnes dabiskošana. Pirms minētā procesa uzsākšanas noteikti nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, sevišķu uzmanību pievēršot turpmākajai pļavu apsaimniekošanai.
7. Užavas bioloģiski daudzveidīgās pļavas, kas iekļautas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, teritorijas plānojumā noteikt kā lauksaimniecības teritorijas - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Ld).

²⁷ Dabas lieguma "Dillu pļavas" dabas aizsardzības plāns. 2020. gada līdz 2032. gadam. Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/dillu-plavas>

2.2.3. Jūrkalnes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa (1.1.3.)

Ainavu telpa: Jūrkalnes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpa

Ainavu apvidus: Sakas grīņu ainavapvidus

Ainavzeme: Piejūras ainavzeme

2.4.att. Skats no Kuldīga - Alsunga – Jūrkalne autoceļa P119 uz Jūrkalnes līdzenā meža masīva ainavu telpu.

Raksturojums:

Ainavu telpa ir daļa no Tosmares un Ventavas līdzenuma, kas iekļaujas mežainā piekrastes Litorīnas jūras un Baltijas ledus ezera līdzenuma ainavā. Sārnotes pusē Ventspils novadā apvidus ir purvains, ko nosaka līdzenais reljefs un relatīvi zemāks novietojums vjl. Ainavu telpā valdošā koku suga ir dažāda vecuma priedes (2.4. att.) un zemākajās mitrākajās vietās izplatītas ir bērzu audzes. Relatīvi plašas meža zemes ir nosusinātas. Izcirtumu lielā koncentrācija un izbūvētie jaunie meža ceļi liecina, ka ainavu telpas meži intensīvi tiek izmantoti mežsaimniecībā.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Cirsmu aizņemto platību un meža ainavas fragmentācijas pieaugums, jo liela daļa priežu un bērzu audžu ir sasniegušas vai tuvāko desmitgadu laikā sasniegs ciršanas vecumu.

Meža lauču (bijušo lauksaimniecības zemju) aizaugšanas procesa turpināšanās ainavu telpas dienvidu daļā bijušā Timzas ciema vietā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas (piezīme, izņemot meža teritorijas, kurās konstatētas ES nozīmes biotopu koncentrācijas vietas).
- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo tipisku mežsaimniecībā izmantojamu Piejūras mežu ainavu.
- Valsts mēroga ainavas unikalitāte ir saistāma ar meža nogabaliem, kuros ir sastopami ES nozīmes aizsargājami meža biotopi un dabas liegums "Alsungas meži".

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā Kuldīgas novadā ir dabas liegums un NATURA 2000 teritorija "Alsungas meži", kas izveidots mitro un purvaino mežu aizsardzībai. Perspektīvā iespējams, ka dabas liegumu paplašina, jo tā apkārtnē atrodas ES nozīmes aizsargājami biotopi Veci un dabiski boreālie meži (9010*), kuriem pašlaik nav noteikts aizsardzības statuss. Kuldīgas novadā šajā ainavu telpā ir arī izveidoti putnu aizsardzībai vairāki mikroliegumi. Ainavu ekoloģiskā vērtība kopumā vērtējama kā augsta. To nosaka plašā meža masīva teritorija un teritorijā esošie aizsargājamie biotopi.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Teritorijas ar augstu ekoloģisko vērtību:

- 1) Jūrkalnes meža masīva biocentrs (3.1.- 3.4.)
- 2) Alsungas mežu biocentrs (1.1.- 1.3.).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kultūrvēsturiski nozīmīgākās ainavas varētu būt saistītas ar seno mežu apsaimniekošanu, bijušo mežsarga māju vietām, seno mežu nogabaliem.

Kuldīgas novadā Jūrkalnes plakanā līdzenuma mežaines ainavu telpas dienvidu daļā atrodas vēsturiskais Timzas "ciems", kur bijušās lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir apmežotas (2.5. att.) Ainavā tikpat, kā nav saskatāmās vecās māju vietas un bijušās ganības un pļavas. Timzas "ciema" pašreizējai ainavai piemīt liela kultūrvēsturiska vērtība, jo tā atspoguļo novada neseno vēsturi.

Kopumā ainavu telpai (izņemot vēsturisko Timzas ciemu) ir zema kultūrvēsturiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpa iekļaujas perspektīvā nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskajā ainavā "Suitu mantojums" (kartē "Suitu mantojums" (II)).

2.5.att. Apmežotās lauksaimniecības zemju ainava Timzas “ciemā”.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Lai gan ainavu telpā dominē meža ainava, tuvie un noslēgtie skati, no ainavas dizaina viedokļa liela nozīme ir meža joslai abpus Kuldīgas -Alsungas- Jūrkalne autoceļam, jo to, braucot no Kuldīgas uz Jūrkalni un pretējā virzienā, bieži izmanto Latvijas un ārzemju tūristi.

Vizuāli pievilcīgi ir sausie priežu meži. Ainavu telpā, dominējot slapjainu mežu tipiem, meliorācijas novadgrāvjiem un ainavu fragmentācijai, ainavu telpai kopumā ir zema vizuāli estētiskā vērtība.

Ainavu telpas jutīgums:

- Attiecībā pret mežsaimniecisko darbību un ainavas fragmentāciju augsta jutība piemīt ainavu mikroliegumu un ES nozīmes aizsargājamo biotopu koncentrācijas vietās.
- Attiecībā pret vēja parku izbūvi ainavu telpai kopumā ir vidēja vizuālā jutība. Pirmkārt to nosaka augstā īpaši aizsargājamo teritoriju un mikroliegumu koncentrācija, kā arī ainavu telpas pārskatāmība no Alsungas, un Gudeniekiem un no autoceļa Kuldīga - Alsunga– Jūrkalne, kas iekļaujas nozīmīgā tūrisma maršrutā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Bioloģiski daudzveidīgas esošās un potenciālās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā ir ņemti vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas:

1. Dabas liegumam "Alsungas meži" nepieciešams izstrādāt dabas aizsardzības plānu.
2. Plānojot mežizstrādi un mežu atjaunošanu, sevišķa uzmanība cirsmu dizainā un mežu atjaunošanā pievēršama Kuldīga - Alsunga – Jūrkalnes autoceļa ainavai²⁸.
3. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Ēdoles un Alsungas, kā arī Kuldīga - Alsungas – Jūrkalne autoceļa.
4. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsaskaņo ar iepriekš attīstīto vēja parku telpisko dizainu.
5. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
6. Izvērtēt iespēju novada biocentros esošos ES nozīmes meža biotopus transformēt mikroliegumos vai arī teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes dabas teritoriju statusu (TIN4)
7. Izvērtēt iespēju Timzas "ciema" meža ainavu iekļaušanu suitu kultūrvēsturiskās telpas tūrisma maršrutā.
8. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).
9. Cirmās ekoloģiskos kokus atstāt grupās.

²⁸ Skatīt: Bells, S., Nikodemus, O. 2000. Rokasgrāmata meža ainavas plānošanai un dizainam. Rīga: Valsts meža dienests, 75 lpp.

2.1.4. Garā sila kāpu mežaines ainavu telpa (1.1.4.)

Ainavu telpa: Garā sila kāpu mežaines ainavu telpa

Ainavu apvidus: Sakas grīņu ainavu apvidus

Ainavzeme: Piejūras ainavzeme

2.6.att. Tipiska ceļu ainava pārvietojoties pa meža ceļu (Mazo suitiņu) Garā sila meža masīva ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka relatīvi līdzenais reljefs ar lēzeniem paralēliem vaļņiem. Ainavu telpas funkcija ir cieši saistīta ar relatīvi mazauglīgiem Baltijas ledus ezera smilts nogulumiem un tāpēc ainavu telpā dominējošās ir lāna un mētrāja meža tipa audzes, kur valdošā koku suga ir priede. Pašlaik Garā sila meža ainavā ir salīdzinoši maz izcirtumu un jaunaudžu (2.6. att.) un līdz ar to ainavas fragmentācijas līmenis ir relatīvi zems. Lielai daļai priežu audžu vecums un bonitāte Garā sila ziemeļu daļā atbilst galvenās cirtes ierīkošanas kritērijiem, kā rezultātā tuvākā nākotnē iespējama ainavas fragmentācijas pieaugums.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Cirsmu aizņemto platību un meža ainavas fragmentācijas pieaugums Garā sila ziemeļu daļā, jo liela daļa priežu un bērzu audžu ir sasniegušas vai tuvāko desmitgadu laikā sasniegs ciršanas vecumu.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavu izmanto mežsaimniecībā, tas ir koksnes ieguvē.
- Garais sils ir nozīmīga apkārtnes iedzīvotāju sēņošanas un ogošanas vieta.
- Perspektīvā viena no ainavu telpas izmantošanas funkcijām iespējama vēja parku izbūve.

Tipiskums un unikalitāte:

- Garā sila ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku priežu audžu mežsaimniecībā izmantotu ainavu.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Biotopu inventarizācijas rezultātā Garajā silā konstatēts vairāku meža nogabalu atbilstība ES nozīmes biotopu: Veci un dabiski boreālie meži (9010*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050) un Palieņu zālāji (6450) kritērijiem. No ainavu ekoloģiskā viedokļa ainavas vērtība ir saistīta ar plašo meža masīvu, bet bioloģiskās daudzveidības ziņā tai nav augsta ekoloģiskā vērtība, kas kopumā ainavu telpai novada mērogā nosaka vidēju ekoloģisko vērtību.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Garais sils ir vēsturisks meža masīvs, kura raksturs ir palicis nemainīgs daudzu gadu garumā. Kultūrvēsturiska vērtība ir autoceļam, kas savieno Alsungu ar Gudeniekiem, jeb Mazajam suitiņam (2.6. att.). Ainavu telpai kopumā nepiemīt augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā, pārvietojoties pa meža ceļiem, dominē tuvi un šaurie skati. Pašlaik meža ainavas pievilcīgums atsedzas, nobraucot no Mazā Suitiņa autoceļa, kur skatam atveras harmoniska pieaugušu priežu meža ainava. Vizuālos vērtību paaugstina kāpu vaļņi. Meža ainava ar priedēm ir vizuāli pievilcīga.

Ainavu telpas jutīgums:

- Attiecībā pret mežsaimniecisko darbību un ainavas fragmentāciju, izņemot Mazā suitiņa autoceļa apkārtnē, ainavu telpai piemīt zema vizuālā jutība.
- Attiecībā pret vēja parku izbūvi ainavu telpai kopumā ir vidēja vizuālā jutība. To nosaka atrašanās suitu kultūrvēsturiskās teritorijas vizuālās ietekmes zonā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iedzīvotāju rekreācijas iespējas.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

- Meža ainavas kvalitāte, kas nodrošina iedzīvotājiem rekreācijas, tanī skaitā sēņošanas un ogošana, iespējas.

Rekomendācijas:

1. Mežu apsaimniekošanas plānošanā nodrošināt dažāda vecuma mežaudžu ainavu telpisko struktūru.
2. Mazā Suitiņa autoceļa vizuālās ietekmes zonā izvairīties no VAS "Latvijas Valsts meži" praktizētās plānošanas vienību pieejas mežistrādē un ekoloģiskos kokus atstāt grupās.
3. Izvērtēt iespēju ES nozīmes biotopus transformēt mikroliegumos.
4. Pieļaujama vēja parku izbūve. Izstrādājot vēja parku projektu un veicot tā ietekmes uz vidi novērtējumu, sevišķa uzmanība pievēršama vēja parka telpiskajam dizainam skatu līnijas no Alsungas un Gudeniekiem.
5. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsapasa ar iepriekš attīstīto vēja parku telpisko dizainu.
6. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".

2.2.5. Timzas (Agas) plakanā līdzenuma pļavu āraines ainavu telpa

(1.1.5.)

Ainavu telpa: Timzas (Agas) plakanā līdzenuma pļavu āraines ainavu telpa

Ainavu apvidus: Sakas grīņu ainavu apvidus

Ainavzeme: Piejūras ainavzeme

2.7.att. Skats uz Timzas pļavu ainavu.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka līdzenais reljefs un pļavas Agas upes apkārtnē. Minētās pļavas ir daļa no vēsturiskajām Timzas pļavām (2.7. att.). Padomju laikā pļavās nav tikusi veikta vienlaidus meliorācija, bet tikai padziļināta un iztaisnota Aga un 'pļavu nosusināšanas nolūkos izrakti vairāki kontūrgrāvji. Pašlaik viena daļa no pļavām tiek apsaimniekotas un pļautas, bet Agas palīene un tai pieguļoša daļa netiek apsaimniekota. Neapsaimniekotos zālajos ir novērojams pļavu pārkrūmošanās process.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pļavu pakāpeniska pārkrūmošanās. Minētais process turpināsies, jo pašlaik tikai neliela daļa no pļavām ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto atbalsta maksājumu saņemšanai. Minēto procesu ietekmēs arī sarežģītā piekļūšana pļavām, kas nesekmē to apsaimniekošanu.

Bebru darbība upju un meliorācijas kontūrgrāvju apkārtnē.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lielāko ainavu telpas daļu izmanto lauksaimniecībā kā pļavas. Pļavām piemītošā pļavu augu daudzveidība un ūdensteces nosaka, ka ainavu telpai piemīt būtiska nozīme bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā.
- Perspektīva teritorija vēja ģeneratoru vai saules paneļu parka attīstībai. Tomēr tā pieļaujama, balstoties uz augstvērtīga dizaina kvalitāti.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu raksturs un struktūra atspoguļo ekstensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu. Tas nav kritērijs uz kura pamata būtu nosakāms ainavas kvalitātes mērķis un ainavu struktūras saglabāšana.
- Ainavas telpā atsevišķi pļavu nogabali, pateicoties to veģetācijai, kas liecina par pļavu dabiskumu, ir unikāli valsts mērogā. Biotopu inventarizācijas rezultātā ainavu telpā ir izdalīti šādi ES nozīmes aizsargājami biotopi: Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Palieņu zālāji (6450), Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji) (6230*).

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar Agas upi un tai pieguļošo palieni. Ainavu telpas ekoloģisko vērtību nosaka arī biotopu inventarizācijas rezultātā konstatētie ES nozīmes biotopi – zālāji, kuri Latvijā tiek uzskatīti par apdraudētiem.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība kopumā ir zema, jo padomju periodā ir izzudušas daudzas viensētas, kas atradās Agas apkārtnē, kā arī manījusies zemes izmantošanas veidu konfigurācija. To nedaudz paaugstina pļavu ainavā saskatāmie vēsturisko upju meandru loki.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas perspektīvā nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskajā ainavā "Suitu mantojums" (II).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpa ir vizuāli pievilcīga un sevišķi interesanta un daudzveidīga pavasarī un vasaras pirmajā pusē, kad zied pļavas augi. Tomēr ainavu telpas estētiskā vērtība nav augsta. To nosaka ainavu atrašanās tālu no sabiedrības pulcēšanās vai pārvietošanās vietām. Piekļuve ainavu telpai ir sarežģīta.

Ainavu telpas jutīgums:

Attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu, tas ir pļavu apmežošanu, tai piemīt zema vizuālā jutība.

Attiecībā pret vēja parku izbūvi ainavu telpai kopumā ir vidēja vizuālā jutība. To nosaka atrašanās suitu kultūrvēsturiskās teritorijas vizuālās ietekmes zonā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Mozaīkveida ainavas, kas nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos applūstošas plāvas.
- Brīvas ūdens plūsma bez aizsprostiem Agā.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki vai saules paneļu parki, kuru projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem

Rekomendācijas:

1. Pieļaujama daļa lauksaimniecībā neizmantoto plāvu apmežošana.
2. Dabisko procesu norisei ieteicams atvēlēt applūstošās plāvas gar upēm.
3. Kā ideja izdiskutējama Agas un citu mazo upju dabiskošana. Pirms tam nepieciešams veikt ietekmes uz vidi novērtējumu.
4. Pieļaujama un viens no vēlamajiem attīstības virzieniem ir saules paneļu parka izbūve.
5. Pieļaujama vēja parku izbūve. Izstrādājot vēja parku projektu un veicot tā ietekmes uz vidi novērtējumu, sevišķa uzmanība pievēršama vēja parka telpiskajam dizainam vizuāli jutīgajās skatu līnijās no Gudeniekiem.
6. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsaprot ar iepriekš attīstīto vēja parku telpisko dizainu.
7. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.

2.3. Rietumkursas ainavzeme

2.3.1. Struju pacēluma āru mežaines ainavu telpa (2.1.1.)

Ainavu telpa: Struju pacēluma āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.8.att. Lauksaimniecības zemju ainava Struju pacēluma āru mežaines ainavu telpā. Lopu ganīšana zālajos sekmē parkveida pļavu ainavas veidošanos.

Raksturojums:

Ainavu telpā dominē lēzeni viļņots reljefs ar atsevišķiem fluvioglāciālās vai morēnas izcelsmes pauguriem. Ainavu telpas raksturu nosaka meža ainavas starp kurām reljefa paaugstinājumos visbiežāk uz morēnas nogulumiem atrodas nelieli lauksaimniecības zemju plankumi (2.8. att.) ar viensētām, piešķirot ainavai mozaīkveida raksturu. Mežaudzē dominē dažāda vecuma priežu, bērzu un egļu audzes. Ainavu telpā relatīvi daudz izcirtumu, kā rezultātā meža ainava ir stipri fragmentēta.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošanās. Minētais process nākotnē var pastiprināties, jo pie atsevišķiem lauksaimniecības zemju plankumiem ir sarežģīti piekļūt.

Ciršanas vecumu sasniegušu mežaudžu nociršana galvenā cirtē. Meža ainavas fragmentācija. Fragmentācija nākotnē būtiski nepalielināsies, jo ainavu telpā dominē jaunaudzes un vidēja vecuma audzes.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavu izmanto mežsaimniecībā, tas ir koksnes ieguvē.
- Meža ainavu Kuldīgas novada iedzīvotāji izmanto ogošanā un sēņošanā.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā ganības un pļavas.
- Perspektīva teritorija vēja ģeneratoru parka attīstībai. Tomēr tā pieļaujama, balstoties uz augstvērtīga dizaina kvalitāti.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu meža ainavu. Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavu, kurām būtu pievēršama speciāla uzmanība.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā sastopami vairāki Eiropas Savienības nozīmes biotopi (2180 Mežainas piejūras kāpas, 9010* Veci vai dabiski boreāli meži, 7140 Pārejas purvi un slīkšņas, 9080* Staignāju meži u.c.), kā arī dižkoki. Biotopu izvietojuma fragmentācija un nelielās platības nosaka, ka ainavu telpai kopumā nepiemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas Ventas– Abavas biocentra buferzonā.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturisko vērtību nosaka saglabājusies vēsturiskā ainavu telpas struktūra (mežs ar lauksaimniecības un viensētu plankumiem) un atsevišķi elementi (Struiju senkapi, Vingru kapi). Tomēr kopumā ainavu telpai nepiemīt augsta kultūrvēsturiskā kvalitāte.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Meža ainavā vistipiskākie ir tuvie un šaurie skati. Plašāki skati atveras lauksaimniecības zemju plankumos. Vizuāli pievilcīgas ir parkveida pļavas pie Vingru viensētas. Viensēta ir neapdzīvota. Kopumā ainavu telpai piemīt vidēja vizuāli estētiskā kvalitāte (prieku meža un parkveida pļavu ainava).

Ainavas jutīgums:

Zems vizuālais ainavas jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un mežsaimnieciskajiem pasākumiem.

Zems ainavu jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu.

Vidēji augsts ainavas jutīgums attiecībā pret mežizstrādes darbu veikšanu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar labas prakses mežsaimniecību, nodrošinot teritorijas bioloģisko daudzveidību.

- Kultūrvēsturiskie ainavas elementi, tanī skaitā zemes izmantošanas struktūra un apdzīvojums, kā ainavu telpas identitātes un vēstures iezīme.
- Augstvērtīga dizaina vēja parks, kura projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama vēja elektrostaciju parka izbūve. Pie parka projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Ēdoles un Zlēkām, kā arī Kuldīga – Ventspils autoceļa.
2. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsaskaņo ar iepriekš attīstīto vai projektēto vēja parku telpisko dizainu.
3. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
4. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta zemju transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritorijas ar papildus izmantošanu meža teritorija.
5. Saglabājama piekļuve kultūrvēsturiskajiem ainavas elementiem (kapiem, viensētām u.c.).
6. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie vēja ģeneratoru konstrukciju transportēšanas saglabājami.
7. Nepieciešams veikt mazo kapsētu inventarizāciju un jāizstrādā priekšlikums to saglabāšanai novada ainavā.
8. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.

2.3.2. Ķīmales paugurgrēdas āru mežaines ainavu telpa (2.1.2.)

Ainavu telpa: Ķīmales paugurgrēdas āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.9.att. Ēdole – Liedikas autoceļa V1288 ainava Ķīmales paugurgrēdas āru mežaines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpu veido stipri paugurots glaciofluviālas izcelsmes reljefs, kas nosaka ainavas telpisko struktūru, kuru veido telpiski vienots meža masīvs (2.9. att.) ar dažāda izmēra lauksaimniecības zemju plankumiem. Atšķirīgu nogulumu pauguru un ieplaku mija nosaka ļoti lielu augšņu, mitruma, mikroklimata un veģetācijas kontrastainību. Visās lauksaimniecības zemju ainavās nozīmīgs ainavas funkcionālais un vizuālais akcents ir viensētas. Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir nosusinātas.

Meža ainavā dominē dažāda vecuma priežu, bērzu un egļu audzes. Relatīvi daudz izcirtumu un tāpēc meža ainava ir stipri fragmentēta. Nozīmīgs ainavu elements ir daudzie derīgo izrakteņu ieguves karjeri.

Pateicoties vizuāli izteiksmīgajam reljefam, ainavu telpa Kuldīgas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022. – 2046. gadam ir iekļauta ainavisko teritoriju kategorijā.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pašlaik lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek intensīvi izmantotas. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauksaimniecības atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Atsevišķi novietotos lauksaimniecības zemju plankumos novērojama zemju pamešana un apmežošanās. Nākotnē izaicinājums varētu būt lauksaimniecības zemju ar organiskajām augsnēm izmantošanas aprobežojumi. Tas var novest pie daļas lauksaimniecības zemju apmežošanas.

Ciršanas vecumu sasniegušu mežaudžu nociršana galvenā cirtē. Izbūvējot jaunus mežu ceļus, iespējams pieaugs mežaudžu (galvenokārt bērzu un egļu audžu, jo daudzas audzes ir sasniegušas cirsmu ierīkošanas parametrus) izciršana, kas vēl vairāk palielinās meža ainavas fragmentāciju.

Derīgo izrakteņu ieguves karjeru paplašināšanās.

Ainavu telpas funkcijas:

- Mežu ainavu izmanto mežsaimniecībā, tas ir koksnes ieguvē.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemju ainavas tiek izmantotas galvenokārt kā aramzeme, tomēr relatīvi lielas platības aizņem arī ganības un pļavas.
- Derīgo izrakteņu ieguve, kas nākotnē, attīstoties ceļu būvei un vēja elektrostaciju parku izbūvei, var paplašināties.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku mozaīkveida ainavu ar meža dominanci. Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavu, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas ekoloģisko vērtību nosaka ES nozīmes aizsargājami biotopi (Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Pārejas purvi un slīkšņas (7140) u.c.), kā arī dižkoki. Kopumā ainavu ekoloģiskā vērtība nav augsta.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība ir saistīta ar atsevišķiem ainavas kultūrvēsturiskajiem elementiem - Stumbrkalna kapi, Pūjalgu Baznīcas kalns - kulta vieta un Pūjalgu pilskalns, kā arī vēsturiski saglabājušos viensētu telpisko struktūru.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

No ainavas vizuālās uztveres viedokļa ainavā dominē tuvi un šauri skati, kas mijas ar plašiem un atvērtiem skatiem no plašākajiem lauksaimniecības zemju atvērumiem ainavā. Ainava vizuāli mainās no vienveidīgas meža teritorijas līdz dažādiem, harmoniskiem un atvērtiem skatiem uz lauksaimniecības zemēm un viensētām. Ainavas izteiksmīgumu papildina izteiktais reljefs. Kopumā ainavu telpai nepiemīt augsta vizuāli estētiskā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- Zems ainavas jutīgums attiecībā pret mežsaimnieciskajiem pasākumiem.
- Vidējs ainavas jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo vēja parki būs labi saskatāmi no Kuldīgas un Ēdoles, kā arī no autoceļiem Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) un Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119), pa kuriem ir relatīvi intensīva satiksmes plūsma un tos, apmeklējot Ēdoli, Alsungu un Baltijas jūras piekrasti, izmanto daudz tūristu.

- Zems ainavas jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības meža ainavas, kas nodrošina mežaudžu daudzveidību un teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Apmežotas lauksaimniecībā neizmantotās un pamestās lauksaimniecības zemes, vienlaikus saglabātas bioloģiski daudzveidīgās pļavu ainavas.
- Derīgo izrakteņu ieguves karjeri, kuros pabeigta derīgo izrakteņu ieguve, rekultivēti un apmežoti.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama vēja elektrostaciju parku izbūve. Vēja elektrostaciju augstumu ierobežojošais augstums ir to saskatāmība no Kuldīgas. Pie parka projektēšanas jāpievērš pastiprinātu uzmanību skatu līnijām no Kuldīgas un Ēdoles, kā arī no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa.
2. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāaskaņo ar iepriekš attīstīto vai projektēto vēja parku telpisko dizainu.
3. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
5. Atsevišķi novietoto lauksaimniecības zemju plankumu apmežošanā netiek izvirzītas speciālas prasības, bet, apmežojot organiskās augsnes atklātās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs, nepieciešams izvērtēt to ietekmi uz meliorācijas sistēmu un ainavu.
6. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu - meža teritorija.
7. Nepieciešams izvērtēt ainavu telpā esošo derīgo izrakteņu ieguves karjeru statusu un nepieņemības gadījumā veikt to rekultivāciju un apmežošanu.
8. Ainavu telpā saglabājami vai arī stādāmi saldie ķirši un ozoli.
9. Nepieciešams veikt mazo kapsētu inventarizāciju un jāizstrādā priekšlikums to saglabāšanai novada ainava.

2.3.3. Ēdoles – Padures pauguru un viļņaines mežāres ainavu telpa (2.1.3.)

Ainavu telpa: Ēdoles – Padures pauguru un viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.10.att. Skats uz Ēdoles – Padures pazeminājuma līdzenuma mežāres ainavu no Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) autoceļa. Ainavai piemīt mozaīkveida raksts, kurā telpiski mijas lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar dažāda izmēra mežaudzēm un krūmājiem.

Raksturojums:

Ainavu telpā austrumu daļā pazeminājumā ainavu raksturu nosaka lēzeni viļņots reljefs. Ainavu telpas zīmējumu veido lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar dažāda izmēra mežaudžu, krūmāju un viensētu plankumiem. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem pļavas un ganības (2.10. att.). Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir nosusinātas.

Ainavu telpas rietumu daļā reljefu veido vidēja izmēra lēzeni glaciofluviālie un morēnas pauguri, kur zemes izmantošanā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, galvenokārt tīrumi (2.11. att.).

2.11.att. Skats uz Ēdoles pauguru ainavu no Ēdole – Ābeļi- Priedulāji (V-1286) autoceļa. Ainavā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, bet ainavas mozaīkveida rakstu nosaka lauksaimniecībā izmantojamo zemju mija ar dažāda izmēra mežaudzes un viensētas. Viena no vizuāli izteiksmīgākajām un pievilcīgākajām mozaīkveida ainavām Kuldīgas novadā.

Ainavu telpā izklaidus izvietotas atsevišķas viensētas. Lielāka to koncentrācija ir Ēdoles un Īvandes apkārtnē un citu vēsturisko muižu (Mātras, Mazīvande, Apuzes u.c.) apkārtnē. Ainavu telpa labi pārskatāma no Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) un Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļiem un arī no Ēdoles pils torņa.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aktīvi tiek izmantotas un lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Nelielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošānās. Minētais process nākotnē var pastiprināties, jo ļoti lielas platības aizņem organiskās augsnes. Ja gadījumā visas organiskās augsnes tiktu apmežotas, būtiski izmanīsies ainavu telpas raksturs.

Ciršanas vecumu sasniegušu mežaudžu nociršana galvenā cirtē. Meža ainavas fragmentācija. Fragmentācija nākotnē būtiski nepalielināsies, jo ainavu telpā dominē jaunaudzes un vidēja vecuma audzes.

Vēsturisko kultūrvēsturisko objektu sliktais tehniskais stāvoklis un neskaidrības to apsaimniekošanai nākotnē.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības.

- Mežaudžu funkcija ir mežsaimniecība.
- Ainavu telpai piemīt ļoti nozīmīga tūrisma funkcija, jo šeit atrodas daudz kultūrvēsturisko tūrisma objektu un to šķērso tūristu vidū iecienīts tūrisma maršruts Jūrkalne – Alsunga – Ēdole – Kuldīga, kas iekļaujas Baltu ceļa tūrisma maršrutā.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku meliorētu mozaīkveida lauksaimniecības zemju ainavu, kurā plaši izplatīti ir zālāji.
- Ainavu telpā novada mērogā ir unikālas ainavas ar daudziem kultūrvēsturiskiem objektiem - pilīm, muižām, baznīcām un vēsturisko apbūvi.
- Latvijas mērogā unikāli ir saldie ķirši ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā).

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā nav īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, bet biotopu inventarizācijas rezultātā sastopami vairāki Eiropas Savienības nozīmēs aizsargājamie biotopi: Upju straujtes un dabiski upju posmi (3260) (Vanka – sevišķi augsta vērtība), Sugām bagātas ganības un ganītas pļava (6270*), Veci jaukti platlapju meži (9020), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160) un Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Biotopu izvietojuma fragmentācija un nelielās platības nosaka, ka ainavu telpai nepiemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa kultūrvēsturiskā ziņā ir viena no bagātākajām ainavu telpām Kuldīgas novadā. Ēdoles kultūrvēsturiskajā ainavu telpā iekļaujas Pūjalgu pilskalns un baznīcas kalns, Ēdoles pils, luterāņu baznīca, muižas centrs – ciems, apkārtējās muižas – Mātras, Mācītājmuiža, Šarlotes muiža, Pastmuiža, pakalni – Kaušu kalns 98,6 mv.j.l., Stumbrkalns un raidstacijas tornis, bijušā šaursliežu dzelzceļa trase. Īvandes kultūrvēsturiskā ainava ar Īvandes muižas kompleksu, un Īvandes ciema vēsturiskā apbūve ar baznīcu, kapiem, plebāniju, ūdensdzirnavām un dzirnavdīķi. Kultūrvēsturiskā vērtība ir arī vēsturiskajām viensētām. Kopumā kultūrvēsturiskajai ainavai ir viena no augstākajām vērtībām Kuldīgas novadā, kas arī nosaka tās izmantošanas perspektīvu tūrismā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā kā novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas tiek iekļautas:

- 1) Ēdoles kultūrvēsturiskā ainava (2.);
- 2) Īvandes kultūrvēsturiskā ainava (3).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Vizuāli estētiskā vērtība ir tālajiem atklātajiem un šaurajiem skatiem, kas paveras no Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) un Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļiem uz pazeminājuma ainavu. Vienas no vizuāli pievilcīgajām un harmoniskākajām ainavām Kuldīgas novadā ir Mātras muižas apkārtnes ainavas (2.11. att.). No ainavas dizaina viedokļa noteikti uzsveramas skatu līnijas, kas paveras no Ēdoles pils torņa.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā kā novada nozīmes vizuāli augstvērtīgas ainavas tiek iekļautas:

- 1) Mātras muižas un Vankas lejas mozaīkveida ainava (2.1.3.4.);
- 2) Ēdoles vēsturiskā centa ainava (2.1.3.1.);
- 3) Īvandes muižas ainava (2.1.3.2.);
- 4) Īvandes baznīcas, dzirnavu un dzirnavezera ainava (2.1.1.3.).

Ainavas jutīgums:

- Tā kā ainava ir labi pārskatāma no tūrismā izmantojamiem autoceļiem un atrodas Kuldīgas un Ēdoles vizuālās saskatāmības zonā ainavai ir augsts ainavas jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi.
- Vidējs jutīgums attiecībā pret lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu kultūrvēsturisko vērtību un autentiskuma saglabāšana un būvju tehniskās stāvokļa uzlabošana, kā Kuldīgas novada viens no identitātes spoguļiem un tūrisma resursiem.
- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainavas saglabāšanu, bet, veicot organisko augšņu apmežošanu, jātiecas pēc kvalitatīva ainavas dizaina.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpas rietumu daļai, iekļaujot Īvandi un Mātras muižas apkārtni, noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN 5) statusu.
2. Ēdoles un Īvandes kultūrvēsturiskajai ainavai teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes kultūrainavas teritoriju statusu (TIN 4k).
3. Vēja elektrostaciju parka izbūve ainavu telpā nebūtu pieļaujama.
4. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, bet to projektēšanā jāievēro labas prakses dizains.
5. Pieļaujama lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana, bet, plānojot apmežošanu, jāpievērš uzmanība skatu līnijām no Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) un Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļiem.
6. Kultūrvēsturiskajās ainavās jācenšas saglabāt vēsturiskās ainavas vai elementu autentiskumu.
7. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
8. Ainavā (mežos, pie viensētām un ceļiem) saglabājami saldie ķirši un ozoli.
9. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.

2.3.4. Pinku ezeru virknes ezeraines ainavu telpa (2.1.4.)

Ainavu telpa: Pinku ezeru virknes ezeraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.12.att. Skats uz Pils ezera ainavu Pinku ezeru virknes ezeraines ainavu telpā.

2.13.att. Harmoniska pļavu ainava atvērums starp mežaudzēm Pinku ezeru virknes ezeraines ainavu telpā pie Pils ezera.

Raksturojums:

Dominējot meža ainavai, dabā vizuāli nav saskatāma ezeru virkne, kas novietojusies subglaciālā iegultnē, bet to klātbūtne ir jūtama pārvietojoties pa lauku ceļiem. Ainavas telpas raksturu nosaka mežu un ganību mija (2.13. att.) ar ezeru un dīķu virkni reljefa zemākajās vietās. Lielākā daļa ezeru ir ieslēpti meža masīvos vai ar blīvu krasta apaugumu (2.12. att.). Daudzos ezerus savieno Kauliņupe, kas vietām plūst pa dziļu vizuāli izteiksmīgu ieleju.

Meža ainava ļoti daudzveidīga, ko nosaka dažādu koku sugu (priede, egļe, bērzs, baltalkšņi, apses) un dažāda vecuma audžu mija. Vienlaikus meža ainava, pateicoties intensīvai mežizstrādei, ļoti fragmentēta. Daudzas audzes pēc mežizstrādes dabiski atjaunojušās ar apsi un baltalksni.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes galvenokārt tiek izmantotas kā aramzemes, bet ir sastopamas arī pļavas un ganības. Lauksaimniecības zemju ainavām raksturīga iezīme ir atsevišķi stāvoši koki vai arī koku puduri, kas piešķir ainavām interesantu akcentu. Daudzas lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizaug ar krūmiem un kokiem.

Viensētas izvietojušās lielākos lauksaimniecības zemju atvērumos.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošanās. Minētais process nākotnē var pastiprināties, jo atsevišķas lauksaimniecības zemes nav pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Ciršanas vecumu sasniegušu mežaudžu nociršana galvenā cirtē. Meža ainavas fragmentācija. Fragmentācija nākotnē būtiski palielināsies, jo ainavu telpā satopamas daudz audžu, kuras ir sasniegušas vai tuvākā laikā sasniegs ciršanas kritērijus.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Ainavu telpu izmanto arī rekreācijā un tūrismā, kaut gan tās potenciāls ir daudz lielāks, nekā pašlaik to izmanto.
- Ainavu telpas ezeriem un Kauliņupītes ielejai ir ļoti liela nozīme bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā.
- Perspektīvā ainavu telpā piemīt lielas iespējas attīstīt tūrismu un rekreāciju.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa raksturo Latvijā ļoti tipisku procesu, ka pagājušā gadsimta 30. gadu atklātā lauksaimniecības zemju ainava laiku gaitā ir kļuvusi daudz noslēgtāka un zaudējusi savu vizuāli augstvērtīgo kvalitāti.
- Valsts mērogā unikālas ir ezeru ainavas, jo tām piemīt ļoti augsta bioloģiskā daudzveidība.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Viena no nedaudzajām subglaciālās izcelsmes ezerdobēm Rietumkursas augstienē. Nozīmīga vieta ES Biotopu direktīvas biotopa - oligotrofu līdz mezotrofu augu sabiedrības ar minerālvielām nabadzīgās ūdenstilpēs un to krastmalās - aizsardzībai. Dabas parks "Pinku ezers" ir viens no trim lobēliju - ezereņu tipa ezeriem Rietumlatvijā un viens no nedaudzajiem valstī, kur bagātīgi sastopamas īpaši aizsargājamās sugas - pamišziedu daudzlake (*Myriophyllum alterniflorum* DC.) un vienziežu krastene (*Littorella uniflora* (L.) Asch.).

Ainavu telpā konstatēti tādi ES nozīmes aizsargājami biotopi kā: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150), Nogāžu un gravu meži (9180*), Purvaini meži (91D0*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Veci jaukti platlapju meži (9020*), Pārejas purvi un slīkšņas (7140), Mēreni mitras pļavas (6510), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*), Stagnāju meži (9080*), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160). Var uzskatīt, ka kopumā ainavu telpai piemīt ļoti augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas Pinku ezera biocentrā (6.1.- 6.4.).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība, vērtējot no zemes izmantošanas un apdzīvojuma viedokļa, kopumā zema, jo ainavu telpa, aizaugot lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, ir funkcionāli un vizuāli būtiski mainījusies. No kultūrvēsturiskajiem objektiem ainavu telpā atrodas Todaišu jeb Leiškalnu pilskalns.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes Ēdoles kultūrvēsturiskā ainava (2.) un daļa ainavu telpas iekļaujas perspektīvā nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskajā ainavā "Suitu mantojums" (II).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpa vizuāli ir dinamiska un mainīga, kas vislabāk pārskatāma no autoceļa Ēdole – Krauji (V1282), kur, pārvietojoties pa ceļu, mainās noslēgti skati ar viensētām, dārziem un mežiem ar atvērtiem skatiem no paguru virsotnēm uz iekultivētām teritorijām un atsevišķos gadījumos uz ezeriem. Vizuāli pievilcīgi ir līkumotie grants ceļi. Kā novada augstvērtīgākie skati atklājās no Ēdoles – Krauji autoceļa (V1282) uz Pinku ezeru, kas iekļaujama novada nozīmes vizuāli vērtīgāko ainavu sarakstā. VAS "Latvijas valsts meži" pie Pinku ezera ir izveidojuši atpūtas vietu, no kurienes ir iespējams baudīt neskarto mežu un dzidro Pinku ezera ūdeni. Neskaitot atsevišķas skatu vietas, kopumā pašreizējā ainavu vizuālā vērtība nav augsta, bet ainavu telpai piemīt potenciāli augsta vizuāli estētiskā vērtība, kuru mazina apaugums ap ezeriem un piekļuves iespējas ezera krastiem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīgas ainava - Pinku ezera virknes ezeraines ainavu telpa (2.1.4.1.)

Ainavas jutīgums:

- Vidējs ainavas jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un mežsaimnieciskajiem pasākumiem. To nosaka ainavu telpas augstā bioloģiskā daudzveidībā un dabas parks "Pinku ezers".

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības meža ainavas, kas nodrošina mežaudžu daudzveidību un teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Zemes un mežu izmantošanā un apsaimniekošanā līdz minimumam tiek samazināta negatīvā ietekme uz bioloģiski vērtīgiem biotopiem.
- Izcelti un saglabāti atvērumi uz ezeru ainavām, kā ainavu telpas viena no identitātēm, vienlaikus sekmējot piekļuvi ezeriem.
- Apdzīvojuma telpiskās struktūra kā kultūrvēsturiskās ainavas raksturojošs elements.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpai ap Pinku ezeru noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN 5) statusu.
2. Vēja elektrostaciju parka izbūve nebūtu pieļaujama.
3. Neveicināt lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanu.
4. Tūrisma attīstības nolūkos, sekmēt skatu atvērumu veidošanu uz ezeriem un ekotūrisma taku attīstību gar Kauliņupi.
5. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).
6. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.

2.3.5. Kurmāles pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.1.5.)

Ainavu telpa: Kurmāles pauguru āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.14. att. Skats uz Āpu ezera pazeminājuma lauksaimniecības zemju ainavu no Kuldīgas – Aizpute - Līči autoceļa (P – 112).

Raksturojums:

Ainavu telpā mijas sīkpauguraine ar viļņotu reljefu. Dominējošais zemes segums teritorijā ir meži ar dažāda lieluma lauksaimniecības zemju plankumiem, kuros izvietojušās viensētas (2.14. att.). Ainavas mozaīkveida struktūru nosaka dažādas ģenēzes nogulumu mija (smilts, grants, morēnas smilšmāls un mālsmilts) un zemes izmantošanas vēsture. Ainavu telpa vēsturiski attīstījusies kā lauksaimniecības zemju ainava, par ko liecina biežais vēsturisko muižu un viensētu tīkls, bet padomju periodā daudzas viensētas ir likvidētas un lauksaimniecības zemes aizaugušas ar kokaudzēm. Mežaudzēs dominē bērzi un egles, bet vietām uz smilts augsnēm sastopamas arī priedes. Bieži audzēs piemistrojamā sastopami ozoli un saldie ķirši. Pēdējos trīsdesmit gados daudzas mežaudzes ir nocirstas, un lielā daļā izcirtumi ir aizauguši ar sekundārām koku sugām – bērzu, balttalksni un apsi. Ainavu daudzveido nelieli ezeri un dīķi. Tie palielina ainavas daudzveidību un vizuālo pievilcību. Lauksaimniecības zemju ainavas dažādo atsevišķi koki un koku puduri.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju pašlaik tiek apsaimniekotas. Daudz tīrumu un zālāju. Relatīvi maz pamestu un neapsaimniekotu lauksaimniecības zemju.

Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Meža ainava ļoti fragmentēta, ko sekmējis mežu izciršanas process. Pašlaik meža ainavā daudz izcirtumu un jaunaudzju. Egļu audzes nomainījuši lapu koku meži. Nākotnē mežu izstrādāšana varētu turpināties, jo ainavu telpā daudz egļu audžu un to vecums ir sasniedzis iespējamo kritisko līmeni Egļu astonezobju mizgraužu savairošanās.

Liela platība aizņem nerekultivēti derīgo izraktnu ieguves karjeri.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainava pašlaik tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības.
- Ainavu telpas ezeriem un dīķiem un tiem pieguļošām pļavām ir ļoti liela nozīme bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā.
- Ainavu telpā esošie dīķi ir nozīmīgi zivsaimniecības un rekreācijas nodrošināšanai.
- Ainavu telpā ir vairākas derīgo izraktnu ieguves koncentrācijas vietas. Perspektīvā derīgo izraktnu ieguve var paplašināties.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa raksturo Latvijā ļoti tipisku procesu, kad pagājušā gadsimta 30. gadu atklātā lauksaimniecības zemju ainava laiku gaitā ir transformējusies meža ainavā. Izzudušas daudzas viensētas. Ainava kļuvusi daudz noslēgtāka.
- Novada mērogā un arī Latvijas mērogā unikālas ir nelielās kapsētas pie bijušajām muižām un vecsaimniecībām.
- Latvijas mērogā unikāli ir saldie ķirši ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, mežu ainavā, ceļu ainavā).

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā ziņā ainava ir vērtīga ar plašajiem savstarpēji savietotiem meža masīviem un daudzajām platlapju audzēm vai platlapju koku piemistrojumu mežaudzēs. Eiropas Savienības nozīmes biotopi (Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži (9160), Aktīvi augstie purvi (7110), Purvainie meži (91D0) u.c.) koncentrējās plašajā meža masīvā starp Jāteli un Todaišiem. Ainavu telpas ekoloģisko vērtību veido augstāk minētie aizsargājamie biotopi un to koncentrācijas vietas, kā arī lielie meža masīvi un to savstarpējā savietojamība.

Āpu ezera apkārtnē relatīvi plašās platībās ir sastopamas bioloģiski daudzveidīgās pļavas, kurām nākotnē varētu noteikt dabas lieguma statusu.

Tomēr, ņemot vērā intensīvo mežizstrādi, meža ainavas fragmentāciju, ainavu telpai kopumā nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas Biržu ainavas biocentrā (2.1., 2.2.).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpa ir būtiski mainījusies, kas izpaužas lauksaimniecības zemju aizaugšanā ar mežu, viensētu likvidācijā, mežaudžu intensīvā izstrādāšanā, kā rezultātā kultūrvēsturiskā ainavas telpiskā struktūra ir izmainīta un tās kultūrvēsturiskā vērtība nav augsta. Augsta vērtība piemīt atsevišķiem ainavas elementiem - kultūras pieminekļiem, kā Elderenes svētavoti - kulta vietai, Kļaviņu Velnapēdas akmens - kulta vietai, Krauju senkapiem, Ķaupu senkapiem, Mazsāliju senkapiem, Mazsāliju pilskalnam ar apmetni, Vecmuižas (Īvandes) pilskalnam, Grotleju senkapiem.

Ainavu telpu šķērso vairāki kultūrvēsturiskie ceļi, kā Alsunga – Basi - Kuldīga, “Vecais suitu ceļš”, kuru trasējums laika gaitā nav būtiski mainījies. No tiem paveras vizuāli pievilcīgas ainavas uz ceļu un apkārtnes ainavu.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas novada nozīmes Vecā Suitu ceļa kultūrvēsturiskajā ainavā.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Kopumā ainavu telpā dominē tuvie noslēgtie un vidējplāna skati, kur skatu līnijas atduras mežmalās, koku rindās vai koku un krūmu puduros. Tālas skatu līnijas izteiktā reljefa dēļ veidojas vietās, kur ir lauces vai lauksaimniecības zemes. Zemes ir labi apsaimniekotas, nav pamestu teritoriju. Paugurainajā reljefā noslēptas viensētas ar iekoptiem dārziem un lieliem atsevišķiem kokiem. Sastopami dižkoki - liela izmēra saldie ķirši. Atvērtajās lauksaimniecības teritorijās – ozoli. Vietās, kur ir vairāk izteikts lauksaimniecības zemju īpatsvars, kā viens no ainavas elementiem ir bērzu alejas gar ceļiem, kā arī atsevišķi koki uz lauka. Ceļi galvenokārt ir asfaltēti, bet ir arī daudz zemes ceļu, kas rada lauku ainavas noskaņu²⁹. Vizuāli interesants ir Stangoņu ceļš un novada mērogā vērtīgas ir skatu līnijas, kas paveras no minēta ceļa uz Āpu ezeru.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīgas ainavas - Āpu ezera ar pieguļošām vecsaimniecībām ainavas (2.1.5.1.)

Ainavas jutīgums:

- Vidējs ainavas vizuālais jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka ainavu telpas atrašanās Kuldīgas saskatāmības zonā.
- Saistībā ar zemes izmantošanas maiņu un mežizstrādi, izņemot autoceļu Kuldīga- Aizpute- Līči (P112), Kuldīga – Basi (V1290) un Vecais suitu ceļš (V1297) , apkārtni zems vizuālā jutīguma līmenis.

Ainavu kvalitātes mērķi:

²⁹ https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Ainavas-kart%C4%93s/?views=Ainavu-are%C4%81li#data_s=id%3AdataSource_9-190c0dd000a-layer-30-190c5aa83a7-layer-106%3A210

- Produktīvas mežu un lauksaimniecības ainavas, saglabājot ainavu ekoloģiskās vērtības un funkcijas.
- Meža ainavas bagātas ar platlapju (ozolu, dižskābaržu) kokaudzēm.
- Ainavu telpa bagāta ar augļu dārziem un atsevišķiem augļu kokiem mežu un lauku ainavā.
- Mazo kapu kultūras kā ainavu telpas identitātes saglabāšana.
- Apmežotas lauksaimniecībai un cita veida izmantošanai nepiemērotas teritorijas, neskarot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības.
- Rekultivēti un apmežoti derīgo izrakteņu ieguves karjeri, kuros pabeigta derīgo izrakteņu ieguve.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parka izbūve pieļaujama gadījumos, ja vēja ģeneratoru konstrukcijas nebūs saskatāmas no Kuldīgas.
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
3. Sekmēt platlapju audžu saglabāšanu un atjaunošanu mežu ainavā.
4. Pieļaujama lauksaimniecības zemju, sevišķi uz organiskajām augsnēm, apmežošana.
5. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
6. Latvijas mērogā unikāli ir saldie ķirši ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā). To saglabāšana un atjaunošana ir veicināma.
7. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
8. Bioloģiski daudzveidīgās pļavas, kurām noteikts īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss, teritorijas plānojumā noteikt kā lauksaimniecības teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Ld).
9. Nepieciešams izvērtēt ainavu telpā esošo derīgo izrakteņu ieguves karjeru statusu un nepiešamības gadījumā veikt to rekultivāciju un apmežošana.

2.3.6. Almāles pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.1.6.)

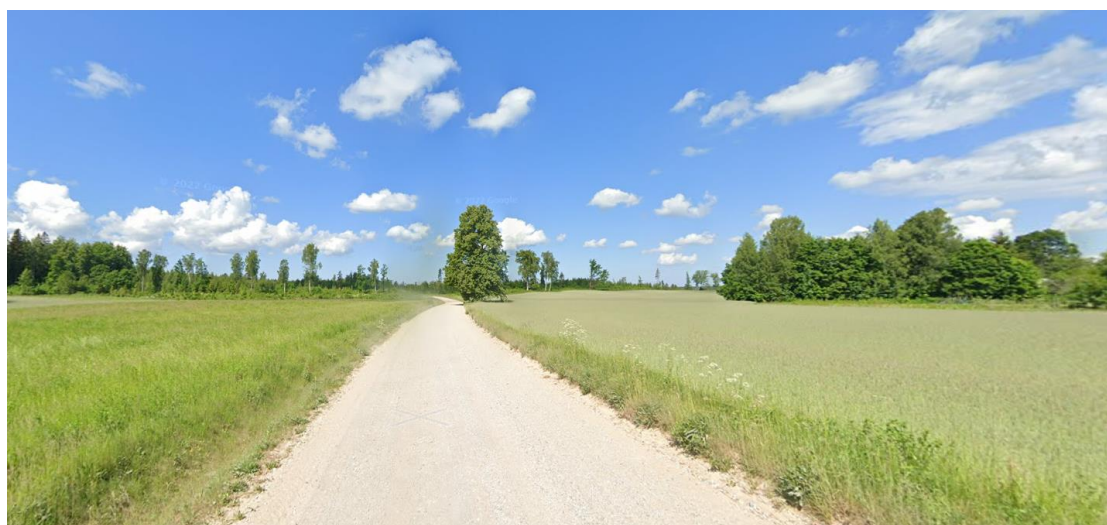
Ainavu telpa: Almāles pauguru āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.15. att. Skats no Vecā suitu ceļa uz lauksaimniecības zemju ar viensētu plankumu ainavu Almāles pauguru āru mežaines ainavu telpā (foto no <https://www.google.com/maps>).

2.16. att. Skats no Vecā suitu ceļa uz mozaīkveida ainavu Almāles pauguru āru mežaines ainavu telpā. Vidusplānā abpus ceļa izcirtumi, kā raksturīga pazīme ainavu telpā (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu mežainākā dienvidu daļā nosaka glaciofluviālās izcelsmes lēzena sīkpauguraine ar atsevišķiem vidēja izmēra pauguriem. Ainavu telpas ziemeļu daļu veido lēzeni morēnas pauguri, kas nosaka arī lauksaimniecības zemju koncentrāciju šajā telpas daļā. Ainavu telpā kopumā dominē meža ainavas (2.15., 2.16. att.), kur

lielākas platības aizņem bērzu un egļu audzes, bet ainavu telpas centrālajā daļā sastopamas priežu audzes.

Relatīvi daudz jaunaudžu, kas dabiski atjaunojušās vai arī stādītas bijušo izcirtumu vietā. Viena no fragmentētākajām mežu ainavām Kuldīgas novadā.

Plašākās lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas ainavu telpas ziemeļrietumu daļā Almāles apkārtnē. Tur arī koncentrējās viensētas.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju pašlaik tiek apsaimniekotas. Daudz tīrumu un zālāju. Relatīvi maz pamestu un neapsaimniekotu meliorētu lauksaimniecības zemju. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Lauksaimniecības zemju pamešana un neizmantošana tika novērota pagājušā gadsimta beigās meža masīvu atvērumos.

Meža ainava ļoti fragmentēta, ko sekmējis mežu izciršanas process. Pašlaik meža ainavā daudz izcirtumu un jaunaudžu. Egļu audzes nomainījušas lapu koku meži. To sekmējis arī privāto mežu lielais īpatsvars ainavu telpā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa raksturo Latvijā ļoti tipisku procesu, ka pagājušā gadsimta 30. gadu atvārtā lauksaimniecības zemju ainava laiku gaitā ir transformējusies meža ainavā. Izzudušas daudzas viensētas. Ainava kļuvusi daudz noslēgtāka.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā ziņā ainavu telpai nav augsta vērtība, ko nosaka intensīvā mežizstrāde 20./21. gadsimta mijā. Meža ainavā ir satopami vairāki Eiropas Savienības nozīmes biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Aktīvi augstie purvi (7110), Purvainie meži (91D0), Pārejas purvi un slīkšņas (7140), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050) u.c., bet to koncentrācija nav augsta.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpa ir būtiski mainījusies, kas izpaužas lauksaimniecības zemju aizaugšanā ar mežu, viensētu likvidācijā, mežaudžu intensīvā izstrādāšanā, kā rezultātā kultūrvēsturiskā ainavas telpiskā struktūra ir izmainīta un tās kultūrvēsturiskā vērtība nav augsta. Ainavu telpa nav bagāta arī ar kultūras pieminekļiem..

Ainavu telpu šķērso vairāki kultūrvēsturiskie ceļi, tanī skaitā "Vecais suitu ceļš", kuru trasējums laika gaitā nav būtiski mainījies. Suitu ceļš veidojies vēsturiski kā taisnākais ceļš no Alsungas (Alšvanga) uz Kuldīgu (Goldingen) Suitu kultūrtelpas robežu iezīmē krucifiksi ceļu malās.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas novada nozīmes Ēdoles kultūrvēsturiskajā ainavā, kā arī "Suitu mantojuma" kultūrvēsturiskajā ainavā.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Kopumā ainavu telpā dominē tuvie noslēgtie un vidējplāna skati, kur skatu līnijas atduras mežmalās, koku rindās vai koku un krūmu puduros. Tālas skatu līnijas vairāk raksturīgas ainavu telpas ziemeļu daļā, kur izplatītākas ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Vizuāli pievilcīgas ainavas paveras no Vecā suitu ceļa, kas izceļas ar pakalniem un līkumotiem posmiem. Ceļam pieguļas viensētas, vecsaimniecības ar atvērtām lauku ainavām.

Ainavas jutīgums:

- Augsts ainavas vizuālais jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka ainavu telpas atrašanās Suitu kultūrainavas telpā.
- Saistībā ar zemes izmantošanas maiņu, Izņemot Vecā suitu ceļa apkārtnē, zems jutīgums.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas mežu un lauksaimniecības ainavas, saglabājot ainavu ekoloģiskās vērtības un funkcijas.
- Apmežotas lauksaimniecībai un cita veida izmantošanai nepiemērotas teritorijas, neskarot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības.
- Suitu novadam raksturīgo zīmju (krucifiksi, norādes) eksponēšana ainavā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpai noteikt kultūrvēsturiski vērtīgas teritorijas (TIN 4k) statusu.
2. Vēja elektrostaciju parku izbūvē ieteicami augstuma ierobežojumi. To augstums nosakāms, modelējot ģeneratoru saskatāmību no Alsungas, Gudeniekiem un Ēdoles.
3. Izbūvējot vēja elektrostacijas, pastiprināta uzmanība pievēršama skatu līnijām no Gudeniekiem, Alsungas un Ēdoles, kā arī autoceļiem Kuldīga – Alsunga – Jūrkalne (P 119) un Vecais suitu ceļš.
4. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsapasa ar iepriekš attīstīto vai projektēto vēja parku telpisko dizainu.

5. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
6. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
7. Pieļaujama lauksaimniecības zemju apmežošana, priekšroku dodot zemēm uz organiskajām augsnēm.
8. Izvērtējams Vecā suitu ceļa ainavai novada kultūrvēsturiskās ainavas (TIN4) statusa piešķiršana, kas uzliktu pienākumus ceļa trasējuma un apkārtnes ainavas saglabāšanā un veidošanā.
9. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
10. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
11. Latvijas mērogā unikāli ir saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā). Tie saglabājami un atjaunojami.

2.3.7. Alsungas pauguru mežāres ainavu telpa (2.1.7.)

Ainavu telpa: Alsungas pauguru mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.17. att. Skats uz Alsungas pauguru mežāres ainavu telpu. Lēzeno pauguru un vaļņu muguras ainavu telpā aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes, bet stāvās pauguru nogāzes meži. Lauksaimniecības zemju ainavu fragmentē krūmu puduri meliorācijas novadgrāvju malās arī pie īpašuma robežām.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka glaciofluviālās un glaciālās izcelsmes sīkpauguraine ar atsevišķiem vidēja izmēra pauguriem. Ainavu telpas ziemeļu daļu veido lēzeni viļņots reljefs, kas nosaka arī lauksaimniecības zemju koncentrāciju šajā ainavu telpas daļā. Ainavu telpā kopumā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas mijoties ar mežu puduriem, viensētām un lineāriem ainavu elementiem (ceļiem, upēm un strautiem) veido mozaīkveida raksturu (2.17. att.). Meža puduros galvenokārt dominē egļi un priežu, bet daudz arī sekundāro mežaudžu (bērzs, apse, baltalksnis). Atsevišķas lauksaimniecībā izmantojamās zemes apmežotas vai dabiski apmežojušas.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju pašlaik tiek apsaimniekotas. Daudz tīrumu un zālāju. Relatīvi maz pamestu un neapsaimniekotu lauksaimniecības zemju. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Meža ainava ļoti fragmentēta, ko sekmējis mežu izciršanas process. Pašlaik meža ainavā daudz izcirtumu un jaunaudžu. Egļu audzes nomainījušas lapu koku meži. To sekmējis arī privāto mežu lielais īpatsvars ainavu telpā.

Atsevišķu viensētu tehniski un vizuāli sliktais stāvoklis

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Liela daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm nav susinātas.
- Perspektīva teritorija vēja ģeneratoru parka attīstībai. Tomēr tā pieļaujama, balstoties uz augstvērtīga dizaina kvalitāti (2.18. att.).

2.18. att. Skats no Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) autoceļa uz vēja parku pie Reģiem. Vēja parka dizains neatbilst ainavas raksturam, jo viens vēja ģenerators izlec no kopējā parka dizaina, masti ir ļoti smagnēji un to izvietojums nesaskan ar elektropārvades balstu izvietojuma principiem, kas ainavu padara haotisku. Vietējie apkārtnes iedzīvotāji vērtē, ka vēja parks iekļaujas ainavā³⁰. Vēja parka ietekmi uz ainavas vizuālo kvalitāti bija iespējams mazināt elektropārvades līniju ievievojot kabeļos, kā arī veidojot mastu krāsojumā pāreju no tumšākas zaļās krāsas uz gaiši zaļo un balto.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa raksturo Latvijā ļoti tipisku procesu, ka pagājušā gadsimta 30. gadu atvērtā lauksaimniecības zemju ainava, tām aizaugot, kļuvusi noslēgtāka. Izzudušās daudzas viensētas.
- Ainavu telpu unikalitāte ir saistīta ar suitu kultūrvēsturisko ainavu telpu, kas izpaužas nemateriālā kultūrvēsturiskās vērtībās un atsevišķos ainavas

30

https://www.dundaga.lv/files/2018/7/1/Dundaga_alsungas_veja_parka_ainava_vietejo_iedzivotaju_pieredzes_stasti.pdf

elementos, piemēram, krucifiksos. 2009. gadā suitu kultūrtelpa tika iekļauta UNESCO Neatliekami glābjamā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā.

- Latvijas mērogā unikāli ir saldie ķirši ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā).

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā esošie ES nozīmes biotopi ir nelieli un fragmentēti. Teritorijā konstatēti tādi ES Biotopu direktīvas aizsargājami biotopi kā: Nogāžu un gravu meži 9180*, Purvaini meži 91D0*, Veci un dabiski boreāli meži 9010*. Ainavu telpas ainavu izmantošana lauksaimniecībā, mežu fragmentācija un relatīvi nelielais vecu mežaudžu īpatsvars nosaka, ka ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā nozīme.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ļoti augsta kultūrvēsturiskās ainavas vērtība. Kultūrvēsturiskās ainavas rakstu veido kultūrvēsturiskie ceļi (piemēram, "Vecais suitu ceļš"), krucifiksi ceļu malās, vecsaimniecību puduri, nelielie suitu kapi (piemēram, Lipšņu kapi, Ratenieku kapi, Ruņģu kapi, Jaunmuižas kapi), vecsaimniecībā "Gāčās" iekārtots Aniņu – Kalniņu dzimtas, etnogrāfiskā ansambļa "Gudenieku suiti" muzejs. Zvirgzdu ezera apkārtnē filmētas vairākas mākslas filmas – "Dzimtene sauc. Kāzas Alsungā" 1935.g., "Ezera sonāte" 1976.g., "Kāzas" 2000.g., "Māja pie ezera" 2015.g. Ainavu telpā, sevišķi Zvirgzdu ezera apkārtnē, ir ļoti daudz senkapu - kultūrvēsturiskie pieminekļi: Jaungailu senkapi (Sauleskalns), Grīnberga senkapi, Ķīšu senkapi, Ģēgeru senkapi, Guļu senkapi un Mazreģu viduslaiku kapsēta.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpa iekļaujas nacionālās nozīmes "Suitu mantojuma" kultūrvēsturiskajā ainavā.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Kopumā ainavu telpā dominē tuvie un vidējplāna skati, kuratduras koku puduros un meža joslās. No atsevišķiem skatu punktiem paveras vizuāli augstvērtīgas tālas skatu perspektīvas. Ainavu telpu šķērso vairāki vizuāli pievilcīgi ceļi, piemēram, Adze – Gudenieki – Ēdole. Vizuāli pievilcīgas ainavas paveras no Vecā suitu ceļa. Atsevišķi augstvērtīgi skati atsedzas uz Zvirgzdu ezeru (2.19. att.), kurš ir vizuāli viens no vizuāli pievilcīgākajiem ezeriem Kuldīgas novadā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīgā ainava – Zvirgzdu ezers un apkārtnes ainavas.

2.19. att. Skats uz Zvirgzdu ezera ainavu no Adze – Gudenieki – Ēdole autoceļa.

Ainavas jutīgums:

- Augsts ainavas vizuālais jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka ainavu telpas atrašanās Suitu kultūrainavas telpā.
- Augsts ainavas jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu, tas ir lauksaimniecības zemju apmežošanu. Tas sevišķi attiecas uz vizuāli pievilcīgajām skatu līnijām (piemēram, skatā uz Zvirgzdu ezeru).

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas mežu un lauksaimniecības ainavas, saglabājot ainavu ekoloģiskās vērtības un funkcijas.
- Apmežotas lauksaimniecībai un cita veida izmantošanai nepiemērotas teritorijas, neskarot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības.
- Sabiedrībai pieejamas vizuāli pievilcīgās un kultūrvēsturiski vērtīgas skatu līnijas.
- Ainavu telpa, kas glabā Suitu kultūrvēsturisko mantojumu un sniedz jaunas zināšanas un pieredzi par ainavu telpas nemateriālo vērtību.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpai teritorijas plānojumā noteikt kultūrvēsturiski vērtīgas teritorijas (TIN 4k) statusu.
2. Alsungas apkārtnes, Zvirgzdu ezera apkārtnes un autoceļiem Kuldīga – Alsunga – Jūrkalne (P 119), Adze – Gudenieki – Ēdole (V 1264) un Vecais suitu ceļš

ainavām teritorijas plānojumā noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas statusu (TIN 5).

3. Vēja elektrostaciju parka izbūvē ieteicami augstuma ierobežojumi. To augstums nosakāms, modelējot ģeneratoru saskatāmību no Alsungas un Gudeniekiem.
4. Izbūvējot vēja elektrostacijas, pastiprināta uzmanība pievēršama skatu līnijām no Gudeniekiem, Alsungas un Ēdoles un autoceļiem Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) un Adze – Gudenieki – Ēdole (V 1264).
5. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
6. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
7. Pieļaujama lauksaimniecības zemju apmežošana, priekšroku dodot zemēm uz organiskajām augsnēm.
8. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
9. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
10. Izvērtējams Vecajam suitu ceļam novada kultūrvēsturiskās ainavas statusa noteikšana, kas uzliktu pienākumus ceļa trasējuma un apkārtnes ainavas saglabāšanā un veidošanā.
11. Saglabājami vai arī atjaunojami vizuāli augstvērtīgie skati uz dabas un kultūrvēsturiskajiem ainavas elementiem (piemēram, Zvirgzdu ezeru), tādās skatu perspektīvas, vienlaikus nodrošinot to sabiedrības pieejamību.
12. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
13. Veicināt kultūras mantojuma pieejamību, kā arī radīt kvalitatīvu un Suitu novadam atbilstošu vizuālo noformējumu par Suitu novada kultūrvēsturiskajām vērtībām.

2.3.8. Alsungas urbanizētā kultūrainavas telpa (2.1.8.)

Ainavu telpa: Alsungas urbanizētā kultūrainavas telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.21. att. Alsungas urbanizētā kultūrainavas telpa.

Raksturojums:

Kultūrainavas telpu veido dažāda vecuma vēsturiskā apbūve. Ainavas telpiskās struktūras vēsturiskie uzslāņojumi ir Alsungas kuršu pilskalns, Alsungas Livonijas ordeņa pils, Alsungas Sv. Erceņģeļa Miķeļa Romas katoļu baznīca, vēsturiskā dzīvojamā apbūve, kas veidojusies vairākus gadsimtus. Dominējošā dzīvojamā apbūve, kas aizņem urbanizētas ainavas lielāko platību, ir Latvijā tradicionālā privātmāju apbūve. Apbūves telpiskās struktūras attīstībā liela nozīme ir bijusi Liepāja – Ventspils dzelzceļam un Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) autoceļam. Ainavas raksturu nosaka arī dabas faktori – vizuāli izteiksmīgais reljefs, Alsungas Dzirnavezers uz Kauliņas upes un Mazreģvalku un Zieduleja.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Izmaiņas Alsungas urbanizētā kultūrainavā radījušas Liepāja – Ventspils dzelzceļa līnijas un Alsunga – Kuldīga šaursliežu dzelzceļa līnijas slēgšana. Iekļaujot Suitu kultūrtelpu UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā, pēdējos gados ainavā aizvien vairāk ienāk suitu krāsas un ornamentu (2.20. att.).

Ainavu telpas funkcijas:

- Kultūrainavas telpas funkcijas saistāmas ar tūrisma attīstību, nodrošinot arī tūristiem dažāda veida pakalpojumus.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpu unikalitāte ir saistīta ar suitu kultūrvēsturisko ainavu telpu, kas izpaužas nemateriālā kultūrvēsturiskās vērtībās un atsevišķos ainavas elementos, piemēram, krucifiksos, Alsungas Sv. Erceņģeļa Miķeļa Romas katoļu baznīcā, suitu novadam raksturīgās krāsās.
- Ainavu telpai unikalitāti piešķir relatīvi labi saglabājusies kultūrvēsturiskā apbūve.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Vietējā mēroga augsta ainavekoloģiskā vērtība ir Kauliņas upītei un tās veidotajai ielejai un Mazreģvalka ielejai ar Dzirnavezaru. Ielejās ir vairāki ES Nozīmes aizsargājami biotopi: Minerālvienībām bagāti avoti un avotu purvi (7160), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*), Veci un dabiski boreāli meži (9010*), Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210). Ainavu telpa ir bagāta dižkokiem ar augstu vizuālo un ekoloģisko vērtību.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ļoti augsta kultūrvēsturiskās ainavas vērtība. Alsungas kultūrvēsturiskā ainava – saistīta ar Suitu etnogrāfisko kopienu, kuras veidošanās saistāma ar fon Šverinu dzimtu, kam piederēja muižas Alsungas, Gudenieku un Jūrkalnes pagastos. Alšvangas pils un ciems veidojies Kursas laikā pirms Livonijas ordeņa laika. Saglabājusies Alšvangas pilskalns, Livonijas ordeņa pils un 15.gs. kuršu ciemu lokācijas (Kulbuļi un Pusturi), katoļu baznīca, mācītājmuiža, krogs, pieguļošās kroņu muižas (Balande, Ozolmuiža), privātmuižas (Reģi, Mazreģi, Almale) un 18.gs. vecsaimniecības, jaunsaimniecības Alsungas apkārtnē, bijušās dzelzceļa stacijas ēkas.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpa iekļaujas nacionālās nozīmes "Suitu mantojuma" kultūrvēsturiskajā ainavā.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Alsungas centrs ar vēsturisko apbūvi ir vizuāli pievilcīgs un ļoti augstu estētisko vērtību. Augsta estētiskā vērtība ir arī Kauliņupītes ielejai un Ziedulejai. Ziedulejas parka ainavu ar estrādi vietējie iedzīvotāji un ainavu eksperti virzīja iekļaušanai Latvijas ainavu dārgumu sarakstā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīga Kauliņupītes ielejas un Ziedulejas parka ainava.

Ainavas jutīgums:

- Ļoti augsts ainavas vizuālais jutīgums, ko nosaka ainavas kultūrvēsturiskās vērtības un Suitu kultūrtelpas iekļaušana UNESCO Pasaules nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Kultūrainava ar augstu vēsturisko autentiskumu, pievilcīgu vizuālo dizainu un ilgtspējīgu dzīves vietu vietējiem iedzīvotājiem.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpai noteikt kultūrvēsturiski vērtīgas teritorijas (TIN 4k) statusu.
2. Prioritāte kultūrainavas vērtību saglabāšanā vajadzētu būt ainavas raksta un atsevišķu elementu vēsturiskajam autentiskumam.
3. Attīstot pašvaldību, stiprināt Suitu kultūrvēsturiskā novada identitāti.
4. Teritorijas plānojuma apbūves noteikumos iestrādāt prasības augstāk minēto rekomendāciju ieviešanā.
5. Veicināt kultūras mantojuma pieejamību, kā arī radīt kvalitatīvu un Suitu novadam atbilstošu vizuālo noformējumu par Suitu novada kultūrvēsturiskajām vērtībām.

2.3.9. Basu - Lipaiķu pauguru mežāres ainavu telpa (2.1.9.)

Ainavu telpa: Basu - Lipaiķu pauguru mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Ēdoles pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.21. att. Basu - Lipaiķu pauguru mežāres ainavu telpai tipiska lauksaimniecības zemju ainava, kas vidusplānā vai tālplānā noslēdzas ar dažāda izmēra koku puduriem vai nelieliem meža masīviem.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka morēnas lēzeni paugurotais reljefs, kurā dominē lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainavas (2.21. att.). Ainavai mozaīkveida raksturu piešķir dažāda izmēra koku puduri un nelieli masīvi, viensētas, kuras aptver plašas meliorētas lauksaimniecības zemju ainavas. Viensētas izvietojušās koku puduros un augļu dārzos. Pateicoties labiem noteces apstākļiem un auglīgām augsnēm, ainavu telpā izveidojusies paugurainēm ne visai tipiska kultūrainava ar lielu plašu lauksaimniecības zemju īpatsvaru.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Labie augsnes un mitruma apstākļi nosaka to, ka gandrīz visas lauksaimniecības zemes pašlaik tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Pārliecinoši lielākā daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Mežaudzes stipri izcirstas un fragmentētas. To fragmentācija nākotnē turpināsies.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Liela daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm meliorētas. Pārsvārā visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Perspektīva teritorija vēja parku attīstībai. Tomēr tā pieļaujama, balstoties uz augstvērtīga dizaina kvalitāti.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska intensīvi izmantota meliorēta lauksaimniecības zemju ainava. Savā ziņā unikāls ir vietējās nozīmes kultūrvēsturiskais piemineklis Biržu muižas komplekss un parks. Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija kopumā ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties intensīvai zemes izmantošanai un mežu fragmentācijai, ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība. Atsevišķi Eiropas Savienības nozīmes biotopi ir nelieli un fragmentēti. Ainavu telpā ir sastopami šādi ES nozīmes biotopi: Veci jaukti platlapju meži (9020*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Purvainie meži (91D0*), Pārejas purvi un slīkšņas (7140) u.c.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kultūrvēsturiska vērtība ir Basu muižas un Biržu muižas kultūrvēsturiskai ainavai. Basu muižas kultūrvēsturiskā ainava ietver Basu pilskalnu, senkapus un Nagla lēnis 16.gs. un Nagļu (Nagel) ciems ar esošām sētām "Vecvagari", "Naglas", "Zvirbuļi", Naglas kapi. Basu kroņu muižas centrs – zemes sadalītas Stolipina agrārās reformas laikā 20.gs. sākumā. Saglabājusies izdalīto "Stolipina" jaunsaimniecību zemes struktūra: "Gudiņi", "Varkaļi", "Dambenieki", "Lapiņas", "Lagzdieni", "Ozolnieki", "Prūši". Vecsaimniecības, "Smīdras", "Gravas", "Ūdri", "Kunkuļi".

Biržu muižas kultūrvēsturiskā ainava ietver Biržu muižas centru no 6.gs. sākuma, bijušā muižas klēts - Tautas nams, kalpu māja, parks, aleja, baronu kapi, krogs, vējdzirnavas, Cerenda no 13.gs. un pusmuižu ar vecsaimniecībām un jaunsaimniecībām.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpa atrodas Rietumkursas augstienes malā un līdz ar to no ainavu telpas lauksaimniecības zemju ainavām paveras tālas skatu perspektīvas uz zemāk esošajām Rietumkursas nolaidas ainavām.

Ainavas jutīgums:

Ainava ir vidēji jutīga pret apmežošanu, jo lielāko daļu ainavas telpu aizņem augstvērtīgas auglīgas augsnes un no daudziem punktiem atveras plašas skatu perspektīvas uz apkārtnes ainavu.

Plašie atvērtie skati, paceltais reljefs nosaka, ka ainavu telpa ir vidēji jutīga attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka arī atrašanās Suitu kultūrtelpā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.
- Plašiem atvērtiem skatiem uz ainavu stipri iekultivētas lauksaimniecības zemes.
- Ainavu telpa, kas glabā Suitu kultūrvēsturisko mantojumu un sniedz jaunas zināšanas un pieredzi par ainavu telpas nemateriālo vērtību.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpas rietumu daļai, iekļaujot Basu un Biržu muižu noteikt kultūrvēsturiski vērtīgas ainavas (TIN 4k) statusu.
2. Tūrisma attīstībā novadā, izmantojot dizaina elementus un komunikāciju ar sabiedrību, paaugstināt Biržu un Basu muižu kultūrvēsturiskās ainavas lomu.
3. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
4. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
5. Stiprināt Suitu kultūrvēsturiskā novada identitāti.
6. Izbūvējot vēja elektrostacijas, pastiprināta uzmanība pievēršama skatu līnijām no Gudeniekiem, Alsungas un Basiem un autoceļiem Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119) un Adze – Gudenieki – Ēdole (V 1264).
7. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
8. Projektējot vēja parkus, to dizainā jāņem vērā iepriekš izbūvēto vēja parku dizains.
9. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
10. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija

2.3.10. Vilgāles ezera un ezerdobes ezeraines ainavu telpa (2.2.1.)

Ainavu telpa: Vilgāles ezera un ezerdobes ezeraines ainavu telpa (2.2.1.)

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.22. att. Skats uz Vilgāles ezeru no Vilgāles centra. Attēlā redzamais skata atvērums, samazinot ainavas vizuālo kvalitāti, laika gaitā ir ļoti sašaurinājies. Pamatojoties uz ainavu dizaina plānu un izcērtot kokus ezerdobes pamatkrastā nākotnē nepieciešams paplašināt skata atvērumu.

Raksturojums:

Ainavu telpa aizņem Bandavas pauguraines ainavapvidus. Tas ir eitrofs, vidēji aizaudzis ezers. Ezera līmenis vairākkārt regulēts, novadot ezerā ietekošo Jāmaņupi uz Rīvas upi, kas iztek no ezera. Samazinoties ezera līmenim, strauji paātrinājās ezera aizaugšana. Pašlaik atjaunots ezera iepriekšējais līmenis. Ezera piekraste aizaugusi ar niedrēm, kas no iespējamām skatu vietām ezera tiešā tuvumā, izņemot no Vilgāles labiekārtotās peldvietas (2.22. att.), aizsedz skatu uz ezeru.

Ezera katienes ziemeļdaļa stāva un pienāk tuvu ezeram. Tā apaugusi ar lapu kokiem (bērzs, osis, melnalksnis) un krūmājiem. Ezerdobes pārējās nogāzes lēzenas un tiek izmantotas lauksaimniecībā, kas paver skatu uz visu ūdenstilpi (2.23. att.). Ezera ziemeļu un dienviddaļā atrodas pļavas. Kaut arī tās ir vairākkārt meliorētas, izmantošana lauksaimniecībā ir apgrūtināta un tāpēc lielākā daļa pļavu ir pamestas, aizaugušas ar kokiem un krūmiem vai arī jau apmežotas.

2.23. att. Skats uz Vilgāles ezeru no Lipaiķu puses. Plašā atklātā ainava ļauj uztvert ezera plašumu.

Ainavu telpa iekļauj arī subglaciālas izcelsmes Vārdupes pazeminājumu, kas stiepjas no Vilgāles ezera līdz Snēpelei. Ainavas raksturu te nosaka relatīvi dziļā ieplaka ar ļoti daudzām sāngravām. Pazeminājumā atrodas vairāki uzpludināti dīķi. Nogāžu slīpums un augsnes cilmiezis nosaka arī zemes izmantošanu. Stāvās nogāzes aizņem mežs, bet lēzenās nogāzes – ganības un tīrumi. Nogāzē relatīvi daudz ozolu un lazdu. Viensētas izvietojušās ieplakas pamatkrastā vai uz terasēm.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pašlaik dominējošie procesi ainavu telpā ir:

1. Vilgāles ezera aizaugšana ar niedrēm un eutrofikācijas procesa turpināšanās;
2. Ezerdobē esošo pļavu pārkrūmošanās vai arī apmežošana;
3. Koku sugu nomaīņa meža ainavā. Samazinās ošu un ozolu aizņemtā platība, bet pieaug baltalkšņu un bērzu platība.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Liela daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm meliorētas, bet, pateicoties kūdras augsnēm un pārāk lielam mitrumam, ko nespēj novērst drenāžas sistēmas, daļa pļavu apmežotas.
- Meža zemes tiek apsaimniekotas atbilstoši mežu ierīcības plāniem.
- Vilgāles ezera pamatfunkcija ir rekreācija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Vilgāles ezers novada mērogā ir unikāls, kā viens no lielākajiem Kurzemes augstieņu ezeriem ar lielu bioloģisko daudzveidību.
- Pļavu, kur dominē kūdras augsnes, pakāpenisks aizaugšanas process ir tipisks process Latvijā, būtiski samazinot teritoriju bioloģisko daudzveidību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpai ir liela ekoloģiskā vērtība. Ezers pēc bioloģiskajām vērtībām atbilst ES nozīmes biotopam Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150). Ezerdobē un Vārdupes pazeminājumā ir vēl šādi ES nozīmes biotopi: Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji) (6230*), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnes (6410), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*), Nogāžu un gravu meži (9180*), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*). Ezers un apkārtnes ainavas ir nozīmīgs migrējošo putnu pieturas punkts. Novada mērogā ainavu telpa ir ekoloģiski nozīmīgs biocentrs.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa padomju periodā ir zaudējusi savu kultūrvēsturisko vērtību. Lauksaimniecības zemju meliorācijas rezultātā ir būtiski izmainīta zemes izmantošanas vēsturiskā struktūra. Aizaugot ezerdobes nogāzēm, zuduši plašie atvērte skati uz ezeru. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas, ainavu telpā pamazām likvidēti vēsturiskie augļu dārzi. Ainavu telpai kopumā nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā vizuāli izceļas atvērte skati uz ezeru, kas būtiski paaugstina ainavu telpas estētisko vērtību. Pirmkārt, tas ir skats no Vilgāles ciema uz ezeru (2.23. att.), otrkārt skati no Pliķu kapsētas uz ezera ainavu (2.24. att.). Sevišķi jutīgs pret iespējamām izmaiņām nākotnē ir skats no Vilgāles ciema uz ezera ainavu.

Vizuāli pievilcīgs ir arī ceļa Kuldīga – Aizpute- Līči (P112) posms, kas šķērso ezerdobi (2.25. att.). Vienlaikus atzīmējams, ka, ja vairākus gadu desmitus atpakaļ šo ainavu varēja uzskatīt par vienu no vizuāli augstvērtīgākajām ainavām Kuldīgas novadā ar izcilu skatu uz Vilgāles ezeru no dažādiem skatu punktiem, tad pašlaik, aizaugot pļavām un ezerdobes nogāzēm, skatu atvērums ir saslēgušies un ezers tikpat kā nav no ceļa saskatāms.

Vizuāli augstvērtīgas ainavas ir arī ainavu telpas dienvidaustrumu daļā (2.24. att.).

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīgas ainavas:

1. *Vilgāles ezera ainava (2.22. un 2.23. att.);*
2. *Vaboļu apkārtnes ainavas (2.24. att.).*

2.24.att. Harmoniska un vizuāli pievilcīga lauksaimniecības zemju ainava netālu no Vaboļu kapsētas. Vidusplānā vizuāli pievilcīga dīķu ainava.

2.25. att. Kuldīga – Aizpute- Līči (P112) autoceļa ainava, šķērsojot Vilgāles ezera subglaciālo iegultni.

Ainavas jutīgums:

- Sevišķi vizuāli jutīgi ir skatu atvērumi uz Vilgāles ezeru.

- Zemes izmantošanas maiņai ezerdobes pļavās ir zems vizuālais jutīgums un vidējs ainavu ekoloģisks jutīgums.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Augstas ūdens kvalitātes ezers ar plašām izmantošanas iespējām rekreācijā un zivsaimniecībā.
- Vizuāli augstvērtīgas ainavas no dažādiem skatu punktiem uz ezeru.
- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vilgāles ezeru un Vārdupes pazeminājumu vēlams noteikt kā novada nozīmes ainaviski vērtīgu teritoriju (TIN 5).
2. Nepieciešams saglabāt esošos skatu atvērumus uz Vilgāles ezeru.
3. Nav pieļaujama skata atvēruma samazināšanās, jeb ieteicams pat paplašināt skata atvērumu uz ezeru no Vilgāles ciema.
4. Izvērtējama iespēja atvērt skatu uz Vilgāles ezeru no Kuldīgas – Aizputes – Līči (P112) autoceļa.
5. Vēja parku izbūve ainavu telpā nav pieļaujama.
6. Jāmaņu pļavās iespējams izbūvēt saules paneļu parku.
7. Jāmaņu pļavas, izņemot bioloģiski vērtīgos zālājus, iespējams apmežot.
8. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
9. Jāizstrādā Vilgāles ezera apsaimniekošanas plāns (piezīme, projekta LATLIT ietvaros šāds plāns ir izstrādāts, bet publiski nav pieejams). Plānā sevišķa uzmanība pievēršama ezera eutrofikācijas procesa samazināšanai un niedru izplatības ierobežošanai.

2.3.11. Snēpeles viļņaines mežāres ainavu telpa (2.2.2.)

Ainavu telpa: Snēpeles viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.26. att. Snēpeles mežāres ainavu telpai tipiska lauksaimniecības zemju ainava ar viensētām un lieliem meža puduriem. Tālpļānā Upīškalna antenas.

2.27. att. Skats no Snēpeles viļņaines mežāres ainavu telpas uz tālpļānā esošo Ventaszemes ainavzemi.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka *glaciofluviālais lēzeni viļņotais reljefs ar morēnas nogulumu salām. Ainavu telpā dominē meliorēti lauksaimniecības zemju masīvi un palieli meža masīvi un puduri*. Ainavu telpu šķērso nelielas upes (Sprincupe, Mazsāliju upīte) un strauti ar vizuāli izteismīgām ielejām. Lauksaimniecības zemju atvērumos izvietojušās viensētas (2.26. att.). Ainavu telpā daudz mākslīgi izveidotu dīķu. Augstāk minētais kopums piešķir ainavai mozaīkveida raksturu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Labie augsnes un mitruma apstākļi nosaka, ka pašlaik gandrīz visas lauksaimniecības zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Vienlaikus pēdējos trīsdesmit gados ir novērojams daļas lauksaimniecības zemju apmežošanās process.

Meža masīvi un puduri mežizstrādes rezultātā ir stipri fragmentēti.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Dominē aramzemes. Liela daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm meliorētas.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Ainavu telpā ir attīstīta dīķsaimniecība un ainavu telpas perspektīva ir tūristu piesaistei.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska vidēji iekultivēta mozaīkveida ainava.
- Kuldīgas novada mērogā unikāla ir Snēpeles muižas pils - bijusī vācu barona Hāna medību pils ar Snēpeles muižas baronu dzimtas kapiem (2.28. att.). Šajā kultūrainavas kompleksā iespējams iekļaut arī Snēpeles luterāņu draudzes baznīcu, kas celta 17. gs.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties teritorijas veidošanās ģeoloģiskajiem apstākļiem un procesiem ainavu telpā ir daudzi Latvijā salīdzinoši reti sastopami ES nozīmes aizsargājami biotopi: Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0), Nogāžu un gravu meži (9180*). Bez augstāk minētajiem biotopiem ainavu telpā ir sastopami vēl šādi ES nozīmes biotopi: Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210). Kopumā ES nozīmes biotopi ir nelieli un telpiski ļoti fragmentēti, tomēr Kuldīgas novada kontekstā sevišķa nozīme ir upju straujtecēm un nogāžu un gravu mežiem.

2.28. att. Snēpeles muižas baronu dzimtas kapi, kur ar Meža attīstības fonda atbalstu, neņemot vērā kapu kultūrvēsturiskās ainavas nozīmi un kompozīciju, kapu atvērumā iestādīti ainavai nepiemēroti skuju koki.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas zemes izmantošanas struktūra vēsturiskā gaitā ir stipri pārveidota. Augsta kultūrvēsturiskā vērtība ir Snēpeles kultūrvēsturiskās ainavas elementiem: Snēpeles muižas pilij, Snēpeles muižas baronu dzimtas kapiem ar aleju, Snēpeles luterāņu draudzes baznīcai un citiem Snēpeles pagasta centrā esošajiem kultūrvēsturiskajiem objektiem.

Otra nozīmīga kultūrainavas elementu koncentrācijas vieta ir Mazsālijas, kur starp Sālijas mazmuižu (nav saglabājusies) un dzirnavām atrodas Mazsālijas pilskalns ar apmetni, Elderenes svētavoti – kulta vieta un Mazsālijas senkapi. Abas minētās kultūrainavas telpas ainavu tematiskajā plānojumā iekļaujamās kā pašvaldības nozīmēs kultūrvēsturiskās ainavu telpas.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas:

1. *Mazsāliju kultūrvēsturiskā ainava;*
2. *Snēpeles kultūrvēsturiskā ainava.*

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē tuvie un vidēji tāli skati, kas atduras mežmalās. Vizuāli augstvērtīgas ir plašās skatu panorāmas, kas paveras no ainavu telpas uz Ventaszemes

ainavzemes mežiem (2.27.att.). Vizuāli pievilcīgas ir Mazsālijas apkārtnes ainavas. Augstāk minētie apstākļi piešķir ainavai relatīvi augstu vizuāli estētisko vērtību.

Ainavas jutīgums:

- Ainava ir vidēji jutīga pret apmežošanu, jo tās rezultātā varētu tikt aizsegtas vizuāli pievilcīgās skatu līnijas.
- Augsts vizuālais jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo vēja parki būtu labi saskatāmi no Kuldīgas.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.
- Kultūrvēsturisko ainavas elementu integrācija mūsdienu ainavā, saglabājot to autentiskumu.
- Ainavas ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās un estētiskās vērtības, kā nozīmīgs resurss tūrisma attīstībā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpas abpus Kurmāle – Ieres un Snēpele – Kazdanga autoceļiem noteikt kā ainaviski vērtīgu teritoriju (TIN 5).
2. Snēpeles un Mazsāliju kultūrainavām teritorijas plānojumā noteikt kultūrvēsturiski vērtīgas ainavas (TIN 4k) statusu
3. Sabiedrības intereses veicināšanas nolūkos, izmantojot dizaina elementus un komunikāciju ar sabiedrību, paaugstināt Snēpeles un Mazsālijas kultūrvēsturiskās ainavas lomu tūrismā.
4. Nepieciešams veikt Snēpeles muižas baronu dzimtas kapu un alejas rekonstrukciju, saglabājot kultūrvēsturiskās ainavas kompozīciju.
5. Ainavu telpā nav pieļaujama vēja elektrostaciju, kuru ģeneratoru kondolu augstums pārsniedz koku galotnes, izbūve.
6. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
7. Saglabājami un stādāmi saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
8. Nepieciešams izvērtēt ainavu telpā esošo derīgo izrakteņu ieguves karjeru statusu un nepieņemības gadījumā veikt to rekultivāciju un apmežošanu.
9. Izvērtējama kultūrvēsturiskā tūrisma maršruta Pelči, Snēpele, Laidi, Valtaiķi, Sieksāte, Rudbārži izveidošana.

2.3.12. Kundu pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.2.3.)

Ainavu telpa: Kundu pauguru āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.29. att. Skats uz ekstensīvi izmantotām lauksaimniecības zemēm mežu atvērumā Kundu pauguru āru mežaines ainavu telpā.

2.30. attēls. Dabiski apmežojušas lauksaimniecībā izmantojamās zemes Kundu pauguru āru mežaines ainavu telpā. Skats no Snēpele – Kazdanga autoceļa (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka augsts paugurmasīvs, kur mijas dažāda izmēra pauguri. Pauguru ģenēzē dominē morēnas un glaciofluviālās izcelsme nogulumi. Relatīvi lielas platības aizņem morēnas mālsmilts un smilšmāls nogulumi, kā arī glaciofluviālās izcelsmes smilts un grants nogulumi. Paugurainais reljefs un smilts - grants nogulumi nosaka, ka ainavas telpisko struktūru veido vienlaidus plašs meža masīvs ar nelieliem lauksaimniecības zemju atvērumiem (2.29. att.). Liela daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm nav meliorētas.

Ainavu telpas mežaudzēs dominē egļu un priežu mežaudzes ar relatīvu lielu platlapju koku piemistojumu. Uz bijušajām lauksaimniecības zemēm bērzu, apšu un baltalkšņu mežaudzes. Mežaudžu izciršanas rezultātā meža ainava ir ļoti fragmentēta. Ainavu telpā relatīvi maz viensētu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu intensīva apsaimniekošana, kas stipri fragmentē meža ainavu.

Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm tiek izmantotas kā aramzemes, pļavas vai ganības. Vienlaikus novērojama arī lauksaimniecības zemju pamešana un aizaugšana ar krūmiem un kokiem (2.30. att.). Salīdzinoši lielas lauksaimniecības zemju platības nav pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai, kas var izraisīt nākotnē šo zemju funkciju maiņu. Atsevišķos atvērumos, lopus ganīšanas rezultātā, veidojas parkveida pļavas.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska intensīvi izmantota meža ainava un ekstensīvi izmantota lauksaimniecības zemju ainava.
- Kuldīgas novadā unikāls ir Kundu (Turlavas) pilskalns, jo pilskalns ir viens no lielākajiem kuršu pilskalniem Kurzemē.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties plašajam mežu masīvam un daudzveidīgiem mežu augšanas apstākļu tiptiem, ainavu telpā ir daudz ES nozīmes aizsargājami biotopi. Kopējais skaits ir 123 ES biotopi (kopējā platība 222,70 ha). Kopumā sastopami 11 ES biotopu tipi. Visbiežāk sastopami biotopi Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Purvaini meži (91D0*), Pārejas purvi un slīkšņas (7140) un Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Ainavu telpā ir izveidoti arī divi mikroliegumi putnu aizsardzībai. VAS "Latvijas valsts meži" daļu meža teritorijas savos apsaimniekošanas plānos iekļāvušas kā dabas vērtību koncentrācijas teritoriju. Ainavu tematiskajā plānojumā teritorija iekļaujama, kā novada nozīmes biocentrs.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kundu kultūrvēsturiskā ainava – Kundu (Turlavas) pilskalns, kas ir viens no lielākiem Kuršu zemes pilskalniem. Pilskalna tuvumā zināmi arī senkapi. Pilskalna atrašanās salīdzinoši nomaļā vietā, tālu no lielākiem ceļiem, dēļ, tas nav populārs tūristu apskates objekts. Vairāk to iecienījuši dažādu paranormālo parādību pētnieki, jo pēc nostāstiem tā apkārtnē bieži novērotas dažādas grūti izskaidrojamas enerģētiskas parādības. To pieminējuši arī Imants un Rimants Ziedoņi 2006. gadā izdotajā grāmatā “Mežu zeme Latvijā”³¹.

Pilskalnam rietumos neliels, bet dziļš purva ezeriņš, kuru sauc par “Lielo Bezdubeni”, nedaudz tālāk “Mazais Kundu Bezdubens”, sena vecsaimniecība vai pat bijusī muiža ar nosaukumu “Muiža”, savulaik “Muižciemi”. Ēkas mūri veidoti no māla kleķa, jumta koka konstrukcijā izmantotas ar rokām šlitētas, savienotas ar koka tapām iespaidīgas dimensijas sijas un spāres. Tālāk uz ziemeļrietumiem 0,6 km attālumā un dienvidiem 2,0 km attālumā atrodas ledus kušanas ūdeņu izveidota dziļa grava, kuru sauc par “Elles gravu”. Elles gravas ziemeļos atrodas Kundu senkapi. Gravas nogāzēs izveidojušās terases, kuras malas izteiktas un liecina par savulaik veikto zemju kultivēšanu. Visizteiktāk tas ir novērojams rietumu nogāzes malā. Pilskalnam apkārt, gravas lejā, mežiem apaugušas senas lauku paliekas, kuru malas ar ļoti izteiktām noaru kāplēm.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskā ainava - Kundu kultūrvēsturiskā ainava.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Reljefs, pārvietojoties pa autoceļiem Snēpele – Kazdanga, Kundi – Vārpas un meža ceļiem, vizuāli nolasās tikai atsevišķos skatupunktos. Dažāda vecuma mežaudzes nosedz reljefa formas un arī skatus uz lauksaimniecības zemēm un viensētām. Arī Kundu (Turlavas) pilskalns, kamēr to sedz kokaudzes, ainavā nenolasās. Interesanti un vizuāli pievilcīgi ir līkumotie grants ceļi.

Kopumā ainavai nav augsta vizuāli estētiskā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- Pašlaik ainavu telpai, pateicoties augstajam mežainumam un relatīvi mazāai sabiedrības interesei, nav augsts jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu. Tas attiecas arī uz vēja parku izbūvi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas meža ainavas, vienlaikus saglabājot to bioloģisko daudzveidību.

³¹ <https://enciklopedija.lv/skirklis/96321-Turlavas-pilskalns>

- Apmežotas lauksaimniecībai un cita veida izmantošanai nepiemērotas teritorijas, neskarot dabas un kultūrvēsturiskās vērtības.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama lauksaimniecībā neizmantoto zemju apmežošana.
2. Izvērtējams uz daudzo ES nozīmes aizsargājamo biotopu bāzes izveidot jaunu novada nozīmes īpaši aizsargājamo teritoriju (TIN 4d).
3. Ņemot vērā ainavas telpas ievērojamo mežainumu, reto viensētu tīklu un attālumu no Kuldīgas, izvērtējama iespēja ainavu telpā attīstīt vēja parkus. Ierobežojošais faktors blīvais ES nozīmes aizsargājamo biotopu tīkls.
4. Attīstot vēja parkus, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Snēpeles, Laidiem, Sieksātes, Kazdangas un Valtaiķiem.
5. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
6. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
7. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.

2.3.13. Laidu - Rudbāržu viļņaines mežāres ainavu telpa (2.2.4.)

Ainavu telpa: Laidu - Rudbāržu viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.31. att. Estētiski augstvērtīga lauksaimniecības zemju ainava Laidu viļņaines ainavu telpā. Skats no Sieksāte – Laidi autoceļa.

2.32. att. Skats uz Turlava – Embūte – Valtaiķi (V-1295) ceļu ainavu Marijas muižas apkārtnē.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka pacelts viļņots morēnas līdzenums ar atsevišķiem fluvioglaciālās izcelsmes pauguru areāliem. Viļņoto līdzenumu aizņem meliorētas lauksaimniecībā izmantotās zemes (2.31. un 2.32. att.), bet ainavas telpas pauguroto daļu - meža masīvi ar egli, bērzu un priedi. Ainavu telpu saposmo daudzas nelielas upītes un gravas pa kurām ledāja kušanas ūdeņi un pašreizējie ūdeņi noplūst uz Ventu. Gravas un nelielo upju ieleju krasti apauguši ar kokiem un bieži ar baltalkšņiem, kas fragmentē un piešķir mozaīkveida raksturu lauksaimniecības zemju ainavai. Pa plašu reljefa pazeminājumu, kur izvietojušās lauksaimniecībā izmantojamās zemes, plūst Ēnava. Pazeminājumā lielas platības aizņem kūdras augsnes, kuras pašlaik izmanto kā zālājus. Savukārt Garūdene veido izteismīgu ieleju. Ainaviski ļoti izteismīga pie Rudbāržiem ir Rietumkursas augstienes nogāze uz Kursas zemieni (2.33. att.)

2.33. att. Skats uz Rīga – Liepājas autoceļa ainavu pie Rudbāržiem.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu intensīva apsaimniekošana, kas stipri fragmentē meža ainavu. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanā. Lielākā daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Atsevišķas nelielas lauksaimniecības zemju platības ir pamestas un aizaug ar krūmiem. Ainavas vizuālās uztveres ziņā interesants process ir koku un krūmu joslu attīstība gar upītēm un gravām.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Salīdzinoši lielas lauksaimniecības zemju platības nav pieteiktas Lauku atbalsta

dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai, kas nākotnē var izraisīt šo zemju funkciju maiņu.

- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Perspektīvā iespējams vēl intensīvāk ainavu telpu izmantot tūrismā.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska intensīvi izmantota mozaīkveida ainava.
- Kuldīgas novadā unikāla ir vēsturisko muižu kompleksu koncentrācija. Sevišķi augsta vērtība ir modernizētai baroka stilā celtai Rudbāržu muižas pilij un Rudbāržu mežaparka (pils parka) ainavai.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir bagāta daudziem ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Lielākās platības aizņem Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Sevišķa vērtība ir šādiem ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem, kas Latvijā kopumā nav tik bieži sastopami un ir apdraudēti: Palieņu zālāji (6450), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži (91E0*), Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160). Liela ainavu ekoloģiskā vērtība ir Rudbāržu mežaparkam (bijušais muižas parks, platība 6,5 ha). Parkā aug gan vietējās, gan 57 introducētās sugas, piemēram, Amerikas sarkanais ozols (*Quercus rubra*), Pensilvānijas osis (*Fraxinus pennsylvanica*), valrieksts (*Juglans regia*), dižskabārdis (*Fagus sylvatica*) u. c. Dabiskais meža biotops nodrošina ligzdošanas vietas dzeņiem un pūcēm. Parkā un tā apkārtnē ir novērota 121 putnu suga³². Parka platlapju ekosistēma atbilst arī ES nozīmes aizsargājamo biotopa Veci jaukti platlapju meži (9020*) kritērijiem. Daļa no ainavu telpas iekļaujama novada nozīmes biocentrā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas ietilpst Koku biocentrā.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpiskā struktūra vēsturiskā laikā būtiski ir mainījusies, bet augsta kultūrvēsturiskā vērtība ir atsevišķām vēsturiskajām ainavām vai ainavas elementiem. Pirmkārt, jau Rudbāržu muižas pilij ar parku, otrkārt Sieksātes kultūrvēsturiskajai ainavai, kuru veido Sieksātes muižas komplekss, t.sk. parks un aleja, vecsaimniecības un jaunsaimniecības to apkārtnē un, treškārt, Laidu kultūrvēsturiskajai ainavai, kuru veido Laidu muižas komplekss ar kunga māju – pili, pārvaldnieka māju, klēti - ratnīcu, vārtiem, kas veido lielu pils pagalmu. Apbūves kompleksu no ziemeļiem, rietumiem un dienvidiem ietver Laidu muižas ainavu parks ar dīķi un estrādi. Netālu no muižas uz dienvidiem atrodas 19.gs. vidū būvēta bijušā pagasta māja. Lielā muižu kompleksu

³² <https://enciklopedija.lv/skirklis/172786-Rudb%C4%81r%C5%BEu-pagasts>

koncentrācija nosaka, ka ainavu telpai kopumā ir vidēja kultūrvēsturiskā vērtība un liels potenciāls izmantošanai tūrismā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas:

1. Rudbāržu kultūrvēsturiskā ainava;
2. Sieksātes kultūrvēsturiskā ainava;
3. Laidu kultūrvēsturiskā ainava;
4. Valtaiķu kultūrvēsturiskā ainava.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainava vizuāli ir ļoti pievilcīga. To nosaka:

- ainavas mērogs, kur mijas tuvie skati ar tālajiem plašajiem skatiem uz Kursas zemieni;
- ainaviski pievilcīgie līkumotie ceļi;
- vizuāli izteiksmīgais reljefs;
- relatīvi labā stāvoklī saglabātās muižas pilis ar parkiem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli estētiskās ainavas:

1. Laidu muižas ainava;
2. Garīku muižas ainava;'
3. Kandeļu muižas ainava;
4. Kalnmuižas (Berghof) un atvērtu skatu ar tālām skatu perspektīvām ainava;
5. Rudbāržu muižas ainava.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpu blīvais apdzīvojums, iespējas izmantot tūrismā un lielā bioloģiskā daudzveidība nosaka, ka ainavu telpa ir ļoti jutīga attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu, t.sk. vēja parku izbūvi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības zemju ainavas, vienlaikus saglabājot pļavu lielo bioloģisko daudzveidību.
- Kultūrvēsturisko ainavas elementu integrācija mūsdienu ainavā, saglabājot to autentiskumu.
- Ainavas ekoloģiskās kultūrvēsturiskās un estētiskās vērtības, kā nozīmīgs resurss tūrisma attīstībā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Lauksaimniecības zemju apmežošana pieļaujama, izvērtējot apmežojamo lauksaimniecības zemju nozīmi bioloģiskās daudzveidības un ainavu vizuālās kvalitātes saglabāšanā.
2. Izvērtējamās uz daudzo ES nozīmes aizsargājamo biotopu bāzes izveidot jaunu īpaši aizsargājamo teritoriju. Minētai teritorijai nosakāms teritorijas plānojumā vietējās nozīmes dabas teritorijas statuss (TIN 4d).
3. Ainavu telpā, izņemot Marijas muižas apkārtni, nav pieļaujama vēja parku attīstība. Attīstot šeit vēja parku, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Snēpeles, Laidiem, Sieksātes, Kazdangas, Valtaiķiem un Skrundas.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
5. Augstāk minētajā teritorijā Marijas muižas apkārtne pieļaujama arī saules paneļu parku attīstība.
6. Laidi, Sieksāte, Rudbārži, Valtaiķi kultūrvēsturiskajām ainavām, kas ietver muižas kompleksu, teritorijas plānojumā nosakāms vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas statuss (TIN 4k).
7. Kuldīgas novadā vēlams veikt vēsturisko muižu inventarizāciju, novērtējot to vērtības, un izstrādājot iespējamās attīstības scenārijus.
8. Lai sabalansētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un klimata neitralitāti, jāierobežo pļavu aršana.
9. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
10. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
11. Klimata mērķu sasniegšanas nolūkos var tikt veicināta Ēnavas pazeminājuma kūdras augšņu apmežošana, tomēr tas būtiski samazinās ainavu vizuāli estētisko vērtību, jo samazināsies tālās skatu perspektīvas uz Kursas zemieni. Izstrādājot ainavu dizaina plānus, kuros iekļaujamas nozīmīgākās skatu līnijas, apmežošana pieļaujama.
12. Veicināt kultūras mantojuma pieejamību, kā arī radīt kvalitatīvu informāciju un iedzīvināt tradicionālas kultūras vērtības.

2.3.14. Sermītes - Vangas viļņaines āraines ainavu telpa (2.2.5.)

Ainavu telpa: Sermītes - Vangas viļņaines āraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.34. att. Estētiski augstvērtīga lauksaimniecības zemju ainava Sermītes - Vangas pauguru āraines ainavu telpā. Vidusplānā Valtaiķu ev.lut. baznīca.

2.35. att. Skats uz mozaīkveida lauksaimniecības zemju ainavu ar kokos ieaugušu viensētu priekšplānā Sermītes - Vangas pauguru āraines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka viļņots morēnas līdzenums ar atsevišķiem fluvioglaciālās izcelsmes pauguru areāliem. Viļņotajā līdzenumā dominē meliorētas lauksaimniecībā izmantotās zemes (2.34. att.). Ainavu telpai mozaīkveida raksturu piešķir nelieli meža puduri un viensētas (2.35. att.) un ar kokiem apaugušās upju ielejas. Ainavu telpas raksturu dažādo dīķi, uzpludinātas ūdenskrātuves un viensētas.

Lauksaimniecībā izmantotās zemes ir meliorētas un pašlaik intensīvi tiek izmantotas. Ainavu telpā ir samērā daudz purva augsnes, kas veidojušās strapvaļņu ieplakas zemajos zāļu purvos. Lielākā daļa pašlaik tiek izmantotas kā kultivētas pļavas. Mežaudzēs dominējošā koku suga ir bērzs, bet Sermītes apkārtnē sastopami arī lieli ozolu audžu nogabali.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanā. Lielākā daļa zemju tiek izmantotas kā aramzemes un gandrīz visas platības ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Meža zemes ekstensīvi tiek izmantotas mežsaimniecībā. Tās ir stipri fragmentētas. Izcirtumi nav apmežoti, bet tajos novērojami dabiskie apmežošanās procesi.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto pārsvarā graudkopībā.
- Meža ainava ekstensīvi tiek izmantota mežsaimniecībā.
- Ainavas kultūrvēsturiskās vērtības nosaka, ka perspektīvā ainavu telpā iespējams vēl vairāk attīstīt tūrismu.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska intensīvi izmantota mozaīkveida lauksaimniecības zemju ainava.
- Kuldīgas novadā unikāla ir Valtaiķu kultūrvēsturiskā ainava, kuru veido ordeņa pils drupas, Valtaiķu luterāņu baznīca un pilskalns. Sevišķa vērtība ir Valtaiķu baznīcas vitrāžām.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties ainavu telpas intensīvai izmantošanai lauksaimniecībā, tai nepiemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība. Tā ir nabadzīga ar mikroliegumiem un ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Ainavu telpā ir viens mikroliegums putnu aizsardzībai un vairāki ES nozīmes aizsargājami biotopi (Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Veci jaukti platlapju meži (9020*), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži (91E0*), Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi (7160)).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpiskā struktūra vienlaidus meliorācijas rezultātā būtiski ir mainījusies, bet augsta kultūrvēsturiskā vērtība ir atsevišķām vēsturiskajām ainavām vai ainavas elementiem. Par šīs apkārtnes ainavām savulaik rakstījis Jēkabs Janševskis romānā "Mežvidus ļaudis". J. Janševskis savulaik mācījies Valtaiķu draudzes skola.

Kultūrvēsturiskās ainavas fragmenti saskatāmi, pirmkārt, Sermītes kultūrvēsturiskajā ainavā, kuru veido – Sermītes privātmuiža ar zivju dīķiem. Skaldas upes līkumā, starp Vecmuižām un Paegliem, 1,5 km attālumā no mūsdienu Sermītes vietas atrodas Sermītes pilskalns.

Otrkārt, Valtaiķu kultūrvēsturiskajā ainavā, kuru veido ordeņa pils drupas, Valtaiķu luterāņu baznīca (vitrāžas – Vilhelms Purvītis, Manteifelu dzimta, saistība ar Kazdangu), altārglezna “Golgāta” (1833) – autors ir mākslinieks Johans Lēbrehts Eginks. Vaipas upes līkumā atrodas Valtaiķu pilskalna vieta.

Treškārt, Vangas kultūrvēsturiskajai ainavā, kuras elementi ir Vangas muižas klēts un parks.

Kultūrvēsturiskās ainavas elementi ir arī nelielās kapsētas.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas:

- 1) *Sermītes kultūrvēsturiskā ainava (14);*
- 2) *Valtaiķu kultūrvēsturiskā ainava (21).*

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainava vizuāli ir ļoti pievilcīga. To nosaka:

- ainavas mērogs, kur mijas tuvie skati ar tālajiem plašajiem skatiem uz Skaldas un Vaipas upju pazeminājumiem;
- ainaviski pievilcīgie līkumotie ceļi.
- skats no apkārtnes autoceļiem uz Valtaiķu baznīcas ainavu.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainava - Rudes muižas ainava (2.2.5.1.)

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpu blīvais apdzīvojums, kultūrvēsturiskie ainavu elementi, tādās skatu perspektīvas nosaka, ka ainavu telpa ir vidēji jutīga attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu, t.sk. vēja parku izbūvi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības zemju ainavas, vienlaikus saglabājot pļavu bioloģisko daudzveidību.
- Sabalansētas intereses atvērto ainavu skatu saglabāšanā un organisko augšņu izmantošanas ierobežošanā.
- Kultūrvēsturisko ainavas elementu integrācija mūsdienu ainavā, saglabājot to autentiskumu.
- Ainavas ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās un estētiskās vērtības, kā nozīmīgs resurss tūrisma attīstībā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Perspektīvā iespējams organisko augšņu apmežošana, kas pieļaujama, izvērtējot apmežojamo lauksaimniecības zemju nozīmi bioloģiskās daudzveidības un ainavu vizuālās kvalitātes saglabāšanā.
2. Nebūtu pieļaujama vēja parku attīstība.
3. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, projektēšanā izmantojot laba dizaina principus.
4. Ainavu telpai Sermīte - Valtaiķi noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN 5) statusu.
5. Izcērtot atsevišķus kokus, atvērt skatu uz Valtaiķu baznīcu no autoceļa Skrunda – Aizpute.
6. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
7. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
8. Veicināt kultūras mantojuma pieejamību, kā arī radīt kvalitatīvu informāciju un iedzīvināt tradicionālas kultūras vērtības.

2.3.15. Embūtes pauguru āru mežaines ainavu telpa (2.2.6.)

Ainavu telpa: Embūtes pauguru āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.36. att. Kuldīga – Skrunda – Embūte autoceļa ainava Embūtes pauguru āru mežaines ainavu telpā. Ainaviska ceļa pazīmes ir, ja ceļš ved caur atšķirīgām ainavu telpām, tās secīgi nomaina viena otru, būtiska nozīme ir ceļu līkumotiem posmiem, noteicoša nozīme ir arī reljefam. Tas ir nepārveidots un ceļš reljefa formas apvij. Aiz līkumiem, aiz pakalniem var būt pārsteiguma momenti.

2.37. att. Dzeldas upes pļavu ainava skatā no Kuldīga – Skrunda – Embūte autoceļa (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka fluvioglaciālās izcelsmes pauguru reljefs. Kēmu reljefs veido stipri saposmotu virsmu. Pauguriem relatīvi lieli relatīvie augstumi. Ainavu telpā dominē meži (2.36. att.), kur kokaudzi galvenokārt veido egle un bērzi, bet salīdzinoši daudz arī baltalkšņu audzes, kas attīstījušas, aizaugot pļavām un izcirtumiem. Meža ainava mežaudzes izciršanas rezultātā ir stipri fragmentēta.

Ainavu telpā esošās lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas atrodas relatīvi līdzenā teritorijā tiek izmantotas galvenokārt kā ilggadīgie zālāji. Novērojams arī diezgan izteikts lauksaimniecības zemju aizaugšanas process.

Ainavu telpu šķērso vizuāli izteiksmīgās Kojas un Dzeldas upju ielejas, kur pļavas un nogāzes pakāpeniski aizaug ar krūmiem un kokiem (2.37. att.) un visbiežāk ar baltalksni.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Meža zemes tiek izmantotas ekstensīvi mežsaimniecībā. Vēsturisko ainavu atvēruma apmežošānās procesi novērojami bijušo pļavu vietā un bijušajā raķešu bāzes teritorijā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainava tiek ekstensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Perspektīva vieta dabas un vēsturiskā tūrisma attīstībai.
- Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības funkcija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska ekstensīvi izmantota meža ainava.
- Unikāla novada mērogā ir Rudbāržu raķešu bāzes teritorijas ainava. Kaut arī bāzes lielākajā daļā būves ir novāktas un veikta teritorijas renaturalizācija (2.38. att.), bet stāstu par šī teritorijas vēsturi var izmantot tūrisma attīstībā un mācot skolniekiem vēsturi.

2.38. att. Dabisks renaturalizācijas process bijušajā Rudbāržu rakešu bāzes ainavā.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties teritorijas plašajam mežu masīvam un daudzveidīgiem mežu augšanas apstākļu tiptiem, ainavu telpā ir daudzi ES nozīmes aizsargājami biotopi. Visbiežāk sastopami biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Sevišķa vērtība ir Nogāžu un gravu mežiem (9180*), Aluviāliem mežiem (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*) un Kalķainiem zāļu purviem (7230).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpiskā struktūra, ierīkojot Rudbāržu rakešu bāzi, padomju periodā būtiski izmainījās. Pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados, tā bija tipiska Latvijas kultūrainava ar relatīvi blīvu apdzīvotību un lauksaimniecības zemju dominanci. Pašlaik vienīgā kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpā ir Kojas upes labajā krastā esošajam Dzeldas pilskalnam. Pilskalns apaudzis priedēm un paugurotā meža ainavā neizceļas. Redzams, ka zeme pilskalna apkārtnē senāk arta, jo samānāmas vagas un noarumi.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavā, pārvietojoties pa ceļiem, dominē tuvie un noslēgtie skati, un līdz ar to ainava vizuāli ne ar ko neizceļas. Tomēr, pārvietojoties pa mežu, sevišķi Dzeldas un Kojas ieleju apkārtnē atveras vizuāli pievilcīgas mežu un pļavu ainavas.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpas mazais apdzīvotums, tuvie un noslēgtie skati, kā arī degradētā teritorija bijušās Rudbāržu rakešu bāzes teritorijā nosaka, ka ainavai ir zems

vizuālais jutīgums attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu, tanī skaitā vēja parku izbūvi.

Ainavu telpas kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar labas prakses mežsaimniecību, nodrošinot teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Bioloģiski daudzveidīgas pļavas gar Kojas un Dzeldas upēm.
- Pilnībā rekultivēta un renaturalizēta bijušās raķešu bāzes “Rudbārži” teritorija.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanas nolūkos nepieciešams saglabāt atklātās pļavu ainavas gar Kojas un Dzeldas upēm.
2. Pieļaujama vēja elektrostaciju parka izbūve. Pie parka projektēšanas parka dizainā jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Dzeldas un Nīkrāces, kā arī Rīga - Liepāja autoceļa.
3. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
5. Nepieciešams izvērtēt ainavu telpā esošo derīgo izrakteņu ieguves karjeru statusu un nepieņemības gadījumā veikt to rekultivāciju un apmežošanu.
6. Izvērtēt un pilnībā rekultivēt bijušo Rudbāržu raķešu bāzes teritoriju.
7. Teritorijas plānojumā ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorijā.

2.3.16. Dzeldas viļņaines mežāres ainavu telpa (2.2.7.)

Ainavu telpa: Dzeldas viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Bandavas pauguraines ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.38. att. Līkumoto grants ceļu ainava Dzeldas viļņaines mežāres ainavu telpā. Ainavas raksturu ainavu telpā veido plašas lauksaimniecības zemju ainavas, kuru dažādo atsevišķi koku, un krūmu puduri un kokiem apaugušās upju ielejas.

2.39. att. Vizuāli pievilcīga mozaīkveida ainava Dzeldas viļņaines mežāres ainavu telpā. Ainavas raksturu šeit nosaka ilggadīgo kultivēto zālāju mija ar meža puduriem un nelieliem meža masīviem.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka viļņots morēnas līdzenums, kurā dominē plaši meliorēti lauksaimniecības zemju lauki (2.38. att.) un nelieli meža masīvi un koku puduri. Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, kur izplatītas velēnu podzolētās glejotās un pseidoglejotās augsnes, ir nosusinātas. Pašlaik tās galvenokārt tiek izmantotās kā aramzeme un lielas platības aizņem kviešu un miežu lauki, bet salīdzinoši daudz ir arī kultivēti ilggadīgie zālāji (2.39. att.). Reljefu dažādo glaciofluviālie viļņotu līdzenumu josla un lēzeni pauguri, kur visbiežāk zemes izmantošanā dominē meži. Lielāko daļu mežaudzes ainavu veido bērzu un egļu audzes. Daudzi nogabali ir bagāti ar ozoliem un ošiem, un atsevišķos nogabalos tie ir dominējošie. Meža ainavā daudz baltalkšņu audžu, kas ir sastopami uz bijušām lauksaimniecības zemēm, piemēram, Dzeldas un Šķerveļa upes bijušās pļavās, kā arī dabiski aizaugot izcirtumiem. Ainavu telpu saposmo upes, kuru ielejas ir aizaugušas ar kokiem un krūmiem. Ainavu telpas raksturu veido arī mākslīgi izveidotie dīķi un uz upēm, izbūvējot mazās hidroelektrostacijas, uzstādinātas ūdenskrātuves. Kokos izaugušas viensētas izvietojušas gar lielākajiem autoceļiem. Augstāk minētais kopumā piešķir ainavai mozaīkveida raksturu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Labie augsnes un mitruma apstākļi nosaka to, ka pašlaik gandrīz visas lauksaimniecības zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Vienlaikus atsevišķi lauki ir apmežoti (2.40. att.) vai apmežojušies un vairs netiek izmantoti lauksaimniecībā.

Atsevišķi meža masīvi un puduri mežizstrādes rezultātā ir stipri fragmentēti. Liela daļa no izcirtumiem ir atstāti dabiskai atjaunošanai.

2.40. att. Apmežotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar bērziem Dzeldas viļņaines mežāres ainavu telpā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības. Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir meliorētas.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā, tomēr te dominē ekstensīvā mežsaimniecība.
- Ainavu telpā attīstīta ir dīķsaimniecība un ainavu telpa perspektīva ir dabas tūristu piesaistei.
- Perspektīva teritorija vēja parku un saules paneļu parku attīstībai.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpā dominē tipiska vidēji iekultivēta meliorēta mozaīkveida ainava.
- Novada mērogā unikālas ir Dzeldas un Šķerveļa līkumotās un dziļās ielejas, kuru krastos ir izvietojušies ES nozīmes aizsargājamais biotops 9180* Nogāžu un gravu meži un upes straujtecēs atbilst ES nozīmes aizsargājamam biotopam 3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties ainavu telpā izteiksmīgajām upju ielejām un gravām, te ir daudzi Latvijā salīdzinoši reti sastopami ES nozīmes aizsargājami biotopi: Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0), Nogāžu un gravu meži (9180*), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160). Kopumā ainavas mozaīkveida raksturs ar straujtecēm un dīķiem piešķir ainavu telpai vidēju ekoloģisko vērtību.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas zemes izmantošanas struktūra vēsturiskā gaitā ir stipri pārveidota. Daudzas viensētas iznīcinātas Otrā pasaules karā. Kultūrvēsturiskā ziņā ainavu telpa ir bagāta ar pilskalniem. Te atrodas Nīkrāces pilskalns, Stulbenes pilskalns, Namdaru pilskalns, Vormsātes pilskalns. Kopumā kultūrvēsturiskā vērtība ir zema.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē tuvie un vidēji tāli skati, kas atduras mežmalās vai koku rindās. No atsevišķiem punktiem (atvērtā ainavā) paveras tālas skatu līnijas uz Embūtes pauguraini (2.42. att.). Kopumā ainavu telpa, mijoties dažādiem ainavu tipiem, ir balansēta, interesanta un pievilcīga.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas: - ainavu telpā iekļaujas Dzeldas un Šķerveļa ielejas ainava (3.1.10.2.).

2.42. att. Skats no Dzeldas viļņaines mežāres ainavu telpas uz tālumā esošo Embūtes pauguraini.

Ainavas jutīgums:

- Ainavas jutīgumu šajā ainavu telpā nosaka relatīvi zema apdzīvotība un mazā tūristu interese par teritoriju un tajā izvietotajiem dabas un kultūras objektiem. Līdz ar to ainavai ir vidēji jutīga pret apmežošanu.
- Plašie atvērtie skati nosaka to, ka kopumā ainavu telpai ir vidēji jutīga attiecībā pret vēja parku izbūvi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, saglabājot bioloģiski un vizuāli augstvērtīgas Dzeldas un Šķerveļa ieleju ainavas.
- Zivju dīķu ainavas kā nozīmīgs ainavas elements Kuldīgas novadā.
- Augstvērtīga dizaina vēja parku attīstība, kuru projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama vēja elektrostaciju parka izbūve. Parku projektējot, parka dizainā jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Dzeldas un Nīkrāces.
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".

3. Dabas tūrisma attīstība Šķerveļa un Dzeldas ielejās, saglabājot šo teritoriju bioloģisko daudzveidību.
4. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
5. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
6. Saglabājami ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
7. Lai sabalansētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un klimata neitralitāti, jāierobežo pļavu uz organiskajām augsnēm aršana.
8. Veicot organisko augšņu apmežošanu, pirms tam ieteicams izstrādāt ainavu dizaina plānu.
9. Meža teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā mežs īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).

2.3.17. Gudenieku pazeminājuma āraines ainavu telpa (2.3.1.)

Ainavu telpa: Gudenieku pazeminājuma āraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Rietumkursas āru nolaidas ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.43. att. Skats uz Gudenieku pazeminājuma āraines ainavu telpas lauksaimniecības zemju ainavu.

2.44. att. Stipri eitroficētā Rīvas upes ainava Gudenieku pazeminājuma āraines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpas izdalīšanas pamatā ir glaciolimniskās izcelsmes plakans līdzenums, kur dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Augsnes auglību nosaka labi iekultivētās nosusinātās velēnu podzolētās glejotās un velēnu glejotās augsnes. Augsnes granulometrisko sastāvu veido smags māls, kas nav piemērots daudzām lauksaimniecības zemju kultūrām. Tāpēc, neskatoties uz līdzeno reljefu un relatīvi auglīgām augsnēm, plašas teritorijas aizņem zālāji.

Plašā un atklātā lauksaimniecības zemju ainavā ekoloģiskā un vizuālā aspektā nozīmīgs ainavas elements ir Rīvas upe ar pazeminājumu. Ja pagājušā gadsimta beigās upes palieņu pļavas pakāpeniski aizauga ar krūmiem, tad pašlaik aramzemes stiepjas līdz pat upes krastiem. Tā rezultātā upe ir stipri eitroficēta un aizaugusi (2.44. att.).

Ainavu telpai mozaīkveida raksturu piešķir atsevišķi koku un krūmu puduri (2.43. att.), meliorācijas novadgrāvji, kas atsevišķo gadījumos apauguši ar krūmiem, un autoceļi. Ainavai piemīt izteikts ģeometriskas ainavas efekts, ko rada taisnie meliorācijas grāvji un ceļi, kas sadala tīrumus regulārās kontūrās. Lielāks meža masīvs ir Maras meža masīvs, kurā kokaudzi veido bērzi un egles. Pašlaik meža ainava ir stipri fragmentēta, jo lielāko mežu platību aizņem jaunaudzes un izcirtumi.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aktīvi tiek izmantotas un tikai nelielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošanās. Minētais process nākotnē var pastiprināties, jo ainavā ir sastopamas arī organiskās augsnes.

Ciršanas vecumu sasniegušu mežaudžu nociršana galvenā cirtē. Meža ainavas fragmentācija. Koku sugu nomaīņa no platlapju kokiem uz baltalksni un bērzu.

Upju eitrofikācija un aizaugšana.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.
- Maras meža ainava ekstensīvi tiek izmantota mežsaimniecībā un pašlaik ir ļoti fragmentēta.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku meliorētu intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu, kurā plaši izplatītas ir aramzemes.
- Ainavu telpai unikalitāti piešķir tās piederība suitu kultūrvēsturiskajai telpai un tās izpausme ainavā, piemēram, Gudenieku katoļu baznīcas komplekss.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā lauksaimniecības zemju dominances dēļ nav lielas ainavu ekoloģiskās vērtības. Ainavu telpā atrodas dabas liegums, Natura 2000 teritorija "Gudenieki"³³. Tās ekoloģisko unikalitāti nosaka dažādas formas Zviedrijas kadiķu audzes, kas atbilst Eiropas Savienības aizsargājamam biotopam 5130 Kadiķu audzes zālājos un virsājos. Pašreizējā ekoloģiskā situācija dabas liegumā vērtējama kā neapmierinoša, jo daudzi kadiķi, dabas lieguma lielākā vērtība, ir nokaltuši.

Biotopu inventarizācijas rezultātā sastopami vairāki Eiropas Savienības nozīmēs aizsargājami biotopi. Rīvas upe atsevišķos posmos atbilst ES nozīmes aizsargājama biotopam - Upju straujteces un dabiski upju posmi (3260) un tās krastos ir nelieli fragmenti Palieņu zālāji (6450). Maras meža masīvā neliels nogabals atbilst ES nozīmes biotopam Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160) un Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Biotopu izvietojuma fragmentācija un nelielās platības nosaka, ka ainavu telpai nepiemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Rīvas upe kā zivju migrācijas koridors.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturiskā ainava padomju periodā meliorācijas rezultātā ir stipri izmainīta. Dabiskajām pļavām bagātā ainava tikusi nomainīta ar labi iekultivētām plašām lauksaimniecības zemju ainavām. Izzudušas daudzas vēsturiskās viensētas. Pašreizējo Gudenieku kultūrvēsturisko ainavu veido Gudenieku katoļu baznīca un skola. Atklātā ainava ar vecsaimniecību un jaunsaimniecību puduriem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainava - "Suitu mantojums" (II).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Atklātā ainavu telpa ir labi pārskatāma no daudziem skatu punktiem ainavu telpā un pieguļošo Basu - Lipaiņu pauguru mežāres ainavu telpā. Vizuāli estētiskā vērtība ir tālajiem skatiem, kas paveras no ceļiem Basi - Apriķi, Ķikuri - Alsunga, Adze - Gudenieki - Ēdole. No Katlāpkalna paveras plaši skati uz Lieknes leju vai Velēnliekni, Avotleju, Liepiņleju. Ainavu vizuāli estētisko kvalitāti samazina elektropārvades līnijas, kas vizuāli izceļas harmoniskajā atklātajā ainavā (2.42. att.), eitroficētā un aizaugusī Rīvas upe.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainava - Gudenieku baznīcas ainava (2.3.1.1.).

Ainavas jutīgums:

³³ <https://www.daba.gov.lv/lv/media/1491/download?attachment>

- Tāpēc ka ainava ir labi pārskatāma no dažādiem skatu ainavai piemīt augsts ainavas jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. Tai ir arī augsts jutīgums attiecībā pret lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas lauksaimniecības prakses zemes izmantošana, kas nodrošina ainavā bioloģisko daudzveidību un ierobežo ūdeņu eutrofikāciju.
- Ilgtspējīga organisko augšņu izmantošana, tanī skaitā to kvalitatīva dizaina principu ieviešana to apmežošanā.
- Vizuāli pievilcīgas tālas skatu perspektīvas.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ainavu telpas rietumu daļai, iekļaujot Gudeniekus, teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas (TIN 4k) statusu.
2. Vēja elektrostaciju parku izbūve pieļaujama ainavu telpas austrumu daļā. To projektēšanā jāievēro labas prakses dizains. Nozīmīgākās skatu līnijas, kurām jāpievērš uzmanība projektējot vēja parkus, ir skati no Gudeniekiem, Basiem un Turlavas.
3. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, bet to projektēšanā jāievēro labas prakses dizains.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
5. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
6. Kultūrvēsturiskajās ainavās jācenšas saglabāt vēsturiskās ainavas vai elementu autentiskumu.
7. Veicama Rīvas upes attīrīšana no aizauguma un dabiskošana, kā arī gar Rīvas upi un citām upēm atstājama 6 m plata zālāju josla, kura uzturama, to regulāri pļaujot un biomasu aizvedot no joslas.
8. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
9. Dabas liegumā "Gudenieki" neskatoties uz to, ka ir spēkā dabas aizsardzības plāns, veicama izpēte, lai novērtētu biotopu pašreizējo stāvokli, degradācijas cēloņus un izstrādātu priekšlikumu dabas vērtību atjaunošanai.
10. Gudenieku katoļu baznīcai jāizbūvē tornis un, izcērtot kokus un veidojot ainavu, jāatver skats uz baznīcu no Adze – Gudenieki -Ēdole autoceļa.
11. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).

2.3.18. Klosteres -Turlavas paugurgrēdas āraines ainavu telpa (2.3.2.)

Ainavu telpa: Klosteres-Turlavas paugurgrēdas āraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Rietumkursas āru nolaidas ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.45.attēls. Lauksaimniecības zemju ainava Klosteres paugurgrēdas āraines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpas augstāko daļu veido lēzeni pauguri, bet paugurgrēdas nogāzes viļņots līdzenums. Ainavu telpas reljefu veido morēnas nogulumi. Ainavu telpas daudzveidību nosaka izmaiņas reljefa saposmju un litoloģiskajā sastāvā, kas mainās no morēnas mālsmits un smilšmāla nogulumiem viļņotā reljefa daļā, līdz smilts un grants nogulumiem sīkpauguraines daļā. Dominējošās ir lauksaimniecības zemju ainavas (2.45. att.), kas mijas ar dažāda izmēra nelieliem meža masīviem un koku puduriem, piešķirot tai mozaīkveida raksturu. Meži ainavā stipri izcirsti un, dominējot audžu dabiskajai atjaunošanai, jaunaudzēs valdošā suga ir apse. Ainavu telpā ir relatīvi blīvs viensētu tīkls, kas koncentrējies ap lauku ceļiem.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes intensīvi tiek izmantotas un tikai nelielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošanās.

Pašlaik mežu ainavā nav vērojama liela fragmentācija, bet tuvākā laikā tā var būtiski pieaugt, jo daudzas audzes ir sasniegušas ciršanas vecumu. Iespējama koku sugu nomaiņa no platlapju kokiem uz baltalksni un bērzu.

Vizuāli izteikta atsevišķu viensētu degradācija.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes pašlaik tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Dominē aramzemes, bet relatīvi lielas platības aizņem kultivēti zālāji.
- Mežu ainavu izmanto ekstensīvi, jo pēc mežu izciršanas dominē audžu dabiskā atjaunošanās.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu.
- Novada mērogā unikāla ir ķoniņu kultūrtelpa un ar to saistītie ainavu elementi – Ķoniņciems – viens no bijušajiem Kurzeme raksturīgajiem brīvcieniem. No Ķoniņciema saglabājušās atsevišķas ēkas un atsevišķi koki no Elku birzs (2.46. att.).

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa nav bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem, bet sevišķi augsta ekoloģiskā vērtība ir platlapju mežu biotopiem. Te ir sastopami šādi biotopi: 9010* Veci vai dabiski boreāli meži, 9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži), 9020* Veci jaukti platlapju meži. Ainavu telpu šķērso Rīva, kuras atsevišķi posmi atbilst 3260 Upju straujtes un dabiski upju posmi biotopam. Biotopu izvietojuma fragmentācija un nelielās platības nosaka, ka kopumā ainavu telpai nepiemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība, bet ļoti augsta vērtība ir ozolu mežu koncentrācijai Turlavas apkārtnē.

2.46. att. Ķoniņciema Elka birzs ainava pavasarī.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Rīvas upe kā zivju migrācijas koridors.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturiskās vērtības pirmkārt ir saistītas ar Kuršu ķoniņiem. Ainavu telpā atradās vairāki brīvciemi:

- Ķoniņciems – no kura pašlaik ir saglabājušas Atālmauļu mājas, kā arī Vidusmauļu māju dzīvojamā ēka un kūts, kā arī ciema kapsēta (Orzaku kapsēta).
- Ziemeļu ciems. Vairums Ziemeļu ciema māju tika pamestas un sabruka padomju okupācijas, kolhozu pastāvēšanas laikā, 20. gs. 50.–70. gados. Līdz mūsdienām ir saglabājusies Ziemeļu māju dzīvojamā ēka un kūts, kā arī ciema kapsēta (Ziemeļu kapi).
- Kalējciems. Pēc Otrā pasaules kara padomju okupācijas laikā ciema ēkas nojauktas vai pārbūvētas. Līdz mūsdienām ir saglabājusies Lejas Vāģu dzīvojamā ēka, kā arī ciema kapsēta.
- Pliķi. Pēc Otrā pasaules kara padomju okupācijas laikā ciema iedzīvotāji pakāpeniski pārcēlās uz kolhoza ciematu Turlavu un citām vietām. Pēdējās ēkas sabruka 20. gs. 70. gados. Ir saglabājusies daži dzīvojamo ēku mūra pamati ar pagrabiem, kā arī ciema kapsēta.

Kultūrvēsturiska vērtība ir arī Ķoniņciema Elka birzī (2.45. att.), saukta arī par Svēto birzi. Pēdējos gados vējš ir izgāzis ļoti daudz koku un, aizaugot brīvajām vietām ar krūmiem, būtiski samazinās birzs ainavas vizuālā un, kā tūrisma objektam, sociālā vērtība.

Turlavas apkārtnē ir bagāta ar kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem: Samiešu apmetne, Sudmaleju senkapi, Birzmaļu apmetne, Birzmaļu senkapi, Lipaiķu pilskalns, Ķoniņciema elku birzs un Lipaiķu baznīca.

Kultūrvēsturiska vērtība ir arī Jāmaiķu muižai ar parku. Jāmaiķu muiža, parks un kungu māja celta 1880. gadā. Līdz 1974. gadam muižas ēkā atradās Klosteres pamatskola. Līdz mūsdienām saglabājusies kungu māja. Kopumā ainavu telpas augstā kultūrvēsturiskā vērtība ir saistīta ar brīvciemu vēsturi.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainavā “Kuršu ķoniņu mantojums” (III).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā, dominējot atklātai lauksaimniecības zemju ainavai un paceltajam reljefam, daudzviet paveras vizuāli augstvērtīgi tāli skati. No ainavas telpas labi pārskatāma ir Ķikuru viļņaines āraines ainavu telpa. Augsta vizuālā vērtība ir skatam, kas paveras no Alsunga – Ķikuri autoceļa (V1289) uz Ķikuru lauksaimniecības zemju ainavu pie Klosteres (Jāmaiķu) Sv. Pētera evaņģēliski luteriskās baznīcas. Skatu panorāmu no Klosteres luterāņu baznīcas iekļaujama novada vizuāli augstvērtīgo ainavu sarakstā. Ainavu telpai ir vidēja vizuāli estētiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas:

- 1) *Klosteres baznīcas ainava (2.3.2.1.);*
- 2) *Lipaiņu baznīcas ainava (2.3.2.2.);*
- 3) *Lipaiņu mācītājmuižas ainava (2.3.2.3.).*

Ainavas jutīgums:

- Ainavas labās pārskatāmības dēļ un arī kultūrvēsturiskās vērtības un apdzīvojuma blīvums nosaka, ka ainavai piemīt vidējs jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un zemes izmantošanas maiņu, tas ir lauksaimniecības zemju apmežošanu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainavas saglabāšanu, kas ir viens no priekšnoteikumiem arī kultūrvēsturiskās vides saglabāšanā.
- Kuršu ķoniņu stāsta integrācija (norādes, zīmes, krāsas u.c.) ainavas elementos.
- Upju ainavas kvalitātes uzlabošana un eutrofikācijas ierobežošana.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Kuršu ķoniņu apdzīvoto ainavu telpu teritorijas plānojumā noteikt kā novada nozīmes kultūrvēsturisko ainavu telpu (TIN 4k).
2. Pieļaujama nelielu vēja elektrostaciju parku izbūve, jo pašreizējais apdzīvojums nepieļauj veidot laba dizaina lielus vēja parkus.
3. Pie parku projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Turlavas, Vilgāles, Klosteres un Kuldīga – Aizpute - Līči autoceļa.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
5. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
6. Veicama Rīvas upes attīrīšana no aizauguma un dabiskošana, kā arī gar Rīvas upi un citām upēm atstājama 6 m plata zālāju josla, kura uzturama, to regulāri pļaujot un biomasu aizvedot no joslas.
7. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
8. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
9. Veicināt kultūras mantojuma pieejamību, kā arī radīt kvalitatīvu interpretāciju un iedzīvināt tradicionālas kultūras vērtības.

10. Nepieciešams sakopt un atjaunot vēsturisko Ķoniņciema Elku birzi. Piesaistot Kuršu ķoniņu pēctečus, vēlams izvākt daļu kritālas un saaugušos krūmus un iestādīt liepas un ozolus.
11. Ainavai Klosteres baznīcas apkārtnē teritorijas plānojumā noteikt ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN 5) statusu. Ainavā nepieciešams uzlabot vizuālo kvalitāti bijušajā padomju perioda fermā un izveidot skatu platformu ar informāciju par teritorijas vēsturi, ģeoloģiju, Klosteres (Jāmaiķu) Sv. Pētera evaņģēliski luteriskā baznīcas vēsturi un tālumā saskatāmiem objektiem.

2.3.19. Ķikuru viļņaines āraines ainavu telpa (2.3.3.)

Ainavu telpa: Ķikurus viļņaines āraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Rietumkursas āru nolaidas ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.47.att. Skats no Klosteres-Turlavas paugurgrēdas āraines ainavu telpas uz lauksaimniecības zemju ainavu Ķikuru viļņaines āraines ainavu telpā.

Raksturojums:

Glaciolimniskās izcelsmes viļņotais līdzenums ar auglīgām augsnēm (velēnu glejotās un podzolētās glejotās) nosaka, ka ainavu telpas rakstu veido lauksaimniecībā izmantojamās zemes (2.47. att.). Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir meliorētas. Ainavu rakstu dažādo nelieli koku puduri un viensētas. Ainavu telpā atrodas vizuāli labi pārskatāms Ķikuru ezers ar atsevišķām melnalkšņu audzēm lēzenos krastos.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes intensīvi tiek izmantotas un tikai nelielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošanās. Ainavā dominē aramzemes. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes pašlaik tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Dominē aramzemes, bet relatīvi lielas platības aizņem kultivēti zālāji.
- Ķikuru ezera galvenā funkcija ir rekreācija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ņemot vērā ainavu telpas intensīvu izmantošanu lauksaimniecībā, tā nav bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Ķikuru ezers atbilst ES nozīmes biotopa Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150) kritērijiem. Bez minētā biotopa ainavu telpā ir vēl šādi biotopi: Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Purvainie meži (91D0*), Veci jaukti platlapju meži (9020*), Palieņu zālāji (6450). Tie ir nelieli un fragmentēti. Līdz ar to ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa lauksaimniecības zemju vienlaidus meliorācijas rezultātā ir būtiski izmainīta. Vēsturiskā Ķikuru muiža tikusi nojaukta 1985. gadā. Līdz ar to ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē plaši panorāmas skati. Vizuāli pievilcīgas ainas atveras arī Ķikuru ezera apkārtnē.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainava - Ķikuru ezera ainava (2.3.3.1.).

Ainavas jutīgums:

- Tā kā ainava ir labi pārskatāma un relatīvi blīvi apdzīvota, ainavai piemīt vidējs jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un zemes izmantošanas maiņu, tas ir lauksaimniecības zemju apmežošanu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainavas saglabāšanu, vienlaikus saglabājot koku pudurus un citus mazos ainavu elementus.
- Atklāta vizuāli pievilcīga Ķikuru ezera ainava, kā nozīmīgs rekreācijas objekts.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama nelielu vēja elektrostaciju parka izbūve, jo pašreizējais apdzīvojums nepieļauj veidot laba dizaina lielus vēja parkus.
2. Pie vēja parka projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Turlavas, Ķikuriem, Aizputes un Kuldīga – Aizpute – Līči (P112) autoceļa.
3. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
5. Saglabājama un labiekārtojama atklāta ainava Ķikura ezera apkārtnē.
6. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
7. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).

2.3.20. Kalējciema viļņaines āru mežaines ainavu telpa (2.3.4.)

Ainavu telpa: Kalējciema viļņaines āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Rietumkursas āru nolaidas ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.47.att. Skats uz lauksaimniecības zemju un meža ainavas fragmentu Kalējciema viļņaines āru mežaines ainavu telpā (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpas izdalīšanas pamatā ir mozaīkveida ainava, kurā dominē meža ainavas. Reljefa raksturu nosaka morēnas un glaciolimniskās izcelsmes viļņotais līdzenums. Meža masīvi galvenokārt ir saistīti ar pārmitrām augsnēm no kurām lielu platību aizņem kūdras augšes. Dominējošās koku sugas meža masīvos ir bērzs, egļe un apse. Mežu platības būtiski pieaugušas pagājušā gadsimta beigās un 21.gs. sākumā. Mežaudzes ir ļoti izcirstas un meža ainava līdz ar to stipri fragmentēta. Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm (2.47. att.) ir meliorētas. Ainavu rakstu dažādo nelieli koku puduri un viensētas lauksaimniecības zemju ainavās. Ainavu telpā ir daudzi mākslīgi ierīkoti zivju dīķi.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes intensīvi tiek izmantotas un tikai nelielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju pašlaik novērojama to pamešana un apmežošanās. Ainavā dominē aramzemes. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Mežaudzes ir ļoti izcirstas un izcirtumos novērojama audžu dabiskā atjaunošanās, kā rezultātā vēsturiskās egļu un bērzu audzes tiek nomainītas ar apšu un baltalkšņu audzēm.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes pašlaik, dominējot aramzemēm, tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai.
- Meži tiek izmantoti ekstensīvi mežsaimniecībā.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu mozaīkveida ainavu.
- Daļēji ainavu telpu var pieskaitīt ķoniņu zemēm, jo ainavu telpai ziemeļos atrodas Kalējciems – viens no ķoniņu ciemiem.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ņemot vērā ainavu telpas intensīvo izmantošanu lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, tā nav bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Ainavu telpā ir nodibināts viens meža mikroliegums putnu aizsardzībai un atrodas šādi ES nozīmes biotopi: Veci jaukti platlapju meži (9020*), Veci vai dabiski boreāli meži (9010*). Tie ir nelieli un fragmentēti. Līdz ar to ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa lauksaimniecības zemju vienlaidus meliorācijas rezultātā un aizaugot lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, ir būtiski izmainīta. Kopumā ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpā daļēji iekļaujas nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainavā "Kuršu ķoniņu mantojums" (III).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē tuvi un vidēji tāli skati. Kopumā ainavai nav augsta vizuāli estētiskā vērtība. To nosaka arī intensīvā mežu izciršana.

Ainavas jutīgums:

- Ainavas mozaīkveida raksturs un tas, ka tās tiešā vizuālā ietekmē nav lielas apdzīvotas vietas vai nozīmīgi autoceļi nosaka, ka ainavu telpas ainavas no vizuālā viedokļa ir ar zemu vizuālo jutīgumu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainavas saglabāšanu, vienlaikus saglabājot koku pudurus un citus mazos ainavu elementus.

- Mežu ainavās jātiecas pēc audžu atjaunošanas ar ekonomiski vērtīgākajiem kokaudzēm.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama nelielu vēja elektrostaciju parku izbūve.
2. Pie vēja parku projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Turlavas, Ķikuriem, Aizputes un Kuldīga – Aizpute - Līči autoceļa.
3. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
5. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
6. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).

2.3.21. Skaldas pazeminājuma āraines ainavu telpa (2.3.5)

Ainavu telpa: Skaldas pazeminājuma āraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Rietumkursas āru nolaidas ainavapvidus

Ainavzeme: Rietumkursas ainavzeme

2.49.att. Skats uz Skaldas pazeminājuma āraines ainavu telpas lauksaimniecības zemju ainavu (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpu raksturo plakans līdzenums (2.49. att.), kuru ziemeļaustrumu daļā strauji nomaina morēnas ģenēzes pacēlums. Ainavu telpas līdzenajā daļā lielas platības aizņem kūdras augsnes, kuru platības zemnieki izmanto kultūraugu (auzu, rudzu) audzēšanā vai arī atstājuši kā papuvi. Minētais zemes izmantošanas veids nākotnē, ņemot vērā Eiropas Savienības Zaļo vienošanos un ES Dabas atjaunošanas regulu var tikt apdraudēts. Lauksaimniecības zemju ainavu fragmentē meliorācijas novadgrāvji un to malās augošās krūmu joslas un atsevišķas ar kokiem un krūmiem aizaugušas lauksaimniecības zemes. Ainavu telpā ir sastopamas nelielas bērzu un apšu audzes. Ainavā viensētas izvietojušās gar lauku ceļiem, kas šķērso ainavu telpu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek ekstensīvi izmantotas. Ainavā dominē aramzemes un papuve. Nelielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošānās. Perspektīvā šajā ainavu telpā sagaidāmas visbūtiskākās izmaiņas un visticamāk lauksaimniecības zemes tiks transformētas meža zemēs.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes pašlaik ekstensīvi tiek izmantotas kā aramzeme lauksaimniecības produkcijas ražošanai.
- Perspektīva vieta atjaunīgo resursu (vēja un saules) izmantošanai.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku meliorētu ekstensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Dominējot aramzemēm, ainavu telpa ir nabadzīga ar bioloģiski vērtīgiem biotopiem. Nelielas platības aizņem ES nozīmes bioloģiski vērtīgi biotopi: Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410) un Avoti, kas izgulsnē avotkalņus (7220*). Kopumā ainavu telpai ir zema ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa lauksaimniecības zemju meliorācijas rezultātā un pašreizējās izmantošanas (aramzeme un papuve) dēļ ir būtiski izmainīta. Pagājušajā gadsimtā ainavu telpā dominēja pļavas un ganības.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpa ļoti labi pārskatāma no Rietumkursas augstienes ceļiem (Ķikuri -Rude, Turlava – Valtaīķi - Embūte). Dominē plaši panorāmas skati. Tomēr ceļu trūkums pašā ainavu telpā nedod iespēju piekļūt lauksaimniecības zemju ainavām un tās vizuāli baudīt. Ainavu vērtību samazina arī pašreizējā ekstensīvā zemes izmantošana.

Ainavas jutīgums:

- Neskatoties uz to, ka ainava ir labi pārskatāma un relatīvi blīvi apdzīvota, ainavai piemīt zems jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un zemes izmantošanas maiņu, tas ir lauksaimniecības zemju apmežošanu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses agromežsaimniecības veidota lauku ainava, kas nodrošina zemju produktivitāti, teritorijas bioloģisko daudzveidību un mazina ietekmi uz klimatu.
- Kvalitatīva dizaina saules paneļu parks.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama nelielu vēja elektrostaciju parku izbūve, jo pašreizējais apdzīvojuma blīvums un izvietojums nepieļauj veidot laba dizaina lielus vēja parkus.
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
3. Pie vēja parku projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Sermītes, Kazdangas, Aizputes un Turlavas.
4. Pieļaujama un ieteicama saules paneļu parka izbūve.
5. Nākotnē pieļaujama un pat vēlama lauksaimniecības zemju uz kūdras augsnēm transformēšana meža zemē.

2.4. Ventaszeme

2.4.1. Kambaru pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa (3.1.1.)

Ainavu telpa: Kambaru pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.50.att. Skats uz Kambaru pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa no Ēdole – Liedīkas (V1288) autoceļa. Tālpļānā skats noslēdzas ar Struju pacēluma mežaines ainavu telpas mežiem.

Raksturojums:

Kambuļu pazeminājuma pļavu āraines ainavu telpa izvietojusies pazeminājumā starp glaciofluviālajām paugurgrēdām Kuldīgas novada ziemeļu daļā. Lielāko daļu ainavu telpas aizņem ar slēgto drenāžu nosusinātas lauksaimniecībā izmantojamās zemes – pļavas (2.50. att.), kuru fragmentē dažāda izmēra krūmu un koku puduri. Atsevišķas pļavas ir pamestas un stipri pārkrūmojušās. Ainavu telpas rietumu un austrumu daļu izmanto kā aramzemi. Pļavu centrālā daļa pašlaik tiek izmantota kā ganības un siena pļaušanai. Lauksaimniecības zemes ir nosusinātas. Nosusināšanas sistēmas ievadītas pļavām caurplūstošā meliorācijas rezultātā iztaisnotā Tērandes upē. Ainavu telpā dominē velēnu gleja trūdainās, velēnu podzolētās un zemā purva kūdras augsnes, kuras izmantošana nākotnē saistībā ar SEG emisiju samazināšanas politiku no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm var tikt daļēji ierobežota.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek ekstensīvi izmantotas. Lauksaimniecības zemju ainavas rakstu veido pļavas, ganības un aramzeme. Lielā daļā lauksaimniecībā izmantojamo zemju novērojama pamešana un apmežošanās. Perspektīvā šajā ainavu

telpā sagaidāmas būtiskas izmaiņas un visticamāk daļa lauksaimniecības zemju tiks transformētas meža zemē.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lielākā platībā lauksaimniecībā izmantojamās zemes pašlaik ekstensīvi tiek izmantotas kā pļavas un ganības. Austrumu un rietumu daļā ir aramzemes, kur audzē auzas, kviešus un rapsi.
- Perspektīva teritorija vēja parku un saules paneļu parku attīstībai.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku meliorētu lauksaimniecības zemju ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Dominējot meliorētām iekultivētām pļavām, ganībām un aramzemei, ainavu telpa ir nabadzīga ar bioloģiski vērtīgiem biotopiem. Nelielas platības aizņem ES nozīmes bioloģiski vērtīgs biotops Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*). Kopumā ainavu telpai ir zema ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa lauksaimniecības zemju meliorācijas rezultātā un pašreizējās izmantošanas (aramzeme un kultivētas ganības) dēļ ir būtiski izmainīta. Pagājušajā gadsimtā ainavu telpā dominēja pļavas un ganības. Kultūrvēsturiskā vērtība zema.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpu šķērso autoceļš V1268 Ēdole – Ābeļi- Priedulāji un V1288 Ēdole – Liedikas no kuriem paveras skats uz lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Kopumā ainavu telpai nav augsta ainavu estētiskā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpu šķērso autoceļš Ēdole – Ābeļi - Priedulāji (V1268) un Ēdole – Liedikas (V1288), kas paaugstina ainavas vizuālo jutīgumu attiecībā pret iespējamām izmaiņām ainavā. Tomēr relatīvi nelielās satiksmes un ainavu ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās un vizuāli estētiskās zemās vērtības dēļ, ainavas jutīgums nav augsts. Vienlaikus jāņem vērā, ka, attīstot vēja parkus, tie būs labi saskatāmi no Ēdoles. Vēja parku attīstības risinājums būs ļoti labi pārskatāms no Ēdoles pils un no autoceļiem Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) un Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119), pa kuriem ir relatīvi intensīva satiksmes plūsma un tos, apmeklējot Ēdoli, Alsungu un Baltijas jūras piekrasti, izmanto daudz tūristu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar lauksaimniecībā izmantojamo zemju daļēju apmežošanu, veidojot mozaīkveida ainavu.
- Augstvērtīga dizaina vēja parku vai saules paneļu parku attīstība, kuru projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama vizuāli laba dizaina vēja elektrostaciju un/vai saules paneļu parku izbūve.
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
3. Pie parku projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Kuldīgas, Ēdoles, Īvandes un autoceļiem Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) un Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119).
4. Nākotnē pieļaujama un pat vēlama lauksaimniecības zemju, kur izplatītas ir kūdras augsnes, transformēšana meža zemē.
5. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsaskaņo ar iepriekš attīstīto vēja parku telpisko dizainu.
6. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.

2.4.2. Struju pazeminājuma mežaines ainavu telpa (3.1.2.)

Ainavu telpa: Struju pazeminājuma mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.51.att. Skats uz Struju pazeminājuma mežaines ainavu telpu no Kambuļu pazeminājuma pļavu ainavu telpas.

Raksturojums:

Struju pazeminājuma mežaines ainavu telpas līdzeno reljefu nosaka glaciolimniskais līdzenums, kurā dominē slapjaiņu priežu un bērzu meža ainavas (2.51. att.). Daļa no mežaudzēm ir meliorētas. Starp meža ainavām nelielas platības aizņem zālāji un aramzemes. Meža ainavā ļoti lielas platības aizņem izcirtumi un jaunaudzes un līdz ar ainavu ir ļoti fragmentēta.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados lielas platības ainavu telpā aizņēma pļavas un ganības, kas padomju periodā dabiski aizaugušas ar kokiem. Pašlaik dominējošais process ainavā ir mežu izciršana un izcirtumu dabiskā atjaunošanās. Nelielas platības aizņem stādītas priežu audzes.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas ekstensīvi tiek izmantotas mežsaimniecībā. Lielākā mežaudžu daļā pēdējā divdesmitgadē ir veikta mežizstrāde.
- Perspektīva teritorija vēja parku izbūvei.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku ekstensīvi izmantotu meža ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties intensīvai mežizstrādei un tāpēc ka mežaudzes ir relatīvi jaunas (liela daļa atrodas uz bijušajām lauksaimniecības zemēm, tām dabiski apmežojoties) ainavu telpā nav bioloģiskai daudzveidības nodrošināšanai nozīmīgi biotopi.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpa lauksaimniecības zemju aizaugšanas rezultātā ir būtiski izmainīta. Kultūrvēsturiskā vērtība zema.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas Ventas– Abavas biocentrā un tā buferzonā (12.3.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpu šķērso autoceļš V1268 Ēdole – Ābeļi- Priedulāji un V1288 Ēdole – Liedikas no kuriem paveras skats uz mežu ainavu. Tāpēc ka ceļu ainavā dominē noslēgti tuvi skati un meža ainavā pieaugušas kokaudzes ir izcirstas, ainavu telpai nav augsta vizuāli estētiskā vērtība.

Ainavas jutīgums:

Ainavu telpu šķērso autoceļš Ēdole – Ābeļi- Priedulāji (V1268) un Ēdole – Liedikas (V1288), kas paaugstina ainavas vizuālo jutīgumu attiecībā pret iespējamām izmaiņām ainavā. Tomēr relatīvi nelielā satiksme un noslēgtie skati uz mežu ainavu, kas paveras no ceļiem, nosaka, ka ainavas jutīgums nav augsts. Vienlaikus jāņem vērā, ka, attīstot ainavu telpā vēja parkus, tie būs labi saskatāmi no Ēdoles. Vēja parku attīstības risinājums būs ļoti labi pārskatāms no Ēdoles pils un no autoceļiem Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) un Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119), pa kuriem ir relatīvi intensīva satiksmes plūsma un tos, apmeklējot Ēdoli, Alsungu un Baltijas jūras piekrasti, izmanto daudz tūristu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu attīstība nākotnē ir saistāma ar labas prakses mežsaimniecību, nodrošinot produktīvas mežaudzes, vienlaikus paaugstinot meža ainavās to bioloģisko daudzveidību.

- Augstvērtīga dizaina vēja parku vai saules paneļu parku attīstība, kuru projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama vizuāli laba dizaina vēja parku izbūve.
2. Pie parku projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Kuldīgas, Ēdoles, Īvandes un autoceļiem Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) un Kuldīga - Alsunga - Jūrkalne (P119)
3. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsapasa ar iepriekš attīstīto vēja parku telpisko dizainu.
4. Izbūvējot vēja parkus, ģeneratoru, spārnu un mastu transportēšanas plānošanā novērtējams ceļu ainavas dizains un nosakāmi vērtīgie ainavu elementi, kuri pie transportēšanas saglabājami.
5. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.

2.4.3. Nabas ezeru ezeraines ainavu telpa (3.1.3.)

Ainavu telpa: Nabas ezeru ezeraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.52.att. Skats uz Lielā Nabas ezera ainavu no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa.

Raksturojums:

Nabas ezeraines ainavu telpu veido Lielais un Mazais Nabas ezers un to plašā ezerdobe. Lielais un Mazais Nabas ezers ir eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, kur atsevišķās zonās, nodrošinot vizuālo un bioloģisko daudzveidību, sastopami aizsargājami paparžaugi un ziedaugi. Lielais Nabas ezers ir savienots ar Ventu un ar caurtecī tas ir savienots ar Mazo Nabas ezeru. Mainoties ūdens līmenim Ventā mainās arī ūdens līmenis ezeros, kas pavasaros izraisa plūdus. Nelielās platībās starp Nabas ezeru un Mazo Nabas ezeru un to apkārtnē atrodas lauksaimniecības teritorijas. Ezeru piekrastes pļavas nodrošina skatu atvērumus uz ezeriem (2.52.att.). Viena daļa no pļavām pašlaik sāk aizaugt ar krūmiem. Ezerdobes stāvās nogāzes aizņem meži, kuros dominē priežu audzes, bet nelieli nogabali ir arī egle un bērzs, bet zemākās vietās melnalkšņi. Ainavu telpā konstatēti dažāda veida (kailcirtes, kopšanas cirtes) un platības izcirtumi.

Viensētas ir izkliedētas lauksaimniecības zemju ainavā.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pļavu ainavu aizaugšana ar krūmiem, kas samazina ainavas kultūrvēsturisko, bioloģisko un arī vizuālo vērtību. Domājams viens no virzošajiem spēkiem pārmaiņām iespējams ir liellopu fermu trūkums apkārtnē, kuru nodrošināšanai ar barību būtu nepieciešams siens, kā arī augsnes lielais mitrums.

Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa malu aizaugšana ar krūmiem un kokiem (2.53. att.), kas samazina ezeru saskatāmību.

Atsevišķas vietas ezeru krastmalas cilvēku darbības rezultātā ir degradētas.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ezeru ainavā un apkārtnes mežiem ir būtiska nozīme rekreācijā.
- Meža ainavas tiek izmantotas mežsaimniecībā. Nelielā mežaudžu daļā pēdējos gados ir veikta mežizstrāde.
- Lauksaimniecības zemes ekstensīvi tiek izmantotas kā zālāji. Daļa no zālājiem ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.
- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku ezerdobē izvietojušos eitrofos ezerus ar krastmalas pļavām.
- Ezeru unikalitāte slēpjas apstākļos, ka tie atrodas relatīvi tuvu Kuldīgai un piekļuve ezeriem, zivju bagātība nodrošina, ka tie ir ļoti populāri Kuldīgas novada iedzīvotāju vidū. Minētais faktors nosaka, ka arī turpmāk novadam pastiprināta uzmanība jāpievērš piekļuves nodrošināšanai ezeriem un peldvietas labiekārtošanai pie Lielā Nabas ezera.
- Unikāls novada un arī Latvijas mērogā ir ezeru līmeņa svārstības un pavasara plūdi līdz ar upes (Ventas) līmeņa izmaiņām.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpai piemīt vidēji augsta ainavu ekoloģiskā vērtība, ko nosaka daudzi ES nozīmes biotopi (Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210), Palieņu zālāji (6450), Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Mežainas piejūras kāpas (2180), Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150)). Ezeru krastmalā lielas platības aizņem bioloģiski vērtīgie zālāji. Ekoloģiski svarīga ir Lielā Nabas ezera sasaiste ar Ventu. Tas, mainoties ūdens līmenim Ventā, nodrošina regulāru Lielā Nabas ezera piekrastes pļavu applūšanu un zivju migrāciju no upes ezerā un pretēji.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas Ventas– Abavas biocentrā un tā buferzonā.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiski ir saglabājusies zemes izmantošanas un apdzīvojuma struktūra. Lielākās izmaiņas, pakāpeniski pārkrūmojoties pļavām, notiek pašlaik. Pašreizējā kultūrvēsturiskā vērtība vidēja, bet, aizaugot pļavām, tā strauji samazinās.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā no atsevišķiem skatu punktiem paveras vizuāli izteiksmīgi skati uz ezeru. Sevišķi augstu vērtējamas skatu līnijas no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa uz Lielo Nabas ezeru. Ainavas vizuāli estētisko vērtību samazina gar autoceļa augošās koku un krūmu joslas (2.53. att.), kas nosedz skatu līnijas uz Lielo Nabas ezeru, kā arī pļavu pārkrūmošanās.

2.53. att. Skats no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa uz Lielo Nabas ezeru. Skata kvalitāti pazemina gar autoceļu augošie krūmi un koki. Šajā gadījumā nepieciešams veidot atvērumus skatam uz ezeru (foto no <https://www.google.com/maps>).

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainava - Lielā Nabas ezera ainava (3.1.3.1.).

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir augsta ekoloģiskā, kultūrvēsturiskā un vizuāli estētiskā vērtība, kas nosaka, ka ainava ir ļoti jutīga attiecībā pret izmaiņām, tanī skaitā zemes izmantošanas maiņu. Jutību paaugstina arī tas, ka viena daļa no ainavu telpas ir pārskatāma no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) un Kuldīgas novada iedzīvotāji to izmanto rekreācijā.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Vizuāli un bioloģiskās daudzveidības ziņā daudzveidīgas ainavas.
- Tūristiem un rekreantu interesēm atbilstoši ainavu sniegtie ekosistēmu pakalpojumi un teritorijas labiekārtošanas līmenis.
- Ezeru ūdens kvalitāte atbilst labai ekoloģiskajai kvalitātei.
- Izcilas atklātas skatu līnijas uz Lielo Nabas ezeru no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Nav pieļaujama vēja parku un saules paneļu parku izbūve.
2. Jāmeklē risinājums saglabāt bioloģiski daudzveidīgās pļavu ainavas Nabas ezeru apkārtnē.
3. Izcērtot kokus un krūmus, jāatver skatu līnijas uz Lielo Nabas ezeru no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa.
4. Jālabiekārto autostāvieta un atpūtas vieta pie Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa, vienlaikus uzstādot informācijas plakātu par ezeru raksturojumu, izcelsmi un vērtībām.
5. Jāizveido labiekārtota peldvieta pie Lielā Nabas ezera un jāuzlabo piekļuves ceļu kvalitāte.
6. Jāizstrādā Lielā un Mazā Nabas ezeru apsaimniekošanas plāns (piezīme, projekta LATLIT ietvaros šāds plāns ir izstrādāts, bet publiski nav pieejams).

2.4.4. Umuļu viļņaines āru mežaines ainavu telpa (3.1.4.)

Ainavu telpa: Umuļu viļņaines āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.54. att. Tipiska meža ainava Umuļu viļņaines āru mežaines ainavu telpā (foto no <https://www.google.com/maps>).

2.55. att. Lauksaimniecības zemju ainava ar viensētu Umuļu viļņaines āru mežaines ainavu telpā.

Raksturojums:

Umuļu viļņaines āru mežaines ainavu telpas pamatu veido līdzenais glaciolimniskais līdzenums, kuru saposmo Baltijas ledus ezera nogulumu josla, glaciofluviālo nogulumu josla un morēnas salas. Vietās, kur sastopami glaciolimniskie smilts un putekļainas smilts nogulumi, kā arī glaciofluviālie nogulumi (smilts un grants), ainavā dominē mežaudzes (2.54. att.), bet teritorijās, kur morēnas salas vai arī mālaināki glaciolimniskie nogulumi, ainavu telpas struktūru veido lauksaimniecības zemju plankumi. Viensētas izvietotās mežu atvērumos lauksaimniecībā izmantojamo zemju ainavās (2.55. att.). Ainavu telpu šķērso vairākas dziļas un vizuāli izteiksmīgas upju ielejas, starp kurām lielākās ir Padures ieleja. Ainavu telpas daudzveidību palielina purvu masīvs (Umuļu purvs, kur agrāk tikusi iegūta kūdra un pašlaik notiek kūdras lauka renaturalizācijas process) un nelieli purviņi.

Meža ainavā dominē dažāda vecuma priežu un egļu mežaudzes, bet mitrākās vietās bērzi. Mežizstrādes rezultātā meža ainava ir stipri fragmentēta.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un meža ainavas fragmentācija. Izmaiņas mežu un dabas aizsardzības normatīvajā regulējumā noteiks turpmāko meža ainavas izmantošanu. Ja gadījumā būs stingrāki nosacījumi ES nozīmes aizsargājamo mežu biotopu izmantošanā, tad būtiski meža ainavas fragmentācija ainavu telpā nepalielināsies, bet, ja šādi ierobežojumi tiks noņemti vai atviegloti, meža ainavas fragmentācija būtiski palielināsies, jo daudzas audzes ir sasniegušas kailcirtes ierīkošanas kritērijus.

Lauksaimniecības zemes relatīvi lielas platības tiek izmantotas kā aramzemes (tiek kultivētas auzas, ziemas kvieši), bet lauksaimniecības zemes Ventas krastmalā izmanto ilggadīgo zālāju kultivēšanai. Šeit kultūraugu seku veido galvenokārt zālāji. Daļa no zālājiem ir pieteiktas Lauksaimniecības atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Umuļu purva kūdras lauka renaturalizācijas process.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas intensīvi tiek izmantotas mežsaimniecībā. Nelielā mežaudžu daļā pēdējos gados ir veikta mežizstrāde.
- Lauksaimniecības produkcijas audzēšana.
- Nozīmīga funkcija ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija, jo ainavu telpā ir vairāki mikroliegumi, un ļoti lielas meža platības aizņem ES nozīmes aizsargājamie biotopi.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku meža ainavu ar lauksaimniecības zemju plankumiem,
- Unikāls novada un arī Latvijas mērogā ir ļoti blīvais ES nozīmes aizsargājamo biotopu tīkls.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpai piemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība. To nosaka daudzi ES nozīmes biotopi (Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Aktīvi augstie purvi (7110*), Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās (7120), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Mežainas piejūras kāpas (2180)). Daļa no šiem biotopiem uz šī pārskata sagatavošanas laiku ir jau izcirsti, jo pašreizējais normatīvais regulējums nenodrošina pilnībā to aizsardzību. Sevišķa vērtība ainavu telpā ir ES nozīmes aizsargājamam biotopam - Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260) Padures upes ielejā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas Ventas– Abavas biocentrā un tā buferzonā (12.4. un 12.5.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiski ir saglabājusies zemes izmantošanas un apdzīvojuma struktūra. Tomēr ainavu telpa nav bagāta ar kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Līdz ar to kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā meža ainavā, pārvietojoties pa ceļiem, visraksturīgākie ir tuvie šaurie skati. Plašāki skati atveras lauksaimniecības zemju plankumos uz viensētām un mežmalu. Vizuāli pievilcīgākas ir skatu līnijas, kas atveras Ventas pamatkrastā uz Ventas ieleju. Kopumā ainavu telpai nav augsta vizuāli estētiskā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir augsta vizuāli estētiskā jūtība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas saskatāmības zonā no Kuldīgas. Tāpat ainavu telpā ir ļoti augsta jūtība attiecībā pret mežizstrādi, jo lielākā daļa pieaugušu mežaudžu atbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu kritērijiem.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iedzīvotāju rekreācijas iespējas.
- Rekreācijai un dabas tūrismam piemērotu ainavu veidošana (meži sēņošanai un ogšanai un Padures ieleja dabas tūrismam).

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

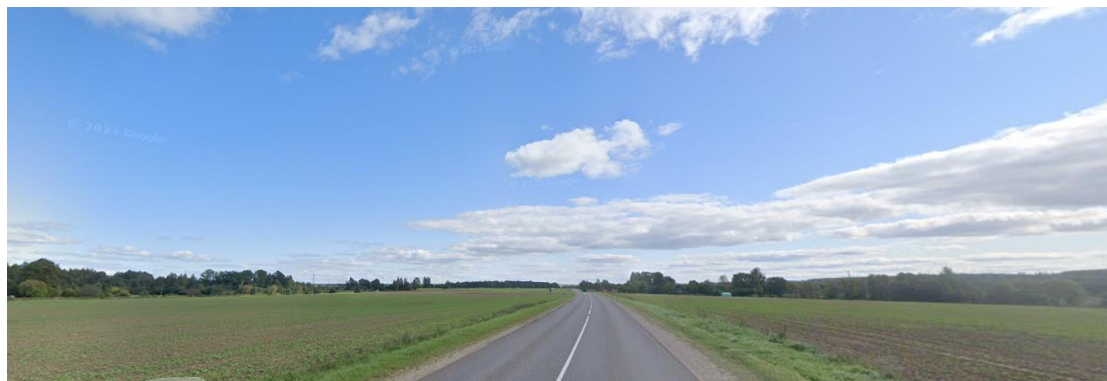
1. Biocentra teritorijai teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes dabas teritorijas statusu (TIN 4d).
2. Nav pieļaujama vēja parku izbūve.
3. Pieļaujama augstas kvalitātes dizaina saules paneļu parku izbūve lauksaimniecības zemju atvērumos.
4. Jāmeklē risinājums saglabāt bioloģiski daudzveidīgās mežaudzes.
5. Ieteicams veikt Padures upes un tās ielejas detalizētu ainavas izpēti, kas perspektīvā varētu nodrošināt ielejas ainavai augstu bioloģisko vērtību un izmantošanu dabas tūrismā.

2.4.5. Padures viļņaines mežāres ainavu telpa (3.1.5.)

Ainavu telpa: Padures viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.56. att. Tipiska lauksaimniecības zemju ainava abpus Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa Padures viļņaines mežāres ainavu telpā (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Padures viļņaines mežāres ainavu telpas pamatu veido līdzenais glaciolīmiskais līdzenums. Dominējot velēnu glejotām auglīgām augsnēm lielāko ainavu telpas platību aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Lauksaimniecības izmantojamās zemes fragmentē atsevišķi koku puduri, nelieli meža masīvi, alejas un viensētas, kas piešķir ainavu telpai mozaīkveida raksturu (2.56. att.). Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojumām zemēm ir nosusinātas. Lielāks meža masīvs atrodas ainavu telpas pazeminājumā, tas ir rietumu daļā. Meža ainavā mežaudzes veido dažāda vecuma priežu un bērzu audzes. Mežizstrādes rezultātā meža ainava ir stipri fragmentēta. Ainavu telpu šķērso Padures upe uz kuras pie Padures ir izbūvēts aizsprosts un izveidota ūdenskrātuve.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un meža ainavas fragmentācija. Turpmākajos gados ir iespējams, ka galvenā cirtē tiks nocirstas atlikušās pieaugušās un pāraugušās kokaudzes. Pēc mežaudzes nociršanas lielākā daļā izcirtumu apmežojušies dabīgā veidā ar bērzu vai apsi.

Lauksaimniecības zemju intensīva izmantošana. Visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes pieteiktas Lauksaimniecības atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Nākotnē ierobežojumi zemes izmantošanā lauksaimniecībā iespējami ainavu telpas pazeminājumā, kur ir organiskās augsnes.

Ainavu telpas funkcijas:

.

- Meža ainava tiek izmantota mežsaimniecībā. Pēdējos gados ir ierīkotas un veikta mežizstrāde (kailcirte) relatīvi daudzos meža nogabalos.
- Lauksaimniecības zemes lielākās platībās tiek izmantotas kā aramzemes.
- Nozīmīga funkcija ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija, jo ainavu telpā ir vairāki mikroliegumi un ļoti meža platības aizņem ES nozīmes aizsargājami biotopi.
- Tūrisms, jo ainavu telpā atrodas pēdējā laikā sabiedrības uzmanību piesaistošs kultūrvēsturisks objekts – Padures muiža, kur ir uzņemts seriāls “Pansija pilī” (2024).
- Ainavu telpa ir “vārti” iebraucot Kuldīgā no Ventspils un tāpēc ainavu telpas dizainam un kvalitātei jāpievērš sevišķa uzmanība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu.
- Unikālas novada mērogā ir Padures muižas pils (2.57. att.) ansamblis un tā telpiskā un vēsturiskā sasaiste ar Ķīmales un Deksnas muižu.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas intensīvā izmantošana lauksaimniecībā un mežsaimniecībā nosaka, ka tā nav bagāta ar ES nozīmēs aizsargājamiem biotopiem. Tie ir nelieli un fragmentēti. Ainavu telpā sastopami šādi ES nozīmes aizsargājami biotopi (Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Purvaini meži (91D0*). Sevišķa vērtība ir ES nozīmes aizsargājamam biotopam - Upju straujtes un dabiski upju posmi (3260), kas aizņem daļu no Padures upes gultnes. Ķīmales un Deksnas muižas parki ir bagāti ar dižkokiem. Kopumā ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība ir saistīta ar trīs muižām: Padures muižu, Deksnas muižu un Ķīmales muižu.

Ķīmales muižas vērtība ir saglabājusies apbūve un muižas elementi- Ķīmales muiža, aleja, parks, muižas krogs. Ķīmales muižas ēkas arhitekts Teodors Heinrihs Zeilers (vācu: Theodor Heinrich Seyler), projektējis arī Īvandes muižu. Parks ierīkots 20.gs. sākumā Rīgas galvenā dārznieka Georga Kūfalta vadībā. Dārznieka mācekļi, tai laikā, Ķīmales muižas parkā stažējies vēlāka perioda Rīgas dārzu direktors Andrejs Zeidaks, dzimis Kuldīgā. Turpat uz austrumiem no Ķīmales muižas, otru šosejai pie Ķīmales upes ir bijušā kuršu kņaziņu brīvcienas Sausgaļu teritorija. Sākotnēji Sausgaļu ciema zemes platības bija nelielas un daļa nodarbojās ar zemkopību, daļa ar amatniecību, lielākoties podniecību. Brīvcienas zemes galvenokārt piederēja Bergholcu un Šmēdiņu dzimtām. Mūsdienās saglabājušies Sausgaļu kapi, viensēta “Kalni”, kura bijusi lielākā saimniecība brīvcienā (77,8 ha), viensēta “Valmieras”, “Jaunmuiža” un Kalnāju kapi, kuros glabāti Sausgaļu ciema Bergholcu dzimtas mirušie.

No Padures muižas ir saglabājusies Padures muižas ansamblis – kungu māja, būvēta klasicisma stilā ap 1840. gadu, klēts ar mansarda jumtu, ierīkots muzejs, piekļaujas

parks, aleja, pārvaldnieka māja, netālu kalpu māja “Sudmalkalni”, Padures dzirnavas ar dzirnavezeru, kalpu māja “Ūšas”, vecā Padures skola, bijušais Mežakrogs “Atmiņas”, pusmuiža Līzesmuiža, Vāgu krogs. Padures muižas apbūve, dzīvojamā ēka (2.56. att.) , klēts un parks ir valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi. Padomju laikā veidotā apbūve daļēji izjauc muižas plānojuma kompozīciju pie Padures upes.

No Deksnas muižas ir saglabājusies Deksnas muižas parks un klēts, kas ir vietējas nozīmes kultūrvēstures pieminekļi.

Kultūrvēsturiska vērtība ir arī Padures keramikai – bijušajam ķieģeļceplim no 19. gs. beigām, vēlāk 1958. gadā dibinātās ražošanas apvienības «Latvijas keramika» Padures ķieģeļu un keramikas fabrika (vēlāk — «Venta»), piekļaujas Padures māla atradnes. Kopumā ainavu telpai ir vidēja kultūrvēsturiskā vērtība.

2.57. att. Padures muižas dzīvojamā ēka.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainavā “Lielā Kuldīga” (I). Sevišķa vērtība Padures kultūrvēsturiskajai ainavai un Ķīmales un Sausgaļu kultūrvēsturiskajai ainavai.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties ainavā, mijas tuvie, vidēji tālie un tālie skati. Sevišķi izceļamas ir skatu līnijas no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa uz apkārtējām ainavām. Ainavas mozaīkveida raksturs rada harmoniskas vides iespaidu. Uzlabojot Ķīmales un Padures muižu ēku tehnisko stāvokli un vizuālo izskatu, minētie ansambļi nākotnē varētu kļūt par ļoti augstvērtīgām kultūrvēsturiskām un vizuāli estētiskām ainavām.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas:

1) Padures muižas ainava;

2) Ķīmales muižas ainava.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir augsta vizuāli estētiskā jūtība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas saskatāmības zonā no Kuldīgas.
- Relatīvi zema jūtība attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iedzīvotāju rekreācijas iespējas.
- Labas prakses lauksaimniecības zemju izmantošana, saglabājot zālāju aizsargjoslas gar upēm un lielajiem maģistrālajiem novadgrāvjiem.
- Padures un Ķīmales muižu augsta kultūrvēsturiskā vērtība, kas sekmē tūristu piesaisti.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Padures, Ķīmales un Deksnas muižu ainavām teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas statusu (TIN 4k).
2. Nav pieļaujama vēja parku izbūve.
3. Veicot Padures un Ķīmales muižu kultūrtelpu rekonstrukciju, kā prioritāte jāizvirza to saglabātība un autentiskums.
4. Jārisina jautājums par ūdenstorņa izvākšanu no Padures muižas parka.
5. Saglabājama aleja no Ventspils–Kuldīga–Saldus (P108) autoceļa līdz Padures muižai.
6. Veicot ainavas detālu izpēti, jāatver tālie skati uz Padures muižu un Ķīmales muižu.
7. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
8. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
9. Veicināt kultūras mantojuma pieejamību, kā arī radīt kvalitatīvu interpretāciju un iedzīvināt tradicionālas kultūras vērtības.

2.4.6. Kurmāles viļņaines mežāres ainavu telpa (3.1.6.)

Ainavu telpa: Kurmāles viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.58. att. Tipiska lauksaimniecības zemju ainava ar koku un viensētu puduriem Kurmāles viļņaines mežāres ainavu telpā

Raksturojums:

Kurmāles viļņaines mežāres ainavu telpas pamatu veido līdzenais glaciolimniskais un Baltijas ledus ezera līdzenums. Dominējot velēnu podzolaugsnēm lielāko ainavu telpas platību aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Lauksaimniecības izmantojamās zemes fragmentē atsevišķi koku puduri, nelieli meža masīvi, alejas un viensētas, kas piešķir ainavu telpai mozaīkveida raksturu (2.58. att.). Aptuveni puse no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir nosusinātas. Koku puduros mežaudzi veido bērzi, bet ir arī sastopamas priežu un ozolu audzes. Lielāks meža masīvs atrodas ainavu telpas pazeminājumā, tas ir rietumu daļā.

Ainavu telpu šķērso Kurmāles upīte ar vairākiem aizsprostiem un uzpludinājumiem. Kurmāles upītes ieleja ir apaugusi ar kokiem un ļoti labi izceļas ainavā.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecības zemju intensīva izmantošana. Visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes pieteiktas Lauksaimniecības atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Nākotnē lauksaimniecībā ainavu telpas pazeminājumā, kur ir organiskās augsnes, iespējami ierobežojumi zemes izmantošanā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecības zemes lielākās platības tiek izmantotas kā aramzemes.
- Ainavu telpa ir “vārti” iebraucot Kuldīgā no Ēdoles un tāpēc ainavu telpas dizainam un kvalitātei jāpievērš sevišķa uzmanība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu.
- Novadā mērogā unikāli un ar lielu tūrisma potenciālu ir Baltavots un Melnavots.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas intensīvā izmantošana lauksaimniecībā un mežsaimniecībā nosaka, ka tā nav bagāta ar ES nozīmēs aizsargājamiem biotopiem. Tie ir nelieli un fragmentēti, bet tiem bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā ir liela vērtība, jo valstī šādi biotopi nav tik bieži sastopami. Tie ir: Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*), Upju straujtes un dabiski upju posmi (3260), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160) . Ainavu telpā atrodas arī dabas piemineklis Baltavots un Melnavots. Dabas pieminekli veido divu lielāku un viena mazāka avota izplūdes vietas.

Kopumā ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība nav augsta, jo vēsturiski ir notikušas būtiskas izmaiņas zemes izmantošanā un apdzīvojumā. Ainavu telpā vēsturiski atradusies Kurmāles muiža, bet tagad muižas teritorija stipri pārveidota, apbūvēta, un saglabājusies tikai brūkošā spirta brūža tornīša skārda rotunda. Ainavu telpu šķērso vēsturiskais Suitu ceļš, par kuru Imants Ziedonis ir teicis, ka ceļš un tā apkārtnē ir ļoti ainaviska.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpu šķērso kultūrvēsturiskā ainava “Suitu ceļš” (2.6.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties ainavā mijas tuvie un vidēji tālie skati, kas atduras mežmalās, koku puduros un viensētās. Ainava ir labi iekultivēta un uzturēta. Ainavas vizuālo izskatu mazina nozīmīgu ceļu malās esošie ražošanas uzņēmumi.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir augsta vizuāli estētiskā jutība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas saskatāmības zonā no Kuldīgas.

- Relatīvi vidēja jutība attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu, jo ainava ļoti labi pārskatāma no autoceļiem Kuldīga – Alsunga- Jūrkalne (P 119) un Kuldīga – Basi (V1290) kā arī no Kuldīgas apvedceļa.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses lauksaimniecības zemju izmantošana.
- Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana lauksaimniecības un meža zemēs.
- Izveidota un uzturēta infrastruktūra, kas nodrošina piekļuvi Baltavotam un Melnavotam, neietekmējot to dabas vērtību.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Nav pieļaujama vēja parku izbūve.
2. Jāizstrādā dabas aizsardzības plāns dabas piemineklim Baltavots un Melnavots, nodrošinot ērtu piekļuvi minētajiem dabas objektiem, vienlaikus nodrošinot šo objektu saglabāšanu un aizsardzību.
3. Sevišķa uzmanība, paaugstinot uzņēmumu dizainu un nepieciešamības gadījumos veidojot speciālus stādījumus, pievēršama skatiem no Kuldīga – Alsunga- Jūrkalne (P119) autoceļa uz ražošanas uzņēmumiem.
4. Saglabājams vēsturiskā Suitu ceļa garenprofils un atvērumi uz apkārtnes atklāto ainavu.

2.4.7. Ventas nolaidenuma mežāres ainavu telpa (3.1.7.)

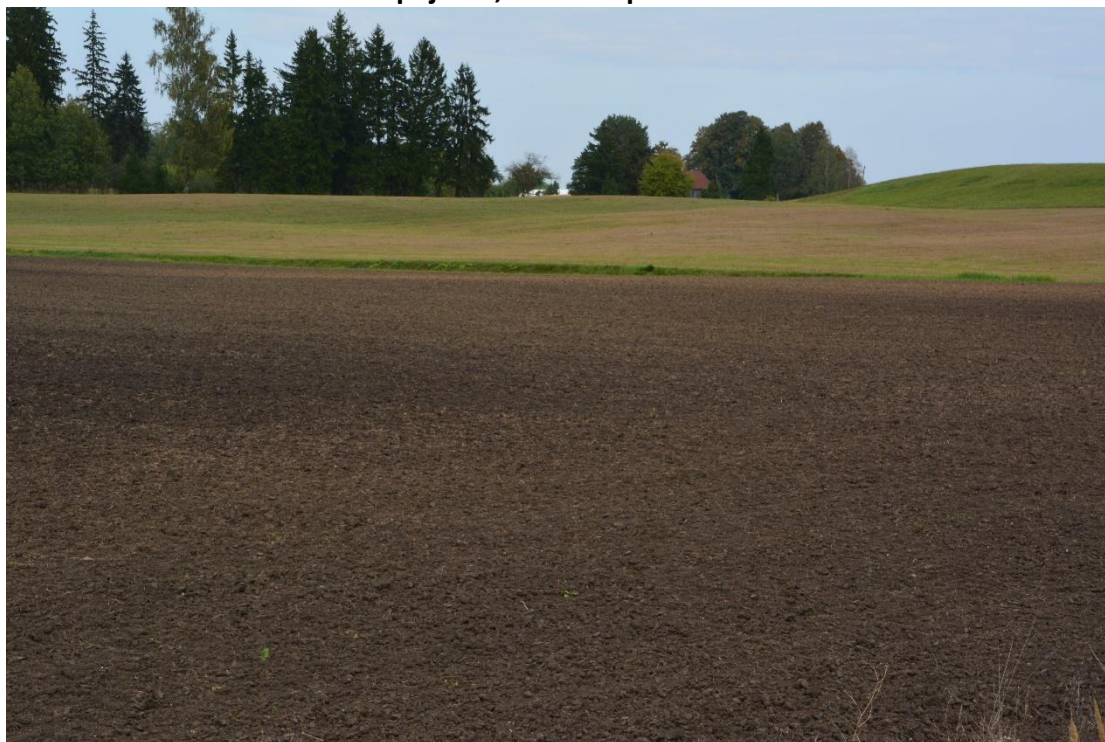
Ainavu telpa: Ventas nolaidenuma mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.59. att. Meliorēta lauksaimniecības zemju ainava Ventas nolaidenuma pazeminājumā. Pašlaik organiskās augsnes tiek izmantotas, kā aramzemes, bet nākotnē šāda izmantošana nebūs iespējama, kas var apdraudēt šo ainavu.

2.60. att. Ainavu telpā vietām ir satopami morēnas pauguri, kurus aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka glaciolimniskais līdzenums, kurā dominē plaši meliorēti lauksaimniecības zemju masīvi un palieli meža nogabali un puduri. Ainavu telpā ir daudz plašu reljefa pazeminājumu, kuros uz organiskām augsnēm sastopamas meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar palieliem meža masīviem (2.59. att.). Nolaidenumā uz Ventu izplatīts ir viļņots reljefs. Reljefu dažādo morēnas (2.60. att.) un glaciofluviālās izcelsmes pauguri. Sevišķi izteikti paugurots reljefs ir ainavu telpas rietumu daļā. Ainavu telpu saposmo daudz upju un strautu iegrauztas ielejas un gravas. Lauksaimniecības zemju atvērumos relatīvi daudz viensētu (2.60. att.).

Meža masīvi un puduri atšķiras pēc kokaudzes sastāva. Lielāko daļu mežaudzes ainavu veido bērzu un egļu audzes, bet atsevišķos puduros dominē priedes. Daudzi nogabali ir bagāti ar ozoliem un atsevišķos nogabalos tie ir dominējoši. Augstāk minētais kopumā piešķir ainavai mozaīkveida raksturu. Ainavu telpā daudz mākslīgi izveidotu dīķu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Labie augsnes un mitruma apstākļi nosaka to, ka pašlaik gandrīz visas lauksaimniecības zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Vienlaikus pēdējos trīsdesmit gados ir novērojams daļa lauksaimniecības zemju apmežošanās process.

Atsevišķi meža masīvi un puduri mežizstrādes rezultātā ir stipri fragmentēti.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Ainavu telpā attīstīta ir dīķsaimniecība un ainavu telpa ir perspektīva tūristu piesaistei.

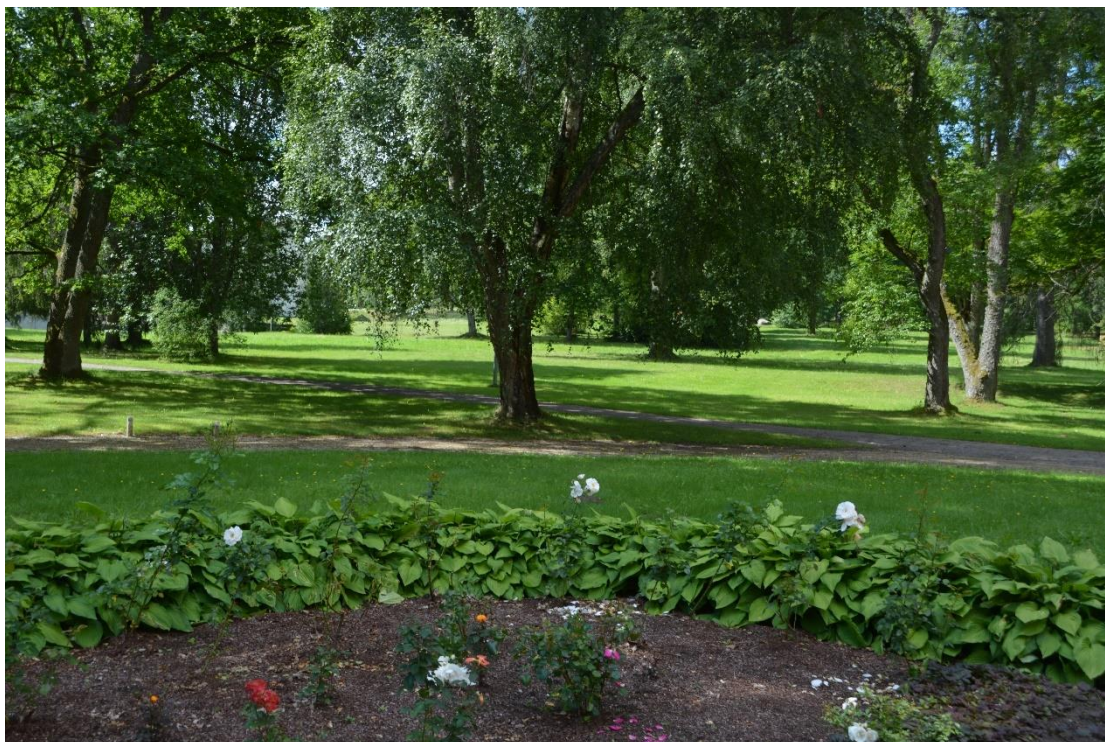
Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpā dominē tipiska vidēji iekultivēta meliorēta mozaīkveida ainava.
- Unikāls ir Pelču muižas komplekss (2.61. att.), kas ir valsts nozīmes kultūras piemineklis. Muižas pils ir arhitekta Vilhelma Neimaņa autordarbs un ir viena no izcilākajām 20.gadsimta sākuma muižu pilīm Latvijā, kuras arhitektūrā organiski savijas renesanses, baroka un jūgendstila kompozīcijas principi un elementi.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Pateicoties teritorijas veidošanās ģeoloģiskajiem apstākļiem un procesiem, ainavu telpā ir daudzi Latvijā salīdzinoši reti sastopami ES nozīmes aizsargājami biotopi: Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0), Nogāžu un gravu meži (9180*), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160). Bez augstāk minētajiem biotopiem ainavu telpā ir sastopami vēl šādi ES Nozīmes biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Aktīvi augstie purvi (7110 *). Kopumā ainavas mozaīkveida

raksturs ar straujtecēm un dīķiem piešķir ainavu telpai relatīvi augstu ekoloģisko vērtību.

2.61. att. Pelču muižas parka ainava. Pelču muižas parka projektu 1902. gadā izstrādājis Rīgas pilsētas dārzu direktors G. Kūfalts. 10,2 ha plašais, eksotiskiem kokiem un krūmiem bagātais parks bija veidots pēc ainavu parka plānojuma principiem.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas zemes izmantošanas struktūra vēsturiskā gaitā ir stipri pārveidota. Augsta kultūrvēsturiskā vērtība ir Pelču muižas kompleksam un vēsturiski saglabājušajām vecsaimniecībām un jaunsaimniecībā. Kā kultūrvietu minama arī Kaltiķi, kur saglabāties strādnieku ciems un Kaltiķu pusmuižas ēka. Kaltiķi ir nozīmīga kultūras vieta, jo ķieģelceplis apgādāja Kuldīgu un apkārtnes muižas ar augstvērtīgiem māla ķieģeļiem. Pašlaik ķieģelceplja teritorija pieskaitāma degradētai teritorijai.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainava "Lielā Kuldīga" (I). Sevišķa vērtība:

1) Pelču kultūrvēsturiskajai ainavai (1.4.).

2. Viesalgiema kultūrvēsturiskā ainava (20).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē tuvie un vidēji tāli skati, kas atduras mežmalās vai koku rindās. No atsevišķiem punktiem (atvērtā ainavā) paveras tālas skatu līnijas uz Ventas pazeminājuma mežiem. Kopumā ainavu telpa, mijoties dažādiem ainavu tipiem, ir balansēta, interesanta un pievilcīga.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainava - Pelču muižas ainava (3.1.7.1.).

Ainavas jutīgums:

- Ainava ir vidēji jutīga pret apmežošanu, jo lielāko daļu ainavas telpu aizņem augstvērtīgas auglīgas augsnes.
- Plašie atvērtie skati, paceltais reljefs nosaka, ka ainavu telpa ir vidēji jutīga attiecībā pret vēja parku izbūvi.
- Ainavas jutīgumu attiecībā pret vēja parku izbūvi nosaka arī tās iekļaušanās saskatamības ziņā skatu līnijās no Kuldīgas.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.
- Pelču muižas kompleksa augstā kultūrvēsturiskā vērtība, kas sekmē tūristu piesaisti.
- Zivju dīķu ainavas, kā nozīmīgs ainavas elements Kuldīgas novadā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pelču muižas ainavai teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas statusu (TIN 4k).
2. Vēja elektrostaciju parku izbūve nebūtu ieteicama.
3. Pieļaujama augsta dizaina kvalitātes saules paneļu parku izbūve.
4. Tūrisma attīstībā novadā, izmantojot dizaina elementus un komunikāciju ar sabiedrību, paaugstināt Pelču muižas kompleksa kultūrvēsturiskās ainavas lomu.
5. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorijā.
6. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
7. Saglabājami saldie ķirši un ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
8. Lai sabalansētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un klimata neitralitāti, jāierobežo pļavu uz organiskajām augsnēm aršana.
9. Veicot organisko augšņu apmežošanu, pirms tam ieteicams izstrādāt ainavu dizaina plānu.
10. Veikt Kaltiķu degradētās ainavas sakārtošanu, vienlaikus saglabājo vēsturisko liecību par ķieģeļa cepli un to saistību ar Kuldīgas un Pelču muižas izbūvi.

2.4.8. Skrundas dīķu mežaines ainavu telpa (3.1.8.)

Ainavu telpa: Skrundas dīķu mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.62.att. Skats uz Skrundas zivju dīķa ainavu.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka Skrundas zivju dīķi (345 ha) un ar tiem saistītā infrastruktūra (ceļi, zivju barošanas torņi) (2.62. att.). Ainavu telpas pamatā ir limnoglaciālas izcelsmes līdzenums. Vienu daļu no šī līdzenuma aizņem zivju dīķi, kas uzpludināti bijušo pļavu vietā, bet otru daļu - lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža masīvs. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes uz velēnu podzolaugsnēm un velēnu podzolētām glejotām augsnēm ir nosusinātas un meliorācijas sistēmas ir ievadītas regulārā un iztaisnotā Garūdenē. Pašlaik lielākā daļa lauksaimniecības zemju tiek izmantotas kā aramzeme, bet nelielās platībās ir sastopami bioloģiski vērtīgi zālāji. Ainavu telpā ietilpstošo mežu ainavā dominējošās koku sugas ir bērzs un priede, bet relatīvi plašas teritorijas aizņem arī egle un baltalksnis, kas daudzviet dabiskās sukcesijas rezultātā ir aizņēmis bijušo izcirtumu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Zivju dīķu intensīva izmantošana dīķsaimniecība, kuru pavada arī eutrofikācijas procesi.

Lauksaimniecības zemju intensīva izmantošana. Liela daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm meliorētas. Pārsvārā visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Atsevišķi meža masīvi un puduri mežizstrādes rezultātā ir stipri fragmentēti. Meža ainavas pēdējos divdesmit gados ir stipri izcirstas, kā rezultātā lielas platības aizņem jaunaudzes. Pēc mežaudzes izciršanas lielākajā daļā audžu atjaunošana notikusi dabīgā veidā, kas palielinājis baltalkšņu audžu aizņemto platību.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Ainavu telpā attīstīta dīksaimniecība un ainavu telpa ir perspektīva tūristu piesaistei.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska vidēji iekultivēta meliorēta mozaīkveida ainava.
- Novada un arī valsts mērogā unikāli ir Skrundas zivju dīķi, kuriem ir liela nozīme bioloģiskās daudzveidības - tieši ornitofaunas daudzveidības aizsardzībā.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainava ekoloģiskā ziņā ir viena no vērtīgākajām ainavām Kuldīgas novadā. Ainavu telpa ir nozīmīgas ūdensputnu barošanās un atpūtas vietas pavasara un rudens migrāciju laikā. Te sezonāli vai arī visu laiku uzturas ļoti daudz aizsargājamo putnu sugas (jūras ērglis (*Haliaeetus albicilla*), ziemeļu gulbis (*Cygnus cygnus*), lielā gaura (*Mergus merganser*), zivjērglis (*Pandion haliaetus*), mazais gulbis (*Cygnus columbianus*) u.c. Ainavu telpā ir trīs mikroliegumi putnu aizsardzībai – kopējā platība (ar buferzonām) 107,50 ha. Tās teritorija ir iekļauta Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgo vietu sarakstā. Meža ainavā kopumā sastopami daudzi un lielās platībās Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamie biotopu tipi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Pārejas purvi un slīkšņas (7140), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Staignāju meži (9080*) un Pārmitri platlapju meži (91E0*) u.c. Liela daļa no ainavu telpas ir iekļauta Natura 2000 teritorijā, kas vienlaikus ir dabas liegums Skrundas zivju dīķi.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpa iekļaujas Skrundas dīķu biocentrā (9.1.-9.4.)

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas zemes izmantošanas struktūra vēsturiskā gaitā ir stipri pārveidota. Pagājušā gadsimta pirmajā pusē zivju dīķu vietā bija pļavas. Padomju periodā tika izveidoti zivju dīķi. Kopumā ainavu kultūrvēsturiskā vērtība zema.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpa, pateicoties mežaudzēm, ir ļoti noslēgta, bet tā atveras pie zivju dīķiem un lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, kur dominē vidējas un vidēji tālas skatu

līnijas, kas atduras mežmalās. Vizuāli pievilcīgas ainas sastopamas pie zivju dīķiem, kas atkarībā no laika apstākļiem var būt gan dinamiskas, gan mierīgas. Tomēr lielākā daļa šo skatu punktu atrodas tālu no sabiedrībai populārām teritorijām, kas samazina to vērtību.

Ainavas jutīgums:

- Ainava ir vidēji jutīga pret apmežošanu, jo minētais process būtiski samazinātu ainavas atvērumu un ietekmētu ainavu telpā mītošās putnu sugas.
- Ainavas augsto jutīgumu attiecībā pret vēja parku izbūvi nosaka tās atrašanās skatu līnijās no Skrundas un putniem nozīmīgs dabas liegums.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Vizuāli pievilcīgas zivju dīķu ainavas, kā nozīmīgs ainavas elements Kuldīgas novadā.
- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.
- Labas prakses mežu apsaimniekošana, kas nodrošina bioloģiski vērtīgo biotopu saglabāšanu.
- Ainava, kas nodrošina augstus un daudzveidīgus ekosistēmu pakalpojumus.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parku un saules paneļu parku izbūve nebūtu ieteicama.
2. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
3. Abpus Garūdeni atstājama 6 m plata zālāju josla, kura uzturama, to regulāri pļaujot un biomasu aizvedot no joslas.
4. Uzlabojot zivju dīķu ainavu vizuālo kvalitāti, ieteicams izstrādāt vizuāli pievilcīgu vienotu stilu zivju barošanas torņiem.
5. Veicama eutrofikācijas procesu kontrole zivju dīķos.
6. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā mežs īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).

2.4.9. Lēnas kāpu mežaines ainavu telpa (3.1.9.)

Ainavu telpa: Lēnas kāpu mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.63. att. Skats uz tipisku meža ainavu Lēnu kāpu mežaines ainavu telpā no autoceļa Kuldīga – Skrunda- Embūte P116 (foto no <https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Lēnas kāpu mežaines ainavu telpu veido relatīvi liels meža masīvs ar nelieliem lauksaimniecības zemju plankumiem. Ainavu telpas pamatā ir glaciolimniskais līdzenums, kur nelielā teritorijā sastopamas kontinentālās kāpas. Teritorijas rietumu daļā ir vizuāli izteiksmīgi ar priežu mežaudzēm apauguši glaciofluviālie pauguri. Ainavu telpas centrālo daļu aizņem Skrundas purvs, kur līdz 1979. gadam tika iegūta kūdra. Pašlaik šo teritoriju var uzskatīt par degradētu teritoriju, jo pēc kūdras ieguves pabeigšanas nav veikta kūdras lauka rekultivācija.

Meža ainavā dominē dažāda vecuma priežu mežaudzes (2.63. att.), bet mitrākās vietās bērzi. Mežizstrādes rezultātā meža ainava ir stipri fragmentēta.

Ainavu telpu šķērso izteiksmīgā Kojas upes ieleja.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un meža ainavas fragmentācija. Izbūvējot jaunus meža ceļus, meža fragmentācija būtiski palielināsies, jo daudzas mežaudzes ir sasniegušas kritērijus pēc kuriem mežaudzi var nocirst galvenā cirtē.

Skrundas purva kūdras lauka renaturalizācijas process.

Derīgo izrakteņu ieguve, jo teritorijā atrodas nozīmīgi grants un smilts krājumi. Nākotnē derīgo izrakteņu ieguve var paplašināties, jo ainavu telpā ir grants un smilts atradnes ar lieliem derīgo izrakteņu krājumiem.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas intensīvi tiek izmantotas mežsaimniecībā. Lielā daļā mežaudžu pēdējos gados ir veikta mežizstrāde.
- Nozīmīga funkcija ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija, jo ainavu telpā ir vairāki mikroliegumi un ļoti lielas meža platības aizņem ES nozīmes aizsargājamie biotopi.
- Derīgo izrakteņu ieguves funkcija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku dažāda vecuma intensīvi izmantotu priežu mežu ainavu.
- Novada mērogā noteikti pie unikālām, jo purvu rekultivācijai Latvijā un Eiropā pašlaik pievērš lielu uzmanību, pieskaitāma Skrundas purvu ainava, kur, vienai daļai purva teritorijas, aizaugot ar zālēm un bērziem, noticis ainavas renaturalizācijas process, bet otrā daļā, veidojot lāmas, uzkrāties ūdens, bet trešā lielākajā daļā ir atsegta kūdra.
- Unikāls novada un arī Latvijas mērogā ir ļoti blīvais ES nozīmes aizsargājamo biotopu tīkls.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpai piemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība. To nosaka daudzi ES nozīmes aizsargājami biotopi (Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Aktīvi augstie purvi (7110*), Lakstaugiem bagāti egļu meži 9050, Upju straujteces un dabiski upju posmi 3260, Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži (91E0*)). Sevišķa vērtība ainavu telpā ir ES nozīmes aizsargājamam biotopam - Upju straujteces un dabiski upju posmi (3260) Kojas upes ielejā. Ainavu telpā ir izveidoti pieci mikroliegumi putnu aizsardzībai, starp kuriem lielākais ir Lāčdīķis un Ezergalu dīķi un to apkaime.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpa iekļaujas Kojas ainavas biocentrā (4.3.-4.6).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiski ainavu telpā nav saglabājusies zemes izmantošanas un apdzīvojuma struktūra. Ainavu telpa nav bagāta ar kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Līdz ar to kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Mežu ainavā, pārvietojoties pa ceļiem, visraksturīgākie ir tuvie šaurie skati. Vizuāli pievilcīgi vietās, kur reljefu veido kontinentālās kāpas un fluvioglaciālie pauguri, ir pieauguši priežu meži. Sevišķi augsta vizuālā vērtība ir Kojas upes ielejai. Kopumā ainavu telpas vizuāli estētiskā vērtība ir vidēja, ko samazina degradētās teritorijas – Skrundas purvs un izstrādātie grants karjeri. Vizuāli nepievilcīga ir arī Skrundas internātskolas apbūve (2.64. att.).

2.64. att. Skrundas internātskolas apbūves ainava atgādina cietoksni. Ainavā trūkst cilvēciskuma.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir vidēja vizuāli estētiskā jūtība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas tiešā saskatāmības zonā no Skrundas un autoceļiem Rīga – Liepāja A9 un Kuldīga – Skrunda – Embūte P116. Tāpat ainavu telpā ir ļoti augsta jutība attiecībā pret mežizstrādi, jo liela daļa pieaugušu mežaudžu atbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu kritērijiem.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iedzīvotāju rekreācijas iespējas.
- Rekreācijai un dabas tūrismam piemērotu ainavu veidošana (meži sēņošanai un ogošanai un Kojas ieleja dabas tūrismam).
- Renaturalizēta ar relatīvi augstu ekonomisko, sociālo un bioloģisko vērtību Skrundas purva ainava.
- Cilvēciskota Skrundas internātskolas apbūves ainava.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Ņemot vērā teritorijas lielo nozīmi putnu migrācijā un labo pārskatamību no Skrundas un Rudbāržiem, nebūtu pieļaujama vēja parku izbūve.
2. Pieļaujama augstas kvalitātes dizaina saules paneļu parku izbūve Skrundas kūdras laukā.

3. Jāmeklē risinājums saglabāt bioloģiski daudzveidīgās mežaudzes.
4. Ieteicams veikt Kojas upes un tās ielejas detalizētu ainavas izpēti, kas perspektīvā varētu nodrošināt ielejas ainavai augstu bioloģisko vērtību un izmantošanu dabas tūrismā.
5. Jāveic Skrundas purva rekultivācijas pasākumi. Priekšroka ūdenstilpes ierīkošanai, kas vēl vairāk paaugstinātu teritorijas nozīmi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.
6. Izstrādājot arhitektūras projektu, jāveic Skrundas internātskolas cilvēciskošanas pasākumi.
7. Veicot meža izstrādāšanu, ekoloģiskos kokus cirmās atstāt grupās.

2.4.10. Lēnu viļņaines āru mežaines ainavu telpa (3.1.10.)

Ainavu telpa: Lēnu viļņaines āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas līdzenuma ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.65. att. Lauksaimniecības zemju ainava Lēnu viļņaines āru mežaines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka glaciolimniskais līdzenums, kurā ainavu telpas ziemeļu daļā dominē meliorēti lauksaimniecības zemju masīvi (2.65. att.) un palieli meža nogabali un koku puduri, bet dienvidu daļu aizņem meža ainavas. Līdzenumam raksturīgs ir lēzeni viļņots reljefs. Reljefu dažādo morēnas veidotā pauguru josla Imuļa pilskalna apkārtnē. Ainavu telpas vizuālo un ekoloģisko raksturu būtiski ietekmē upju un strautu iegrauztas izteismīgās ielejas un gravas. Ziemeļu daļā lauksaimniecības zemju atvērumos relatīvi daudz viensētu, bet dienvidu daļā tikpat kā viensētas nav sastopamas.

Meža masīvi un puduri atšķiras pēc kokaudzes sastāva. Lielāko daļu mežaudzes veido bērzu un egļu audzes, bet atsevišķos meža nogabalos ainavas raksturu nosaka priežu audzes. Daudzi nogabali ir bagāti ar ozoliem un vairākos nogabalos tie ir dominējoši. Ainavu telpā daudz mākslīgi izveidotu dīķu. Augstāk minētais kopumā piešķir ainavai mozaīkveida raksturu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Kaut arī augsnes nav tik auglīgas, lēzeni viļņotais reljefs un zemju meliorācija nosaka ka pašlaik gandrīz visas lauksaimniecības zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Liela daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta

dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Vienlaikus pēdējos trīsdesmit gados ir novērojama daļa lauksaimniecības zemju pamešana un apmežošanās process.

Meža masīvi un puduri, izņemot Ventas un Šķerveļa ielejas dabas lieguma teritoriju, mežizstrādes rezultātā ir stipri fragmentēti. Cirsma dabīgās atjaunošanas rezultātā egļu, ozolu un ošu audzes aizstājušas baltalkšņu, bērzu un apšu audzes.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā tīrumus, pļavas un ganības.
- Meža ainava tiek intensīvi izmantota mežsaimniecībā.
- Ainavu telpā ir attīstīta dīķsaimniecība un ainavu telpa ir perspektīva tūristu piesaistei.
- Dabas aizsardzības funkcijas nodrošināšana, kura pamatā balstās uz Natura 2000 teritoriju Ventas un Šķerveļa ielejas dabas liegumu.
- Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā³⁴ ainavu telpai plānota ekotūrisma attīstības funkcija.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavas telpā dominē tipiska vidēji iekultivēta meliorēta mozaīkveida ainava.
- Ģeoloģiskās un bioloģiskās daudzveidības ziņā valsts mērogā unikāla ir Ventas un Šķerveļa ielejas dabas lieguma teritorija.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar Natura 2000 teritoriju Ventas un Šķerveļa ielejas dabas lieguma teritoriju. Dabas lieguma teritorijā kopumā ir reģistrēti 20 ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi, kas aizņem 468,34 ha jeb 31,99 % no kopējās ĪADT teritorijas. No īpaši aizsargājamiem biotopiem vislielākās platības aizņem mežu biotopi –Veci vai dabiski boreāli meži (9010*) (129,64 ha), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050) (81,48 ha), Nogāžu un gravu meži (9180*) (51,67 ha), Meža ganības (9070) (28,30 ha), kā arī Veci jaukti platlapju meži (9020*) (10,31 ha)³⁵ no kuriem liela daļa atrodas Lēnas viļņaines āru mežaines ainavu telpā. Sevišķi augsta vērtība nacionālā un novada mērogā, pateicoties to lielai koncentrācijai, ir šādiem ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem: Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0), Nogāžu un gravu meži (9180*), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160) un 3260 Upju straujteces un dabiski upju posmi. No dabas aizsardzības un ģeoloģisko pieminekļu viedokļa sevišķi vērtīgi ir atsegumi Šķerveļa un Lētižas upes ielejā. Kopumā ainavu telpai ir augsta ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

³⁴ Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam. 2015.

³⁵ Dabas lieguma „Venta un Šķerveļa ieleja” dabas aizsardzības plāns no 2020. gada līdz 2031. gada., Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/ventas-un-skervela-ieleja>

Ainavu telpas lielu daļu aizņem Šķerveļa , Ventas un Dzeldas upju ielejas biocentrs (13.1.).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpas ainavas vēstures gaitā ir būtiski mainījušās. To ietekmējis Otrais pasaules karš, cilvēku izsūtīšana uz Sibīriju un vienlaidus meliorācija. Šo procesu rezultātā būtiski samazinājies lauku apdzīvojums un zemes segums.

No kultūrvēsturiskajā vērtībām ainavu telpa ir bagāta ar pilskalniem. Tajā ir divi pilskalni - Namdaru kalns – pilskalns un Imuļu (Lēnu) pilskalns. Kultūrvēsturiska vērtība ir arī Vormsātes muižas pilij ar parku, kas atrodas Nīkrāces pagasta Vormsātē. Vormsātes muižas teritorijā atrodas dīķis (ar forelēm) un upe, aramzeme, mežs un brīnišķīgs vecs ošu parks, kas ir lielākais un vecākais ošu parks (dārzs) Baltijā, kas reģistrēts vairākos starptautiskajos dārzu un parku katalogos un 18.-19.gs. hronikās. Muižas platība ir ap 32 hektāriem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainava - Lēnu kultūrvēsturiskā ainava (8).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē tuvie un vidēji tāli skati, kas atduras mežmalās vai koku rindās. No atsevišķiem punktiem (atvērtā ainavā) paveras tālas skatu līnijas uz Embūtes pauguraini. Vizuāli pievilcīgas ir Šķerveļa un Dzeldas upju ielejas. Kopumā ainavu telpai nav augsta vizuāli estētiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas:

- 1) Vormsātes muižas ainava (3.1.10.1.);*
- 2) Šķerveļa un Dzeldas ielejas ainava (3.1.10.2.).*

Ainavas jutīgums:

- Ainava ir vidēji jutīga pret apmežošanu, jo jaunie meži var nosegt atklātos skatus.
- Apdzīvojums un Natura 2000 teritorija, kas vienlaicīgi ir dabas liegums "Ventas un Šķerveļa ieleja" nosaka, ka ainavu telpa ir vidēji jutīga attiecībā pret vēja parku izbūvi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.
- Vormsātes muižas kompleksa augstā kultūrvēsturiskā vērtība, kas sekmē tūristu piesaisti.
- Zivju dīķu ainavas, kā nozīmīgs ainavas elements Kuldīgas novadā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Pieļaujama augsta dizaina kvalitātes vēja parku izbūve.
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
3. Pie parku projektēšanas jāpievērš pastiprināta uzmanība skatu līnijām no Nīkrāces, Lēnām un Vormsātes.
4. Pieļaujama augsta dizaina kvalitātes saules paneļu parku izbūve.
5. Ekotūrisma, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, maršrutu plānošana un attīstība ainavu telpā.
6. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
7. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
8. Saglabājami ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).
9. Lai sabalansētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un klimata neitralitāti, jāierobežo plāvu uz organiskajām augsnēm aršana.
10. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).

2.4.11. Lejasventas ainavu telpa (3.2.1.)

Ainavu telpa: Lejaventas ainavu telpa

Ainavapvidus: Ventas ielejas ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.66. att. Skats uz Ventu no krasta pie Riežupes alām. Augstvērtīgo skatu daļēji nosedz gar autoceļu augošā krūmu josla. Atsevišķos posmos, regulāri nocērtot krūmus, vēlams atvērt skatu līnijas uz Ventu (<https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu Ventas ieleja ar atsevišķās izteiktām ielejas virspalu terasēm, vietām plašu palieni (2.66.att.) un vecupēm. Ainavu telpā iekļaujas arī atklātās lauksaimniecības zemju ainavas un viensētas, kas vizuāli un funkcionāli ir saistītas ar Ventu. Ventas pamatkrastā ir daudz gravu un mazu upju ielejas.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Ventā novērojami eutrofikācijas procesi un upes gultnes aizaugšana.

Pamatkrastā, virspalu terasēs un palienēs esošās lauksaimniecībā izmantojamās zemes lielākā daļa netiek vairs izmantotas un pakāpeniski pārkrūmojas.

Upes ielejā uz ielejas nogāzēm augošie oši iet bojā un to vietā nāk citas kokus sugas.

Upei meandrējot, atsevišķās vietās novērojams krastu noskalošana un vietām veidojas noslīdeņi.

Ainavu telpas mežu ainavā ārpus 50 m upes aizsargjoslas vietām ir veikta mežizstrāde. Pašlaik mežizstrāde ainavu telpā nav aktuāla.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ventas ainavas funkcija ir saistīta ar iedzīvotāju rekreāciju un tūrismu, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
- Lauksaimniecībā izmantojamām zemēm - pļavām galvenā funkcija vajadzētu būt bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ventas ieleju mēs varam pieskaitīt pie unikālām upju ainavām. Visa ainavu telpa iekļaujas dabas liegumā "Ventas ieleja".

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar dabas liegumu Ventas ieleja, kas vienlaicīgi ir arī Natura 2000 teritorija. Dabas lieguma teritorijā kopumā ir reģistrēti 15 ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi (Upju straujtes un dabiski upju posmi (3260), Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410), Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210), Smilšakmens atsegumi (8220), Nogāžu un gravu meži (9180*) un citi. Venta ir arī nozīmīga lašveidīgo zivju un nēģu migrācijas upe. Ainavu telpas ekoloģiskā vērtība ir ļoti augsta un tā iekļaujas Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā kā biocentrs. Dabas liegumam Ventas ieleja ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns (2010. - 2020.)³⁶ un tā darbība ir pagarināta līdz 31.12.2025.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) *Ainavu telpas lielu daļu aizņem Ventas – Abavas biocentrs un tā buferzonā (13.1.);*
- 2) *Venta, kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpai ir liela kultūrvēsturiska nozīme apdzīvojuma struktūras attīstībā Ventas krastos. Tomēr pašlaik tās vērtība ir neliela, jo būtiski, aizaugot pļavām un sabrūkot viensētām vēsturiskā ainavas struktūra ir mainījusi savu funkcionālo nozīmi un vizuālo izskatu. No kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem ainavu telpā atrodas Padures pilskalns. Padures pilskalns ierīkots ap 20 m augstā zemes mēlē, kas veidojusies starp divām paralēlām pret Ventas krastu vērstām gravām. To no ziemeļu puses norobežo Kukupītes 18–20 m dziļā grava, no dienvidiem – ap 15 m dziļa grava, bet no austrumiem – stāvais Ventas krasts. Neskatoties uz to, ka Padures pilskalns kopš 20. gs. 30. gadiem minēts vairākos Kurzemei veltītos tūristu ceļvežos, pilskalna atrašanās salīdzinoši nomaļā vietā, tālu no lielākiem ceļiem, nosaka to, ka tas nav populārs tūristu apskates objekts. Vairāk pilskalna apkārtni iecienījuši makšķernieki³⁷.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas ietilpst Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainavā "Lielā Kuldīga" (I).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

³⁶ Dabas lieguma "Ventas ieleja" dabas aizsardzības plāns (2010. - 2020.). Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/3436/download?attachment>

³⁷ <https://enciklopedija.lv/skirklis/101154-Padures-pilskalns>

Skatu līnijas Ventas ielejā paveras, laivojot pa upi, un atsevišķās vietās no Ventas ielejas pamatkrasta vai virspalu terasēm. Skatu punktus, no kuriem vērojams upes plūdums, atveras ļoti augstvērtīgi vizuāli izteiksmīgi skati. Vienlaikus nepieciešams atzīmēt, ka šiem skatu punktiem ir sarežģīti piekļūt. Daudzviet skatu atvērumi aizaug ar kokiem un krūmiem. Kopumā potenciāli ainava vizuāli ir ļoti pievilcīga un vērtīga.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas:

- 1) Vecsaimniecības "Spailes" ainava (3.2.1.1.);*
- 2) Šķerveļa un Dzeldas ielejas ainava (3.2.1.2.).*

Ainavas jutīgums:

- Sakarā ar to, ka ainavu telpa iekļaujas dabas liegumā "Ventas ieleja" tā ir ļoti jutīga pret izmaiņām ainavu raksturā, tanī skaitā jaunu objektu izbūvē.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Bioloģiski augstvērtīga un vizuāli pievilcīga upes un tās piekrastes ainava.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parku izbūvē nebūtu ieteicama.
2. Nepieciešams izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu dabas liegumam "Ventas ieleja", tajā ņemot vērā upes izraisītos hidroģeoloģiskos procesus, vietu bioloģisko daudzveidību un sabiedrības sasniedzamību, paredzēt vietas, kur būtu iespējams veidot skatu atvērumus skatu līnijām uz Ventu.
3. Meklēt risinājumus palieņu, virspalu terašu pļavu saglabāšanai. Šajā teritorijās nebūtu ieteicams atbalstīt lauksaimniecības zemju apmežošanu.
4. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).

2.4.12. Kuldīgas urbanizētā kultūrainavas telpa (3.2.2.)

Ainavu telpa: Kuldīgas urbanizētā kultūrainavas telpa

Ainavapvidus: Ventas ielejas ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

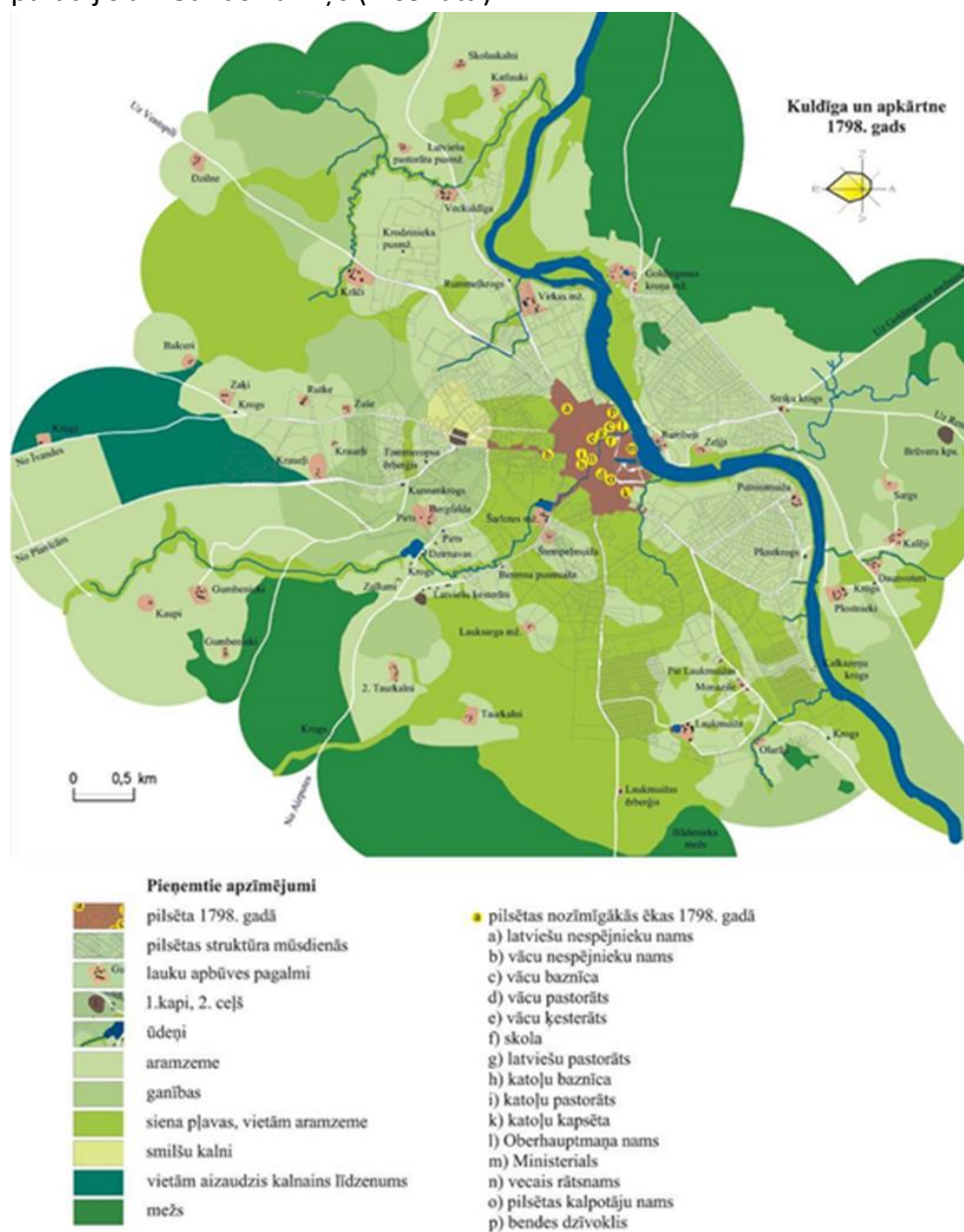
2.67. att. Kuldīgas vecpilsētas ainava.

2.68. att. Ventas ielejas ainava ar Ventas Rumbu pie Kuldīgas.

Raksturojums:

Kuldīgas urbanizētās kultūrainava telpas raksturs ir veidojies daudzu gadsimtu garumā dabas objektu un kultūras procesu mijiedarbības rezultātā. Ainavu telpas robežas, salīdzinot ar pilsētas administratīvajām robežām ir paplašinātas, ietverot ainavas, kas vēsturiski un pašlaik funkcionāli un vizuāli ir saistītas ar Kuldīgu. Aija Melluma, pētot Kuldīgas ainavu veidošanās vēsturi, runā par Lielo Kuldīgu³⁸. Šo funkcionālo sasaisti parādījis arī Guntis Kalniņš (2.69. att.).

2.69. att. Kuldīgas vēsturiskās kartes “Kuldīga un apkārtnē 1798. gads” informācija savietota ar mūsdienu Kuldīgas pilsētas struktūru (autors: Guntis Kalniņš, 2015)

Šajā pētījumā ainavu telpas robežas atspoguļo “pilsētas priekšpilsētu”, kura, apmeklējot Kuldīgu, ir pilsētas vizītkarte un sniedz pirmo priekšstatu par pilsētas ainavu. Pilsētas ainavu plānošanā un pārvaldībā šīm ainavām jāpievērš sevišķa uzmanība.

³⁸ Melluma A. 2017. Kuldīga laiku cilvēki, ainava. Rīga, “Zvaigzne”.

Ainavu telpas centrālā ass ir Ventas ieleja (2.68. att.) ar kuru saistās pilsētas vēsturiskās attīstības pirmsākumi, kā arī pašlaik Ventas ieleja ar Ventas rumbu un ķieģeļu tiltu ir nozīmīgākā ainava pilsētas atpazīšanai valsts un starptautiskā mērogā. 2014. gada aptaujas rezultāti rāda, ka Kuldīgas simboli ir Venta un tās apkaime, Ventas Rumba (60% no respondentiem), vecais ķieģeļu tilts (28% no respondentiem)³⁹. Pašreizējās pilsētas ainavu kodolu veido Vecpilsēta ar blīvu apbūvi un sarežģītas konfigurācijas ielu tīklu (2.67.att.). Te ir koncentrēts liels vēstures liecību blīvums. Kuldīgas vecpilsēta gadu gaitā ir mainījusies un arī pašreizējais laiks tajā ienes jaunus vaibstus. Pilsētas telpiskajā struktūrā nodalās pilsētas pirmsākumu ainavas – Kuldīgas (Veckuldīgas) pilskalns un Kuldīgas Livonijas ordeņa pils teritorija.

Laiku lokos pilsētā veidojušās atšķirīgas ainavas. Pilsētai paplašinoties, tai tika pievienotas lauku teritorijas ar muižām (piemēram, Virkas muižu) un lauku saimniecībām. Pie vēsturiskajām pilsētas ainavām iespējams pieskaitīt arī ainavas, kuru pirmsākumi meklējami 19.gs. beigās – 20 gs. sākumā (piemēram, Jaunkuldīga, Ķelšu ciems u.c.). Pilsētas telpiskajā struktūrā funkcionāli un vizuāli nodalās ainavas, kas veidojušās kopš 20. gs. 30. gadiem, bet it sevišķi pēc Otrā pasaules kara. Šajā laikā veidojās privātmāju ainavas ar augļu dārziem Pārventā un Putnudārzā, daudzstāvu dzīvojamās apbūves ainavas, rūpniecības ainavas, kā arī izglītības iestāžu un citu publisko iestāžu apbūves ainavas.

Kuldīgas vecpilsētas un Ventas ielejas ainava ir iekļauta Latvijas nacionālās nozīmes ainavu sarakstā.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Kuldīgas pilsētas ainavas ir ļoti dinamiskas un to izmaiņas nosaka valstī un pilsētā notiekošie ekonomiskie un sociālie procesi. Minēto procesu rezultātā ir izzudušas atsevišķas industriālās ainavas (piemēram, kokapstrādes kombināts “Vulkāns”), radušās jaunas tirdzniecības objektu ainavas (piemēram, Aizputes un Mucenieku ielas apkaime), pakāpeniski izzūd pilsētai raksturīgās pļavu ainavas. Mainās arī vēsturiskās ainavas, ienesot tajās aizvien jaunus vaibstus un funkcijas.

Ainavu telpas funkcijas:

- Kuldīgas urbanizētai kultūrainavu telpai piemīt daudzfunkcionāls raksturs. Būtiska nozīme ainavu kontekstā ir tūrisma un rekreācija funkcijai, kā arī cilvēku dzīves vietas nodrošināšanas funkcijai.

Tipiskums un unikalitāte:

- Kuldīgas urbanizētā kultūrainavu telpā mijas tipiskas un unikālas ainavas. No vienas puses Kuldīgas ainavas ir tipiskas Latvijas mazpilsētas ainavas, bet no

³⁹ Melluma A. 2017. Kuldīga laiku cilvēki, ainava. Rīga, “Zvaigzne”.

otras puses tās ir unikālas, jo vienīgajai no Latvijas mazpilsētām vecpilsēta ir iekļauta UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

Latvijas un Eiropas mērogā unikālas ainavas ir Kuldīgas vecpilsēta, Venta un Ventas rumba, Kuldīgas ķieģeļu tilts, Alekšupīte un apbūve tās krastos, pilsētas vēsture.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar dabas liegumu Ventas ieleja, kas vienlaicīgi ir arī Natura 2000 teritoriju. Dabas lieguma ainavu telpā ir sastopami šādi biotopi: Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410), Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži (91E0*), Nogāžu un gravu meži (9180*), Karbonātisku pamatiežu atsegumi (8210). Pilsētas ainavā saglabājušies biotopi, kurus daudzviet Latvijā, piemēram, Rīgā cenšas ieviest. Piemēram, Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Smiltāju zālāji (6120*), Palieņu zālāji (6450). Urbanizētā ainavā tām ir liela ekoloģiskā nozīme un tās sniedz augstus ekosistēmu pakalpojumus.

Venta ir arī nozīmīga lašveidīgo zivju un nēģu migrācijas upe. Ventas rumba ir arī valsts ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis. Balstoties uz augstāk minēto, Ventas ielejas ainavu ekoloģiskā vērtība ir ļoti augsta. Dabas liegumam Ventas ieleja ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns (2010. - 2020.)⁴⁰ un tā darbība ir pagarināta līdz 31.12.2025.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) *Ainavu telpas lielu daļu aizņem Ventas – Abavas biocentrs un tā buferzonā (13.1.);*
- 2) *Venta, kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kuldīgas vecpilsēta ar autentisku, labi saglabājušos vēsturisko centru un skaistām dabas ainavām atspoguļo vairākus vēstures slāņus, — īpaši labi saglabājusies 13. – 18. gadsimtā izveidojusies pilsētas struktūra, harmoniska pilsētvide un gleznainā upes ielejas ainava. Tā ir vislabāk saglabātā un pēdējā atlikusī pilsētvides liecība par Kurzemes un Zemgales hercogistes arhitektūru un pilsētbūvniecību, kas atspoguļojas ainavā, ielu un laukumu plānojumā ar būtiskiem saglabātiem dabas, apbūves un infrastruktūras elementiem un detaļām.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpa ietilpst Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainavā “Lielā Kuldīga” (I).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Kuldīgas vecpilsētas ainava ir harmoniska un vizuāli mainīga ainava. Ainavas vizuāli estētisko vērtību ļoti paaugstina pilsētas centieni saglabāt vēsturiskā plānojuma un apbūves autentiskumu. Vecpilsētas ainava baudāma ielas līmenī.

⁴⁰ Dabas lieguma “Ventas ieleja” dabas aizsardzības plāns (2010. - 2020.). Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/3436/download?attachment>

Vizuāli ļoti augstvērtīgas skatu līnijas paveras uz Ventas ieleju ar Ventas rumbu un veco ķieģeļu tiltu. Nozīmīgākie skatu punkti ainavu telpā ir no Ventas ielejas pamatkrasta, Katrīnas baznīcas torņa, skatu torņa. Vienlaikus atzīmējams, ka viena no Kuldīgas kultūrvēsturiskajām vērtībām ir Kuldīgas jumtu ainava, bet vasarā koku vainagu dēļ, skatu līnijās no skatu torņa pilsētas jumtu ainava nav saskatāma (2.70. att.).

No vizuāli estētiskā viedokļa vēlams pastiprinātu uzmanību pievērst Kuldīgas piepilsētas ainavām, jo te ir daudz degradējošu ainavas elementu (piemēram, bijušais dzelzsbetona konstrukcijas rūpnīcas kultūras nams, automašīnu kapsēta pie apbraucamā ceļa u.c.)

2.70. att. Kuldīgas jumtu ainava skatu līnijās no skatu torņa Ventas labajā krastā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) Kuldīgas vecpilsētas un Ventas ielejas ainava ir iekļauta Latvijas nacionālās nozīmes ainavu sarakstā;*
- 2) Sevišķi izceļamas šādas ainava:*
 - Veckuldīgas pilskalna ainava (3.2.2.1.);*
 - Virkas – Kalnmuīžas ainava (3.2.2.2.);*
 - Kuldīgas vecpilsētas ainava (3.2.2.3.);*
 - Kuldīgas Pārventas ainava (3.2.2.4.).*

Ainavas jutīgums:

- Tā kā vecpilsēta un Ventas ieleja ir iekļauta UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā, kā arī tā ir nacionālās nozīmes ainava, kā arī Ventas ieleja iekļaujas dabas liegumā un Natura 2000 teritorijā “Ventas ieleja” tā ir ļoti jutīga pret izmaiņām ainavu raksturā, tanī skaitā jaunu objektu izbūvē.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Dinamiska urbanizēta ainava, kas pieņem jaunus izaicinājumus, vienlaikus saglabājot harmonisko vecpilsētas ainavu, kuras viena no vērtībām ir tās autentiskums.
- Bioloģiski augstvērtīgas pļavu ainavas pilsētas kultūrtelpā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

Rekomendācijas, kas izriet no ainavu telpas ainavu iekļaušanu nacionālās nozīmes ainavās (Valsts pētījumu programma)⁴¹.

1. Kultūras un dabas mantojuma vērtību saglabāšana

1.1. Īstenot UNESCO paredzētās rīcības, kas iekļauj visaptverošu un detalizētu kultūras mantojuma (īpaši arhitektūras un pilsētībūvniecības) revitalizāciju un ilgtspējīgu attīstību, galveno ainavas akcentu izcelšanu un saskanīgu attīstību, iekļaujot mūsdienīgas pieejas un risinājumus.

1.2. Turpināt pētījumus par Kurzemes – Zemgales hercogistes vēsturi un nozīmi reģiona attīstībā un identitātes stiprināšanā, senajās amatniecības prasmēs un Kurzemes hercogistei raksturīgajā pilsētas sadzīvē.

1.3. Dabas daudzveidības saglabāšana Ventas ielejā, rūpējoties par ūdens un vides kvalitāti, upes neaizaugšanu, zivju resursu vitalitāti.

1.4. Veicināt invazīvo augu sugu izskaušanu.

2. Estētiski augstvērtīga ainava un tās uztvere

2.1. Nozīmīgāko skatu punktu atjaunošana un izkopšana, pilsētas un Ventas ielejas, Ventas rumbas panorāmas atklāšana .

2.2. Uzturēt pašvaldības grantu privāto īpašumu – kultūras mantojuma fasāžu atjaunošanai, turpināt iniciatīvas ar restaurācijas darbnīcas konsultējošo darbību.

2.3. Mazināt automašīnu skaitu vecpilsētas centrā, palielinot drošību un mierīgas ainavas uztveres noskaņas. Nekonzentrēt tūrisma pakalpojumus tikai t.s. “Zelta Jūdē”

⁴¹ Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju individuālie profili. Darba variants, kuru apstiprinās Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (1.12.2024.)

(Starp veco tiltu un Rātslaukumu), bet izstrādāt segmentētus ieteikumus daudzpusīgai ainavas pieredzēšanai dažādu gadalaiku un diennakts noskaņās.

2.4. Pielāgot pilsētas mākslīgo apgaismojumu un Ventas rumbas izgaismošanas tehnoloģijas vizuāli pievilcīgos un ainavas noskaņā iederīgos toņos un ritmos, kāpinot vietas autentiskuma un kopienas vērtību reprezentēšanu.

2.5. Paaugstināt Ventas ūdensmalu pievilcību, pilsētas skatu perspektīvas no mazāk ierastām skatu vietām (Kuldīgas pilskalna, Apvedceļa tilta puses u.tml.).

3. Ainava kā resurss ilgtspējīgai saimnieciskajai darbībai

3.1. UNESCO iekļauto atbalstāmo saimniecisko formu īstenošana, attīstot Kurzemi un Kuldīgu reprezentējošu produktu ražošanu, pakalpojumu attīstību, kas palīdz saglabāt mantojuma vērtības, kalpo kā vietas zīmolprodukti.

3.2. Rosināt AirBnB u.tml. viesmīlības uzņēmējdarbības formu uzņēmēju iesaistīšanos rūpēs par kopīgo labumu – publiskās infrastruktūras attīstīšanu un mantojuma vērtību uzturēšanu, godprātīgi maksājot nodokļus.

3.3. Attīstīt pieprasītus un eksportspējīgus tūrisma pakalpojumus, iespējami mazinot sezonālātes ietekmi, izmantot tūrisma piedāvājumu kā instrumentu apmeklētāju plūsmas mērķtiecīgai izkliedei plašākā teritorijā un Kuldīgas ainavu kā resursu lauku telpas attīstībai.

3.4. Neplānot tādu uzņēmējdarbības formu attīstību nacionālās ainavas zonā vai tās tiešā tuvumā, kas varētu degradēt ainavas kvalitāti, vizuāli augstvērtīgu tās uztveri.

Rekomendācijas, kas izriet no pētījumu ainavas tematiskā plānojuma izstrādāšanas nolūkos:

1. Nepieciešams izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu dabas liegumam "Ventas ieleja", tajā ņemot vērā teritorijas iekļaušanu UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā;
2. Meklēt risinājumus dabisko pilsētas pļavu saglabāšanai pilsētas kultūrainavā.
3. Pastiprinātu uzmanību pievērst degradēto teritoriju un objektu rekultivācijai un sakārtošanai Kuldīgas priekspilsētā.
4. Vēlams uzlabot jumtu ainavu kvalitāti un saskatāmību no Kuldīgas skatu torņa.

2.4.13. Vidusventas ainavu telpa (3.2.3.)

Ainavu telpa: Vidusventas ainavu telpa

Ainavapvidus: Ventas ielejas ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.71. att. Skats uz Vidusventas ainavu telpu pie Raņķiem. Piezīme, priekšplānā aiz ozola plūst Venta, kuru fotogrāfijā aizsedz Ventas virspalu terase un krūmu josla.

Raksturojums:

Venta ainavu telpā plūst caur Ventas – Usmas sprostezera un Baltijas ledus ezera smilšainajiem līdzenumiem. Upes ieleja no Skrundas pakāpeniski paplašinās, sasniedzot pie Kaltiķiem 1,6 km platumu. Šajā virzienā ieleja kļūst arī dziļāka, pie Kaltiķiem sasniedzot 28 – 29 m dziļumu. Upes gultne ir līkumaina un neregulāri meandrējoša. Daudzviet gultni veido dolomīta palikšņi, veidojot krāces un braslus, pa kuriem agrāk vietējie iedzīvotāji šķērsoja upi. Ielejā ir izteiktas palienas un virspalu terases, daļa no kurām tiek izmantotas lauksaimniecībā, bet daļa ir apaugusi ar mežu. Palienas galvenokārt tiek izmantotas kā pļavas un daudzviet tās ir aizaugušas ar krūmiem, bet virspalu terases izmanto gan kā pļavas (2.71. att.), gan aramzemes. Meža ainavā visizplatītākais koks ir bērzs, bet cirsmu dabīgās atjaunošanas rezultātā un aizaugot lauksaimniecībā izmantojamām zemēm arī daudz baltalkšņu un apšu. Ainavu telpā Ventas ielejas pamatkrastā ir relatīvi daudz viensētu, bet lielākās apdzīvotās vietas ir Raņķi un Novadnieki.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Ventā novērojami eitrofikācijas procesi un upes gultnes aizaugšana. To ietekmē paaugstinātas piesārņojums ar barības elementiem un arī regulāru palu trūkums.

Pamatkrastā un virspalu terasēs lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju tiek izmantotas lauksaimniecībā, bet atsevišķās pļavu ainavas upes lejtecē pakāpeniski aizaug ar krūmiem. To sekmē sarežģītā piekļūšana lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Izmantotās lauksaimniecības zemes (tīrumi, pļavas un ganības) pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Atsevišķās vietās ir novērojama virspalu terašu apmežošana.

Tā kā lielākā daļa ainavu telpas atrodas Ventas aizsargjoslā un īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, pašlaik mežizstrāde ainavu telpā nav aktuāla.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ventas ainavas funkcija ir saistīta ar iedzīvotāju rekreāciju un tūrismu, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmanto kā aramzemes un zālājus.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ventas ieleju varam pieskaitīt pie unikālām upju ainavām. Ventas ieleja ainavu telpas lejtecē iekļaujas dabas liegumā "Ventas ieleja".

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar dabas liegumu Ventas ieleja, kas vienlaicīgi ir arī Natura 2000 teritoriju. Ainavu telpa ir bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem (Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160), Nogāžu un gravu meži (9180*), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270), Sausi zālāji kaļķainās augsnē (6210)). Venta ir arī nozīmīga lašveidīgo zivju un nēģu migrācijas upe. Ainavu telpas ekoloģiskā vērtība ir ļoti augsta un tās daļa iekļaujas Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā kā biocentrs. Dabas liegumam Ventas ieleja ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns (2010. - 2020.)⁴² un tā darbība ir pagarināta līdz 31.12.2025.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) Ainavu telpas lielu daļu aizņem Ventas – Abavas biocentrs un tā buferzonā (13.1.);*
- 2) Venta, kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpai ir liela kultūrvēsturiska nozīme apdzīvojuma struktūras attīstībā Ventas krastos. Tomēr vēsturiskā gaitā būtiski ir izmainījusies zemes izmantošanas struktūra un viensētu izvietojums. Ventas pamatkrastā ir vairāki pilskalns – Krūku pilskalns un Raņķu pilskalns, kura tuvumā atrodas kuršu ugunskaņi (Raņķu Kapeniekos ap 1,5 km ziemeļos no pilskalna) un Baznīcas kalns.

⁴² Dabas lieguma "Ventas ieleja" dabas aizsardzības plāns (2010. - 2020.). Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/3436/download?attachment>

Ainavas kultūrvēsture ir saistīta ar Raņķu kroņu muižu. No muižas saglabājusies aleja un vecais pagasta nams. Aleja ved uz "Plostnieku" mājām, kas atrodas Ventas kreisā krastā un savulaik tur bijusi pārceltuve pār Ventu.

Ainavu telpā Ventas labajā krastā atrodas arī viens no ķoniņu brīvciemiem – Dragūnciems. Piederējis Dragūnu (Vidiņu) dzimtai. Saglabājušies Dragūnu kapi ar Vidiņu dzimtas atdusas vietām. Saglabājušies Ventas labā krastā "vecie" pasta jātnieku ceļi. Šie vecie ceļu posmi no Novadniekiem līdz Ciecerei ir ļoti vērtīgi kultūrvēstures izziņai Ventas labā krastā, kuras kultūras vērtībām ir pievērsta mazāka vērība kā pretējā krastā. Dragūnu ciema vietā senākās sētas ir Gudrāji vai Gudrie, Ventmaļi vai Ventgaļi, Mazventmaļi, Bauņi. 20gs. 30.gados Dragūnciema zemes gabalus konsolidēja viensētās. Dragūnciema Novadnieku sētas zemēs padomju laikā izveidots Novadnieku ciems. Nepieciešama padziļināta izpēte, lai precizētu agrākā Dragūnciema robežas, saglabājušās ainavas iezīmes mūsdienās.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas ietilpst Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainavā "Lielā Kuldīga" (I).

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas:

- 1) Dragūnciema kultūrvēsturiskā ainava (1.);*
- 2) Raņķu kultūrvēsturiskā ainava (11.);*
- 3) Viesalgiema kultūrvēsturiskā ainava (20.)*

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Skatu līnijas uz Vidusventas ainavu telpu paveras, pārvietojoties pa autoceļu Kuldīga – Skrunda – Embūte P116 (2.72. att.) . Tomēr, kaut gan Venta atsevišķās vietās pienāk tuvu autoceļam, tā saskatāma tikai no atsevišķiem skatu punktiem, jo to nosedz mežaudzes un atsevišķi koku un krūmu puduri. Piekļuve skatu punktiem, no kuriem iespējams vērot kustīgo Ventas ainavu ir neērta. Arī no Ventspils – Kuldīga – Saldus autoceļa P108, kaut arī Venta atrodas tuvu ceļam, apauguma dēļ tā nav saskatāma. Labākas skatu līnijas uz upi paveras no autoceļa Ciecere - Ikaiši – Vārme V1278 (2.69. att.).

Viss augstvērtīgākie skati uz upes ainavu paveras braucot ar laivu. Upes ieleja šajā posmā ir ļoti gleznaina ar ļoti daudzām straujtecēm, kas piešķir ainavai dinamiskumu.

2.72. att. Skats no Kuldīga – Skrunda – Embūte P116 autoceļa uz Ventas virspalu terasi Vidusventas ainavu telpā (<https://www.google.com/maps>).

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas:

- 1) Ēķupes muižas un Raidstacijas ciema ainava (3.2.3.1.);
- 2) Novadnieku ciema ainava (3.2.3.2.);
- 3) Dragūnciema ainava (3.2.3.3.).
- 4) Viesalgiema ainava (3.2.3.6.).

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpas daļa, kas iekļaujas dabas liegumā “Ventas ieleja” ir ļoti jutīga pret izmaiņām ainavu raksturā, tanī skaitā jaunu objektu izbūvē un zemes izmantošanas maiņā.
- Ainavu telpa ārpus dabas lieguma “Ventas ieleja” ir vidēji jutīga attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu.

Augsts vizuālais jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo vēja parki būtu labi saskatāmi no Kuldīgas.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Bioloģiski augstvērtīgas un vizuāli pievilcīgas ainavas.
- Saglabājot ainavu telpas ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās un vizuāli estētiskās vērtības, apmežotas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas dabas, ekonomisko, loģistikas vai citu faktoru ietekmē nav piemērojamas lauksaimnieciskajai ražošanai.
- Pieejami ceļi Ventas ainavas baudīšanai un vizuāli augstvērtīgiem skatu punktiem.
- Baltalkšņu audžu nomaiņa ar platlapju kokiem Ventas un mazo upīšu aizsargjoslas mežos un aizaugušās lauksaimniecības zemēs.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parku izbūve nebūtu ieteicama.
2. Nepieciešams izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu dabas liegumam "Ventas ieleja", tajā ņemot vērā upes izraisītos hidroģeoloģiskos procesus, vietu bioloģisko daudzveidību un sabiedrības sasniedzamību, paredzēt vietas, kur būtu iespējams veidot skatu atvērumus skatu līnijām uz Ventu.
3. Uzturēt esošo ainavas struktūru, mērogu un apsaimniekošanas veidu.
4. Veicināt baltalkšņu audžu nomaiņu ar platlapju kokiem Ventas un mazo upīšu aizsargjoslas mežos un aizaugušās lauksaimniecības zemēs.
5. Uzlabot ceļu un stāvvietu infrastruktūru, lai nodrošinātu piekļuvi Ventai. Aktuāls jautājums par piekļuvi Ventai ir Novadnieku ciemā, tāpat Raņķos.

2.4.14. Skrundas urbanizētā kultūrainavas telpa (3.2.4.)

Ainavu telpa: Skrundas urbanizētā kultūrainavas telpa

Ainavapvidus: Ventas ielejas ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.73. att. Venta pie Skrundas.

Raksturojums:

Skrundas urbanizētā ainavu telpas centrālā ass ir Rīga – Liepāja autoceļš un dzelzceļš. Apbūve attīstījies abpus minētajām maģistrālēm. Vienlaicīgi nozīmīga vieta ainavu telpiskajā struktūrā ir Ventai (2.73. att.), kuras krastos meklējami pilsētas pirmsākumi. Pilsētas ainavu telpā nodalās dabas, privātmāju apbūves, daudzstāvu dzīvojamās apbūves, industriālās un ražošanas apbūves ainavas. Vizuāli pievilcīga ir Skrundas muižas ainava Ventas kreisajā krastā.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Skrundas pilsētas ainavas ir ļoti dinamiskas un to izmaiņas nosaka valstī un pilsētā notiekošie ekonomiskie un sociālie procesi. Minēto procesu rezultātā būtiskas izmaiņas ir skārušas Skrundas dzelzceļa staciju, kur vairs nenotiek kravu pārkraušana, tāpat arī nefunkcionē Skrundas kūdras fabrika. Vienlaicīgi būtiskas izmaiņas, uzlabojot to kvalitāti, notikušas Skrundas muižā un estrādes parkā. Lielas izmaiņas ainavā vērojamas arī Rīga – Liepāja autoceļā malā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Skrundas urbanizētai kultūrainavu telpai piemīt daudzfunkcionāls raksturs. Būtiskākā nozīme ir apkaimes pagastu centra funkcijai. Pašvaldība lielu uzmanību pievēršusi rekreācijas iespējām.

Tipiskums un unikalitāte:

- Skrundas urbanizētā kultūrainavu telpa ir tipiska mazpilsēta, kas attīstījusies kā satiksmes mezgls.
- Latvijas mērogā unikāla ainava ir Ventas ainava, bet Kuldīgas novada kontekstā labi saglabājusies un rekonstruētā ir Skrundas muižas ainava.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Skrundas urbanizētās kultūrainavas telpa ainavu ekoloģiskā ziņā ir relatīvi nabadzīga. Lielākā vērtība ir Ventai un Ciecerei, kuras atbilst arī ES nozīmes aizsargājama biotopam –Upju straujtes un dabiski upju posmi (3260). Venta ir arī nozīmīga lašveidīgo zivju migrācijas upe.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Venta, kā zivju migrācijas koridors.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Skrunda salīdzinoši ir jauna pilsēta, bet tās senākā apbūves struktūra Ventas kreisā krastā ir pilskalns (pašlaik Skrundas pilskalns parks), kur savulaik atradusies ordeņa pils, iespējams pirms tam, kuršu pils un baznīca ar kapiem. Baznīcas priekšā savulaik bijis plašs tirgus laukums. Uz dienvidiem no pilskalna, Ventas krastā atrodas Skrundas muižas kungu māja ar parku. Pretī muižai Ventas labajā pamatkrastā atrodas Krievu jeb Krīvu pilskalns, kas ir viens no jaunākajiem atklātajiem pilskalniem Latvijā.

Pilsētas senākā daļa veidojusies 20.gs. sākumā gar mazzārnīša trasi, kuru mūsdienās aizstājis Valsts galvenais autoceļš Rīga – Liepāja A9. Vēlāk dzelzceļa trase izbūvēta aiz baznīcas. Jāpiemin, ka Skrundas muižai Ventas pretējā krastā atrodas Vēršmuiža un Mācītājmuiža, kuras savieno aleja. Vēsturiskais ceļš pieguļ Ventas krastiem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskā ainava – Skrundas kultūrvēsturiskā ainava (16.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Vizuāli augstvērtīgi skati Skrundas urbanizētās kultūrainavas telpā paveras no Ventas pamatkrasta uz Ventu. Izteiksmīgas skatu līnijas ir posmā no Skrundas līdz Vēršmuižai, tāpat arī no Skrundas pilskalns parka uz Ventu (2.73. att.). Ventas krasts šajā posmā ir skaistiem līkumiem. Vienlaikus vērojams, ka apbūve pilsētas pusē Ventas kreisajā krastā ir nekopta un pamesta. Skaisti veidota un sakopta skata kompozīcija ir no Ventas

tilta virzienā uz Skrundas pilskalnu un tam pieguļošo parku. Savukārt skatoties uz Skrundas muižu skats atduras Ventas krastā pret patvaļīgi saaugušiem kokaugiem un krūmiem. Šo skata kompozīciju būtu vēlams veidot atvērtāku ar Ventas krastu un Skrundas muižas kungu māju. Ceļā uz Vēršmuižu, starp alejas atvērumiem, saskatāms slaidām priedēm apaudzis pakalns – Krievu vai Krīvu kalns. Ainavā starp apkārtējiem meža izcirtumiem un jaunmežu tas labi dominē. Vienīgi trūkst informācijas par pieejamību un, kā tur nokļūt. Vēlams pieejamības infrastruktūru līdz Krīvu kalnam sākt veidot jau pie Skrundas Ventas tilta malā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīga ainava – Skrundas Ventmalas ainava (3.2.4.1.).

Ainavas jutīgums:

- Ņemot vērā, ka pilsēta atrodas nozīmīgu autoceļu krustpunktā, tās ainava ir ļoti jutīga pret izmaiņām pilsētas raksturā, tanī skaitā jaunu objektu izbūvē.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Dinamiska urbanizēta ainava, kas pieņem jaunus izaicinājumus, vienlaikus saglabājot savu raksturu, kas veidojies gadsimtu garumā.
- Pilsētas viesiem interesanta un pievilcīga ainava.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Skatu atvērumu paplašināšanu uz upi no nozīmīgākajiem skatu punktiem Ventas labajā un kreisajā krastā;
2. Informācijas pieejamības nodrošināšana par pilsētas vēsturi, tanī skaitā Skrundas muižu, Vēršmuižu, Krievu (Krīvu) kalnu.
3. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju saglabāšana Ventas palienē un virsrpalu terasēs, kas nodrošina plašu skatu atvērumus.

2.4.15. Augšventas ainavu telpa (3.2.5.)

Ainavu telpa: Augšventas ainavu telpa

Ainavapvidus: Ventas ielejas ainavu apvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.74. att. Skats uz upes ainavu un piekrastes lauksaimniecībā izmantojamām zemēm virspalu terasē no Ventas kreisā krasta netālu no Sumatas ietekas Ventā.

2.75. att. Skats uz upes ainavu ar pļavām un viensētu no Ventas labā krasta netālu no Lēnām

Raksturojums:

Augšventas ainavu telpas raksturu nosaka Ventas ieleja ar atsevišķām izteiktām virspalu terasēm un plašu palieni. Upes ieleja ir stipri līkumota, kas to padara sevišķi interesantu laivotājiem. Upes krastos ir vairāki vizuāli pievilcīgi smilšakmens un dolomīta atsegumi (Ketleru atsegums, Gobdziņu klintis, Ātrais kalns). Ainavu telpas ziemeļu daļā virspalu terases un palienes tiek izmantotas gan kā pļavas, gan aramzemes (2.74. att., 2.75. att.), bet dienvidu daļā dominē meža ainavas, kur kokaudzi veido priede, egles un bērzs. Mežaudzēs ļoti lielas platības aizņem baltalkšņu nogabali, kuros sugas sastāvs veidojies, aizaugot izcirtumiem bijušo platlapju audžu vietā. Izcirtumu rezultātā meža ainava stipri fragmentēta.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Pamatkrastā, virspalu terasēs un palienēs esošās lauksaimniecībā izmantojamās zemes lielākā daļa tiek izmantotas lauksaimniecībā.

Meža ainava, izņemot Ventas un Šķerveļa ielejas dabas lieguma teritorijā, mežu izstrādes rezultātā stipri fragmentēta. Daudzos izcirtumos, mežaudžu dabiskās atjaunošanas rezultātā novērojama, vēsturiskā audžu sastāva (platlapju audzes, egļu audzes) nomaiņa ar baltalkšņu audzēm.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ventas ainavas funkcija ir saistīta ar iedzīvotāju rekreāciju un tūrismu, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
- Lauksaimniecībā izmantojamām zemēm - pļavām galvenā funkcija ir lauksaimniecības produkcijas ražošana un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana dabiskajā pļavās.
- Mežu ainavu funkcija ir mežsaimniecība un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ventas ieleju varam pieskaitīt pie unikālām upju ainavām. Ainavu telpas ziemeļu daļa iekļaujas dabas liegumā "Šķerveļa un Ventas ieleja".

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar Natura 2000 teritoriju Ventas un Šķerveļa ielejas dabas lieguma teritoriju. Dabas lieguma teritorijā kopumā ir reģistrēti 20 ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi, kas aizņem 468,34 ha jeb 31,99 % no kopējās ĪADT teritorijas, no kurām daļa atrodas Augšventas ainavu telpā. Te ir sastopami šādi ES nozīmes biotopi: Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Sausi zālāji kalņainās augsnēs (6210), Mēreni mitras pļavas (6510), Nogāžu un gravu meži (9180*) (51,67 ha), Veci un dabiski boreālie meži (9010*), Smilšakmens atsegumi un citi (8220).

Arī ārpus īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ainavu telpā sastopami augstāk minētie biotopi. Venta ir arī nozīmīga lašveidīgo zivju migrācijas upe. Kopumā ainavu telpai ir augsta ainavu ekoloģiskā vērtība un ainavu telpas ziemeļu daļa iekļaujama Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā kā biocentrs.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) Ainavu telpas lielu daļu aizņem Šķerveļa , Ventas un Dzeldas upju ielejas biocentrs (13.1.)*
- 2) Venta, kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kopumā Augšventas ainavu telpas zemes izmantošanas struktūra zemes meliorācijas un Otrā pasaules kara rezultātā ir stipri mainījusies. Lielākās vērtības ainavā ir saglabājušās Lēnās, kur kultūrvēsturisko ainavu veido Lēnu muižas apbūve ar muižas centru – ciemu un baznīcas apbūves ansambli– dievnamu, plebānijas ēku, kapsētu un krogu.

Muižas ēku no 1919. gada janvāra beigām līdz 3. martam 1. Latviešu atsevišķais bataljons izmantoja kā atbalsta punktu. Latviešu atsevišķajam bataljonam bija jāatbrīvo Lēnu muižas apkārtnē, lai būtu iespēja forsēt Ventu iepretim Jaunmuižai. Par godu šim notikumam 2007. gada 8. novembrī tika atklāta piemiņas zīme 1. Latviešu atsevišķā bataljonam Lēnās un pārceļšanās vietai pār Ventu.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainava – Lēnu kultūrvēsturiskā ainava (8.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Skatu līnijas Ventas ielejā paveras, laivojot pa upi, un atsevišķās vietās no Ventas ielejas pamatkrasta vai virspalu terasēm. Skatu punktus, no kuriem vērojams upes plūdums, atveras ļoti augstvērtīgi vizuāli izteiksmīgi skati. Vienlaikus nepieciešams atzīmēt, ka šiem skatu punktiem ir sarežģīti piekļūt. Daudzviet skatu atvērumi aizaug ar kokiem un krūmiem. Kopumā potenciāli ainava vizuāli ir ļoti pievilcīga un vērtīga.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīga ainavas:

- 1) Zalkšciema ainava (3.2.3.4.);*
- 2) “Zelģu” vecsaimniecības pļavu ainava (3.2.3.5.);*
- 3) Ventas – Dubisas kuģu ceļa derivācijas kanāla ainava (3.2.3.7.);*
- 4) Jēras muižas (Ieras) ainava (3.2.3.8.);*
- 5) Skatu laukums Ventas krastā pie “Dižšķēpeļiem” un Ventas upes ainava (3.2.3.9.);*
- 6) “Ūbju” vecsaimniecības ainava (3.2.3.10.);*
- 7) Vēršmuižas ainava (3.2.3.11.);*
- 8) Lēnu baznīcas ainava (3.2.3.12.);*
- 9) Lēnu muižas ainava (3.2.3.13.);*

10) *Vecsaimniecības "Varkaļi" ainava (3.2.3.14.);*

11) *"Gobdziņi" un "Paišas" vecsaimniecību ainava (3.2.3.15.).*

Ainavas jutīgums:

- Ņemot vērā, ka ainavu telpa daļēji iekļaujas dabas liegumā "Šķerveļa un Ventas ieleja", tā ir ļoti jutīga pret izmaiņām ainavu raksturā, tanī skaitā jaunu objektu izbūvē.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Sabalansējot dabas aizsardzības, ekotūrisma, lauksaimniecības un mežsaimniecības intereses, augstas ekosistēmu pakalpojumu ainavas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā dabas liegumā "Šķerveļa un Ventas ieleja".

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parku izbūve nebūtu ieteicama.
2. Meklēt risinājumus palieņu, virspalu terašu pļavu saglabāšanai. Šajā teritorijās nebūtu ieteicams atbalstīt lauksaimniecības zemju apmežošanu.
3. Veicināt baltalkšņu audžu nomaiņu ar platlapju kokiem Ventas un mazo upīšu aizsargjoslas mežos un aizaugušās lauksaimniecības zemēs.
4. Izstrādājot maršrutus un izvietojot zīmes, veicināt ekotūrisma attīstību ainavu telpā.
5. Mežu teritoriju, kura ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).
6. Lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kura ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā lauksaimniecības teritoriju - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Ld).
7. Kultūrainavas autentiskuma saglabāšana Lēnas baznīcas un muižas apkārtnē.
8. Kultūrvēsturisko Lēnas ainavu teritorijas plānojumā noteikt kā vietējās nozīmes kultūrvēsturisko teritoriju (TIN4).

2.4.16. Maņģenes viļņaines mežaines ainavu telpa (3.3.1.)

Ainavu telpa: Maņģenes viļņaines mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.76. att. Tipiska meža masīva ainava Maņģenes viļņaines mežaines ainavu telpa. Ainavu veido dažāda vecuma priežu audzes un izcirtumi (<https://www.google.com/maps>).

2.77. Mežu ainavu dažādo upju ielejas. Riežupes ielejas ainava Maņģenes viļņaines mežaines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpa aizņem glaciolimnisko līdzenumu, kurā dominē smilts nogulumi. Centrālajā daļā reljefu dažādo kāpas, smilts un grants pauguri. Vietām zemes virspusē iznāk māla nogulumi. Ainavas segu veido mežaudzes. Dominē dažāda vecuma priežu audzes, bet vietām ir sastopamas bērzu un egļu audzes. Meža ainava ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām mežu apsaimniekošanas rezultātā ir ļoti fragmentēta, jo ļoti lielas platības aizņem izcirtumi un jaunaudzes (2.76. att.). To fragmentē arī izbūvētie meža ceļi. Ainavu telpā atrodas arī lielākie purvi Kuldīgas novadā (Ozolu purvs – daļēji izstrādāts, Kāderu tīrelis, Skudru tīrelis). Meža masīvā salu veidā izplatītas lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar viensētām un uzpludināti dīķi. Viensētas un lauksaimniecības zemes visbiežāk atrodas teritorijās, kur augsnes cilmiezi veido māla vai smilšmāla nogulumi. Ainavu telpu šķērso ļoti izteiksmīgas upju ielejas – Riežupes (2.77. att.), Rudupes un Bebrupes ielejas.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un meža ainavas fragmentācija. Lielā daļā mežaudžu pēdējos gados ir veikta mežizstrāde. Izbūvējot jaunus meža ceļus, meža fragmentācija būtiski palielināsies, jo daudzas mežaudzes ir sasniegušas kritērijus pēc kuriem mežaudzi var nocirst galvenā cirtē.

Ozolu purva kūdras lauka renaturalizācijas process.

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju dabiska apmežošānās vai apmežošanas process.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas intensīvi tiek izmantotas mežsaimniecībā.
- Nozīmīga funkcija ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija, jo ainavu telpā ir divas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (dabas liegums “Maņģenes meži” un dabas parks “Riežupe”).
- Ainavu telpai ir ļoti liela nozīme rekreācijā un tūrismā, jo Kuldīgas iedzīvotāji un iedzīvotāji no citiem novadiem un pilsētām šo teritoriju izmanto ogošanai un sēņošanai, kā arī ainavu telpu šķērso Mežtakas 93.posms Kuldīga-Renda, pie kuras vidus posmā izveidota Mežtakas atpūtas vieta “Ozolu kūdras purvs”.
- Pašlaik ainavu telpas viena no funkcijām ir arī kūdras ieguve.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku dažāda vecuma intensīvi izmantotu priežu mežu ainavu.
- Unikālas, jo tās ir relatīvi netraucētas, ir mežu un upju ainavas dabas liegumā “Maņģenes meži” un dabas parkā “Riežupe”.
- Unikāls kultūrvēsturiskais un ģeoloģiskais ainavas elements ir Riežupes smilšu alas.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpai piemīt augsta ainavu ekoloģiskā vērtība. To nosaka divas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas liegums “Maņģenes meži” un dabas parks

“Riežupe”, kas ir arī Natura 2000 teritorija. Šajā ainavu telpā ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ir izveidoti 7 mikroliegumi putnu aizsardzībai. Lielas platības ainavu telpā ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām aizņem ES nozīmes aizsargājami biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Aktīvi augstie purvi (7110*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Staignāju meži (9080*), Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*) un citi. Ainavu telpas ekoloģisko vērtību paaugstina arī plašais meža masīvs. Kuldīgas novada ainavu ekoloģiskā plānojuma kontekstā ainavu telpa daļēji ietilpst Ventas - Abavas ainavas biocentrā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) Ainavu telpas lielu daļu aizņem Ventas – Abavas biocentrs un tā buferzonā (12.4.-12.7.);*
- 2) Riežupe, kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiski ainavu telpā tikpat kā nav saglabājusies zemes izmantošanas un apdzīvojuma struktūra. Tā nav bagāta kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Līdz ar to kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Dabas lieguma teritorijā ainavu vizuālo uztveri būtiski ietekmē ainavu pieejamība (ceļu tīkls) un ainavas raksturs. Mežu ainavā, pārvietojoties pa ceļiem, visraksturīgākie ir tuvie šaurie skati. Vizuāli pievilcīgi ir meža nogabali, kur reljefu veido kontinentālās kāpas un fluvioglaciālie pauguri, ir pieauguši priežu meži. Sevišķi augsta vizuālā vērtība ir Riežuopes un Rudupes ieleju apkārtnē. Kopumā ainavu telpas vizuāli estētiskā vērtība ir vidēja. To samazina arī degradētā teritorija – Ozolu purva kūdras lauki.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir augsta vizuāli estētiskā jutība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas tiešā saskatāmības zonā no Kuldīgas un autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga P120. Jutību paaugstina arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un lielā ES nozīmes aizsargājamo biotopu lielā koncentrācija.
- Tāpat ainavu telpā ir ļoti augsta jutība attiecībā pret mežizstrādi, jo liela daļa pieaugušu mežaudžu atbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu kritērijiem.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iedzīvotāju rekreācijas iespējas.
- Rekreācijai un dabas tūrismam piemērotu ainavu veidošana (meži sēņošanai un ogošanai un Riežuopes un Rudupes ieleja dabas tūrismam).

- Renaturalizēta ar relatīvi augstu ekonomisko, sociālo un bioloģisko vērtību Ozolu purva ainava.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Augstvērtīga dizaina vēja parku un saules paneļu parku izbūve pieļaujama Ozola purva kūdras laukos (piezīme, nepieciešams ornitologu vērtējums).
2. Izbūvējot vēja parku Ozolu purvā, parka projektēšanā uzmanība jāpievērš skatu līnijām no Kuldīgas un no autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga P120.
3. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
4. Lai veidotu jaunus ekotūrisma maršrutus, ieteicams veikt Riežupes un Rudupes un to ieleju detalizētu ainavas izpēti, kas perspektīvā varētu nodrošināt ielejas ainavai augstu bioloģisko vērtību un izmantošanu ekotūrismā.
5. Veicot meža cirsmu plānošanu, ekoloģiskie koki atstājami grupās.
6. Ainavas daudzveidības un līdz ar to bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanas nolūkos, ieteicams saglabāt ainavu telpā lauksaimniecības zemju plankumus.
7. Jāizstrādā Ozolu purva kūdras lauku renaturalizācijas plāns un jāveic tā ieviešana.
8. Riežupes dabas parks jāapsaimnieko atbilstoši dabas paraka dabas aizsardzības plānam (2020. – 2031.⁴³). Izstrādājot jaunu dabas aizsardzības plānu lielāka uzmanība plāna jāvelta parka teritorijā esošajām ainavām un ekotūrisma attīstībai teritorijā.
9. Dabas liegums “Maņģenes meži” jāapsaimnieko atbilstoši lieguma dabas aizsardzības plānam (2016.-2028.⁴⁴).
10. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).

⁴³ Dabas parka “Riežupe” dabas aizsardzības plāns (2020.-2031.). Skatīt:
<https://www.daba.gov.lv/lv/riezupe>

⁴⁴ Dabas lieguma “Maņģenes meži” dabas aizsardzības plāns (2016. – 2028.). Skatīt:
<https://www.daba.gov.lv/lv/media/2627/download?attachment>

2.4.17. Graudupes viļņaines mežāres ainavu telpa (3.3.2.)

Ainavu telpa: Graudupes viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.78. att. Tipiska lauksaimniecības zemju ainava Graudupes viļņaines mežāres ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpa aizņem plakanu Graudupes apkārtnē lēzeni viļņotu glaciolimnisku līdzenumu, kurā dominē smilts nogulumi. Atsevišķās vietās ir sastopami arī smilšmāla, mālsmilts un kūdras nogulumi. Ainavas raksturu nosaka lauksaimniecībā izmantojamās zemes (2.78. att.), kas ir dominējošā ainavas sega Graudupes viļņaines mežāres ainavu telpā. Lauksaimniecības zemju izmantošanā lielākās platības aizņem aramzeme, bet relatīvi plašās teritorijas aizņem arī zālāji. Meži veido nelielus koku pudurus, bet ainavas vizuālo veidolu būtiski ietekmē vienlaidus meža ainavu telpas joslas. Viensētas izvietojušas pie ceļiem, kas iet perpendikulāri autoceļam Talsi – Stende – Kuldīga P120.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un meža ainavas fragmentācija. Perspektīvā iespējams, ka meža fragmentācija palielināsies, jo daudzas mežaudzes ir sasniegušas kritērijus pēc kuriem mežaudzi var nocirst galvenā cirtē.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes intensīvi tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir pieteiktas

Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Ainavu telpā tikpat kā nav pamestu lauksaimniecības zemju vai arī veikta to apmežošana. Nelielas šādas platības ir Riežupes apkārtnē.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības.
- Mežaudžu funkcija ir mežsaimniecība.
- Nozīmīga funkcija ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas funkcija, jo ainavu telpas lauksaimniecībā izmantojamās zemēs Graudupes apkārtnē, lai barotos, pavasarī un rudenī pulcējas migrējošie putni.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku stipri iekultivētu meliorētu lauksaimniecības zemju ainavu.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpai nepiemīt ļoti augsta ainavu ekoloģiskā vērtība, jo aizsargājamie biotopi ir nelieli un telpiski fragmentēti. Lielākas šo biotopu koncentrēšanās teritorijas ir Riežupes, Ozola purva un Īvandes upes apkārtnē. Ainavu telpā ir sastopami šādi ES nozīmes aizsargājamie biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), Nogāžu un gravu meži (9180*). Stagnāju meži (9080*), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) u.c. Vienlaikus ainavu telpas ekoloģisko vērtību paaugstina migrējošo putnu pulcēšanās un barošanās pavasarī un rudenī lauksaimniecībā izmantojamās zemes Graudupes apkārtnē. To nosaka ainavu telpā blakus esošais Ozolu purvs, kurā migrējošie putni nakšņo.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Riežupe, kā zivju migrācijas koridors.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpā lauksaimniecības zemju meliorācijas un masivizācijas rezultātā ir izzudusi vēsturiskā zemes izmantošanas struktūra. Tā nav bagāta kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Teritorijas ziemeļu tālākajā daļā netālu no Partijas ceļa atrodas vietējās nozīmes kultūras pieminekļi: Zviedru senkapi un Rendas luterāņu baznīca ar žogu un vārtiem, kā arī ainavu telpu šķērso Mežtakas 93. posms Kuldīga-Renda. Kopumā kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā dominē plaši un tāli skati, kurā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas mijas ar koku puduriem un nelieliem masīviem, viensētām, tādējādi veidojot daudzveidīgu vidēju uztveres mērogu. Vizuālo uztveramību atsevišķos skatupunktos ierobežo aizaugušās autoceļu nomaļes. Ainava ir vienkārša un

vienveidīga. Kopumā ainavu vizuālā vērtība nav augsta. Teritorijas plānošanā sevišķa uzmanība jāpievērš skatu līnijām no autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga (P120).

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir vidēja vizuāli estētiskā jutība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas saskatāmības zonā no Kuldīgas (piezīme, no nozīmīgākajiem skatu punktiem- Kuldīgas skatu torņa un Katrīnas baznīcas ainavu telpa neiekļaujas Kuldīgas vēsturiskā jumtu ainavā, jo skatu līnijas ir vērstas prom no Kuldīgas) un autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga P120. Jutību paaugstina migrējošo putnu koncentrācija Graudupes apkārtnē.
- Ainavu telpai ir augsta jutība skatu līnijās no Talsi – Stende – Kuldīga P120 autoceļa attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu un būvju tehnisko kvalitāti.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.
- Ainavu telpas struktūra, kas saglabā migrējošo putnu barošanās vietas Graudupes apkārtnē.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja parku izbūve pēc ornitologa vērtējuma no ainavu dizaina viedokļa iespējama Ozolu purvam pieguļošās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.
2. Projektējot vēja parku nozīmīgākās skatu līnijas ir no Kuldīgas, Rendas un autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga P120.
3. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
4. Ainavu telpā, nodrošinot bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgo ainavu un tās elementu saglabāšanu, pieļaujama saules paneļu parku izbūve.
5. Nepieciešams paaugstināt vizuālo kvalitāti “Cepļu” fermai, kas atrodas skatu līnijās no autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga P120.
6. Saglabājami ozoli ainavu telpas ainavās (viensētu ainavā, meža ainavā, ceļu ainavā, lauksaimniecības zemju ainavā).

2.4.18. Ēdas viļņaines āru mežaines ainavu telpa (3.3.3.)

Ainavu telpa: Ēdas viļņaines āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.79. att. Lauksaimniecības zemju ainava Ēdas viļņaines āru mežaines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka pacelts viļņains glaciolimniskais līdzenums, kuru saposmo Ventas virzienā vērstas upju ielejas un gravas. Ainavu telpā dominējošais zemes segums ir dažāda vecuma priežu, bērzu un egļu mežaudzes. Uz bijušajām lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un cirsmu dabīgās atjaunošanas rezultātā arī ļoti lielas platības aizņem baltalkšņu audzes. Ainavu telpas struktūrā iekļaujas arī Grīdnieku tīrelis – plašs augstā purva masīvs, kura apkārtnē atrodas mitrie meži, daļa no kuriem ir nosusināti. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas plankumu veidā starp meža zemēm (2.79. att.). Tās lielākā daļā platību ir nosusinātas. Nozīmīgs process ainavu telpā ir lauksaimniecības zemju pamešana un to aizaugšana ar krūmiem. Viensētas koncentrējušās lauksaimniecības zemju atvērumsos un gar autoceļu Saldus – Kuldīga- Ventspils (P108).

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un ļoti liela meža ainavas fragmentācija. Perspektīvā iespējams, ka meža fragmentācija palielināsies, jo mežaudzes ir sasniegušas kritērijus pēc kuriem mežaudzi var nocirst galvenajā cirtē. Cirsmu atjaunošanās ar baltalkšņiem.

Meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa meliorēto lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Ainavu telpā ir relatīvi daudz pamestu lauksaimniecības zemju un novērojama to aizaugšana ar krūmiem un kokiem.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības.
- Mežaudžu funkcija ir mežsaimniecība, bet teritorija, kas ir iekļauta dabas liegumā "Grīdnieku tīrelis" pamatfunkcija ir bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.
- **Tipiskums un unikalitāte:**
- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku mozaīkveidu ainavu, kur ainavā dominē meža zemes.
- Novada mērogā unikāls ir Grīdnieku tīrelis – relatīvi netraucēts augstais purvs. Pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rekomendācijas⁴⁵ 2023. gadā ainavu telpā ir izveidota jauna īpaši aizsargājamā dabas teritorija un NATURA 2000 teritorija, iekļaujot tajā Grīdnieku tīreli un apkārtējos meža biotopus.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas lielākā ekoloģiskā vērtība ir saistīta ar Grīdnieku tīreli un apkārtējiem meža biotopiem. Šo vērtību nosaka liela ES nozīmes aizsargājamie biotopi (Aktīvi augstie purvi (7110*), Stagnāju meži (9080*), Purvainie meži (91D0*), Veci vai dabiski boreālie meži 9010*)) koncentrācija. Ārpus īpaši aizsargājamās dabas teritorijas atrodas Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160), Parkveida pļavas un ganības (6530*), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*). Vienlaikus ainavu telpas ekoloģisko vērtību paaugstina migrējošo putnu pulcēšanās un barošanās pavasarī un rudenī lauksaimniecībā izmantojamās zemēs Grīdnieku tīreļa apkārtnē. Kopumā ainavu telpai ir vidēja ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Riežupe, Veldze un Ēda, kā zivju migrācijas koridors.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpā lauksaimniecības zemju meliorācijas un masivizācijas rezultātā, kā arī, aizaugot nemeliorētām lauksaimniecības zemēm, ir izzudusi vēsturiskā zemes

⁴⁵ <https://www.daba.gov.lv/lv/zinatniskie-pamatojumi-par-no-jauna-veidojamajiem-dabas-liegumiem-vai-esoso-paplasinajumiem>

izmantošanas struktūra. Tā nav bagāta kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Kopumā kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Neliela daļa ainavu telpas ietilpst nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskā ainava “Lielā Kuldīga” (I)

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties pa autoceļu Saldus – Kuldīga- Ventspils (P108), mainoties zemes segumam, plašus un vidēji tālus skatus, nomaina šauri un slēgti skati. Ainava ir vienkārša un vienveidīga. Vizuāli interesantāki skati atsedzas, braucot pa veco Saldus ceļu, kas iet paralēli Saldus – Kuldīga - Ventspils (P108) autoceļam. Šo ceļu vizuāli interesantāku padara koku stādījumi ceļa malā (2.80. att.). pacelts viļņains glaciolimniskais līdzenums, kuru saposmo Ventas virzienā vērsta upju ielejas un gravas. Ainavu telpā dominējošais zemes segums ir dažāda vecuma priežu, bērzu un egļu mežaudzes.

2.80. att. Vizuāli pievilcīga ceļu ainava. Fragments no Ventasciema – Misinķalna autoceļa (<https://www.google.com/maps>).

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai ir augsta vizuāli estētiskā jutība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas saskatāmības zonā no Kuldīgas un no autoceļa Saldus – Kuldīga - Ventspils (P108). Jutību paaugstina migrējošo putnu koncentrācija Grīdnieku tīreļa apkārtnē.
- Ainavu telpai ir vidēja jutība skatu līnijās no Saldus – Kuldīga - Ventspils (P108) autoceļa attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu un būvju tehnisko kvalitāti.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.

- Bioloģiski daudzveidīgas un vērtīgas ainavas Grīdnieku tīreļa dabas liegumā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parku izbūve ainavu telpā nebūtu pieļaujama.
2. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, bet to projektēšanā jāievēro labas prakses dizains.
3. Pieļaujama lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana, bet, plānojot apmežošanu, jāpievērš uzmanība skatu līnijām no Saldus – Kuldīga - Ventspils (P108) autoceļa.
4. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
5. Ainavā (mežos, pie viensētām un ceļiem) saglabājami ozoli.
6. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
7. Sevišķa uzmanība pievēršama parkveida ganībām, nosakot tām novada aizsargājamās dabas teritorijas statusu.
8. Veicināt baltalkšņu audžu nomaiņu ar platlapju kokiem mazo upīšu aizsargjoslas mežos un aizaugušās lauksaimniecības zemēs.
9. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā mežs īpaši aizsargājamā dabas teritorija.

2.4.19. Veldzes pazeminājuma mežāres ainavu telpa (3.3.4.)

Ainavu telpa: Veldzes pazeminājuma mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.81. att. Lauksaimniecības zemju ainava Veldzes pazeminājuma mežāres ainavu telpā (<https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka viļņains glaciolimniskais līdzenums, kas novietojies Veldzes pazeminājumā. Ainavu telpā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kuras fragmentē dažāda izmēra meža puduri un masīvi, koku joslas (2.81. att.) un meliorācijas novadgrāvji. Liela nozīmē ainavu raksturā ir Veldzei, kas, plūstot pa reljefa pazeminājumu, met plašus lokus. Vietām upes gultne ir taisnota. Meža masīvos dominējošā kokaude ir dažāda vecuma bērzu un priežu audzes. Cirsma dabīgās atjaunošanas rezultātā arī ļoti lielas platības aizņem baltalkšņu un apšu audzes. Viensētas koncentrējušās lauksaimniecības zemju atvērums gar autoceļiem. Ainavu dažādo uzpludinātie dīķi.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un ļoti liela meža ainavas fragmentācija. Viena daļa mežu masīvu ir pilnībā izcirsti un to ainavu pašlaik veido izcirtumi un jaunaudzes, starp kurām lielās platībās apmežošanās notiek dabiski ar apsēm un baltalkšņiem.

Meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa meliorēto lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Ainavu

telpā teritorijās, kur nav veikta meliorācija, relatīvi daudz ir pamestu lauksaimniecības zemju un novērojama to aizaugšana ar krūmiem un kokiem.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības.
- Mežaudžu funkcija ir mežsaimniecība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpa atspoguļo Latvijai tipisku meliorētu mozaīkveidu ainavu, kur ainavā mijas lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža zemes.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas lielākā ekoloģiskā vērtība ir saistīta ar bioloģiski vērtīgiem zālājiem, kas atbilst ES nozīmes aizsargājamo biotopu (Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Palieņu zālāji (6450), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410))⁴⁶. Meža masīvos ir satopami šādi aizsargājamie biotopi: Staignāju meži (9080*), * Veci vai dabiski boreāli meži (9010). Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanā liela nozīme ir arī Veldzei, kuras augštece ir regulēta un iztaisnota, tā mazinot to ekoloģisko vērtību.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Veldze un Ēda, kā zivju migrācijas koridors.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpā lauksaimniecības zemju meliorācijas un masivizācijas rezultātā, kā arī, aizaugot nemeliorētām lauksaimniecības zemēm, ir izzudusi vēsturiskā zemes izmantošanas struktūra. Tā nav bagāta kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Kopumā kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties ainavā, mainoties zemes segumam, plašus un vidēji tālus skatus nomaina šauri un slēgti skati. Ainava ir vienkārša un vienveidīga. Kopumā ainavu telpai vizuālā vērtība nav augsta.

Ainavas jutīgums:

Ainavu telpai ir augsta vizuāli estētiskā jutība attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo tā atrodas saskatāmības zonā no Kuldīgas un no autoceļa Tukums – Kuldīga (P121). Ainavu telpai ir vidēja jutība attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu. To nosaka zemju meliorācija.

⁴⁶ Piezīme: Dabas skaitīšanas projektā šādi biotopi ir izdalīti, bet LAD datos vairums gadījumos tie neparādās, kā bioloģiski vērtīgi zālāji, kas var norādīt, ka tie ir tikuši uzarti vai arī zemnieks tos nav pieteicis.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas lauksaimniecības un meža ainavas, vienlaikus palielinot bioloģiski vērtīgo zālāju aizņemtās platības ainavā.

Rekomendācijas ainavu telpas izmantošanā:

1. Vēja elektrostaciju parku izbūve ainavu telpā nebūtu pieļaujama.
2. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, bet to projektēšanā jāievēro labas prakses dizains.
3. Pieļaujama lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana, bet, plānojot apmežošanu, jāpievērš uzmanība meliorācijas sistēmām.
4. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
5. Ainavā (mežos, pie viensētām un ceļiem) saglabājami ozoli.
6. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
7. Veicināt baltalkšņu audžu nomaiņu ar platlapju kokiem mazo upīšu aizsargjoslas mežos un aizaugušās lauksaimniecības zemēs.

2.4.20. Niedres viļņaines mežaines ainavu telpa (3.3.5.)

Ainavu telpa: Niedres viļņaines mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.82. att. Meža ainava Niedres viļņaines mežaines ainavu telpā.

2.83. att. Rapšu lauks meža masīva atvērumā pie Airītes dzelzceļa stacijas.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka no smilts nogulumiem veidots viļņains glaciolimniskais līdzenums, kur ainavas segu veido lieli priežu un egļu mežu masīvi. Mitrākās vietās sastopamas bērzu audzes. Meža ainavai raksturīga liela fragmentācija, kas saistīta ar daudziem izcirtumiem un jaunaudzēm (2.82. att.). To fragmentē arī jaunie izbūvētie meža ceļi. Lielas platības no meža nogabaliem ir meliorētas. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes meža masīvā izvietojušās nelielu lauku veidā gar upēm (Ponakste, Porupe) vai gar vēsturiskajiem ceļiem, t.sk. gar dzelzceļu (2.83. att.). Uz Robalta upes ir izveidota zivju dīķu kaskāde (Niedru dīķi).

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un ļoti liela meža ainavas fragmentācija. Viena daļa mežu masīvu ir pilnībā izcirsti un to ainavu pašlaik veido izcirtumi un jaunaudzes, starp kurām lielās platībās apmežošanās notiek dabiski ar apsēm un baltalkšņiem.

Meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa meliorēto lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Ainavu telpā relatīvi daudz ir pamestu lauksaimniecības zemju un novērojama to aizaugšana ar krūmiem un kokiem.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības.
- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas parku.
- Niedru dīķu funkcija ir zivsaimniecība.
- Meža ainava ir bagāta ar mikroliegumiem un ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem un līdz ar to ainavas telpas funkcija ir bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku mitro mežu intensīvi izmantotu ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma nav ainavas, kurām būtu pievēršama speciāla uzmanība. Izmantojot Lauku atbalsta dienesta maksājumus un teritorijas plānojumu, saglabājami ir bioloģiski vērtīgie zālāji.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā ir izveidoti daudzi mikroliegumi putnu sugu aizsardzībai. Tā ir bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem (Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Stagnāju meži (9080*), Purvainie meži (91D0*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Pārejas purvi un slīkšņas (7140). Atsevišķi mazo upju posmi atbilst Upju straujteces un dabiski upju posmi biotopam (3260). Lauksaimniecībā izmantojamās zemēs atsevišķi zālāji atbilst Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) ES nozīmes aizsargājamam

biotopam. Ainavu telpas augsto ekoloģisko vērtību nosaka lielais meža masīvs, relatīvi augstā ES nozīmes aizsargājamo biotopu koncentrācija un mežu biotopu daudzveidība Ponakstes upes sateces baseinā. Ainavu tematiskajā plānojumā šī teritorija atbilst biocentra kritērijiem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpas lielu daļu aizņem:

- 1) Ponakstes ainavas biocentrs un tā buferzonā (7.1.-7.9.);*
- 2) Mazupes ainavas biocentrs un tā buferzonā (5.1.-5.2.);*
- 3) Cieceres upe kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpā lauksaimniecības zemju meliorācijas un masivizācijas rezultātā, kā arī aizaugot nemeliorētām lauksaimniecības zemēm ir izzudusi vēsturiskā zemes izmantošanas struktūra. Tā nav bagāta kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Kopumā kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties ainavā, mainoties zemes segumam, plašus un vidēji tālus skatus nomaina šauri un slēgti skati. Ainava ir vienkārša un vienveidīga. Kopumā ainavu telpai vizuālā vērtība nav augsta.

Ainavas jutīgums:

- Ainavu telpai, sevišķi Ponakstes sateces baseinā, ir vidējs jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka lielā aizsargājamo biotopu koncentrācija, kā arī Niedru dīķi, kas ir nozīmīga barošanās vieta plēsējputniem. Arī saistībā ar mežizstrādes darbiem šī teritorija ir vidēji jutīga.
- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai nav augsts jutīgums.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Bioloģiski daudzveidīgas esošās un potenciālās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā ir ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas:

1. Plānojot mežizstrādi un mežu atjaunošanu, sevišķa uzmanība pievēršama Ponakstes upes sateces baseinam.
2. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Kuldīgas un Skrundas, kā arī no autoceļa Rīga – Liepāja.

3. Projektējot jaunus vēja parkus, mazinot vēja parku kumulatīvo ietekmi, to dizains jāsaskaņo ar iepriekš attīstīto vēja parku telpisko dizainu.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
5. Izvērtēt iespēju novada biocentros esošos ES nozīmes meža biotopus transformēt mikroliegumos vai arī teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes dabas teritoriju statusu (TIN4).
6. Cīsmās ekoloģiskos kokus atstāt grupās.

2.4.21. Jaunmuižas viļņaines mežāres ainavu telpa (3.3.6.)

Ainavu telpa: Jaunmuižas viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.84. att. Lauksaimniecības zemju ainava Jaunmuižas viļņaines mežāres ainavu telpā.

2.85. att. Jaunmuižas viļņaines mežāres ainavu telpā nozīmīgi ainavu elementi ir 330 kV elektropārvades līnijas balsti.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturu nosaka glaciolimnisko un morēnas nogulumu veidots viļņains līdzenums, kas pakāpeniski paaugstinās Jaunmuižas virzienā. Ainavu segā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes (2.84. att.). Lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm nosusinātas. Homogēno lauksaimniecības zemju ainavu fragmentē dažāda izmēra meža puduri, baltalkšņiem apaugusi Bērzenes, Sumatas un Klūgas upju ielejas, viensētas un 330 kV elektropārvades līnija (2.85. att.). Meža nogabalos valdošās koku sugas ir bērzs, priede un egle, bet aizaugot izcirtumiem, lielākas platības aizņem apsēs un baltalkšņi. Ainavu telpā ir vairāki uzpludināti dīķi. Jaunmuiža ir tipisks padomju laika kolhoza centrs ar tam raksturīgo apbūvi.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Lielākā daļa meliorēto lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Augu seku vairums gadījumu veido mieži, kvieši un kultivētie zālāji. Ainavu telpā tikpat kā nav novērojama lauksaimniecības zemju pamešana vai atstāšana atmatā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzeme, pļavas un ganības.
- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Ainavu telpā ir vairākas derīgo izrakteņu smilts un grants atradnes.
- 330 kV elektrolīnija paver iespēju atjaunīgo energoresursu izmantošanai un enerģijas avotu pieslēgšanai augstsprieguma tīklam.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu lauksaimniecības zemju ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu pievēršama speciāla uzmanība.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Lauksaimniecības zemju meliorācija un intensīvā izmantošana nosaka to, ka ainavu telpā nav liela ainavu ekoloģiskā vērtība. Atsevišķi ES nozīmes biotopi konstatējami meža puduros vai nelielos masīvos. Lielākas platības aizņem Veci vai dabiski boreāli meži (9010*) un Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Pie Bērzenes upes ir ļoti interesants un Latvijā reti sastopams biotops: Meža ganības (9070). Bioloģiskās daudzveidības ziņā ļoti vērtīgas ir mazās upes (Bērzene, Sumata un Klūga) upju ielejas, kuru vairāki posmi atbilst ES nozīmes biotopam - Upju straujteses un dabiski upju posmi (3260).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpā lauksaimniecības zemju meliorācijas un masivizācijas rezultātā ir izzudusi vēsturiskā zemes izmantošanas un apdzīvojuma struktūra. Tā nav bagāta kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem un vēsturiskajām būvēm. Kopumā kultūrvēsturiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Pārvietojoties ainavā, dominē vidēji tāli un plaši skati. Ainava no vizuālā viedokļa ir vienkārša, neuzkrītoša un parasta.

Ainavas jutīgums:

Ainavu telpai ir relatīvi blīvs viensētu tīkls, Tāpēc tā ir vidēji jutīga attiecībā pret vēja parku izbūvi. Attiecībā pret zemes izmantošanas maiņu un saules paneļu parku attīstību ainavu telpai ir zems jutīgums.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Produktīvas un vizuāli pievilcīgas lauksaimniecības zemju ainavas.
- Augstvērtīga dizaina saules paneļu parki, kuru projektēšanā ir ņemti vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas:

1. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, bet to projektēšanā jāievēro labas prakses dizains.
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
3. Pieļaujama lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana, bet, plānojot apmežošānu, jāpievērš uzmanība meliorācijas sistēmām.
4. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
5. Ainavā (mežos, pie viensētām un ceļiem) saglabājami ozoli.
6. Nepieciešams izvērtēt ainavu telpā esošo derīgo izrakteņu ieguves karjeru statusu un nepieņemības gadījumā veikt to rekultivāciju un apmežošānu.

2.4.22. Pampāļu pacēluma mežaines ainavu telpa (3.3.7.)

Ainavu telpa: Pampāļu pacēluma mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.86. att. Pampāļu pacēluma mežaines ainavu telpas meža ainava autoceļa Skrunda – Ezere (P 107) apkārtnē. Ainavā daudz izcirtumu un jaunaudžu, kuros valdošā koku suga ir apse, kas liecina par izcirtumu dabisku atjaunošanos (<https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavu telpa aizņem Pampāļu paugurvalņa ziemeļrietumu daļu. Reljefa pacēluma centrālajā daļā raksturīgs viļņots reljefs, bet marginālā daļā sīkpauguraine. Dominējošā ainavu sega ir mežs, kurā kokaudzi veido egle un bērzs. Cirsmu dabīgās atjaunošanas rezultātā arī daudzos nogabalos valdošā koku suga ir apse (2.86. att.). Meža ainavai raksturīga liela fragmentācija, kas saistīta ar daudziem izcirtumiem un jaunaudzēm. To fragmentē arī jaunie izbūvētie meža ceļi. Lielas platības no meža nogabaliem ir meliorētas. Ainavu telpā atrodas arī relatīvi liels augstais purvs – Lauku purvs, kuru izmanto kūdras ieguvē.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežu izciršana un ļoti liela meža ainavas fragmentācija. Viena daļa mežu masīvu ir pilnībā izcirsti un to ainavu pašlaik veido izcirtumi un jaunaudzes, starp kurām lielās platībās apmežošanās notiek dabiski ar apsēm un bērziem. Kūdras ieguve Lauku purvā.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas parkus.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku mitro mežu intensīvi izmantotu ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma nav ainavas, kurām būtu pievēršama speciāla uzmanība.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Lielākās platības aizņem Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Staignāju meži (9080*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Kopumā minēto biotopu lielā telpiskā izkliede un meža masīva fragmentācija nosaka, ka ainavu telpai nav augsta ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpā ir aizaugušas bijušās pļavas un ganības, kā arī izzudušas viensētas, tanī skaitā mežsarga māja. Ainavu telpā nav arī aizsargājami kultūrvēsturiskie objekti, kas nosaka to, ka kopumā ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavā, pārvietojoties pa meža ceļiem, dominē šauri un noslēgti skati. Līdzīgas skatu līnijas atveras arī no autoceļa Skrunda – Ezere (P 107) (2.84. att.). Meža ainavas vizuālo kvalitāti samazina arī lielā izcirtumu koncentrācija un tas, ka daudzas jaunaudzes nav koptas. Kopumā ainavu telpai nav augsta vizuālā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai nav augsts jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi un mežizstrādi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā ir ņemti vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas:

1. Mežu apsaimniekošanā lielāka uzmanība pievēršama autoceļa Skrunda – Ezere (P 107) ainavai. Ceļmalas daudzviet ir aizaugušās ar krūmiem un kokiem.
2. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Jaunmuižas, kā arī autoceļa Skrunda – Ezere (P107).
3. Jāizstrādā Lauku purva kūdras lauka rekultivācijas plāns. Viens no risinājumiem kūdras lauka attīstības plānošanā ir saules paneļu parka izbūve, pieļaujama arī vēja parka attīstība.
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.

2.4.23. Kabiles viļņaines mežaines ainavu telpa (3.3.8.)

Ainavu telpa: Kabiles viļņaines mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.87. att. Skats uz Kabiles viļņaines mežaines ainavu telpas autoceļa Tukums – Kabile - Kuldīga (P121) ainavu, kur mijas izcirtumi, jaunaudzes un pieaugušas priežu audzes.

Raksturojums:

Ainavu telpa aizņem plašu mežainu teritoriju starp Kabili, Rendu un Kuldīgu. Ainavas telpas raksturu nosaka plakans, vietām nedaudz viļņots smilšains līdzenums. Ainavu telpas centrālajā daļā ir sastopamas arī kāpas. Ainavas segu veido liels meža masīvs, kurā atsevišķus plankumus veido lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar viensētām. Mežaudzēs dominējošā koku suga ir priežu un egļu. Relatīvi daudz arī bērzu audžu. Baltalkšņi un melnalkšņi sastopami upju malās un bijušās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs. Lielākā daļa meža zemju ir pārmitras. Tāpēc lielas mežaudžu platības ir meliorētas. Ainavu telpu fragmentē daudzie izcirtumi (2.87. att.), meža ceļi un meliorācijas grāvji, piešķirot dabiskais meža ainavai ģeometriskus zīmējumus. Mežu ainavu bagātina vairāki palieli augstie purvi (Graudupes tīrelis, Ēģenieku purvs u.c.), upju ielejas (Īvandes, Riežupes) un uz Riežupes uzpludinātais Rimzātu dīķis. Ēģenieku purvā pašlaik notiek kūdras ieguve.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežaudžu izciršana un ļoti liela meža ainavas fragmentācija.

Viena daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju tiek izmantotas kā ilggadīgie zālāji, tomēr vairums gadījumos ir novērojama lauksaimniecības zemju pamešana un apmežošanās process.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Kuldīgas un tuvākas apkārtnes iedzīvotāji mežu ainavu izmanto rekreācijā, tas ir ogojot un sēņojot.
- Ainavu telpas smilts – grants atradnes un Ēģenieku purvu izmanto derīgo izrakteņu ieguvē.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas parku.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku mitro mežu intensīvi izmantotu ainavu.
- Novada mērogā unikālas un vizuāli pievilcīgas ir mazo upju Riežupes un Īvandes upes ielejas.
- Minētajām ainavām vajadzētu pievērst uzmanību, saglabājot upes dabisko gultni, novērst bebru aizsprostu veidošanos.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir bagāta ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem un mikroliegumiem, kas ir izveidoti putnu aizsardzībai. Visbiežāk ir sastopami šādi biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Purvainie meži (91D0*) un Staignāju meži (9080). Šie biotopi ir nelieli un ļoti fragmentēti. Relatīvi lielāka izmēra ir Aktīvi augstie purvi (7110*), Kopumā minēto biotopu lielā telpiskā izkliede un meža masīva fragmentācija nosaka to, ka ainavu telpai kopumā nav augsta ekoloģiskā vērtība. Ainavu telpā Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā izdalīts Rimzātu biocentrs. Līdz ar to varam uzskatīt, ka ainavu telpai ir vidēja ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) *Ainavu telpas lielu daļu aizņem Rimzātu ainavas biocentrs un tā buferzonā (8.1.-8.3.).*
- 2) *Veldze - kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpā ir aizaugušas bijušās pļavas un ganības, kā arī izzudušas viensētas. Ainavu telpa ir nabadzīga kultūrvēsturiskajiem objektiem. Netālu no Talsi – Stende – Kuldīga (P120) autoceļa pie Mordaiķa ezera atrodas Mordaiķu pilskalns. Minēto faktoru kopums nosaka to, ka kopumā ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavā, pārvietojoties pa meža ceļiem, dominē šauri un noslēgti skati. Līdzīgas skatu līnijas atveras arī no autoceļa Tukums – Kabile - Kuldīga (P121), kur vietām izcirtumu gadījumos pie ceļa ainavā skatu atvērumi atveras un paplašinās (2.86. att.). Meža

ainavas vizuālo kvalitāti samazina lielā izcirtumu koncentrācija. Ainavu telpā viena no vizuāli pievilcīgākām ainavām ir pie Meždzirnavu viesu mājas, kur uz Riežupes uzpludinājuma rezultātā izveidots dīķis. Kopumā ainavu telpai nav augsta vizuālā vērtība.

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir augsts jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo to nosaka daļas ainavu telpas atrašanās saskatāmības zonā no Kuldīgas, kā arī daļa ainavu telpā izvietotie vēja parka ģeneratori būs saskatāmi no Kabiles, Rendas un Sabiles. Relatīvi augsto jutīgumu nosaka arī atrašanās starp tūristiem nozīmīgiem autoceļiem (Tukums – Kabile - Kuldīga (P121) un Talsi – Stende – Kuldīga (P120)).
- Ainavu telpā lielais mikroliegumu un ES nozīmes aizsargājamo biotopu daudzums nosaka, ka meža ainava ir vidēji jutīga attiecībā pret mežizstrādi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā ir ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.
- Rekreācijai un dabas tūrismam piemērotu ainavu veidošana (meži sēņošanai un ogošanai un Riežupes un Īvandes ieleja dabas tūrismam).
- Renaturalizēta ar relatīvi augstu ekonomisko, sociālo un bioloģisko vērtību Ērgenieku purva ainava.

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vizuāli pievilcīga dizaina vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Kuldīgas, Kabiles, Rendas un Sabiles, kā arī no autoceļiem Tukums – Kabile - Kuldīga (P121) un Talsi – Stende – Kuldīga (P120).
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
3. Jāizstrādā Ērgenieku purva kūdras lauka rekultivācijas plāns. Viens no risinājumiem kūdras lauka attīstības plānošanā ir saules paneļu parka izbūve, pieļaujama arī vēja parka attīstība.
4. Autoceļa Tukums – Kabile - Kuldīga (P121), ierīkojot izcirtumus ekoloģiskie koki atstājami grupās.
5. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.

2.4.24. Usmas ezeraines ainavu telpa (3.4.1.)

Ainavu telpa: Usmas ezeraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Usmas ezeraines ar Stendes mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.88. att. Skats no Usmas ezera uz Usmas Mežu kempingu.

2.89. att. Usmas ezera piekrastes ainava, kuras raksturu veido meži, kuros iekļaujas nelieli pļavu un ganību plankumi.

Raksturojums:

Ainavu telpas raksturs ir cieši saistīts ar Usmas ezeru. Ezeram pieguļošo teritoriju veido glaciolimniskās izcelsmes smilts līdzenums. Piekrastē dominējošais zemes segums ir mežs, kurā kā salas iekļaujas pļavas un ganības (2.89. att.). Liela daļa no bijušajām piekrastes lauksaimniecības zemēm ir dabiski apmežojušās. Tāpēc piekrastē valdošās koku sugas ir bērzs, melnalksnis un priedes. Dabiskās apmežošānās rezultātā kokaudzes veido interesantu rakstu, jo starp audzēm novērojami nelieli atvērumi, kurus aizņem zālāji. Viensētas ir saistītas ar lielākajiem lauksaimniecības zemju plankumiem. Lielas izmaiņas ainavā notika pēc 1990. gadu, kad ainavā ienāca kempingi (2.88. att.) un vasaras mājas, būtiski izmainot ainavas funkciju un arī rakstu.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju aizaugšana un apbūvēšana. Tikai neliela daļa zālāju ir pieteikti Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Aizaugšanas process notiek dabiski, sausākām vietām aizaugot ar priedēm un mitrākām vietām ar melnalksni un bērzu.

Usmas ezera aizsargjoslā mežizstrāde nenotiek, tomēr attālinoties 50 m no ezera vidējā ūdens līmeņa ainavā parādās izcirtumi.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ainavu telpas noteicošā funkcija pašlaik ir rekreācija un tūrisms un tās loma nākotnē tikai pieaugs. Tas ietekmēs arī ainavu, jo palielināsies ar rekreāciju un tūrismu saistīto būvju aizņemtā platība un visticamāk, samazināsies ganību un pļavu platība.
- Nozīmīga lomu ainavu telpā aizņem zivsaimniecība, kas neatstāj tiešu ietekmi uz ainavas vizuālo izskatu.
- Lauksaimniecības funkcija ir pakārtota rekreācijas un tūrisma funkcijai, jo tā nodrošina ainavu daudzveidību.
- Svarīga nozīme ainavu telpā ir bioloģiskās daudzveidības uzturēšanas funkcijai.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai līdzenuma piekrastes ainavu, kas laika gaitā maina savu funkciju.
- Ainavu telpas unikalitāte ir saistīta ar lielāko Kurzemes ezeru un lielo ainavu un bioloģisko daudzveidību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpas ainavu ekoloģiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar Usmas ezeru, kas ir ES nozīmes biotops - Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150). Tā krastos Kuldīgas novadā ir vairāki ES nozīmes aizsargājamie biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Staignāju meži (9080). Šie biotopi ir nelieli un ļoti fragmentēti. Lauksaimniecībā izmantojamās zemēs nelielus plankumus veido Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*) un Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji) (6230*) biotopi. Kopumā, ņemot vērā Usmas ezeru lielo ainavu ekoloģisko vērtību bioloģiskās

daudzveidības nodrošināšanā Latvijā, arī piekrastes ainavām šajā aspektā ir augsta vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Usmas ezera piekrastes ainava vēsturiskā gaitā ir būtiski mainījusies. Piekrastes pļavas un ganības ir nomainījuši meži un krūmāji, ainavā ienākuši kempingi un vasaras mājas. Ainavu telpā saglabājušās atsevišķas vecsaimniecības. Kultūrvēsturiska vērtība ir Usmas Sv. Pētera luterāņu baznīcai, kas ir kultūrvēsturiskais piemineklis. Tā būvēta 1936. gadā pēc arhitekta un etnogrāfa P. Kundziņa un P. Ārenda projekta. Iepriekšējais dievnams, kas tika būvēts no guļbaļķiem 1704. gadā, 1935. gadā tika pārcelts uz Latvijas Etnogrāfisko Brīvdabas muzeju Rīgā. Kultūrvēsturiska vērtība ir ne tikai konkrētam objektam, bet arī stāstam par baznīcas likteni. Līdzās baznīcai atrodas Usmas kapi. Ezera piekrastē atrodas arī kultūrvēsturiskais piemineklis Goskalns – pilskalns apmetne. Ainavu telpas kultūrvēsturisko vērtību veido atsevišķi elementi, bet būtiskas zemes izmantošanas un funkciju maiņas rezultātā kopējā ainavu telpas kultūrvēsturiskā vērtība nav augsta.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainava – Usmas kultūrvēsturiskā ainava (18.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavas raksts ir ļoti daudzveidīgs, kur mijas mežaudzes ar atšķirīgu kokaudzes sastāvu, dažāda izmēra laucēm, ezermalu un nelielām upītēm, kas piešķir ainavu telpai lielu vizuālo daudzveidību. Vienlaikus ainava ir ļoti noslēgta, to iespējams baudīt tikai no ceļiem un ezermalas. Ainavas vizuāli estētisko vērtību samazina piekļuves iespējas ezermalai, jo lielākā daļa gar ezeru ir privātās zemes, kuru īpašnieki liedz piekļuvi ezeram. Tas arī nosaka, ka potenciāli ainavu estētiskā vērtība ir augsta, bet pašlaik tā vērtējama, kā zema.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada mēroga vizuāli augstvērtīga ainava - Usmas baznīcas un Usmas ezera ainava (3.4.1.1.).

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir augsts jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi, jo to nosaka daudzo rekreācijas mītnu klātbūtne un ezera piekrastes apmeklētība.
- Kaut gan zemes izmantošanas maiņa būtiski ietekmē ainavas rakstu un samazina tā estētisko, kultūrvēsturisko un ekoloģisko vērtību, tomēr tās pašreizējais statuss (vērtība nav normatīvi fiksēta) nosaka, ka ainavas jutīgums attiecībā pret šīm izmaiņām ir zems.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Ainavas mozaīkveidā raksturs, kas nodrošina ainavu daudzveidību.
- Sabiedrībai pieejama un vizuāli baudāma Usmas ezera ainava.
- Kultūrvēsturiski vērtīga autentiska Usmas baznīcas ainava.

Rekomendācijas:

1. Sabiedrībai radīt iespējas piekļuvei Usmas ezera krastmalai.
2. Lai saglabātu mozaīkveida ainavu, nav atbalstāma pļavu un ganību apmežošana.
3. Usmas baznīcas ainavai, iekļaujot arī Usmas kapus, teritorijas plānojumā nosakāma novada nozīmes kultūrvēsturiskas ainavas (TIN 4k) statuss.
4. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
5. Teritorija plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.

2.4.25. Abavas ielejas ainavu telpa (3.4.2.)

Ainavu telpa: Abavas ielejas ainavu telpa

Ainavapvidus: Usmas ezeraines ar Stendes mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.90. att. Abavas ielejas ainava pie Rendas. Ainavā, piesaistot arboristus, vēlams atsegt skatu uz Rendas luterāņu baznīcas torni.

2.91. att. Īvandes upītes ainava pie Rendas pavasarī.

Raksturojums:

Abavas ielejas ainavas veidojušās kā kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma kopums no otrā gadsimta pirms mūsu ēras līdz mūsu ēras 20. gadsimtam. Ainavas rakstu veido Abava un tās vizuāli izteiksmīgā ieleja. Līdz Rendai upe plūst pa izteiktu līdz 25 metru dziļu senieleju (2.90. att.), kuru veido palienes un vairākas virspalu terases. Upes senieleja ir meandrējoša. Līdz Rendai Abavas senielejā, dominējot meža ainavai, meži mijas ar pļavām un ganībām. Šajā posmā upes ielejas nogāzēs un virspalu terasēs dominē baltalkšņu audzes, kas liecina par laika gaitā lauksaimniecības zemju dabisku aizaugšanu. Vēsturiski vecākās mežaudzēs valdošo koku sugu pārstāv priedes, egles, kā arī platlapju koki ozols un osis. Rendas apkārtnē senielejā zemes segumu veido kultūrainava ar iekoptiem tīrumiem un kultivētām ganībām. Lejpus Rendas upes ieleja sašaurinās un kļūst seklāka. Tās krastos dominē meži, kur kokaudzi upes ielejā veido baltalksnis, bet pamatkrastā valdošā koku suga ir priede un egle. Ainavā arī daudz ozolu. Vēsturiskās lauksaimniecības zemes upes krastos ir apmežojušās un retās viensētas likvidētas. Par bijušajām sētām un lauksaimniecības zemēm liecina parkveida pļavas un atsevišķi dižkoki.

Ainavu telpu daudzveido arī mazās upītes (2.91. att.) un gravas senielejas krastos. Rendas apkārtnē ļoti plašu teritorijas Abavas senielejas pamatkrastā aizņem nerekvietēti grants karjeri.

Abavas senielejas posms līdz Rendai ir iekļauts Latvijas kultūras kanonā⁴⁷, kā arī tas ir definēts kā nacionālas nozīmes ainava⁴⁸.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju aizaugšana ar kokiem un krūmiem. Tikai neliela daļa zālāju ir pieteikti Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Pļavu un ganību aizaugšanas process nākotnē turpināsies.

Ainavu telpas posms no Rendas līdz Abavas grīvai ir mežains un relatīvi maz pārveidots. Neskatoties uz atrašanos dabas parka teritorijā, te ir novērojama mežizstrāde un tāpēc pieaugušu mežu ainavu fragmentē izcirtumi un jaunaudzis.

Rendas apkārtnē Abavas senielejas pamatkrastā notiek grants ieguve, vienlaikus netiek veikta bijušo karjeru rekultivācija.

Ainavu telpas funkcijas:

- Ainavu telpas noteicošā funkcija pašlaik ir rekreācija un tūrisms, un tās loma nākotnē tikai pieaugs.
- Lauksaimniecības funkcija ir pakārtota rekreācijas un tūrisma funkcijai, jo tā nodrošina ainavu daudzveidību un ainavas atvērtību.
- Būtiska nozīme ainavu telpā ir bioloģiskās daudzveidības uzturēšanas funkcijai.

Tipiskums un unikalitāte:

⁴⁷ <https://kulturaskanons.lv/archive/abavas-senielejas-ainava/>

⁴⁸ <https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Ainavas-kart%C4%93s/?views=Nacion%C4%81%C4%81s-ainavas>

- Abavas senielejas ainavu telpa ir unikāla ar savu izteikto dziļo ieleju, lielu bioloģisko un ainavu daudzveidību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu ekoloģiskā ziņā Abavas senielejas ainavu telpa ir viena no vērtīgākajām ainavu telpām Kuldīgas novadā. 1977.gadā Abavas ielejā tika izveidots kompleksais dabas liegums „Abavas upes ieleja”, bet 1996. gadā tika izveidota aizsargājama kultūrvēsturiska teritorija «Abavas senleja», kas 2005. gadā tika pārveidots par dabas parku «Abavas senleja» ar jaunu statusu kā Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija (NATURA 2000). Aizsargājamā dabas teritorijā ir izcila biotopu daudzveidība. Ainavu telpā ir konstatēta ļoti liela ES aizsargājamo biotopu daudzveidība⁴⁹. To pārstāv 2 saldūdens biotopi: Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260); Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju (3270);, 7 zālāju biotopi: Smiltāju zālāji (6120*); Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210); Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*); Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410); Eitrofas augsto lakstaugu audzes (6430); Palieņu zālāji (6450); Mēreni mitras pļavas (6510), 3 purvu biotopi: Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji (7160); Avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus (7220*); Kaļķaini zāļu purvi (7230), 1 alu un atsegumu biotops: Smilšakmens atsegumi (8220), kā arī 9 meža biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*); Stagnāju meži (9080*); Ozolu meži; (9160); Nogāžu un gravu meži (9180*); Purvaini meži (91D0*); Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži) (91E0*); Veci jaukti platlapju meži (9020*); Mežainas piejūras kāpas (2180); Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050*). Ainavas ziņā visvērtīgākie ir pļavu biotopi, jo tie piešķir Abavas ielejai mozaīkas rakstu. Vienlaikus tie ir visapdraudētākie un vissarežģītāk tos ir saglabāt. Abava un tās pietekas ir arī nozīmīga lašveidīgo zivju migrācijas un nārstošanas vieta.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) *Ainavu telpu aizņem Ventas – Abavas biocentrs (12.15.);*
- 2) *Abava, kā zivju migrācijas koridors.*

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Abavas ielejas zemes izmantošanas struktūra, pametot un aizaugot ganībām un pļavām, būtiski ir mainījusies. Abavas senieleja saistās ar nozīmīgiem vēstures faktiem, kuri vairs neatspoguļojas mūsdienu ainavā. Piemēram, Rendā uz no Seglīnezera iztekošās Dzelzsāmurupes ir atradušās Kursā vienīgās eļļas dzirnavas. Šeit bija arī papīrfabrika, kura ražoja labāko rakstāmpapīru, un dzelzs ceplis ar lietuvu un kaltuvi. Visi minētie uzņēmumi vēlāk tika izpostīti Ziemeļu kara laikā un, kaut gan 19.gs. sākumā tie tika atjaunoti, 1825.gada pavasara palu laikā tika atkal iznīcināti.

Mūsdienās vēsturiski saglabājušies kultūrainavas elementi koncentrējušies Rendas apkārtnē. Rendas ciema centrā kultūrainavu veido Rendas evaņģēliski luteriskā baznīca un mācītājmuiža, parks. Esošā mūra baznīca celta hercoga Pētera laikā 1785.

⁴⁹ Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas parka “Abavas senleja” dabas aizsardzības plāns . 2016.gada līdz 2028.gadam. Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/874/download?attachment>

gadā. Ciema vēsturiskā apbūve ar tautas namu un privātnamiem gar veco Kuldīgas – Rendas ceļu. Pretējā Abavas senielejas krastā atrodas Lielrendas muiža un hercoga Jēkaba medību muižiņas terases. Uz Lielrendas muižu ved senais bruģētais serpentīnveida ceļš. Turpat vecā pienotava, Lielrendas muižas kapliča un Lejaskroga kapi. Uz dienvidiem no Rendas ciema atrodas Kroņrendas muiža.

Senvēstures pieminekļi – Rendas pilskalns, Lielrendas velna laiva – senkapi, Avotiņu senkapi, Zviedru senkapi.

Sabiedrība, neskatoties uz nozīmīgajām izmaiņām zemes izmantošanas struktūrā, Abavas ielejai ir piešķīrusi kultūrvēsturiskas teritorijas statusus par ko nākotnē iespējams diskutēt.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainava – Rendas kultūrvēsturiskā ainava (12.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainava ir vizuāli daudzveidīga un interesanta. Abavas ielejas ainava Kuldīgas novadā galvenokārt baudāma pa upi pārvietojoties ar laivu. Upes meandrējošais raksturs rada zināmu noslēpumainību. Upes mainīgais plūdums un atšķirīgie krasti savukārt ainavu padara interesantu un daudzveidīgu.

Pārvietojoties pa sauszemi, Abavas upes un tās ielejas ainavu telpa nolasās ar vidējām skatu līnijām, ko ierobežo koku un krūmu apaugums gar ceļa malām. Atvērtākas skatu līnijas vērojamas pie Rendas (2.89. att.). Interesantas un vizuāli pievilcīgas ir arī mazo upju ielejas, piemēram Īvandes upe (2.90. att.) ar ūdenskritumu. Kopumā ainavu telpa ir vizuāli augstvērtīga, bet to izbaudīšanu traucē ļoti maz skatu punktu un piekļuves iespējas.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

- 1) Abavas ielejas ainava ir iekļauta Latvijas nacionālās nozīmes ainavu sarakstā;*
- 2) Novada mērogā sevišķa vērtība Abavas senielejas ainavai ar Rendas ciema vēsturisko centru un Lielrendas muižu (3.4.2.).*

Ainavas jutīgums:

Ainavas telpas statuss dabas parkā “Abavas senleja” nosaka, ka darbība, kas ietekmē atsevišķus biotopus vai ainavas telpisko struktūru var ietekmēt parka kompleksumu. Līdz ar to ainavu telpai piemīt augsts jutīgums attiecībā pret jebkuru darbību.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Ainavu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko un ainavu daudzveidību.
- Sabiedrībai pieejama un vizuāli baudāma Abavas ielejas ainava.
- Kultūrvēsturisko objektu izcelšana, vienlaikus nodrošinot to integrācija mūsdienu ainavā.

Rekomendācijas:

Rekomendācijas, kas izriet no ainavu telpas ainavu iekļaušanu nacionālās nozīmes ainavās (Valsts pētījumu programma)⁵⁰ .:

1. Kultūras un dabas mantojuma vērtību saglabāšana

1.1. Atjaunot materiālā kultūras mantojuma vērtības un akcentēt apkārtnes ainavā (piemēram, Rendas baznīcas izcelšana), īpaši pastiprināt ar reģionam raksturīgo Kurzemes un Zemgales hercogistes posmu, daudziem nelielās ražošanas centriem un to iezīmēm apkārtnē.

1.2. Akcentēt saglabājušos seno tirdzniecības, pasta un zirgu ceļu fragmentus kā daļu no lineārās upes ielejas kultūrvēsturiskās ainavas struktūras.

1.3. Aizsargāt nemateriālā kultūras mantojuma tradīcijas un ieteicama to izmantošana vietas raksturošanā, tūrisma piedāvājumā un izziņas materiālos apmeklētājiem.

1.4. Atjaunot palieņu pļavas, kuras aizaugušas ar krūmiem un kokiem, lai paaugstinātu ainavas kvalitātes uztveri un estētisko vērtību, veikt pastiprinošus bioekoloģiskos pasākumus ielejai raksturīgo reto augu vitalitātei (krūmu čužas, savvaļas orhidejas u.tml.).

1.5. Veidot upju ainavu teritorijās buferzonas vajadzības gadījumā negatīvas ietekmes mazināšanai, paredzēt buferzonas ap atsevišķām, nelielām aizsargājamām teritorijām, vērtīgiem dabas elementiem vai dabiskām pļavām, iespēju robežās veidojot sasaistes starp ekoloģiski nozīmīgiem dabas elementiem un saglabājot nozīmīgākās skatu līnijas uz upi.

2. Estētiski augstvērtīga ainava un tās uztvere

2.1. Plānot, izveidot un uzturēt esošās un jaunas skatu vietas un skatu vērsumus no skatu punktiem ārpus Abavas senielejas, kas ļauj to uztvert no attāluma kā vienotu kopumu.

2.2. Palielināt atklāto ainavu īpatsvaru, jo īpaši, atjaunot potenciālo dabisko zālāju biotopu platības, parkveida pļavas un ganības (t.sk. ieviešot mobilos ganāmpulkus, hobija veida vasaras ganības).

2.3. Noteikt pieļaujamās/ieteicamās fasāžu un jumtu krāsu kodus vēsturiskās apbūves vietās, veidojot saskanīgu noskaņu apbūves iekļaušanai upes senielejas daļā, likvidēt graustus.

⁵⁰ Nacionālās nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju individuālie profili. Darba variants, kuru apstiprinās Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (1.12.2024.)

2.4. Nodrošināt ilgtspējīgu (dabisku un viegli kopjamu) apbūves robežu/buferzonu, kā vizuāli — estētisku un ekoloģisku parēju uz piegulošām dabiskajām ainavām.

2.5. Optimizēt (cik iespējams) esošās apbūves teritorijas, nav pieļaujama vienlaidu apbūves attīstīšana gar ainaviskajiem ceļiem un upju ieleju nogāzēs.

3. Ainava kā resurss ilgtspējīgai saimnieciskajai darbībai

3.1. Attīstīt ilgtspējīgu tūrismu, t.sk. iesaistot Abavu kā vienu no populārākajiem ūdenstūrisma galamērķiem Latvijā, izmantojot ainavas potenciālu ārvalstu tūristu piesaistei, veicināt plašāku tūristu izkliedi ārpus zināmajām vietām.

3.2. Veicināt radošo industriju attīstību un tādu biznesa darbības veidu attīstību, kas atbalsta dzīvesstilu estētiski augstvērtīgā ainaviskā vietā un mazāk saistīts ar zemes resursu izmantošanu, vērsts uz eksportu un augstāku pievienoto vērtību veidošanu.

3.3. Veicināt palieņu pļavu noganīšanu, lopkopības attīstību plašajās, atklātajās teritorijās un stāvajās senielejas nogāzēs, kas nav piemērotas graudkopībai u.tml.

Rekomendācijas, kas izriet no pētījumu ainavas tematiskā plānojuma izstrādāšanas nolūkos:

1. Dabas parka “Abavas senleja” apsaimniekošanai jānotiek atbilstoši dabas aizsardzības plānam 2016.gada - 2028.gadam⁵¹. Atjaunojot dabas aizsardzības plānu, lielāka uzmanība pievēršama skatu vietu veidošanai un skatu līniju atvēršanai uz vizuāli pievilcīgām ainavām, baltalkšņu audžu nomaiņai ar platlapju koku sugām un kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanai.
2. Kuldīgas novada ainavu tematiskajā plānojumā ainavu telpa iekļaujama, ka nacionālās nozīmes biocentrs,
3. Novada teritorijas plānojumā kultūrvēsturiskā ainaviskā teritorija Rendā un tās apkārtnē iekļaujama, kā vietējās nozīmes kultūrvēsturiskā ainava (TIN 4k).
4. Mežu teritoriju, kurā ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, teritorijas plānojumā noteikt, kā meža teritorija - īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Md).
5. Lai saglabātu mozaīkveida ainavu, nav atbalstāma pļavu un ganību apmežošana, bet jāmeklē risinājumi to saglabāšanai.
6. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
7. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija,

⁵¹ Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas parka “Abavas senleja” dabas aizsardzības plāns . 2016.gada līdz 2028.gadam. Skatīt: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/874/download?attachment>

noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.

8. Abavas senielejas pamatkrastā pie Rendas nepieciešams veikt karjeru rekultivāciju.
9. Vēlams, izvērtējot vietas ekoloģisko un vizuālo nozīmību, atvērt skatu uz Rendas luterāņu baznīcas torni no Abavas senlejas pretējā krasta (2.90. att.).

2.4.26. Slujas kāpu mežaines ainavu telpa (3.4.3.)

Ainavu telpa: Slujas kāpu mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.92. att. Skats uz Slujas kāpu mežaines ainavu telpas meža ainavu. Meža ainavu fragmentē izbūvētie meža ceļi.

2.93. att. Skats uz Slujas kāpu mežaines ainavu telpas meža ainavu. Meža ainavu fragmentē izcirtumi un jaunaudzes (<https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavas telpas raksturu nosaka viļņots smilšains līdzenums ar atsevišķām kāpu joslām. Ainavas segas pamatā ir liels meža masīvs, kurā atsevišķus plankumus veido lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar viensētām. Mežaudzēs dominējošā koku suga ir priede, bet atsevišķos nogabalos valdošā koku suga ir egle, mitrākās vietās melnalksnis un bērzs. Ainavu telpu šķērso vairākas nelielas upes (Meģupe, Sērža). Daudzveidību meža masīvā palielina vairāki ezeri starp kuriem lielākais ir Slujas ezers. Ainavu telpu fragmentē daudzi izcirtumi un jaunaudzes (2.93. att.), un meža ceļi (2.92. att.).

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežaudžu izciršana, kas, salīdzinot ar citām mežu ainavu telpām, nav tik intensīva un tāpēc meža ainavas fragmentācija vērtējama kā viduvēja. Ainavā novērojams, ka lielākā daļa izcirtumu tiek apmežoti mākslīgi. Turpmāk ir sagaidāms meža fragmentācijas pieaugums.

Neliela daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemju tiek izmantotas kā ilggadīgie zālāji, tomēr vairumā gadījumos ir novērojama lauksaimniecības zemju pamešana un apmežošanās process.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Tuvākas apkārtnes iedzīvotāji mežu ainavu izmanto rekreācijā, tas ir ogojot un sēņojot.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas parkus.
- Nozīmīga meža ainavas funkcija ir bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu meža ainavu.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu pievēršama speciāla uzmanība.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir bagāta ar vairākiem mikroliegumiem, kas ir izveidoti putnu, biotopu un vaskulāro augu un paparžaugu aizsardzībai. Visbiežāk ir sastopami šādi ES nozīmes aizsargājami biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Purvainie meži (91D0*) un Staignāju meži (9080). Šie biotopi ir nelieli un ļoti fragmentēti. Relatīvi lielāka izmēra ir Aktīvi augstie purvi (7110*). Ainavu ekoloģiskā vērtība ainavu telpai ir saistīta ar plašo vienlaidus meža masīvu, bet augstāk minēto biotopu lielā telpiskā izkliede un meža masīva fragmentācija nosaka ka ainavu telpai kopumā ir vidēja ainavu ekoloģiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpu aizņem Ventas – Abavas biocentrs un tā buferzona (12.14., 12.16., 12.17.).

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpā ir aizaugušas bijušās pļavas un ganības, kā arī izzudušas viensētas. Ainavu telpa ir nabadzīga kultūrvēsturiskajiem objektiem. Minēto faktoru kopums nosaka, ka ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Vizuālais ainavas mērogs meža iekšienē ir pārāk mazs, lai uztvertu mežu kopumā. Tāpēc liela nozīme ir skatiem meža iekšienē. Meža ainavā visraksturīgākie ir tuvie un noslēgtie skati. Apskatāmā ainavu telpā, pārvietojoties pa meža ceļiem, dominē šauri un noslēgti skati (2.92. att.). Skatu līnijas atveras no meža ceļiem, ja blakus teritorijās ir izcirtumu vai jaunaudzes (2.93. att.). Pārvietojoties pa meža ainavu, priedes stumbri, sūnas, ķērpji, krūmi un meža iekšējās struktūras dažādība rada lielu estētisku baudu. Ainavas zaļie, zilganie un brūnie toņi, kā arī meža smarža nomierina cilvēku. Ainavu telpa ir vizuāli pievilcīga, bet tās vērtējums nav augsts, jo to pašlaik izbauda ļoti maz cilvēku.

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir zems jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi.
- Ainavu telpā lielais mikroliegumu un ES nozīmes aizsargājamo biotopu daudzums nosaka, ka meža ainava ir vidēji jutīga attiecībā pret mežizstrādi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā ir ņemti vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.
- Rekreatīvajai un dabas tūrismam piemērotu ainavu veidošana (meži sēņošanai un ogošanai).

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vizuāli pievilcīga dizaina vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Rendas, kā arī no autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga (P120).
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
3. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.

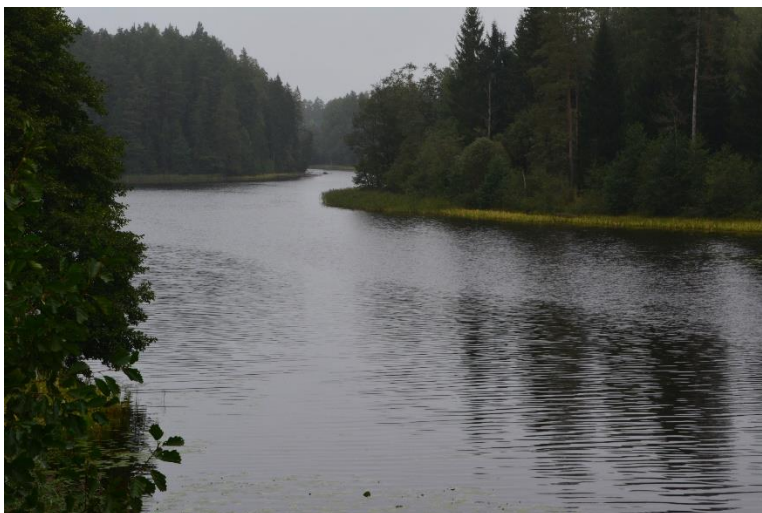
4. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.

2.4.27. Mordangas ezeru virknes ezeraines ainavu telpa (3.4.4.)

Ainavu telpa: Mordangas ezeru virknes ezeraines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.94. att. Skats uz Segliņu ezera ainavu no autoceļa Renda – Āpas (V1284).

2.95. att. Skats uz Mordangas ezeru virknes ezeraines ainavu telpas meža ainavu. Meža ainavu fragmentē izcirtumi un jaunaudzes.

Raksturojums:

Ainavas telpas izdalīšana ir saistīta ar ezeru virkni Mordangas apkārtnē. Ezeru virkni veido vairāki ezeri ar interesantiem nosaukumiem: Zilonis, Gulbis, Kleinis, Rūmiķis, Vēžezers, Segliņu ezers (2.94. att.), Sausmežu ezers, Auzezers un vēl virkne citu. Vairums no ezeriem atrodas Talsu novadā, bet arī Kuldīgas novadā tie ir nozīmīgi ainavas elementi. Lielākā daļa no minētajiem ezeriem ir subglaciālās izcelsmes, kas nosaka arī to garenī stiepto formu. Ezeru apkārtnes ainavu veido priežu meži ar

iekšzemes kāpām un visai iespaidīgu reljefu, kas videi piedod ainaviskumu. Ainavu telpu šķērso vairākas nelielas upes (Dzirupe, Dzelzsāmurupe). Meža ainavu fragmentē daudzi izcirtumi (2.95. att.), jaunaudzes un izbūvētie meža ceļi.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Mežaudžu izciršana, kas, salīdzinot ar citām mežu ainavu telpām nav tik intensīva, un tāpēc meža ainavas fragmentācija vērtējama kā viduvēja. Ainavā novērojams, ka lielākā daļa izcirtumu, stādot stādus, tiek apmežoti. Turpmāk ir sagaidāms meža fragmentācijas pieaugums.

Ezeru krastu piegružošana, kuru galvenokārt veic makšķernieki.

Segliņa ezera ūdens līmeņa svārstības (nenostiprināts dambis).

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Tuvākas apkārtnes iedzīvotāji mežu ainavu izmanto rekreācijā, tas ir ogojot un sēņojot.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas parku.
- Nozīmīga meža ainavas funkcija ir bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu meža ainavu.
- Ainavu telpas unikalitāte ir saistīta ar subglaciālās izcelsmes ezeru virkni, kas paaugstina ainavas ainaviskumu, un arī tā sniedz daudzveidīgākus ekosistēmu pakalpojumus.
-

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir bagāta ar vairākiem mikroliegumiem, kas ir izveidoti putnu aizsardzībai. Visbiežāk ainavu telpā ir sastopami šādi ES nozīmes aizsargājamie biotopi: Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (3150), Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Purvainie meži (91D0*), Ķērpjiem bagāti priežu meži (91T0), Pārejas purvi un slīkšņas (7140) un Stagnāju meži (9080). Šie biotopi teritoriāli ir ļoti fragmentēti. Lielāka aizsargājamo biotopu koncentrācija ir Mežmuižas ezera apkārtnē. AS "Latvijas Valsts meži" šo teritoriju savos mežu apsaimniekošanas plānos ir noteikuši kā dabas vērtību koncentrācijas teritoriju. Ainavu ekoloģiskā vērtība ainavu telpai ir saistīta ar plašo vienlaidus meža masīvu, bet augstāk minēto biotopu lielā telpiskā izkliede un meža masīva fragmentācija nosaka ka ainavu telpai kopumā ir vidēja ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpā ir aizaugušas bijušās pļavas un ganības, kā arī izzudušas viensētas. Ainavu telpa ir nabadzīga kultūrvēsturiskajiem objektiem. Minēto faktoru kopums nosaka, ka ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainava – Mežkungmuižas (Ezeri) kultūrvēsturiskā ainava (10.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā ir viena no vizuāli estētiski augstvērtīgākām meža ainavām Kuldīgas novadā. To nosaka ezeri mežu ainavu telpā, izteiktais kāpu reljefs un valdošie mētrāja un lāna meža tipi, kas uzskatāmi par vienu no vizuāli pievilcīgākajiem meža tipiem ar lielu potenciālu izmantošanai rekreācijā.

Meža ainavā visraksturīgākie ir tuvie un noslēgtie skati. Apskatāmā ainavu telpā, pārvietojoties pa meža ceļiem, dominē šauri un noslēgti skati. Skatu līnijas atveras no meža ceļiem, ja blakus teritorijās ir izcirtumi vai jaunaudzēs. Piekļuve pie ezeriem, lai baudītu ezeru vizuālo skaistumu, ir sarežģīta. VAS "Latvijas valsts meži" ir iekārtojusi atpūtas vietas pie Segliņa ezera, Gulbja un Vēžezera no kurām ir iespējams baudīti skatus uz ezeriem. Kopumā ainavu vizuālais un rekreācijas potenciāls ir ļoti augsts, bet tas pilnībā netiek izmantots.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīga ainava - Mežkungmuižas (Ezeri) ainava (3.4.5.1.).

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir vidējs jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi.
- Ainavu telpā lielais mikroliegumu un ES nozīmes aizsargājamo biotopu daudzums, kā arī potenciālās rekreācijas vietas nosaka, ka meža ainava ir vidēji jutīga attiecībā pret mežizstrādi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iespējas rekreācijai.
- Rekreācijai un dabas tūrismam piemērotas ainavas (meži sēņošanai un ogošanai, ekotūrisms, makšķerēšana u.c.).

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vizuāli pievilcīga dizaina vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Rendas, kā arī no autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga (P120).
2. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz "Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem".
3. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorijā.

4. Jāizstrādā plāns piekļuvei pie ainavu telpas ezeriem un sadarbībā ar VAS "Latvijas valsts meži" jāizbūvē un jāuztur rekreācijas infrastruktūra.
5. Sadarbībā ar VAS "Latvijas valsts meži" jāveic Segliņa ezera līmeņa svārstību novērtējums un, balstoties uz izpētes rezultātiem, jāveic darbi līmeņa uzturēšanai.

2.4.28. Medņu kāpu mežaines ainavu telpa (3.4.5.)

Ainavu telpa: Medņu kāpu mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.96. att. Skats uz Medņu kāpu mežaines meža ainavu, kurā ļoti lielas platības aizņem izcirtumi (<https://www.google.com/maps>).

Raksturojums:

Ainavas telpas izdalīšana ir saistīta ar izteiktu vēja veidoto kāpu reljefu. Kāpu reljefs aizņem nelielu daļu no ainavu telpas, bet dominējošā reljefa forma ir viļņots līdzenums. Ainavas segu veido priežu meži, kas ir izteikti fragmentēti ar izcirtumiem (2.96.att.) un priežu jaunaudzēm. Ainavu telpu šķērso grants seguma autoceļš Ģibuļi – Renda (V1301), kura apkaimē ir vairāki lauksaimniecības zemju plankumi ar viensētām.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Intensīva mežaudžu izciršana, kā rezultātā meža ainava ir ļoti fragmentēta. Ainavā novērojams, ka lielākā daļa izcirtumi, stādot stādus, tiek apmežoti. Turpmāk ir sagaidāms meža fragmentācijas pieaugums.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Tuvākas apkārtnes iedzīvotāji mežu ainavu izmanto rekreācijā, tas ir ogojot un sēņojot.
- Perspektīvā ainavu telpā iespējams attīstīt vēja elektrostacijas parku.
- Nozīmīga meža ainavas funkcija ir bioloģiskās daudzveidības aizsardzība.

Tipiskums un unikalitāte:

- Ainavu telpas ainavu raksturs un struktūra atspoguļo Latvijai tipisku intensīvi izmantotu meža ainavu.

- Ainavu telpas unikalitāte ir saistīta ar vizuāli izteiksmīgu kāpu reljefu.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā ir izveidoti divi mikroliegumi putnu aizsardzībai un vairāki nelieli ES nozīmes aizsargājami biotopi: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Purvainie meži (91D0*) un Staignāju meži (9080). Ainavu ekoloģiskā vērtība ainavu telpai ir saistīta ar plašo vienlaidus meža masīvu, bet augstāk minēto biotopu lielā telpiskā izklīede un meža masīva fragmentācija nosaka ka ainavu telpai kopumā ir vidēja ainavu ekoloģiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vēsturiskā gaitā ainavu telpas zemes izmantošanas telpiskā struktūra būtiski nav mainījusies, jo arī pagājušā gadsimta 30. gados ainavu telpa bija ļoti mežaina. Ainavu telpa ir nabadzīga kultūrvēsturiskajiem objektiem. Minēto faktoru kopums nosaka, ka ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Meža ainavā visraksturīgākie ir tuvie un noslēgtie skati. Apskatāmā ainavu telpā, pārvietojoties pa autoceļu Ģibuļi – Renda (V1301) un meža ceļiem, dominē šauri un noslēgti skati. Kopumā ainavu vizuālā vērtība, pateicoties intensīvais mežizstrādei, nav augsta.

.

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir zems jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi.
- Ainavu telpā lielais mikroliegumu un ES nozīmes aizsargājamo biotopu daudzums, kā arī potenciālās rekreācijas vietas nosaka, ka meža ainava ir vidēji jutīga attiecībā pret mežizstrādi.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iespējas rekreācijai.

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpā, saglabājot meža ainavas bioloģisko daudzveidību, pieļaujams izbūvēt vizuāli pievilcīga dizaina vēja parkus. Tos projektējot, sevišķa uzmanība pievēršama skatu līnijām no Rendas, kā arī no autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga (P120).
2. Vēja parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
3. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
4. Cīsmās ekoloģiskos kokus vēlams atstāt grupās.

2.4.29. Lāču kroga viļņaines āru mežaines ainavu telpa (3.4.6.)

Ainavu telpa: Lāču kroga viļņaines āru mežaines ainavu telpa

Ainavapvidus: Pieventas mežaines ainavapvidus

Ainavzeme: Ventaszeme

2.97. att. Skats uz lauksaimniecības zemju ainavu Lāču kroga viļņaines āru mežaines ainavu telpā.

Raksturojums:

Ainavas telpas raksturs ir saistīts ar lauksaimniecības zemju ainavas plankumiem (2.97. att.) mežainā ainavu apvidū. Reljefs ir viļņots līdzenums. Meža ainavā dominē priede, bet atsevišķos nogabalos valdošā suga ir egļe. Lauksaimniecības zemju izmantošanu nosaka smilts augsnes. Tāpēc augu sekā dominē ilggadīgi zālāji un rudzi. Lauksaimniecības zemju plankumos izvietojušās viensētas. Ainavu telpu šķērso autoceļš Talsi – Stende – Kuldīga (P120).

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Daudzi meža nogabali tikuši izcirsti pirms 10 – 20 gadiem. Pašlaik meža ainavā ir ļoti daudzas kokaudzes, kuru vecums atbilst audzes nociršanai kailcirtē. Sagaidāms, ka tuvākajos gados meža nogabalu nociršana kailcirtē pieaugs.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes galvenokārt tiek izmantotas kā ilggadīgie zālāji. Daudzi no tiek atbilst bioloģiski vērtīgo zālāju kritērijiem. Aptuveni divas trešdaļas ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai. Atsevišķi zālāji ir pamesti un aizaug ar krūmiem un kokiem.

Ainavu telpas funkcijas:

- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Lauksaimniecības zemes pašlaik tiek izmantotas ekstensīvi, jo lielas platības aizņem ilggadīgie zālāji.

Tipiskums un unikalitāte:

- Tipiska līdzena reljefa mozaīkveida ainava.
- Pēc ainavas tipiskuma un unikalitātes kritērija ainavu telpā nav ainavas, kurām būtu nepieciešams pievērst speciālu uzmanību.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpā sevišķa vērtība ir zālājiem. Te ir sastopami šādi ES nozīmes zālāju biotopi: Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210). Meža ainavā - Veci vai dabiski boreāli meži (9010*) un Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050). Sevišķa vērtība ir zālāju biotopiem.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Ainavu telpu aizņem Ventas – Abavas biocentrs un tā buferzona.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Ainavu telpai ir vidēja kultūrvēsturiskā vērtība, ko nosaka zemes izmantošanas struktūrā saglabājušās pusdabiskās pļavas un ganības. Interesants ainavas elements ir paliekas no Lāčukroga kaļķu cepļa, kā arī bijusī Rendas slimnīcas ēka autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga (P120) malā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļu ainavu telpas aizņem novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainava – Rendas kultūrvēsturiskā ainava (12.).

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Vizuāli ainavu telpa atklājās pārvietojoties pa autoceļiem Talsi – Stende – Kuldīga (P120) un Renda – Āpas (V1284). Lauksaimniecības zemju ainavā raksturīgi ir vidēji tāli skatu līnijas, kas atduras meža sienā. Vizuāli pievilcīgāka pļavu un ganību ainava ir periodā, ka zied pļavu augi. Kopumā ainavu telpai nav augsta vizuālā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Daļa ainavu telpas iekļaujas nacionālās nozīmes ainavā – Abavas ieleja.

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir augsts jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka atrašanās autoceļa Talsi – Stende – Kuldīga (P120). saskatāmības zonā.
- Ainavu telpai ir arī augsts jutīgums attiecībā pret lauksaimniecības zemju apmežošanu. To nosaka lielā bioloģiski vērtīgo zālāju koncentrācija.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību un iespējas rekreācijai.
- Lauksaimnieciskā darbība, kas nodrošina bioloģiski vērtīgo zālāju saglabāšanu.

Rekomendācijas:

1. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
2. Cirmās ekoloģiskos kokus vēlams atstāt grupās.
3. Nav atbalstāma bioloģiski vērtīgo zālāju apmežošana.

4.

2.5. Austrumkursas ainavzeme

2.1.1. Kabiles viļņaines mežāres ainavu telpa (4.1.1.)

Ainavu telpa: Kabiles viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Kabiles – Lutriņu āraines ainavapvidus

Ainavzeme: Austrumkursas ainavzeme

2.98. att. Skats uz mozaīkveida ainavu Kabiles viļņaines mežāres ainavu telpā.

2.99. att. Skats uz Tukums – Kabile - Kuldīga (P121) ceļa ainavu Kabiles viļņaines mežāres ainavu telpā. Ainavu atdzīvina koki ceļa malā.

Raksturojums:

Ainavas telpas raksturu nosaka lēzeni viļņotais reljefs, kur reljefa paceltajā daļā izvietojušās aramzemes, bet zemākajā daļā pļavas un ganības, koku un krūmu grupas un puduri. Šajā ainavu telpas daļā ir ļoti blīvs viensētu tīkls. Tas viss kopā veido mozaīkveida ainavu (2.98. att.). Austrumkursas augstienes nogāzē ir nelieli pauguri (Pasaules kalni, Galsētas augstais kalns, Dupurkalniņš). Te dominē meža ainava, kur kokaudzi veido priede un bērzs, bet ļoti lielās platībās izplatīts ir baltalksnis.

Lauksaimniecības zemēs, sevišķi aramzemēs, augsnes cilmiezī veido morēnas nogulumi (mālsmilts un smilšmāls). Zemākajā vietās augsne veidojusies uz kūdras nogulumiem. Lielākā daļa lauksaimniecības zemes ir meliorētas.

Ainavu telpas nozīmīgs elements ir Kabiles muižas komplekss un Kabiles luterāņu baznīca, kurus savieno aleja.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Daudzi meža nogabali tikuši izcirsti pirms 10 – 20 gadiem. Meža ainavas lielākajā daļā izcirtumi aizauguši ar baltalksni.

Daudzas lauksaimniecībā izmantojamās zemes tikušas apmežotas padomju laikā. Pašlaik lielākā daļa no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir meliorētas un tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecībā kā aramzemes. Atsevišķi lauku bloki tiek izmantoti kā zālāji, un daļa no tiem atbilst bioloģiski vērtīgo zālāju kritērijiem. Lielākā daļa lauksaimniecības zemju ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lauksaimniecības zemes pašlaik tiek izmantotas intensīvi lauksaimniecības produkcijas ražošanai.
- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Nozīmīga loma ainavu telpas attīstībā ir tūrisma funkcijai, jo daudzi ārvalstu tūristi tanī skaitā velotūristi izmanto autoceļu Tukums – Kabile - Kuldīga (P121), lai nokļūtu no Rīgas Kuldīgā.

Tipiskums un unikalitāte:

- Tipiska līdzena reljefa mozaīkveida ainava.
- Unikālas ir Kabiles muižas kompleksa ietilpstošās būves un ainava. Vecā dzīvojamā māja jeb tā saucamais “Stirnūzis” (celta 17.gs. beigās) ir rets muižas mūra kungu ēkas piemērs Latvijā ar pirmajā stāvā saglabātu tās sākotnējo kamīnu. Kungu māja ir celta no 1734. līdz 1740. un tā ir viena no izcilākajām līdz mūsdienām saglabātajām baroka stilā celtajām muižām Latvijā.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir nabadzīga ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Kabiles muižas parks atbilst ES nozīmes aizsargājamam biotopam Veci jaukti platlapju meži (9020*). Ainavu telpā vēl ir atsevišķi vērtīgi biotopi (Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs

(6410), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050)). To skaits ir ļoti neliels. Kopumā ainavu telpas ainavu ekoloģiskā vērtība nav augsta.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Kabiles ainavu kultūrvēsturiskā vērtība pirmkārt ir saistīta ar Kabiles muižas kompleksā ietilpstošām būvēm un parku. Savulaik Kabiles kungu mājas priekšā bijis regulārs parks, vēlāk aiz tās pievienots ainavu parks. Pašlaik parka daļa nolaista un aizaugusi. Kabiles muižas kultūrvēsturisko ainavu degradē pie muižas kompleksa savulaik uzceltais ūdenstornis (2.100.att.).

Kabiles kultūrvēsturisko ainavu veido arī Kabiles kapi, Kabiles mācītājmuiža, Kabiles Evangēlistiski luteriskā baznīca un Kabiles ciema vēsturiskā apbūve ar bijušo pagasta namu, krogu, pienotavu, Kabiles skolu un padomju laikā veidotu ciema apbūvi. Nozīmīgs kultūrvēsturiskās apbūves elements ir aleja, ka savieno Kabiles ciemu ar Kabiles baznīcu un turpinās Kuldīgas virzienā. Padomju periodā zemes izmantošanas struktūra meliorācijas rezultātā ir būtiski mainījusies, bet ir saglabāties blīvais viensētu tīkls. Kopumā no kultūrvēsturiskā aspekta ainavu telpai ir augsta vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskā ainava - Kabiles kultūrvēsturiskā ainava (5.).

2.100. att. Kabiles muižas kultūrvēsturiskās ainavas fragments ar padomju laikā uzcelto ūdenstorni.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpā mijas plaši un atklāti skati ar vidēji tālām skatu līnijām uz apkārtējo ainavu. Vizuāli vērtīgas ir tālās skatu līnijas, kas noslēdzas ar meža apaugumu pie

horizonta vai atsevišķiem koku un krūmu puduriem vai viensētām. Vizuāli un kultūrvēsturiski vērtīga ir Tukums – Kabile - Kuldīga (P121) ceļa aleju ainava (2.99.att.). Tomēr pēdējos gados, alejā dominējot ošiem, novērojamā tā saucamā “ošu slimība” (*Chalara fraxinea*), kā rezultātā tie atmirst, veidojot robus alejas ritmā.

Ainava ir vizuāli jutīga, jo caur to iet nozīmīgs tūrisma maršruts, kas savieno Rīgu ar Kuldīgu. Tāpēc sevišķa vērtība jāpievērš degradējošiem ainavas elementiem: siena šķūnim pie Plāču fermas, padomju laikā celtajai saimniecības zonai Kabiles ciemā, nerekultivētai Grantiņu karjeras daļai, kur ir izplatīts Sosnovkas latvānis.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīga ainavas:

- 1) Kabiles vēsturiskā centra un baznīcas ainava (4.1.1.1.);*
- 2) Kalnasu purva ainava (4.1.1.2.).*

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpai ir augsts jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka atrašanās autoceļa Tukums – Kabile - Kuldīga (P121) un Kabiles ciema ar augsto kultūrvēsturisko vērtību saskatāmības zonā, un blīvais viensētu tīkls.
- Ainavu telpai ir arī vidējs jutīgums attiecībā pret lauksaimniecības zemju apmežošanu. To nosaka meliorācijas sistēmas un augsnes auglība.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Produktīvas lauksaimniecības zemju ainavas, vienlaikus saglabājot atsevišķu pļavu bioloģisko daudzveidību.
- Kultūrvēsturisko ainavas elementu integrācija mūsdienu ainavā, saglabājot to autentiskumu.

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpā blīvās apbūves dēļ nebūtu ieteicama vēja parku izbūve. Pieļaujama saules paneļu parka izbūve.
2. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorijā.
3. Nav atbalstāms bioloģiski vērtīgo zālāju apmežošana.
4. Jāveic Grantiņu karjeru rekultivācija un jālikvidē Sosnovska latvāna audzes.
5. Izstrādājot ainavu dizaina plānu, jāuzlabo dizains Kabiles ciema saimniecības zonai.

6. Rekonstruējot Kabiles ciema ūdensapgādes sistēmu, jārisina jautājums par ūdensapgādes torņa iekļaušanu Kabiles muižas kultūrvēsturiskā ainavā.
7. Jāveic Kabiles muižas parka sakopšana, pievēršot pastiprinātu uzmanību parka autentiskumam un tā bioloģiskajām vērtībām.
8. Pakāpeniski jāveic alejas, kas savieno Kabiles ciemu ar Kabiles luterāņu baznīcu un turpinās Kuldīgas virzienā rekonstrukcija. Ieteicams ošus nomainīt ar citiem lapu kokiem, piemēram, ozoliem.
9. Kabiles ciema centra ainavai teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas statusu (TIN 4k).

2.1.2. Vārmes viļņaines mežāres ainavu telpa (4.1.2.)

Ainavu telpa: Vārmes viļņaines mežāres ainavu telpa

Ainavapvidus: Kabiles – Lutriņu ārines ainavapvidus

Ainavzeme: Austrumkursas ainavzeme

2.101. att. Skats uz lauksaimniecības zemju ainavu Vārmes viļņaines mežāres ainavu telpā.

2.102. att. Skats uz Vārmes Sv. Miķeļa baznīcu no Saldus – Kuldīga- Ventspils (P108) autoceļa.

Raksturojums:

Ainavas telpas raksturu centrālajā daļā nosaka lēzeni viļņotais reljefs (2.101. att.), rietumu daļā ir plašs Dūres pazeminājums, bet austrumu daļā sīkpauguraine. Reljefs nosaka arī zemes izmantošanu. Reljefa pazeminājumu aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar nelieliem meža masīviem, centrālajā daļā ainavā izteikti dominē lauksaimniecības zemes, bet ainavai mozaīkkveida raksturu piešķir atsevišķi koki, koku puduri un viensētas. Savukārt austrumu daļā ir visvairāk aizaugušo lauksaimniecības zemju ar kokiem un krūmiem. Ja kopumā gandrīz visas lauksaimniecības zemes Vārmes viļņaines ainavu telpā ir meliorētas, tad austrumu daļā lielās platībās meliorācija nav veikta, kas varētu būt viens no cēloņiem lauksaimniecības zemju pamešanai. Kopumā ainavu telpā, izņemot Dūres pazeminājuma ainavu, ir blīvs viensētu apdzīvojums. Ainavas telpai savdabīgu raksturu piešķir atsevišķi koki lauksaimniecības zemju ainavā, kā arī padomju laikā stādītās bērzu alejas.

Procesi ainavā un tos virzošie spēki:

Augsnes labā auglība un zemju meliorācija nosaka, ka lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiek izmantotas kā aramzemes.

Meža masīvos un puduros valdošās koku sugas ir bērzs un baltalksnis, lielākos masīvos egļe. Baltalkšņu plašā izplatība liecina, ka mežaudzes pēc nociršanas atjaunojušās dabīgā veidā ar baltalksni.

Ainavu telpas austrumdaļā daudzas lauksaimniecības zemes ir pamestas un pakāpeniski aizaug ar kokiem un krūmiem. Pirms 'trim gadiem atsevišķās lauksaimniecības zemēs ir ticis novākts koku un krūmu apaugums.

.

Ainavu telpas funkcijas:

- Lielākā daļa lauksaimniecības zemju pašlaik tiek intensīvi izmantotas lauksaimniecības produkcijas ražošanai. Gandrīz visas lauksaimniecības zemes, izņemot ainavu telpas austrumu daļu, ir pieteiktas Lauku atbalsta dienestā vienoto platību maksājumu saņemšanai.
- Meža ainavas pašlaik un arī turpmāk tiks intensīvi izmantotas mežsaimniecībā.
- Nozīmīga loma ainavu telpas attīstībā nākotnē iespējama atjaunīgo enerģijas resursu izmantošanā.

Tipiskums un unikalitāte:

- Tipiska lēzeni viļņota reljefa meliorēta lauksaimniecības zemju ainava.
- Ainavu telpas unikalitāte novada mērogā ir saistīta ar Omiķu gravu un ūdenskritumu, kas atrodas Šķēdes upes ielejas dienvidu nogāzē un tās stāvās klinšu sienas ir veidojušās, atsedzoties devona Mūru svītas smilšakmeņiem un gliemeždolomītiem, kuri ieguluši tuvu zemes virsmai.

Ainavu ekoloģiskā vērtība:

Ainavu telpa ir nabadzīga ar ES nozīmes aizsargājamiem biotopiem. Lielāka ekoloģiskā vērtība ir upju straujtecēm un ielejām. Vārmes, Palices un Šķēdes upes posmi atbilst ES nozīmes aizsargājamam biotopam Upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260). Šķēdes krastos ir sastopams biotopi - Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (6210), Palieņu zālāji (6450), Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas (6270*), Nogāžu un gravu meži (9180*), Smilšakmens atsegumi (8220). Ainavu telpa ir bagāta ar dižkokiem – ozoliem. Kopumā, izņemot Šķēdes upes ieleju un tās apkārtni, ainavu ekoloģiskā vērtība ainavu telpai nav augsta.

Ainavu kultūrvēsturiskā vērtība:

Vārmes kultūrvēsturiskā ainava meliorācijas rezultātā būtiski ir mainījusies un padomju periods ir ienesis jaunus vaibstus, piemēram, bērzu alejas (2.103. att.). Ainavas kultūrvēsturiskā vērtība ir saistīta ar atsevišķiem ainavu elementiem. Sākotnēji Vārmes galvenā apdzīvotā vieta bija Vecvārmē pie Vārmes upes. Tur atradās baznīca (2.102. att.), krogs, pasts, skola, pagasta nams, dzirnavas. Mūsdienā Vārmes ciems izveidojies padomju gados pie Vārmes muižas centra, kuru izveidoja 1780. gadā muižnieks Brinkens, pārveidojot savu iepriekšējo medību pili un uzbūvējot jaunu muižu. Starp Vecvārmi un Vārmi atrodas bijušā Mācītājmuiža "Liepas". Kopumā ainavu telpai nav augsta kultūrvēsturiskā vērtība.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes kultūrvēsturiskā ainava -Vārmes kultūrvēsturiskā ainava (19.).

2.103. att. Alejveida stādījumi un atsevišķi bērzi Vārmes lauku ceļu ainavā.

Ainavu vizuāli estētiskā vērtība:

Ainavu telpas rietumu un centrālajā daļā, kur dominē lauksaimniecības zemju ainava, raksturīgi atklāti un plaši skati, kas atduras meža apaugumā pie apvāršņa. Savukārt austrumu daļā skatu plašums nav tik izteikts. Ainavas ainaviskumu būtiski palielina atsevišķi augoši koki un alejas (2.103. un 2.104. att.). Vizuali interesanta ir Šķēdes upes ielejas un tās apkārtnes ainava.

2.104. att. Skats uz viesu nama “Pavasari” ainavu ziemā.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums:

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīga ainavas:

- 1) Vārmes muižas ainava (4.1.2.1.);
- 2) Vārmes baznīcas ainavas (4.1.2.2.).

Ainavas jutīgums:

- No ainavu vizuāli estētiskā viedokļa ainavu telpas centrālajā daļā ir augsts jutīgums attiecībā pret vēja parku izbūvi. To nosaka atrašanās autoceļa Saldus – Kuldīga- Ventspils (P108) un Vārmes ciema ar augsto kultūrvēsturisko vērtību saskatāmības zonā un blīvais viensētu tīkls.
- Ainavu telpas austrumu daļā ir relatīvi zems jutīgums attiecībā pret saules paneļu parku un vēja ģeneratoru izbūvi.

- Ainavu telpas centrālajai daļai ir arī vidējs jutīgums attiecībā pret lauksaimniecības zemju apmežošanu. To nosaka meliorācijas sistēmas un augsnes augstā auglība.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Labas prakses mežsaimniecības veidota mežaudžu telpiskā struktūra, kas nodrošina teritorijas bioloģisko daudzveidību.
- Produktīvas lauksaimniecības zemju ainavas, vienlaikus ainavā saglabājot atsevišķu atsevišķos kokus un koku grupas.
- Kultūrvēsturisko ainavas elementu integrācija mūsdienu ainavā, saglabājot to autentiskumu.
- Augstvērtīga dizaina vēja parki, kuru projektēšanā tiek ņemtas vērā ainavu telpas ekoloģiskās vērtības un dizains no vizuāli jutīgākajiem skatu punktiem.

Rekomendācijas:

1. Ainavu telpā saglabājami un papildināmi atsevišķi augošie koki un alejas gar lauku ceļiem.
2. Teritorijas plānojumā lauksaimniecības zemju ainavas, kas ir apmežotas vai apmežojušās, bet nav veikta to transformācija, noteikt kā lauksaimniecības teritoriju ar papildus izmantošanu meža teritorija.
3. Vēja elektrostaciju parku izbūve pieļaujama ainavu telpas austrumu daļā. Nozīmīgākās skatu līnijas, kurām jāpievērš uzmanība projektējot vēja parkus ir skati no Vārmes, Šķēdes, Jaunlutriņiem un no autoceļa Saldus – Kuldīga- Ventspils (P108).
4. Vēju parku projektēšanā jābalstās uz “Vēja turbīnu un vēja parka projektēšanas pamatprincipiem”.
5. Pieļaujama saules paneļu parku izbūve, bet to projektēšanā jāievēro labas prakses dizains.
6. Vārmes muižas ainavai teritorijas plānojumā noteikt vietējās nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas statusu (TIN 4k).
7. Veicama mazo kapsētu inventarizācija un priekšlikumu izstrādāšana to saglabāšanai Kuldīgas novada kultūrainavā.
8. Pieļaujama lauksaimniecības zemju apmežošana, priekšroku dodot zemēm uz organiskajām augsnēm.
9. Lai sekmētu klimata neitralitāti, jāierobežo organisko (kūdras) augšņu aršana. Perspektīvā iespējama to apmežošana.

3. Kopējie secinājumi un rekomendācijas

3.1. Secinājumi

1. Pašreizējie un nākotnes izaicinājumi Kuldīgas novada ainavu pārvaldībā ir saistīti ar atjaunīgo resursu izmantošanu, tas ir vēja elektrostaciju un saules paneļu parku būvniecību, kā arī, sekmējot neitrālu ietekmi uz klimatu, organisko (kūdras) augšņu apmežošanu.
2. Kuldīgas novada ainavas ir nozīmīgs resurss rekreācijas un tūrisma attīstībā, bet tas pašlaik pilnvērtīgi netiek izmantots. Ļoti perspektīvs virziens, pilnveidojot informāciju, ir kultūrainavu (piemēram, muižu un muižu kompleksu ainavu u.c.), izmantošana Latvijas un ārvalstu tūristu piesaistē. Kuldīgas novada dabas ainavas ir nozīmīgs resurss ekotūrisma un dabas tūrisma attīstībā.
3. Kuldīgas novadā lielākā daļa meliorēto lauksaimniecības zemju ainavu, dominējot aramzemēm, tiek intensīvi izmantota. Liela daļa nemeliorēto lauksaimniecības zemju ir apmežotas vai arī vairs netiek izmantotas lauksaimniecībā un pakāpeniski aizaug ar kokiem un krūmiem.
4. Kuldīgas novada meža ainavas ļoti intensīvi ir izmantotas mežizstrādē. VAS "Latvijas valsts meži" teritorijā izcirtumu atjaunošana galvenokārt notikusi izcirtumus apmežojot, bet privātā īpašumā esošos mežos – dabiski, kas ainavā izpaužas, strauji palielinoties baltalkšņu, apšu un bērzu kokaudžu platībām.
5. Laika gaitā Kuldīgas novada ainavas ir kļuvušas daudz noslēgtākas, tanī skaitā izzūdot skatu atvērumiem uz dabas (ezeriem, upēm) un kultūrvēsturiskajiem objektiem (piem. baznīcām).
6. Kuldīgas novadā ir ļoti daudz ES nozīmes aizsargājamo biotopu, kuriem pašlaik nav noteikts aizsardzības režīms. Mežu biotopu aizsardzība valsts mežos turpmāk var tikt noteikta valsts līmenī, piešķirot tiem īpaši aizsargājamo dabas teritoriju statusu. Neskaidrs jautājums ir par mežu un zālāju biotopu aizsardzību privātā īpašumā esošajos īpašumos, jo valsts mērogā nav atrisināts kompensācijas jautājums. Kuldīgas novadā visapdraudētākie ir zālāju biotopi.
7. Kuldīgas novadā daudzas ainavas ir degradētas (derīgo izrakteņu karjeri, kūdras lauki, būves u.c.) vai sliktā tehniskā un vizuālā stāvoklī (būves, tehnikas novietnes u.c.), kas mazina ainavas ekoloģisko, kultūrvēsturisko un ekonomisko vērtību.

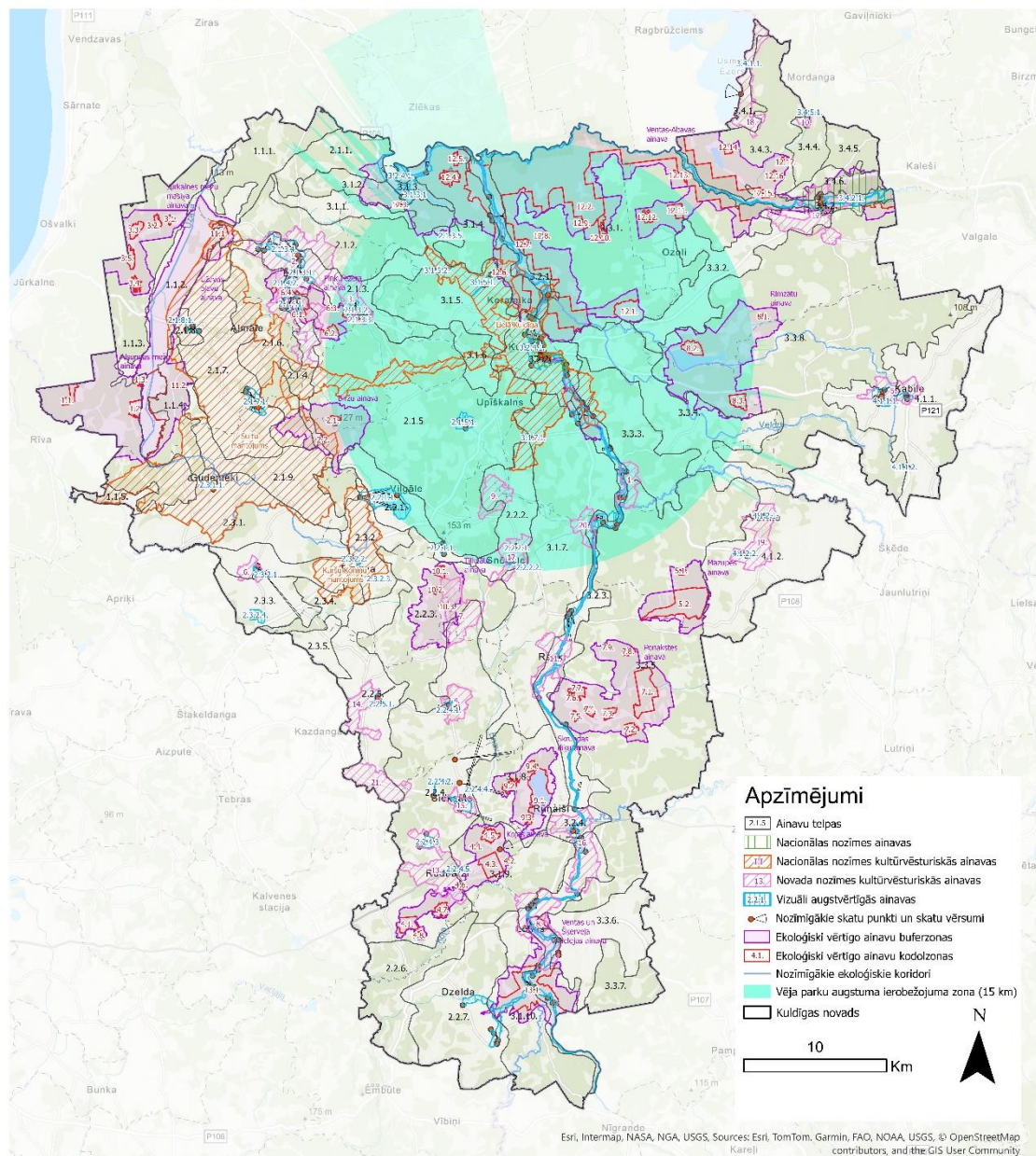
3.2. Rekomendācijas

1. Kuldīgas novadā atsevišķās ainavu telpās pieļaujama vēja elektrostaciju un saules paneļu parku izbūve (skatīt pārskatu). Plānojot un projektējot vēja parkus, ģeneratoru izvietojumā, jāievēro laba dizaina principi un jānodrošina kultūrvēsturisko un ekoloģisko vērtību saglabāšanu. Lai mazinātu kumulatīvo vizuālo efektu, projektējot jaunus vēja ģeneratorus, un parkus jāņem vērā pirms tam izbūvēto vai ietekmes uz vidi procesu izgājušo vēja parku dizains.
2. Lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu integrāciju teritorijas plānojumā, lauksaimniecības zemēm teritorijas plānojumā noteikt funkcionālo mērķi: Lauksaimniecības zemes – dabas aizsardzības teritorijas (Ld), bet mežsaimniecības teritorijām mērķi: meža teritorija – dabas aizsardzības teritorija (Md), nosakot, ka teritorijas izmantošana notiek atbilstoši dabas aizsardzības plānam. Kuldīgas novada pārvaldei jāveicina un aktīvāk jāiesaistās dabas aizsardzības plānu izstrādāšanā.
3. Kultūrvēsturiski vērtīgās ainavas teritorijas plānojumā noteikt kā Novada mēroga kultūrvēsturiskās teritorijas (TIN4k), bet vērtīgās dabas teritorijas, kurām nav valsts aizsardzības statuss, kā Novada mēroga dabas teritorijas (TIN4d).
4. Vizuāli augstvērtīgās ainavu teritorijas plānojumā noteikt kā Ainaviski vērtīgās teritorijas (TIN5).
5. Piesaistot arboristus, nepieciešams atvērt skatus uz kultūrvēsturiskajiem un dabas objektiem.
6. Plānojot mežizstrādi, abpus nozīmīgākajiem autoceļiem vēlams izcirtumos ekoloģisko kokus atstāt grupās.
7. Kuldīgas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā nepieciešams definēt attieksmi saistībā ar organisko augšņu lauksaimniecībā izmantojamās zemēs izmantošanu.
8. Kuldīgas novada attīstības dokumentos vēlams definēt prasības ciemu apbūves attīstībai, tanī skaitā ēku siltināšanai un dizainam (piemēram, katram ciemam savs dizains).
9. Novadā vēlams sekmēt baltalkšņu audžu nomaiņu ar platlapju koku audzēm upju aizsargjoslās.
10. Speciālu uzmanību vēlams pievērst ainavu elementiem, kas ir raksturīgi Kuldīgas novada ainavai, piemēram, ķiršu kokiem viensētu, lauksaimniecības zemju, ceļu un mežu ainavā, mazajām kapsētām, kā kultūrainavas elementam u.c.).
11. Sevišķa vērtība pievēršama lauku ainavas estētikai pirms iebraukšanas Kuldīgā.
12. Ņemot vērā novada ainavu kultūrvēsturiskās un ekoloģiskās vērtības, vēlams izstrādāt un popularizēt kultūras tūrisma un dabas tūrisma maršrutus.

4. Ainavu tematiskā plānojuma struktūra un saturs

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums parādīts 4.1. attēlā. Ainavu tematiskā plānojuma struktūra un saturs aprakstīts zemāk.

Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums

4.1. attēls. Kuldīgas novada ainavu tematiskais plānojums.

1. **Ainavu telpas** aprakstu un numerāciju skatīt šī nodeduma 2. sadaļā.
2. **Nacionālās nozīmes ainavas.** Nacionālās nozīmes ainavas izdalītas Valsts pētījumu programmas projekta **LandLat4Pol** "Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi" (Nr. VPP-VARAM-ITAZRI-2020/1-0002)¹ ietvaros.

Kuldīgas novadā ir divas Nacionālās nozīmes ainavas:

- 1) Kuldīgas vecpilsēta un Ventas ieleja;
- 2) Abavas senieleja.

3. **Nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas.** Kultūrvēsturiskās vērtības šajās ainavās ir priekšnoteikums šo ainavu virzīšanai nacionālās nozīmes noteikšanai.

Kuldīgas novadā ir šādas perspektīvās nacionālās nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas:

- 1) Lielā Kuldīga (piezīme, apzīmējums kartē: Lielā Kuldīga);
- 2) Suitu mantojums (kartē: Suitu mantojums);
- 3) Kuršu Ķoniņu mantojums (kartē: Kuršu Ķoniņu mantojums).

Nacionālās nozīmes kultūrvēsturisko ainavu aprakstu un rekomendācijas izmantošanā skatīt šī projekta nodevumā: *Kuldīgas novada kultūrvēsturiskās ainavas. 2024. Kuldīgas novads.*

4. Novada nozīmes kultūrvēsturiskās ainavas.

Kuldīgas novadā ir šādas novada mēroga kultūrvēsturiskās ainavas:

- 1) Dragūnciema kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 1);
- 2) Ēdoles kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 21);
- 3) Īvandes kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 3);
- 4) Laidu kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 4);
- 5) Kabiles kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 5);
- 6) Klosteres kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr.6);
- 7) Kundu kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 7);
- 8) Lēnu kultūrvēsturiskā ainava(kartē Nr. 8);
- 9) Mazsāliju kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 9);
- 10) Mežkungmuižas (Ezeri) kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 10);
- 11) Raņķu kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 11);
- 12) Rendas kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 12);
- 13) Rudbāržu kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 13);
- 14) Sermītes kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 14);
- 15) Sieksātes kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 15);
- 16) Skrundas kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 16);
- 17) Snēpeles kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 17);
- 18) Usmas kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 18);
- 19) Vārmes kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 19);
- 20) Viesalgiema kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 20);
- 21) Valtaiķu kultūrvēsturiskā ainava (kartē Nr. 21).

Novada nozīmes kultūrvēsturisko ainavu aprakstu un rekomendācijas izmantošanā skatīt šī projekta nodevumā: Kuldīgas novada kultūrvēsturiskās ainavas. 2024. Kuldīgas novads.

5. Vizuāli augstvērtīgas ainavas.

Kuldīgas novadā ir šādas novada mēroga vizuāli augstvērtīgas ainavas:

- 1) Ēdoles vēsturiskā centra ainava (kartē Nr. 2.1.3.1.);
- 2) Īvandes muižas ainava (kartē Nr. 2.1.3.2.);
- 3) Īvandes baznīcas, dzirnavu un dzirnavezera ainava (kartē Nr. 2.1.3.3.);
- 4) Āpu ezera ainava ar pieguļošām vecsaimniecībām (kartē Nr. 2.1.5.1.);
- 5) Zvirgzdu ezera ainava ar pieguļošām vecsaimniecībām (kartē Nr.2.1.7.1.);
- 6) Alsungas vēsturiskā centra un Ziedlejas ainava (kartē Nr. 2.1.8.1.);
- 7) Vilgāles ezera ainava (kartē Nr. 2.2.1.1.);
- 8) Inkužas vecsaimniecības ainava (kartē Nr. 2.2.1.2.);
- 9) Snēpeles baznīcas ainava (kartē Nr. 2.2.2.1.);
- 10) Snēpeles muižas ainava (kartē Nr. 2.2.2.2.);
- 11) Laidu muižas ainava (kartē Nr. 2.2.4.1.);
- 12) Garīku muižas ainava (kartē Nr. 2.2.4.2.);
- 13) Kandeļu muižas ainava (kartē Nr. 2.2.4.3);.
- 14) Kalnmuižas (Berghof) un atvērtu skatu ar tālām skatu perspektīvām ainava (kartē Nr. 2.2.4.4.);
- 15) Rudbāržu muižas ainava (kartē Nr. 2.2.4.5.);
- 16) Rudes muižas ainava (kartē Nr. 2.2.5.1.);
- 17) Gudenieku baznīcas ainava (kartē Nr. 2.3.1.1.);
- 18) Klosteres baznīcas ainava (kartē Nr. 2.3.2.1.);
- 19) Lipaiķu baznīcas ainava (kartē Nr. 2.3.2.2.);
- 20) Lipaiķu mācītājmuižas ainava (kartē Nr. 2.3.2.3.);
- 21) Ķikuru ezera ainava (kartē Nr. 2.3.2.4.);
- 22) Lielā Nabas ezera ainava (kartē Nr. 3.1.3.1.);
- 23) Padures muižas ainava (kartē Nr. 3.1.5.1.);
- 24) Ķimales muižas ainava (kartē Nr. 3.1.5.2.);
- 25) Pelču muižas ainava (kartē Nr. 3.1.7.1.);
- 26) Vormsātes muižas ainava (kartē Nr. 3.1.10.1.);
- 27) Šķērveļa un Dzeldas ielejas ainava (kartē Nr. 3.1.10.2.);
- 28) Vecsaimniecības “Spailes” ainava (kartē Nr. 3.2.1.1.);
- 29) Padures pilskalns (kartē Nr. 3.2.1.2.);
- 30) Veckuldīgas pilskalna ainava (kartē Nr. 3.2.2.1.);
- 31) Virkas – Kalnmuižas ainava (kartē Nr. 3.2.2.2.);
- 32) Kuldīgas vecpilsētas ainava (kartē Nr. 3.2.2.3.);
- 33) Kuldīgas Pārventas ainava (kartē Nr. 3.2.2.4.);
- 34) Ēķupes muižas un Raidstacijas ciema ainava (kartē Nr. 3.2.3.1.);
- 35) Novadnieku ciema ainava (kartē Nr. 3.2.3.2.);

- 36) Dragūnciema ainava (kartē Nr. 3.2.3.3.);
- 37) Zalkšciema ainava (kartē Nr. 3.2.3.4.);
- 38) “Zeļģu” vecsaimniecības pļavu ainava (kartē Nr. 3.2.3.5.);
- 39) Viesalgiema ainava (kartē Nr. 3.2.3.6.);
- 40) Ventas – Dubisas kuģu ceļa derivācijas kanāla ainava (kartē Nr. 3.2.3.7.);
- 41) Jēras muižas (Ieras) ainava (kartē Nr. 3.2.3.8.);
- 42) Skatu laukums Ventas krastā pie “Dižšķēpeļiem” un Ventas upes ainava (kartē Nr. 3.2.3.9.);
- 43) Ūbju” vecsaimniecības ainava (kartē Nr. 3.2.3.10.);
- 44) Vēršmuižas ainava (kartē Nr. 3.2.3.11.);
- 45) Lēnu baznīcas ainava (kartē Nr. 3.2.3.12.);
- 46) Lēnu muižas ainava (kartē Nr. 3.2.3.13.);
- 47) Vecsaimniecības “Varkaļi” ainava (kartē Nr. 3.2.3.14.);
- 48) Gobdziņi” un “Paišas” vecsaimniecību ainava (kartē Nr. 3.2.3.15.);
- 49) Skrundas Ventmalas ainava (kartē Nr. 3.2.4.1.);
- 50) Usmas baznīcas un Usmas ezera ainava (kartē Nr. 3.4.1.1.
- 51) Rendas ciema vēsturiskā centra un Lielrendas muižas ainava (kartē Nr. 3.4.2.1.);
- 52) Mežkungmuižas (Ezeri) ainava (kartē Nr. 3.4.5.1.);
- 53) Kabiles vēsturiskā centra un baznīcas ainava (kartē Nr. 4.1.1.1.);
- 54) Kalnansu purva ainava (kartē Nr. 4.1.1.2.);
- 55) Vārmes muižas ainava (kartē Nr. 4.1.2.1.);
- 56) Vārmes baznīcas ainava 4(kartē Nr. .1.2.2.).

Novada nozīmes vizuāli augstvērtīgo ainavu aprakstu un rekomendācijas izmantošanā skatīt šī projekta nodevumā: *Kuldīgas novada vizuāli estētiskās ainavas. 2024. Kuldīgas novads.*

6. Nozīmīgākie skatu punkti un skatu vērsumi.

Ainavu tematiskajā plānojumā ir parādīti novada mērogā nozīmīgākie skatu punkti un skatu vērsumi.

Informāciju par novada nozīmes skatu punktiem un skatu vērsumiem skatīt šī projekta nodevumā: *Kuldīgas novada vizuāli estētiskās ainavas. 2024. Kuldīgas novads.*

7. Ekoloģiski vērtīgo ainavu kodolzonas un buferzonas.

Ainavu tematiskajā plānojumā ir parādītas ekoloģiski vērtīgo ainavu kodolzonas un buferzonas.

Ainavu tematiskajā plānojumā ir izdalītas šādas ekoloģiski nozīmīgo ainavu kodolzonas un to buferzonas:

- 1) Alsungas mežu ainava (kodolzonu Nr. kartē 1.1.- 1.3.);
- 2) Biržu ainava (kodolzonu Nr. kartē 2.1., 2.2.);
- 3) Jūrkalnes mežu masīva ainava (kodolzonu Nr. kartē 3.1. – 3.4.);
- 4) Kojas ainava (kodolzonu Nr. kartē 4.1. – 4.8.);
- 5) Mazupes ainava (kodolzonu Nr. kartē 5.1., 5.2.);
- 6) Skrundas dīķu ainava (kodolzonu Nr. kartē 9.1. – 9.4.);
- 7) Pinku ezera ainava (kodolzonu Nr. kartē 6.1. – 6.4.);
- 8) Ponakstes ainava (kodolzonu Nr. kartē 7.1. – 7.9.);
- 9) Rimzātu ainava (kodolzonu Nr. kartē 8.1. – 8.3.);
- 10) Tilksātu ainava (kodolzonu Nr. kartē 10.1. - 10.3.);
- 11) Užavas pļavu ainava (kodolzonu Nr. kartē 11.1. – 11.2.);
- 12) Ventas-Abavas ainava (kodolzonu Nr. kartē 12.1. – 12.17.);
- 13) Ventas un Šķerveļa ielejas ainava (kodolzonu Nr. kartē 13.1.).

Novada nozīmes ekoloģiski vērtīgo ainavu aprakstu un rekomendācijas izmantošanā skatīt šī projekta nodevumā: *Kuldīgas novada ainavu ekoloģiskais novērtējums. 2024. Kuldīgas novads.*

8. Nozīmīgākie ekoloģiskie koridori.

Nozīmīgāko ekoloģisko koridoru izdalīšanas pamatā bija nozīmīgākas upes, kā zivju migrācijas koridori. Nozīmīgāko upes, kas nodrošina lašveidīgo zivju migrāciju ir:

- 1) Venta;
- 2) Abava;
- 3) Užava;
- 4) Rīva;
- 5) Ciecere,
- 6) Riežupe;
- 7) Lētiža;
- 8) Ēda;
- 9) Veldze.

9. Vēja parku augstuma ierobežojuma zona (15 km)

Ainavu tematiskajā plānojumā ir parādīta zona, kurā nebūtu ieteicams būvēt vēja parkus augstāk par 250 m. Par pamatu zonējuma ir vēja parku saskatāmības analīze no Kuldīgas, ko veikuši ir vācu speciālisti, kā arī ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumi un tajos analizētā vēja parku saskatāmība.

ⁱ <https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Par-ainavu-atlantu>